

ROČENKA 2022

**NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU
ÚZEMNÍHO ODBORNÉHO PRACOVISŤE STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE
PŘÍLOHA ČASOPISU PAMÁTKY STŘEDNÍCH ČECH
2 / 2023**

PAMÁTKY STŘEDNÍCH ČECH

ČASOPIS NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU
ÚZEMNÍHO ODBORNÉHO PRACoviŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE
ROČENKA 2022

2/2023
PŘÍLOHA

Obsah

- Slovo úvodem
1
- Náplň činnosti NPÚ ÚOP SČ
2
- Organizační schéma NPÚ ÚOP SČ
2
- Kancelář ředitele
3–5
- Oddělení ekonomiky a provozu
5
- Odbor evidence, dokumentace a informačních systémů
6–34
- Odbor péče o památkový fond
35–110
- Oddělení archeologie
110–111
- Institucionální výzkumné úkoly
112–118
- Odborná publikační a přednášková činnost pracovníků NPÚ ÚOP SČ v roce 2022
119
- Účast pracovníků NPÚ ÚOP SČ v komisích, vědeckých, redakčních a dalších radách
120

Titulní strana: Kolín, kostel Nejsvětější Trojice, boční kaple sv. Josefa. Detail s vyobrazením sv. Ludmily (foto T. Cachová).

4. strana obálky: Zámek v Kácově (okres Kutná Hora), průčelí zámecké kaple navazující na fasádu zámku s iluzivními okenními otvory (foto J. Žižka).

SLOVO ÚVODEM

Vážení čtenáři,

dostává se vám do rukou, a to již po pětadvacáté, Ročenka – faktická kronika památkové péče ve středních Čechách, určená především pro odbornou veřejnost, pracovníky výkonných orgánů památkové péče, majitele památek. Podařilo se nám ji vypracovat, i když se zpožděním, a vydat alespoň v elektronické podobě, a to s minimálními náklady z důvodu nutné zásadní úspory finančních prostředků.

Práce našeho Územního odborného pracoviště se sice rámcově nemění, nicméně současně je každý rok jiná, rozmanitá, stejně jak různorodé jsou památky, jak různé jsou okolnosti jejich obnovy nebo třeba i lidé, se kterými se setkáváme a jednáme. Dnes i denně byly plněny různě náročné úkoly, vyplývající z poslání a náplně organizace státní památkové péče. Byly splněny mimořádné a profilové úkoly zadané GR a MK, pracovníci se také zapojili do Programu vzdělávání.

Kancelář ředitele opět, kromě jiného, bezchybně zabezpečovala veškerý chod rozsáhlé spisové agendy. Již tradičně měla díky odborné kvalitě autorů, editorů i redakční práci vysokou úroveň ediční činnosti pracoviště. Za zásadní podpory z DKRVO, tak jako každoročně, vyšla dvě čísla odborného periodika Památky středních Čech a Průzkumů památek, dále publikace V. Rázima Opevnění českých měst – výklad, Dějiny evropské architektury III. díl od Václava Mencla a Terénní stopy obléhání hradů v husitském století od J. Kypty a J. Marounka. Publikaci J. Veselého Od Sedláka po domkáře předcházela stejnojmenná výstava.

Celková obnova kostela sv. Václava ve Staré Boleslavi, nominovaná našim pracovištěm, dostala ocenění v soutěži Patrimonium pro futuro v kategorii Obnova památky.

Oddělení evidence nemovitých památek Odboru evidence a dokumentace vypracovalo a na MK ČR odeslalo 12 návrhů na prohlášení za kulturní památku a tři návrhy na rozšíření památkové ochrany, vylepšován byl Památkový katalog. Připomeňme například návrhy několika židovských hřbitovů. V oddělení evidence movitých památek pokračoval dlouhodobý a významný úkol – základní evidenci mobiliárních fondů, kde se kromě jiného zkvalitňují odborné popisy a zpřesňují chronologické údaje. Probíhal i další úkol – základní evidence historických knihoven. Pokračovala spolupráce v rámci Integrovaného systému ochrany movitých památek. Oddělení průzkumů a dokumentace provedlo opět řadu operativních průzkumů a dokumentace s pozoruhodnými výsledky, přiblíženými publikovanými plány a fotografiemi. S oddělením průzkumů a dokumentace v mnohém spolupracovalo oddělení archeologie, které provedlo řadu zjišťovacích a záchranných výzkumů, a to také na několika objektech ve správě NPÚ, zejména na Sázavě. Práce oddělení dokumentace a archeologie přinesla řadu nových a důležitých poznatků, které prohloubily naše znalosti o historických stavbách a současně přinesly cenné informace pro ochranu a obnovu zkoumaných památek. Zajímavý a přínosný byl například průzkum průčelí paláce v Líšně nebo odkrytí barokního bazénu u teatronu ve Smilkově.

Zpráva o činnosti Odboru péče o památkový fond, propojená s faktickými výsledky péče o památky v kraji, tvoří jako každoročně největší část Ročenky. Přináší informace o práci oddělení památkových garantů, specialistů a restaurování v jednotlivých správních obvodech kraje. Za řadou stručných informací o obnově kulturních památek, nebo zásazích na nemovitostech v plošně chráněných územích, a restaurování děl výtvarného umění, se ukrývá mnoho jednání s vlastníky, projektanty, vypracování písemných vyjádření a často náročný výkon odborného památkového dohledu při realizaci. Množství informací o více nebo méně opravených nebo obnovených stavbách, jejich konstrukci, fasádách, střeších, interiérech, restaurovaných prvcích a děl výtvarného umění nalezne čtenář ilustrované řadou fotografií. Připomeňme některé významné a důležité akce. Zahájení obnovy se dočkal zámek v Pravoníně, nebo tvrz v Mlékovicích a úspěšně pokračovala obnova kdysi z poloviny zbořeného zámku ve Zvěstově. Úspěšně pokračovala také rozsáhlá obnova zámku v Kácově, nebo v Osečanech a konzervace donedávna ohrožené velmi hodnotné zříceniny hradu Dražice. Probíhala proměna dvora v Drastech v klášter karmelitek. Obnova se v různém rozsahu dotkla řady kostelů, připomeňme třeba restaurování fasád románského kostela v Mohelnici, nebo obnovu jedné z kosterních pyramid v kostnici v Kutné Hoře v Sedlci a dokončení restaurování renesanční malované výzdoby kostela sv. Jiří ve Velvarech. Z jiných druhů obnovených staveb se zmiňme o nádraží v Roztokách, nebo pokračování oprav huti Barbora v Jincích. V oblasti lidové architektury byly třeba obnoveny unikátní haltýře v Petrově Lhotě, nebo průčelí domu čp. 7 ve Vísce. Z historických zahrad a parků je třeba uvést obnovu zahrady viily Ferdinanda Příbyla ve Slaném, nebo sadů pod Svatou Horou v Příbrami. Restaurovány byly dva obrazy Petra Brandla. Uvedený velmi stručný výčet nijak nesnižuje význam dlouhé řady větších nebo menších akcí obnovy a restaurování památek i významnějších domů v plošně chráněných územích, za kterými je vidět práce památkáře a zejména úsilí jejich majitelů nebo správců.

V rámci odboru PPF je úspěšně zajišťován monitoring památky světového dědictví – Kutné Hory, průběžně aktualizován seznam ohrožených památek v kraji, nebo organizována soutěž o „Cenu regenerace“.

Jako každý rok v Ročence nechybí informace o alokaci finančních příspěvků z Programů Ministerstva kultury. Komise našeho ÚOP doporučila zařazení řady akcí obnovy do Havarijního programu a Programu regenerace VPR, VPZ A KPZ i Programu restaurování.

V rámci výzkumných úkolů DKRVO úspěšně pokračoval projekt nemovité památky, metodicky řízený z našeho pracoviště, a někteří pracovníci se podíleli i na dalších úkolech, zejména výzkumu moderní architektury 20. století. Výzkumný úkol NAKI – Liturgický textil vyvrcholil výstavou „Kdo vyšíval, nehřešil“ konanou v Západočeském muzeu v Plzni. Potěšitelná je publikační činnost pracovníků i řada osvětových přednášek podaných pro širokou i odbornou veřejnost, vycházejících jak z výsledků výzkumných úkolů, tak z běžné odborné práce. Velkým úspěchem bylo vydání knihy Letní rezidence Pražanů – Černošice, kterou uvítala široká veřejnost.

Plynulý ekonomický a personální chod pracoviště byl výsledkem důkladné a zodpovědné práce pracovníků oddělení ekonomiky a provozu, bez které bychom se neobešli. V roce 2022 se kromě jiného podařilo zajistit a realizovat další dílčí údržbu našich budov.

Na závěr mně nezbyvá, než kolegyním a kolegům za výsledky jejich práce v roce 2022 poděkovat.

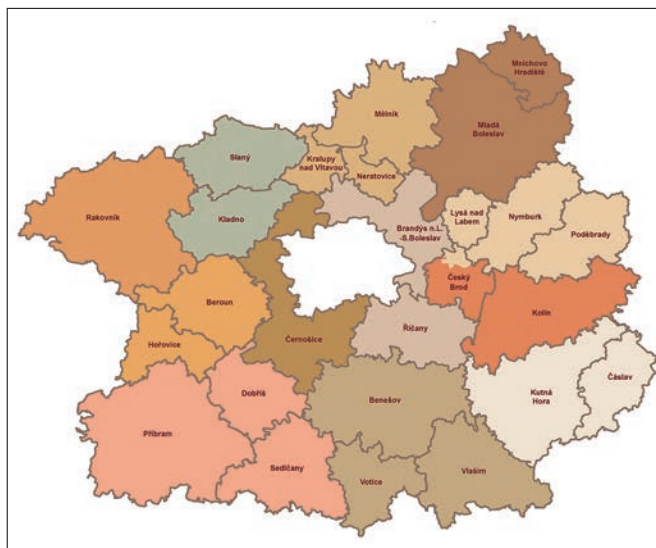
Jan Žižka
ředitel

NÁPLŇ ČINNOSTI NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU, ÚZEMNÍHO ODBORNÉHO PRACOVÍŠTĚ STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Středočeské pracoviště NPÚ vykonává komplexní odborné poznávací, evidenční, dokumentační, metodické, koncepční, hodnotící, iniciační, koordinační, prezentační a osvětové činnosti a služby v oblasti památkové péče ve Středočeském kraji, který zahrnuje správní obvody obcí *Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, Čáslav, Černošice, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim, Votice*. Významná je ediční činnost pracoviště a zapojení odborných pracovníků do vědecko-výzkumné práce v NPÚ.

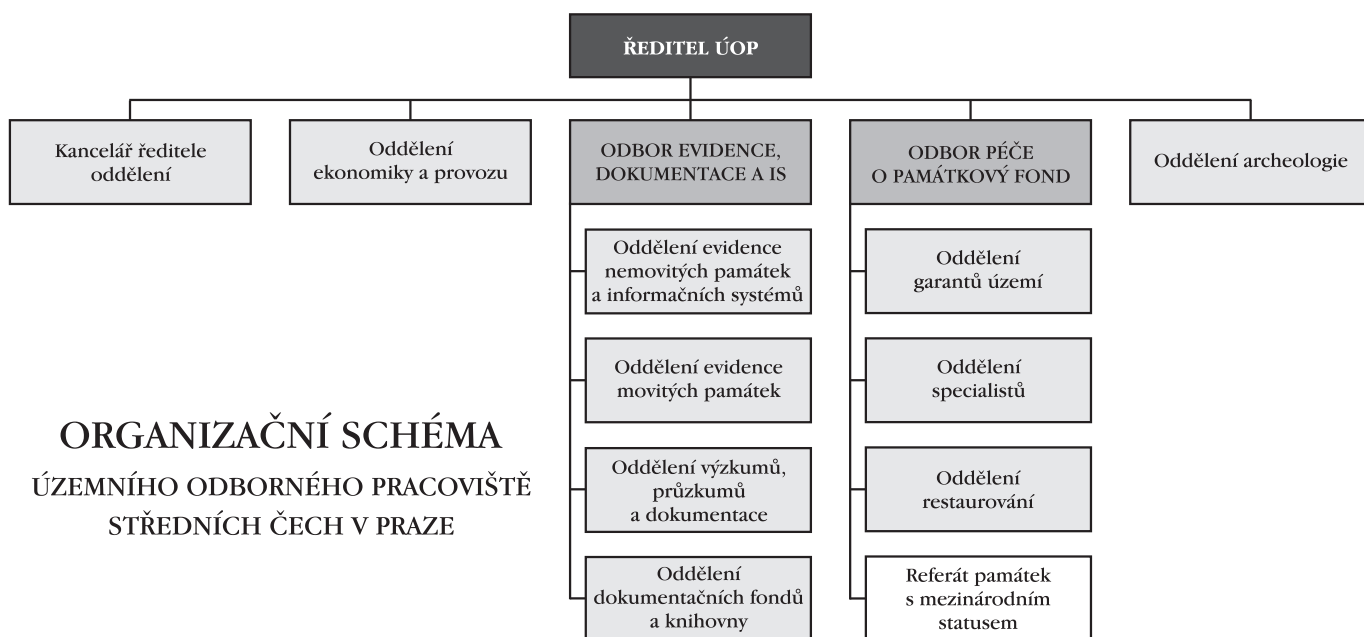
Středočeský kraj je co do rozlohy největším krajem v České republice. Co do počtu kulturního dědictví je po Jihočeském kraji druhým nejpočetnějším, a to s číslem, které se těsně přibližuje 11 000. Toto číslo ovšem vypovídá o památkovém bohatství kraje velmi paušálně. Jeho potenciál je daleko větší, vezmeme-li v úvahu nejen to, že z počtu 11 000 000 je zhruba 150 chráněných území, ale i fakt, že většina položek jsou soubory – architektonické, sochařské a také movité včetně rozsáhlých kompletů mobiliárních fondů hradů, zámků a zámeckých knihoven. Pokud bychom sečetli veškeré jednotlivé položky, viděli bychom cifru několika násobně vyšší.

Činnost Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště středních Čech v Praze (dále NPÚ ÚOP SC) je vymezena platným Statutem Národního památkového

ústavu a také Hlavním organizačním řádem Národního památkového ústavu.

Sídlem středočeského ÚOP je pavlačový dům čp. 5 se zadním traktem v Sabinově ulici v Praze na Žižkově. Obě budovy sdílíme spolu s další organizací NPÚ – s územní památkovou správou Praha.

KANCELÁŘ ŘEDITELE

Kancelář ředitele se starala o administrativní podporu řediteli, částečně i vedoucím odborů. Důležitou součástí agendy kanceláře ředitele je prezentace oboru, vztahy k veřejnosti a ediční činnost pracoviště.

Sekretariát ředitele zajišťoval v roce 2022 nezbytné činnosti: zejména vypravení spisů datovou službou, kontrolou ESS a protokolů smluv. Tyto agendy jsou rovněž propojeny s oddělením ekonomiky a provozu. Dále byly zajišťovány distribuce směrnic, příkazů a opatření ředitele, které jsou evidovány v ESS.

Pracovnice **podatelny** vykonávala veškeré práce související s prací podatelny pro celé ÚOP SČ. Evidovala i příjem faktur v elektronické spisové službě, dohlížela na servis a provoz frankovacího stroje Ultimail včetně doplňování štítků.

Pracovnice **vztahů k veřejnosti** zajišťovala informační, publicistické a tiskové vztahy k veřejnosti a hromadným sdělovacím prostředkům. V rámci PR spolupracovala s tiskovým referátem NPÚ GnŘ, zprostředkovávala informace tiskové mluvčí NPÚ GnŘ a mluvčích jednotlivých územních odborných pracovišť a památkových správ. Důležitou součástí prezentace odborné činnosti je distribuce publikací vydaných středočeským pracovištěm, a to jak do knižní prodejní sítě, tak do odborných knihoven, knihoven NPÚ, zajištění meziknihovní výměny mezi kulturními institucemi a vedení odběratelské agendy časopisů Památky středních Čech a Průzkumy památek.

Patrimonium pro futuro

Cena Patrimonium pro futuro je udělována od roku 2014 a jejím cílem je upozornit na pozitivní příklady v oblasti památkové péče, ale také na mnohdy strhující příběhy, které danou památku doprovázejí. Národní památkový ústav chce touto cestou vyzdvihnout nejen oceněné, ale i všechny nominované projekty. Na Cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro jsou odborníky z regionálních pracovišť NPÚ nominovány maximálně 2 pozitivní příklady z každého kraje, jež potom usilují o ocenění ve čtyřech kategoriích: obnova památky, restaurování; objev, nález roku; prezentace hodnot; záchrana památky.

V roce 2022 bylo první místo uděleno v kategorii Obnova památky Kolegiální kapitule sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi za obnovu kostela sv. Václava. Tento kostel, nejvýznamnější duchovní centrum Čech spojené s počátky českého státu, je národní kulturní památkou. Jeho komplexní obnova realizovaná v letech 2019–2021 zahrnuje exteriér i interiérové stavby s veškerým bohatým mobiliářem.

Prezentace

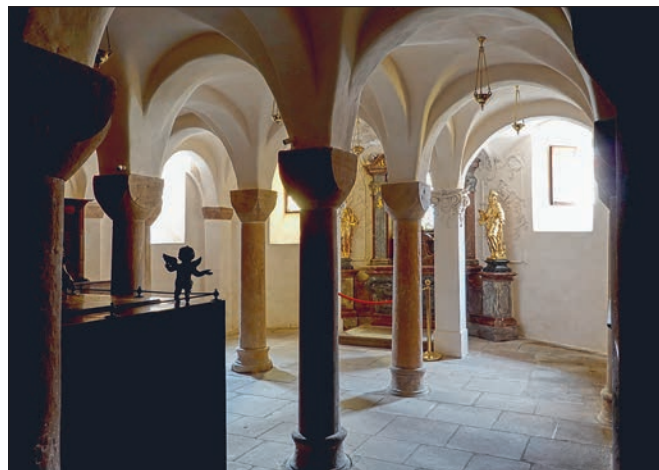
V Muzeu vesnických staveb Vysoký Chlumec byla uspořádána výstava autora Jana Veselého „*Od sedláka po domkáře, Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby*“ (od 1. 7. do 31. 10. 2022). Výstava byla výstupem DKRVO – Nemovitě památky, viz s. 114, Naše oddělení zajišťovalo vizuální realizaci výstavy. Na výstavu navázal stejnojmenný kritický katalog.

Publikace vydané ÚOP středních Čech v roce 2022

Dějiny evropské architektury, III. díl – Středověké umění evropského Západu

Václav Mencl – Helena Soukupová ed.

Po předchozích dvou dílech vyšel 3. svazek Menclových Dějin evropské architektury. Začíná karolínskou renesancí a uměním otoským, pokračuje rodícím se uměním románským. Ve 12. století Mencl analyzuje charakteristické prvky

Stará Boleslav, kostel sv. Václava, pohled do krypty po obnově (foto J. Žižka).

Stará Boleslav (okres Praha-východ), kostely sv. Václava a sv. Klimenta, pohled od východu, stav po obnově (foto J. Žižka).

Václav Mencl

Dějiny evropské architektury III.

Od sedláka po domkáře

vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka
v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby

Vernisáž výstavy „Od sedláka po domkáře“ (foto V. Tutr).

architektury Burgundska a Normandie směřující ke gotice, ve Francii, Itálii a Sicílii se střetávají antické prvky a byzantskými a arabskými prvky. V Německu se šíří reforma opřená a clunyské hnutí. Celistvý pohled na vývoj architektury raného středověku uzavírají stavby Dánska a Norska.

Na vydání Menclova díla spolupracuje NPÚ s Pamiatkovým úradem Slovenskej republiky.

Od sedláka po domkáře

**Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka
v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby**
Jan Veselý ed.

Kniha prezentuje výsledky výzkumu historických obytných staveb zemědělských usedlostí v malém regionu na pomezí jižní a středních Čech kolem městečka Petrovice, ležící stranou větších hospodářských center. Katalog eviduje 23 domů, hesla obsahují podrobnou plánovou a fotografickou dokumentaci, historii domů dle písemných pramenů, popis a charakteristiku jejich stavebního vývoje. Studie sledují hospodářský a sociální vývoj regionu a stavební podobu domů. Uchování informací o zanikajících stavbách a prohlubování poznání je jedním z důležitých úkolů památkové péče.

Terénní stopy obléhání hradů v husitském století

Jan Kypta – Jiří Marounek

Středověká opevnění českých měst, 1. díl – Výklad Vladislav Razím

První díl vydaný v roce 2022 završil realizaci unikátního projektu Národního památkového ústavu – publikování třídílného souboru reprezentativních knih o městských opevněních v letech 2019–2022. Soubor je určen především zájemcům o historická města a středověkou fortifikační architekturu, jeho záběr a využitelnost jsou však podstatně širší jak v odborné, tak také laické veřejnosti. Vznikl soubor reprezentativních knih, který svým pojetím a rozsahem nemá srovnání mezi českými i evropskými publikacemi, jež se věnují výzkumu tohoto druhu památek.

Terénní stopy obléhání hradů v husitském století Jan Kypta – Jiří Marounek

Kniha zhodnocuje výsledky dlouhodobého archeologického výzkumu dobývání hradů. V centru zájmu stojí terénní relikty, které souvisejí s činností obléhatelů v pozdním středověku. Hlavní výzkumnou metodou je povrchový průzkum terénních relikvů, které se dochovaly v lesním prostředí v okolí obléhaných hradů. Terénní stopy činnosti obléhatelů, které se dochovaly na území České republiky, jsou v evropském kontextu unikátní. Středověké obléhací pevnosti jsou známy i z jiných evropských regionů (např. ze středního Německa), české příklady jsou přesto mimořádné.

Periodika

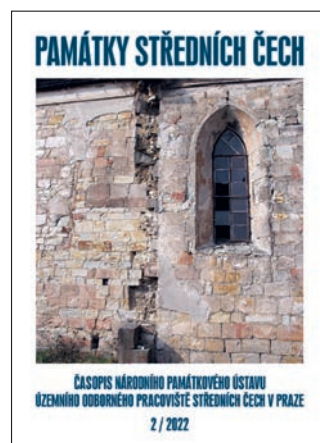
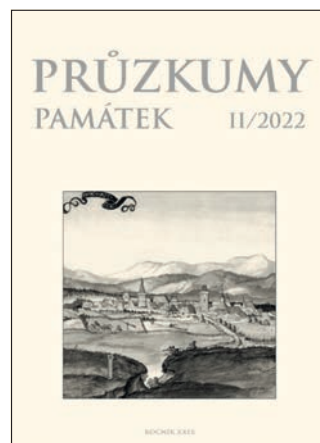
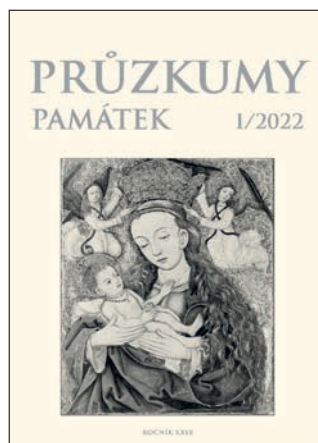
Průzkumy památek, 29. ročník, 2 čísla

Recenzované neimpaktované periodikum vychází dvakrát ročně péčí NPÚ ÚOP středních Čech od roku 1994. Za dobu své existence se stal uznávanou platformou pro prezentaci výsledků odborné dokumentace, průzkumů a výzkumů památkového fondu České republiky s přesahy do mezinárodních souvislostí včetně výsledků institucionálních výzkumů.

Památky středních Čech, 36. ročník, 2 čísla, příloha

Časopis byl založen v roce 1985 a od roku 1993 vychází dvakrát ročně. Územím jeho zájmu jsou střední Čechy a tzv.

Velká Praha. Obsahem příspěvků jsou výsledky průzkumů celého druhového spektra památek a tematicky rozsáhlá činnost v oblasti praktické památkové péče. Časopis je recenzovaným neimpaktovaným periodikem.

Přílohou periodika byla tradiční *Ročenka 2021* středoevropského pracoviště (za rok 2021), vydaná v tomto roce pouze v digitální podobě a dostupná na webových stránkách (<https://www.npu.cz/cs/uop-stredni-cechy/publikace-vydavane-nasim-pracovistem>).

ODDĚLENÍ EKONOMIKY A PROVOZU

Oddělení zajišťuje pro pracoviště ekonomické a personální činnosti, správu veškerého majetku, domovnictví, agendu spojenou s dopravou a pod metodickým vedením odboru informatiky generálního ředitelství NPÚ také informační technologie.

V roce 2022 činil průměrný evidenční přepočtený počet zaměstnanců ÚOP 52.

Oddělení ekonomiky a provozu v průběhu roku 2022 nadále pokračovalo ve snaze o efektivní a hospodárné vynaklá-

dání finančních prostředků, zejména v souvislosti s nárůstem ceny energií.

V loňském roce proběhly renovace sociálního zařízení a kuchyňky v přízemí a 1. patře zadní budovy.

Luboš Havlovic
koordináční, projektový a programový pracovník

ODBOR EVIDENCE, DOKUMENTACE A INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

Odbor evidence, dokumentace a informačních systémů (OEDIS) je tvořen oddělením evidence nemovitých památek, oddělením evidence movitých památek, oddělením výzkumů, průzkumů a dokumentace a oddělením dokumentačních fondů a knihovny. Toto poslední oddělení se dále dělí na archiv odborné dokumentace (restaurátorské zprávy, projekty, studie, zaměření, stavebně historické průzkumy, operativní průzkumy a dokumentace, archeologické výzkumy atp.), fototéku a knihovnu. Dříve samostatný referát geografických informačních systémů a metainformačních systémů (GIS a MIS) je spojen s oddělením nemovitých památek.

OEDIS tedy zahrnuje všechny činnosti NPÚ na území Středočeského kraje, které se týkají poznávání a dokumentování památkového fondu (kromě samostatného oddělení archeologie) a tvorby ústředního seznamu památek, zároveň shromažďuje, ukládá a zpřístupňuje výsledky těchto činností. OEDIS vytváří předpoklady kvalitní působnosti ÚOP v ostatních segmentech odborné práce a pečuje o paměť oboru ve svěřeném regionu. Z toho přirozeně vyplývá významná účast odborných pracovníků OEDIS na vědecko-výzkumné činnosti ÚOP a její prezentaci.

PhDr. Vladislav Razím, vedoucí odboru

ODDĚLENÍ EVIDENCE NEMOVITÝCH PAMÁTEK A INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ (ONPIS)

Hlavním úkolem oddělení evidence nemovitých památek je vedení Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek a evidence dalších, zákonem nechráněných objektů a urbanistických celků, které vykazují památkové hodnoty. K naplnění tohoto cíle je nutné provádění odborné dokumentace a průzkumů památek v terénu, studium odborné literatury a archivních materiálů. Následné zpracovávání získaných poznatků a jejich hodnocení a zpřístupnění odborné i laické veřejnosti je prováděno prostřednictvím dokumentačních sbírek ústavu i informačních systémů památkové péče. Agenda evidence památek nezahrnuje pouze průběžnou aktualizaci stávajících informací, ale také předkládání návrhů na prohlášení dalších hodnotných staveb, které splňují kritéria k prohlášení za kulturní památku podle § 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, popřípadě také vyjádření ke zrušení prohlášení věci za kulturní památku podle § 8 téhož zákona. Jako poradní orgán ředitele NPÚ, ÚOP středních Čech, je pro tento účel zřízena mimo jiné i Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věci za kulturní památku.

Kromě výše zmíněného poskytuje oddělení informace o kulturních památkách a rozsahu jejich ochrany a v souladu se zákonnými předpisy a interními metodickými pokyny zpracovává odborná vyjádření pro Ministerstvo kultury České republiky.

Podstatnou součástí činnosti ONPIS bylo zpracování návrhů na prohlášení staveb za kulturní památky a odborná vyjádření k žádostem Ministerstva kultury. Z důležitých terénních průzkumů provedených v roce 2022 zmiňme např. průzkum dochovaných industriálních památek v okrese Kladno a jejich následné zanesení do podkladů pro Územně analytické podklady (ve spolupráci s Metodickým centrem průmyslového dědictví v Ostravě), průzkum zděných objektů venkovského stavitelství z 19. století v okrese Mělník, průzkum pstruhových sádek v Sýkořicích – Vůznicích (okres Mělník), dokumentace a archivní rešerše pro areál čp. 1048 v Roztokách u Prahy (okres Praha-západ), hřbitovní kapli Blahoslavené Panny Marie v Rudné u Prahy a márnici při kostele sv. Jakuba Staršího v Tachlovicích (okres Praha-západ). Bohumila Králová pokračovala v dokumentaci křížů v okrese Kolín. Tyto podklady

Kladno (okres Kladno), židovský hřbitov. Autorem plánů pro obřadní síň v Kladně byl Max Gerstl (1897–1982) – český architekt pocházející z vysoce postavené židovské rodiny. Od roku 1926 pracoval pro vlastní architektonickou kancelář v Praze. Mezi jeho realizace patří především pražské výkladce (např. čp. 391/1 na Příkopech, 371/1 v Perlově ulici, dům U Hřebene, úprava výkladce Domu U Černé Matky Boží atp.). V roce 1936 projektoval rodinný dům čp. 1154/IV na Hradčanech. Jeho projekt pro kladenskou obřadní síň je dosud málo známý. Důvodem je zřejmě ztráta původní plánové dokumentace, která byla podle archivních pramenů odevzdána stavebnímu úřadu v Kladně, kde se však nedochovala. Jeho autorství přesvědčivě dokládají archivní záznamy ve výše uvedené knize protokolů (foto Hana Prixová Dvorská).

budou sloužit nejen pro výše zmíněné účely, ale také k případnému navržení nejvýznamnějších objektů k prohlášení za kulturní památku.

Nedílnou součástí oddělení je referát geografických a metainformačních systémů, který ve spolupráci s pracovníky evidence nemovitých památek zpracovává digitální interaktivní mapy kulturních památek a památkově chráněných území pro účely evidence; zároveň je zpřesňována jejich lokalizace a rozsah. Mapy jsou následně zveřejňovány prostřednictvím Geoportálu NPÚ a Památkového katalogu, kde dochází průběžně ke kontrole a aktualizaci seznamů parcel dotčených památkovou ochranou. Ve spolupráci s ENMP GmŘ NPÚ jsou údaje o ochraně parcel průběžně zasílány k zanesení přísluš-

Libice nad Cidlinou (okres Nymburk), areál katolické fary, celkový pohled od východu. Areál fary obehnaný okrouhlou ohradní zdí s branou a dvěma brankami, doplněný hospodářským stavením se nachází v exponované poloze na mírně vyvýšenině uprostřed obce. Samotné umístění a podoba areálu naznačují jeho pozoruhodnou stavební historii. Na místě dnešní fary se nacházel středověký kostel Panny Marie, postavený patrně na místě starší dřevěné stavby. Kostel byl po požáru v roce 1758 obnoven a znovu vysvěcen roku 1777, ale už tři roky poté byl v rámci josefinských reforem zrušen. Sedm let sloužil jako evangelická modlitebna a mezitím bylo rozhodnuto o jeho konverzi na farní budovu. K přestavbě, při níž byla zachována značná část obvodového zdiva kostela, došlo v letech 1798–1799 (foto A. Jankulíková).

Mělník (okres Mělník), Žilkova vila čp. 204. Autorem projektu z roku 1906 byl Bohumil Hübschmann v rámci kanceláře Quida Bělského. Fasády charakterizuje spojení hladké omítky s pásy a dekorem z hrubě strukturované omítky, doplněné barevnými akcenty z glazovaných kachlů. Fasády dále určují dřevěné barevně pojaté prvky (arkýř, štíty, zábradlí pavlače) a sokl obložený kamennými oblázky. Nad hlavním vstupem jsou vertikální stupňovité okenní průřezy, osazené barevnou vitraží s motivem páva, stromu a květin. Vila si nechala postavit Marie Neumannová (vdova po doktoru práv), pocházející z vážené mělnické rodiny, která vlastnila dům U Černého orla na náměstí Míru. Ustálené pojmenování vily souvisí se sňatkem dcery majitelky, též Marie, s ThDr. Františkem Žilkou, prof. Husovy evangelické teologické fakulty, překladatelem Nového zákona (foto I. Minář).

Liběchov, (okres Mělník), viniční svah se strážní věžičkou a terasami. Celkový pohled na viniční terasy doplněné o teatron se sochou Krista (vpravo) a kapli sv. Ducha na vrcholu kopce (foto Ivan Minář).

ných kódů ochrany do katastru nemovitostí. Kromě kontroly polohopisných záznamů stávajících památek jsou v referátu připravovány i mapové podklady pro návrhy na prohlášení nových kulturních památek a mapy pro odborné a publikační účely. Mapy jsou vytvářeny v GISovém programu ArcMap od společnosti ESRI. V příštím roce je plánován přechod na nový program ArcGIS Pro, pracující více v online prostředí. V roce 2022 bylo v rámci tzv. revize po parcelách vytvořeno a na centrální úložiště předáno zhruba 250 položek. Pracovníci referátu zajišťovali také sdílení dat na úložištích NAS2 a NASE, užívaných v rámci našeho pracoviště.

V rámci odborných vyjádření a stanovisek řešili pracovníci řadu více či méně povzbudivých problémů památkové péče. Nejzajímavější či nejpalcivější z nich níže uvádíme.

V roce 2022 pracovalo v ONPIS šest kmenových pracovníků (pět systematizovaných míst: Alžběta Jankulíková (AJ) – okresy Beroun, Rakovník, Nymburk, ORP Dobříš; Šárka Koukalová (ŠK) – okresy Kutná Hora, Benešov, ORP Příbram a Sedlčany; Ivan Minář (IM) – okresy Mladá Boleslav, Mělník, referát GIS; Hana Prixová Dvorská (HPD) – okresy Kladno, Kolín; Filip Facincani (FF) – okresy Praha-východ a Praha-západ, Jiří Marounek (JM) – referát GIS).

Návrhy na prohlášení věcí za nemovitou kulturní památku

V roce 2022 Regionální komise územního odborného pracoviště středních Čech v Praze pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památku projednávala ve třech jednáních ve dnech 30. 5., 19. 7. (individuální jednání) a 7. 11. celkem 15 návrhů na prohlášení za kulturní památku.

Během roku bylo na Ministerstvo kultury odesláno 12 návrhů na prohlášení za kulturní památku a 3 návrhy na rozšíření památkové ochrany.

<i>Beroun</i> (okres Beroun)	židovský hřbitov (AJ)
<i>Český Brod</i> (okres Kolín)	Podlipanské muzeum, oplocení (doprotřášení KP ÚSKP 12417/2-4239) (HPD)
<i>Kladno</i> (okres Kladno)	židovský hřbitov (HPD)
<i>Křinec</i> (okres Nymburk)	židovský hřbitov (AJ)
<i>Libice nad Cidlinou</i> (okres Nymburk)	fara (AJ)
<i>Liběchov</i> (okres Mělník)	vinici svah se strážní věžičkou a terasami (IM)
<i>Lobeč</i> (okres Mělník)	stodola venkovského domu čp. 7 (doprotřášení KP ÚSKP 15638/2-3771) (IM)
<i>Mělník</i> (okres Mělník)	Žilkova vila čp. 204 (ŠK)
<i>Nové Strašecí</i> (okres Rakovník)	židovský hřbitov (AJ)
<i>Praskolesy</i> (okres Beroun)	židovský hřbitov (AJ)
<i>Příbram-Březové Hory</i> (okres Příbram)	usedlost čp. 23 (ŠK)
<i>Rousínov</i> (okres Rakovník)	židovský hřbitov (AJ)
<i>Slaný</i>	františkánský klášter, vybrané hroby a hrobky na hřbitově (doprotřášení KP ÚSKP 32450/2-565) (HPD)
<i>Třebotov</i> (okres Praha-západ)	židovský hřbitov (ŠK)
<i>Zvěstov</i> (okres Benešov)	socha sv. Jana Nepomuckého (ŠK)

Slaný (okres Slaný), františkánský klášter, hrob rodiny Wassermannovy. Jedním z navrhovaných hrobů jsou náhrobky navržené Antonínem Wiehlem, které pocházejí z let 1884–1885. Architekt navrhl objekty pro rodinu své matky Marie, rozené Wertichové, pocházející ze slánské kupecké rodiny. Náhrobky vytesali kameníci a sochaři Václav a Jaroslav Vedlíkovi, působící na Slánsku a Kladensku. Jedná se o otce (Václav) a syna, původem z Nelahozevsí. Umělecky známější je tvorba Jaroslava Vedlíka. V roce 1885 opravil sochu Panny Marie z roku 1697 na Pražském předměstí ve Slaném, je rovněž autorem sochy sv. Václava ve Vraném. S jeho pracemi se setkáme na mnoha místních hřbitovech na Slánsku a Kladensku (např. ve Smečně náhrobek Luísy Marešové se sochou Krista), (foto H. PRIXOVÁ DVORSKÁ).

Beroun (okres Beroun), židovský hřbitov: Uceleně dochovaný areál městského židovského hřbitova s velkoryse pojatým obřadním domem s bytem hrobníka, vysokou ohradní zdí a souborem 124 náhrobků z let 1886–1942, převážně ve formě obelisků a desek z leštěné švédské žuly. Využita byla jen třetina plochy hřbitova, na zbytku se nachází ovocný sad. AJ

Kladno (okres Kladno), židovský hřbitov: Hřbitov založila židovská náboženská obec v Kladně v roce 1889. Z tohoto roku se dochoval plán na založení hřbitova s domkem hrobníka i oplocením. Dodatečně, v letech 1937–1938 vznikla drobná obřadní síň. Tuto funkcionalistickou stavbu navrhl Max Gerstl. Její realizace byla zadána kladenskému staviteli Jaroslavu Mildorfovi. Na hřbitově se pohřbívalo do konce 2. světové války. Několik málo hrobů je i z 2. poloviny 20. století. Plocha hřbitova se stavbami je dochována ve značně autentickém stavu. Náhrobky nejsou, až na malé výjimky, zásadně poškozeny. Velkou míru autenticity nese také obřadní síň. Dochována je původní dispozice i veškeré architektonické prvky. HPD

Mělník (okres Mělník), Žilkova vila čp. 204: Za kulturní památku byla navržena Žilkova vila v Mělníce z let 1906–1907 od významného architekta a urbanisty Bohumila Hübschmanna, žáka speciální školy architektury Otto Wagnera na Akademii výtvarných umění ve Vídni. Značně specifické je umístění vily v jádru Mělníka při okraji městských hradeb, připomínající unikátní vily budované přímo na hradebních baštách na Hradčanech v Praze. Její význam spočívá také v souboru tří Hübschmannových vil v Mělníce. Architekt zde uplatnil Wagnerovu geometrickou transformaci secese v kombinaci s dobově oblíbenými motivy odkazujícími k romantické lidové architektuře. Vila představuje jednu z nejhodnotnějších staveb rodinných domů z rané fáze vývoje moderní vilové architektury v České republice. Vzhledem k tomu, že nejlepší předválečnou českou architekturu vilových staveb reprezentovala díla Jana Kotěry, Františka Roitha, Otakara Novotného či právě

Slaný (okres Slaný), františkánský klášter, hrob rodiny Košťálových. Dalším z navrhovaných je náhrobek, který v roce 1919 zhotovil Cyril Košťál – syn Aloise a Paulíny Košťálových. Cyril Košťál se narodil 25. března 1884 ve Slaném a vyučil se sklářem v severních Čechách, Sasku a Hesensku. V místním muzeu je uložena pracovní knížka, která dokládá místa jeho pobytu u sklářských firem v roce 1905 – pracoval v Teplících u Moritze Taussiga, v Ústí nad Labem u Carla Hellera, v Drážďanech u Gustava Hoffmanna, v Lipsku ve firmách Rud. Brand and Company, Redecker and Company a nakonec také 5 měsíců v hesenském Wiesbadenu ve firmě Albert Zenter. Samotný náhrobek typu vitraj je v českém prostředí velmi ojedinělý a nutno podotknout, že i technicky se jedná o zdařilou práci. Dosud se nepodařilo najít další působíště Cyrila Košťála v Čechách, (foto H. PRIXOVÁ DVORSKÁ).

Bohumila Hübschmanna a několika dalších architektů, je mělnická vila důležitá i ve středoevropském kontextu. ŠK

Libice nad Cidlinou (okres Nymburk), fara: Katolická fara v Libici nad Cidlinou je spolu s kostelem sv. Vojtěcha z hlediska historického a stavebněhistorického nejvýznamnější stojící stavbou v obci. Farní budova obsahuje v obvodových zdech konstrukce pozdně barokně upraveného, původně středověkého kostela zasvěceného (Zvěstování) Panně Marii, zrušeného za josefínských reforem. K přestavbě kostela na faru došlo v letech 1798–1799. Do velké míry původní a historicky velmi cenná je také opuková ohradní zeď farní zahrady, která vymezovala již areál kostela. AJ

Liběchov (okres Mělník), viniční svah se strážní věžičkou a terasami: Areál teras na viničním vrchu lemující svah nad labským břehem při jižním okraji městyse. Původně barokní viniční terasy z 2. poloviny 17. století byly před polovinou 19. století rozšířeny a doplněny o další úrovně. V jižní části byly terasy doplněny o romantický teatron s neoklasicistní sochou Krista z roku 1842 od F. X. Linna (chráněnou již od roku 1987) a strážní věžičkou zv. Čermákova vížka. Teatron se sochou žehnajícího Krista při hlavní silnici se v původní koncepci obracel k panoramatu na protějším břehu řeky, jemuž dominuje hora Říp. Romantický krajinný prvek dal vybudovat jako širší součást zámeckého parku tehdejší majitel panství Antonín Veith. IM

Praskolesy (okres Beroun), židovský hřbitov: Venkovský židovský hřbitov založený v polovině 19. století ve svahu jihovýchodně od vsi sloužil k pohřbívání židovských obyvatel ze širokého okolí a zejména početné obce hořovické. Zachován je poměrně početný soubor náhrobků z doby od počátku 80. let 19. století do 30. let 20. století, ve kterém je nejvíce zastoupen typ žulového obelisku. Plochu hřbitova lemuje částečně dochovaná ohradní zeď. AJ

Rousínov (okres Rakovník), židovský hřbitov: Židovský hřbitov vznikl patrně po polovině 19. století. Je areálem s významnou kulturně-historickou hodnotou, který představuje jedinou připomínku zaniklé židovské komunity ve Svinařově a okolí. Několik desítek zachovaných náhrobních kamenů a pomníků je cenným dokladem podoby židovského náhrobku ve venkovském prostředí na konci 19. a na počátku 20. století. Důležitá je také hodnota hřbitova jako prvku kulturní krajiny a pietního místa. AJ

Třebotov (okres Praha-západ), židovský hřbitov, založený zřejmě kolem roku 1760, s rozšířením v roce 1897. Náležel k Židovské náboženské obci Zbraslav a nejstarší náhrobky jsou typologicky shodné s památkově chráněnými náhrobky v Dobříši na Příbramsku a Mořině na Berounsku. Na těchto zmíněných třech hřbitovech v blízkosti Prahy je možné najít importované náhrobky pražské provenience, vytvořené na vysoké umělecké úrovni. I přes devastaci hřbitova ve 2. polovině 20. století se zde stále nachází velké množství neobyčejně hodnotných náhrobků ze sliveneckého mramoru s reliéfními nápisy v hebrejštině a klasicizující dekorativní výzdobou především z doby od 50. let do 90. let 19. století. ŠK

V roce 2022 byly prohlášeny dvě nemovité kulturní památky a rozsah pěti nemovitých kulturních památek byl významně rozšířen.

Dobřeň (okres Mělník) hospodářská část usedlosti čp. 8 (součást areálu venkovské usedlosti)

Rousínov (okres Rakovník), židovský hřbitov. Hřbitov je položený ve volné krajině mezi obcemi Rousínov a Svinařov, k jejíž náboženské obci původně patřil. Torzálně dochovaná ohradní zeď a márnice spolu s rozmanitým souborem náhrobků na zatravněné ploše hřbitova tvoří areál s výjimečným působivým zasazením v krajině (foto A. Jankulíková).

Třebotov (okres Praha-západ), židovský hřbitov. Židovský hřbitov o rozloze 5 844 m² s ohradní zdí je situován v lese na východní straně Třebotova, západně od vrcholu Kulivé hory a k němu vede také pěší stezka z Černošic. Celkově je na ploše hřbitova zachováno 117 náhrobků neobvyklého stylu a jejich torz, datovaných od roku 1795 do první třetiny 20. století, s kvalitními hebrejskými texty, ale také českými a německými nápisy. Z významných osobností zde byl pohřben rabín Samuel Ballenberger (1772–1854). Pohled na nejhodnotnější skupinu náhrobků ze sliveneckého mramoru s reliéfními nápisy v hebrejštině z 2. poloviny 19. století. Součástí jsou i náhrobky s reliéfní či sochařskou výzdobou se symbolikou odvozenou z židovské tradice a náboženství – s orientálním dekorem, s reliéfy lvů či s žehnajícími dlaněmi kohenů (foto Š. Koukalová).

Buštěhrad (okres Kladno)

Hnidousy (okres Kladno)

Kleštěnice (okres Beroun)

Kosova Hora (okres Příbram)

Olbramovice u Votic (okres Benešov)

Osečany (okres Příbram)

dům čp. 17 (součást areálu hradu)

kostel sv. Mikuláše

venkovský dům čp. 18

zahrada u zámku (součást areálu zámku)

dům čp. 1 (součást areálu domu se sýpkou)

hospodářská stavba a prádelna u zámku (součást areálu zámku)

Dobřeň (okres Mělník), chlév a stodola venkovské usedlosti čp. 8: Dvojice hospodářských objektů z let 1924 a 1928 doplňuje starší roubený dům usedlosti, památkově chráněný již

Kleštěnice (okres Beroun), dům čp. 18, celkový pohled od severozápadu. Částečně roubený dům na podezdívce z lomového kamene obsahuje původní trojdílné jádro, později v jižní části přezděné. Vlevo je patrné severní průčelí s předstupujícím, svísele bedněným štítem a okny do světnice a světničky, dále západní podélné průčelí s roubenou stěnou světničky se zazděným oknem a navazující zděnou částí světničky a komorou. Na celém západním průčelí se nacházejí zbytky hrubé béžové omítky s hladce utaženými obílenými pásy kolem oken (foto A. Jankulíková).

od roku 1987. Objekty představují téměř intaktně dochované zázemí usedlosti z první republiky, kdy se ještě hospodařilo tradičním způsobem s vysokým podílem rostlinné a živočišné výroby. V kontextu s roubeným domem dokládají poslední vývojovou etapu venkova, jejíž stopy díky výrazným změnám 2. poloviny 20. století velmi často zmizely vlivem utilitárních přestaveb. *IM*

Kleštěnice (okres Beroun), dům čp. 18: Přízemní, částečně roubený dům se nachází v historickém jádru obce Kleštěnice, která je vesnickou památkovou zónou. Patří k sevřené skupině domů ve střední části vsi, která je určující pro charakter tohoto památkově chráněného území. Reprezentuje tradiční zástavbu obce – typické podhorské osady středních Brd – jejíž obyvatelstvo v historii tvořili uhlíři, horníci, pastevci, dřevorubci a drobní řemeslníci, stejně jako zaměstnanci nedalekých komárovských železáren. Jedná se o stavbu sice novodobě upravovanou, ale stále s převahou cenných historických konstrukcí a stavebně řemeslných prvků. Je příkladem dvoutraktového venkovského domu bez většího hospodářského zázemí, jehož podoba odráží přírodní a sociální podmínky, ve kterých patrně na přelomu 18. a 19. století vznikl. *AJ*

Olbramovice (okres Benešov), dům čp. 1 s ohradní zdí v areálu již památkově chráněné sýpky. Obě budovy, včetně tvrziště Příkop, byly původně součástí historického zemanského sídla. Jejich vznik souvisí s rozvojem zdejší tvrze v 16. století, kdy podle písemných pramenů její majitelé využívali dvě obytné budovy – podrobnějším průzkumem s určitostí identifikované právě v předmětném domě čp. 1 a v protější budově sýpky.

Nejstarší stavební fázi domu čp. 1 dokládá z velké části dochované renesanční zdivo, trojice hodnotných valených kleneb a zejména zbytky renesanční sgrafitové rustiky. Obě původem obytné stavby zde de facto zastupují zaniklou tvrz. Reprezentují podobu zemanských či panských hospodářských dvorů, mnohdy poznamenaných razantními úpravami ve druhé polovině 20. století. Nejinak tomu bylo také u domu čp. 1, který prošel v letech 2020–2021 citlivou rekonstrukcí. *ŠK*

V roce 2022 bylo Ministerstvem kultury České republiky zrušeno prohlášení dvou dílčích částí nemovitých kulturních památek

Chlévy a hospodářská budova u zámku (areál: zámek)
Pozemky u tvrze

Chotýšany, okres Benešov
(areál: tvrz) parc. č. 389/7 v k.ú Hostivice a parc. č. 424/3 v k.ú Litovice, okres Praha-západ

Na základě požadavku Ministerstva kultury vyjádřil NPÚ ÚOP SČ v Praze stanoviska k níže uvedeným žádostem o zrušení či naopak o prohlášení památek

Černošice (okres Praha-západ)

vila čp. 333, stanovisko k podnětu k prohlášení věci za kulturní památku
dům čp. 35, stanovisko k podnětu ke zrušení prohlášení věci za kulturní památku (nedoporučeno)

Chlístovice, Kralice (okres Kutná Hora)

Olbramovice (okres Benešov), dům čp. 1. Olbramovice, dům čp. 1 se sousední sýpkou je situován v dominantní poloze při bývalé císařské silnici spojující Benešov a Tábor. Obě původně obytné stavby, jejichž renesanční jádra pocházejí z 2. poloviny 16. století, byly součástí poplužního dvora při místní tvrzi (v současnosti zaniklé). Pohled na štítové průčelí domu čp. 1 s pozůstatky sgrafitové výzdoby a ohradní zeď, oddělující hospodářský dvůr od hlavní komunikace. Objekt je nyní po zdařilé rekonstrukci z let 2020–2021, s částečným přiznáním renesanční sgrafitové výzdoby v kombinaci s řemeslně velmi zdařilou replikou do nové omítky a zčásti se zakonzervováním a zakrytím novou omítkou (foto Š. Koukalová).

Hořovice – Velká Víska (okres Beroun) hrobka knížat z Hanau – posouzení podnětu k prohlášení za KP (doporučeno a zároveň aktualizován starší podnět k prohlášení za kulturní památku)

Kostelec nad Černými lesy (okres Praha-východ)

hospodářský dvůr čp. 15, chlév II čp. 25 – posouzení podnětu ke zrušení památkové ochrany (nedoporučeno).

Liblice a Přistoupim (okres Kolín)

areál rozhlasové vysílací stanice u Českého Brodu (posouzení muselo být vypracováno bez prohlídky areálu, kterou vlastník neumožnil; Ministerstvu kultury bylo doporučeno uvažovat také o muzealizaci areálu)

Lišno (okres Benešov)

hospodářský dvůr v areálu zámku, stanovisko k žádosti o zrušení prohlášení věci za kulturní památku

Ratměřice (okres Benešov)

špýchar usedlosti čp. 5, stanovisko k žádosti o zrušení prohlášení věci za kulturní památku

Soutice (okres Benešov)

soubor hospodářského dvora zámku, vyjádření k žádosti o aktualizaci podnětu k návrhu na prohlášení za kulturní památku

Rožmitál pod Třemšínem (okres Příbram)

penzion Třemšín čp. 369, vyjádření k podnětu k návrhu na prohlášení za kulturní památku (nedoporučeno)

Tmaň (okres Beroun)

hospodářský dvůr u zámku, stanovisko k vyjádření vlastníka k řízení o prohlášení za KP

Hořovice – Velká Víska (okres Beroun), hrobka knížat z Hanau – posouzení podnětu k prohlášení za KP: Naše pracoviště obdrželo žádost o odborné posouzení podnětu k prohlášení hrobky knížat z Hanau v Hořovicích za kulturní památku. Návrh na prohlášení hrobky Mořice Hanavského a jeho manželky Anny s ohradní zdí a pozemky však naše pracoviště zpracovalo a zaslalo Ministerstvu kultury dne již v roce 2011. Protože obsah tohoto návrhu zůstává nadále platný, byly pouze aktualizovány informace o vlastníkovi objektu, který se v mezidobí změnil, a doplněny aktuální fotografie spolu se zákresem do katastrální mapy.

Kostelec nad Černými lesy (okres Praha-východ), hospodářský dvůr čp. 15, chlév II čp. 25 – žádost o zrušení památkové ochrany. Vlastník objektu (město Kostelec nad Černými lesy) podal žádost o zrušení památkové ochrany chléva II čp. 25 v areálu hospodářského dvora čp. 15, a to z důvodu havarijního stavu objektu a ambice vybudovat na ploše dvora rekreační zónu pro obyvatele města. Stanovisko k žádosti o zrušení památkové ochrany bylo ze strany ÚOP negativní – zjevná absence dlouhodobé péče ze strany vlastníka umožnila silnou destrukci střešní krajiny, krovu i klenutí. I přes zánik některých konstrukcí bylo doporučeno uvažovat o rekonstrukci objektu a jeho vhodné adaptaci.

Tmaň (okres Beroun), hospodářský dvůr u zámku – stanovisko k vyjádření vlastníka k řízení o prohlášení za KP: Dne 21. 8. 2021 bylo zahájeno řízení o prohlášení souboru hospodářského dvora při zámku za kulturní památku. Vlastník s prohlášením areálu za kulturní památku nesouhlasí a v rámci probíhajícího řízení zaslal Ministerstvu kultury obsáhlé vyjádření, ve kterém předkládá a podrobně popisuje důvody, pro které žádá o neprohlášení souboru za kulturní památky. Z pozice odborné organizace státní památkové péče bylo nutné reagovat na argumenty týkající se neopodstatněnosti památkové ochrany souboru, připomínek k našemu stanovisku k řízení ze dne 21. 10. 2021 a připomínek k návrhu na prohlášení souboru za kulturní památku, který byl naším pracovištěm odeslán Ministerstvu kultury dne 10. 7. 2018.

*Mgr. Hana Prixová Dvorská,
vedoucí oddělení*

ODDĚLENÍ EVIDENCE MOVITÝCH PAMÁTEK (EMP)

Statutární činností oddělení je nejen rutinní správa a tvorba regionální části ÚSKP ČR, ale také inventarizační a archivní průzkumy movitých památek, spojené s fotografickou a měřičskou dokumentací. Správná klasifikace památek a (foto) dokumentace tvoří základy ÚSKP ČR i jejich praktické ochrany a obnovy. Výchozím předpokladem odborné práce se svěřenou skupinou movitého kulturního dědictví je základní orientace v interdisciplinárním propojení dějin umění s příbuznými obory, jako je obecná historie, církevní dějiny, nebo pomocné vědy historické. Důležitou oblastí je také znalost historických materiálů a technik, restaurátorských postupů, vč. archivního výzkumu. Oddělení je prostřednictvím pověřeného pracovníka zapojeno také do Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví, který zahrnuje spolupráci s Policií ČR a Celní správou ČR při prevenci trestné činnosti, přípravu podkladů pro zahájení trestního stíhání vč. předběžného odhadu výše škody způsobené majetkovým trestným činem. Nedílnou součástí je vedení evidence pohřešovaných památek a předmětů kulturní hodnoty, monitoring evropského a tuzemského trhu se starožitnostmi a vykonávání činností vyplývajících ze zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platném znění. Z výše uvedeného plyne, že s agendou EMP se váže nutná znalost dotčených právních předpisů. Od roku 2021 je odd. EMP zařazeno také do pilotního projektu digitalizace a katalogizace historických knihovních fondů ve správě NPÚ, kde je potřeba si osvojit znalosti katalogizačních pravidel se specifiky pro zpracování starých tisků podle mezinárodních pravidel RDA (Resource Description and Access) ve formátu MARC21.

Hlavní úkoly a činnosti v roce 2022

1. Základní evidence mobiliárních fondů (ZEMF)

Stěžejní činností EMP je vedení základní evidence 19 mobiliárních fondů hradů a zámků, které spadají pod naše ÚOP. Evidence je vedena jak ve formě papírových evidenčních listů, tak i digitálně v celostátní databázi CastIS. Ke konci roku 2022 jsme evidovali 307 543 evidenčních jednotek. V roce 2022 se naše práce soustředila na naplňování evidenčních záznamů v plném rozsahu (dle Směrnice generální ředitelky č. I/2022/ evidence mobiliárních fondů). U jednotlivých záznamů se především kontroluje správnost rejstříkového čísla, provázanost s černými knihami. Dále se doplňují a zkvalitňují odborné popisy, jsou doplňovány a zpřesňovány chronologické údaje a autorství, včet-

Žleby (okres Kutná Hora), státní zámek Žleby – kurfiřtská číše neboli kurfiřtský pohár z čirého zeleného skla s profilovaným víkem; malba emailem; datování nápisem do roku 1618; proveniencí Německo; inv. č. ZL 02863. Plášť číše je zdoben malovanými postavami císaře a kurfiřtů ve dvou pásech nad sebou. Obvykle byl v horním pásu zobrazen císař a duchovní kurfiřti, v dolní řadě pak kurfiřti světské. Tato číše se od tohoto úzu odlišuje. V horní části číše je totiž dvakrát zobrazen císař. Císař sedí na bílém koni s červeným postrojem a barevným chocholem. Je oděn v modro zlatém rouchu s okružím, na hlavě má korunu, v rukách drží žezlo a jablko. V téže řadě jsou zachyceni ještě dva duchovní kurfiřti, arcibiskup kolínský a arcibiskup trevírský. Postavy kurfiřtů jsou určeny nápisy nad jejich hlavami. Kurfiřti jsou oděni do červeného pláště a klobouku s hermelínem. Ve spodní části číše je dvouhlavý říšský orl s letopočtem 1618 nad hlavou a další tři kurfiřti: vévoda saský, arcibiskup trevírský a markrabě braniborský. Postava českého krále chybí. Tento typ číší byl užíván při oficiálních příležitostech jako prostředek dvorské reprezentace. Námět se na skleněných číších objevuje okolo roku 1600 a zůstává oblíbený po celé 17. století (fotoarchiv ZEMF).

ně signatur a značek. Časová náročnost zpracování jednotlivých evidenčních záznamů je značně různorodá, vzhledem k velmi rozdílné kvalitě původních záznamů a fotodokumentace. V letošním roce se tyto práce soustřeďovaly primárně na MF Žleby a MF Křivoklát. Vedle toho byl na MF Křivoklát podrobně zpracován vícenázle čítající okolo dvě stě inventurních jednotek. Jednalo se o nábytek, tiskoviny, fotografie a dále o pozůstalost operní pěvkyně Irmy Reichové, sestávající z osobních předmětů (kostýmy, šperky), tiskovin, fotografií atp. V MF Mnichovo Hradiště se započalo s podrobným rozpisem dosud nezpracované valdštejnské korespondence pocházející většinou z 19. století. Od poloviny letošního roku se naše oddělení nově účastnilo inventur, které vede ÚPS Praha podle ročního harmonogramu.

Mgr. Zuzana Pospíchalová

2. Základní evidence historických knihovních fondů (ZEHK)

V roce 2022 jsme pokračovali v katalogizaci zámecké knihovny Žleby, a navázali tak na pilotní projekt „Základní evidence historických knihovních fondů“, který byl zahájen v předchozím roce. Katalogizace je prováděna v databázovém systému *Tritius* dle daných metodik. Katalogizační práce probíhají na základě obdržených digitalizovaných klíčových částí knihy a dalších markantů (přední a zadní desky, hřbet, titulní list, provenienční znaky, frontispis, ilustrace, signatura aj.) a inventárního seznamu (zachycuje rozsah a rozměry knihy). Za rok 2022 bylo zpracováno celkem 361 knihovních jednotek. Na katalogizaci probíhají práce v rozsahu jednoho pracovního dne.

Mgr. Zuzana Pospíchalová

3. Evidence a dokumentace movitých památek (vyjma ZEMF a ZEHK)

Evidence movitých kulturních památek je plně provázána s agendou Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví. Hlavním nástrojem pro digitalizaci je databáze *ArtGuard*, přizpůsobená pro evidenci odcizených/nezvěstných památek a předmětů kulturní hodnoty, která aktuálně obsahuje 19 800 záznamů. Digitalizace probíhá také na straně ÚSKP ČR v aplikaci s názvem *Památkový katalog*. Pro vedení ÚSKP ČR jsou kromě kartotéky evidenčních listů využívány již digitalizované evidenční materiály ÚSKP ČR (historická fotodokumentace, evidenční listy, spisový materiál)

EMP spravuje také archiv digitalizovaných videozáznamů ISO, pořízených v církevních objektech na území Středočeského kraje v letech 1992–2002, a videozáznamů ze hřbitovů z let 2000–2001. Pracoviště průběžně doplňuje spravovaný fotoarchiv kvalitní digitální fotodokumentací (roční přírůstky cca 5 000 fotografií). Vzniká tak již relativně bohatý dokumentační obrazový materiál, který má nezastupitelnou hodnotu nejen pro výše jmenovanou agendu ISO a ÚSKP ČR. Využíván je také jako podklad pro restaurátorské akce, bohatý srovnávací materiál pro odbornou a badatelskou činnost.

Terénní průzkumy spojené s fotografickou a měřičskou dokumentací byly cíleně zaměřeny na objekty s památkově chráněným mobiliářem, u kterých došlo ke změně vlastnictví a/nebo uložení. Opakovaně při dokumentaci totiž narážíme na problém nedodržování ohlašovací povinnosti vlastníka (dle § 7 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění) o přemístění MKP (nemluvě už o nepodchybených přesunech předmětů kulturní hodnoty). Výstupem revizí jsou aktualizace záznamů v databázi *ArtGuard* (jak odcizených, tak evidovaných předmětů), aktualizace policejní databáze PSEUD, a také vyhodnocování památkových hodnot u dokumentovaných předmětů (včetně kamenosochařských památek v exteriéru) a jejich následné doporučení pro zápis do ÚSKP ČR (viz níže).

3.1 Agenda prohlášení věcí za kulturní památky dle § 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

EMP se aktivně podílí na činnosti regionální hodnotitelské komise pro ÚSKP, vyjadřuje se k návrhům na prohlášení (či zrušení prohlášení) věcí za KP, připravuje podklady a postupuje zpracované návrhy na prohlášení MKČR. Mimo vlastní průzkumy a terénní prospekte, provádíme také podněty vlastníků, správců památek, ale i pracovníků ORP a muzejních institucí.

Žleby (okres Kutná Hora), státní zámek Žleby – zámecká knihovna. Frontispis z knihy Thomase Raikese „A portion of the Journal kept by Thomas Raikes, Esq., from 1831–1847. Comprising Reminiscences of Social and Political Life in London and Paris during that Period“, 1856 (bez místa vydání), inv. č. ZK ZL1 00266. Frontispis byl od počátku 17. století zařazován do knih před titulní list. Měl v obrazové zkratce vystihnout obsah knihy, či zpodobnit jejího autora či osobnost, o které se v knize pojednává. Zde je zachycen autor díla Thomas Raikes (1777–1848), vyhlášený anglický dandy a také autor deníků zachycujících evropské dění v letech 1831–1847 ne pohledem politika, ale pohledem muže, který byl přítelem řady vlivných mužů své doby. Rytina je dílem Henryho Adlarda (asi 1828–1869), značeno vpravo dole H. Adlard, sc. (digitalizace správa SZ Žleby).

Nově prohlášené movité kulturní památky

<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	hlavní oltář sv. Mikuláše
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	boční oltář sv. Rodiny
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	varhany
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	socha sv. Jana Nepomuckého
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	socha sv. Anny
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	socha sv. Jana Křtitele
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	zvon I
<i>Hnidousy</i> (okres Kladno)	zvon II
<i>Liběchov</i> (okres Mělník)	hlavní oltář sv. Havla
<i>Liběchov</i> (okres Mělník)	socha sv. Ludmily
<i>Liběchov</i> (okres Mělník)	socha sv. Václava
<i>Liběchov</i> (okres Mělník)	sochy světloňošť (2ks)
<i>Mcery</i> (okres Nymburk)	hlavní oltář sv. Václava

U žádné z movitých kulturních památek nebylo zrušeno prohlášení.

a

b

*Chotětov (okres Mladá Boleslav), kostel sv. Prokopa – barokní busta sv. Václava z doby kolem roku 1773, jež byla odcizena z bran-
ky hlavního oltáře dne 6. 7. 1997. Ilustruje zde dlouhý a nelehký proces repatriace nelegálně vyvezeného uměleckého díla od jeho
první identifikace odbornými pracovníky NPÚ v roce 2015 na internetové aukci v SRN až po jeho fyzický návrat do ČR v roce
2022; a – reprezentační fotografie z aukčního katalogu Kunstauktionshaus Schlosser Bamberg, se sídlem v Karolinenstraße 11,
kde byl český zemský patron sv. Václav nabízen k prodeji pod mylným ikonografickým určením jako sv. Leopold, patron Rakous-
ka. Při komparaci aktuálního stavu díla s jeho stavem před krádeží je na první pohled patrná proměna barevnosti, za kterou
stojí restaurátorský zásah. Po sejmutí novodobé polychromie a monochromního zlacení došlo patrně k obnově inkarnátů, zlacení
a stříbrnění svatováclavské zbroje, pláště a knížecí koruny; praporec získal sytě červenou barvu. Doplněny byly také zřejmě při
krádeži odlomené a ztracené detaily – ukončení žerdě praporce a křížek knížecí koruny; b – busta sv. Václava in situ v roce 1994
(fotoarchiv NPÚ GmŘ).*

3.2 Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví a spolupráce s Policií ČR

Program MK ČR na evidenci a dokumentaci církevních mobiliářů zahrnuje také činnosti spojené s monitoringem evropského a tuzemského trhu se starožitnostmi, jehož prostřednictvím je nabízeno k prodeji množství uměleckých předmětů. Následné lustrace vytipovaných děl (tj. jejich identifikace s odcizenými památkami) jsou časově náročné a odvíjí se od kvality srovnávací dokumentace v databázích NPÚ, PSEUDU či INTERPOLu. Klíčovou roli tu hraje zkušenost a odbornost „památkáře“, týkající se zejména jeho erudice v oblasti historických materiálů, technik a restaurátorských postupů, bez kterých není možné dílo bezpečně posoudit v limitech historické (často černobílé) obrazové dokumentace a správně interpretovat novodobé „restaurátorské“ zásahy po odcizení díla. V roce 2022 se podařilo navrátit do ČR tři mimořádně hodnotné barokní dřevořezby odcizené a nelegálně vyvezené v 90. letech 20. století do zahraničí:

Brandýs nad Labem
(okres Praha-východ)
Chotětov (okres Mladá Boleslav)

kostel Obrácení sv. Pavla,
barokní socha sv. Zikmunda
kostel sv. Prokopa, barokní busta
sv. Václava
kostel sv. Anny, barokní socha
sv. Zikmunda

Sudějov (okres Kutná Hora)

Přestože výrazné ohrožení kulturního dědictví po roce 1989, dané zejména prudkým růstem počtu krádeží památek ze sakrálních objektů (statistiky ukazují v 90. letech 20. století ztrátu až 15 % movitého kulturního dědictví ČR ročně), pomínulo, je tato problematika stále živá, i když našťastí ve výjimečných případech. V roce 2022 jsme byli ze strany Policie ČR vyzváni ke spolupráci ve věci poškození a odcizení dvířek ze svatostánků ze zámecké kaple sv. Jana Nepomuckého v Hoříně, která patří mezi umělecky nejhodnotnější sakrální interiéry v Čechách. Architektonický koncept spolu s liturgickým vybavením kaple, štukovou a malířskou výpravou tvoří v pravém slova smyslu barokní „Gesamtkunstwerk“, který vznikl

v letech 1746 až 1747 za účasti řady předních umělců a řemeslníků. Jmenujme zejména sochaře a řezbáře Ignáce Františka Platzera a kameníka (mramoráře) Josefa Lauermana, jejichž společným dílem jsou oltáře sv. Jana Nepomuckého, Panny Marie a Pražského Jezulátka, či varhanáře Jana Ondřeje Niederleho. Prameny hovoří také o účasti řezbáře a sochaře Jana Antonína Quiteinera. Autorem freskové výzdoby je malíř Jan Petr Molitor. Štukatérské práce provedl Bernardo Spinetti, severoitalský sochař a štukatér, usazený v Praze na Malé Straně. Ztráty na kulturním dědictví lze vždy jen těžko materiálně vyčíslit; předběžný odhad způsobené škody byl v tomto případě stanoven do rozmezí 700 000–800 000 Kč. Krajské ředitelství policie Středočeského kraje zajistilo vložení památkové dokumentace k odcizeným předmětům do policejní databáze PSEUD (Portál systému evidence uměleckých děl) a databáze Interpolu WOA (Stolen Works of Art Database).

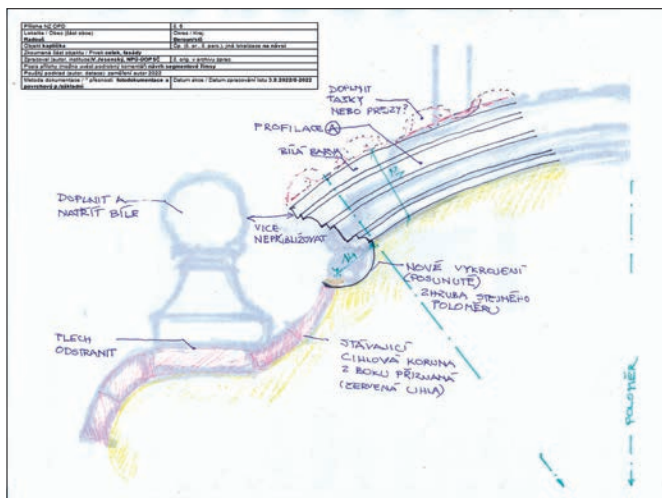
3.3 Agenda zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, v platném znění

V roce 2022 nebyly našemu pracovišti postoupeny žádné žádosti o osvědčení. Agenda spočívala v poskytování odborných konzultací pro majitele předmětů kulturní hodnoty, zejména z oblasti postupu vyřizování žádostí a kompetencí jednotlivých pracovišť. Operativně jsme prováděli lustrace vytipovaných předmětů či zajišťovali potřebnou fotografickou dokumentaci a odborné konzultace.

Mgr. Šárka Kolářová, vedoucí oddělení

ODDĚLENÍ VÝZKUMŮ, PRŮZKUMŮ A DOKUMENTACE

Úkolem oddělení průzkumu a dokumentace je provádění průzkumu a dokumentace památkového fondu na základě dlouhodobého plánu, ale zejména podle akutních potřeb vázaných na ostatní funkce středočeského odborného pracoviště NPÚ. Průzkumná a dokumentační činnost, tedy poznávání památkového fondu, představuje základní východisko odborné a vědecko-výzkumné práce NPÚ. Kromě samotných průzkumů staveb jsou v některých odůvodněných případech prováděny také archivní rešerše. Pracovníci oddělení úzce spolupracují zejména s pracovníky oddělení garantů území, specialistů a evidence nemovitých a movitých památek, průzkumy často probíhají právě na základě vyžádání těchto oddělení. Vzhledem k povaze objektivní poptávky naprosto převahuje provádění tzv. operativních průzkumů a dokumentace nemovitých památek (dále jen OPD) a pouze v menší míře dovoluje omezená kapacita oddělení věnovat pozornost průzkumům a dokumentaci jiného charakteru. Již dlouhodobě převládá potřeba průzkumů nad reálnými možnostmi oddělení, proto je třeba provádět pečlivý výběr a koordinaci prací, v úzké spolupráci s ostatními odděleními sekce památkové péče. V posledních letech je činnost odborných pracovníků na tomto úseku značně ovlivněna rychlým rozvojem nových dokumentačních metod, které jsou ověřovány a zaváděny do praxe. Na provádění standardních SHP nezbývají kapacity.

Hostomice – Radouš (okres Beroun), kaplička čps. 208 – Při doporučení a korigování obnovy fasád došlo i zde k úzké spolupráci památkáře průzkumníka a památkářky garantky. Výsledkem byly i takovéto skici pro praktickou rekonstrukci částí stavby (foto a kresba V. Jesenský, 2022).

Kolín (okres Kolín), zámek čp. 545 – Pohled do statickou sondou zpřístupněného klenutého prostoru v síle hradební zdi v přízemí jižního rizalitu západního zámeckého křídla. V průrazu pro táhlo v zadní stěně místnosti je patrná část kamenného ostění portálu (foto J. Veselý, 2022).

Následující seznam akcí s anotacemi obsahuje jen ty důležitější a časově náročnější (srov. též úkoly vědy a výzkumu – DKRVO, Nemovité památky).

*PhDr. Vladislav Razím
vedoucí odboru*

Seznam hlavních průzkumů a dokumentačních prací (OPD) v roce 2022

Bošín (okres Nymburk), dům čp. 2 – Obytný roubený dům statku s ovčínem z 18. stol. se i přes několikanásobnou snahu památkářů a muzejníků v důsledku neúdržby vlastníky v posledním půlstoletí stal postupně ruinou, která už se nemůže vyhnout demolicí. Z hodnotné památky bylo možno už jen zaznamenat poslední identifikovatelné zbytky stěn a prvků a odebrat vzorek pro dendrochronologické datování. VJ

Brandýs nad Labem (okres Praha-východ), hospodářský objekt Královická čp. 300 – Podlouhlé stavení mohlo snad náležet císařskému eráru a vzniknout někdy ke konci 19. stol. až před 1. sv. válkou. Průzkum a dokumentace měly zaznamenat stav vysokých prostor klenutých segmenty do travers podporovaných subtilními litinovými sloupy, které mají být zásadně přestavěny na bytový dům. VJ

Brandýs nad Labem (okres Praha-východ), obytný domek U Sv. Vavřince čp. 149 – Záměr demolicí tohoto v jádru barokního domku, který byl však po léta v pustém, havarijním stavu, se po několika letech konečně naplnil, přičemž předtím byly provedeny poslední hloubkové průzkumy identifikující mimo jiné i provizorní protiletce kryt z doby druhé světové války. VJ

Činěves (okres Nymburk), márnice – domek zahradníka čps. 52 – Barokní márnice z doby před pol. 18. stol. na hřbitově u kostela byla zkoumána a dokumentována pro potřeby upřesnění adaptace na kolumbárium. Budova byla již v 19. stol. přestavěna na zázemí hrobníka, ale nyní budou rehabilitovány její prostory a zvláště fasády. Nové nálezy pomohly určit původní barokní členění, detaily i podobu otvorů. VJ

Čistá (okres Rakovník), kaple sv. Anny čps. 1943 – Průzkum a dokumentace z lešení měly nalézt a interpretovat detaily řešení barokních fasád z 18. století, včetně barevnosti pro potřeby obnovy. VJ

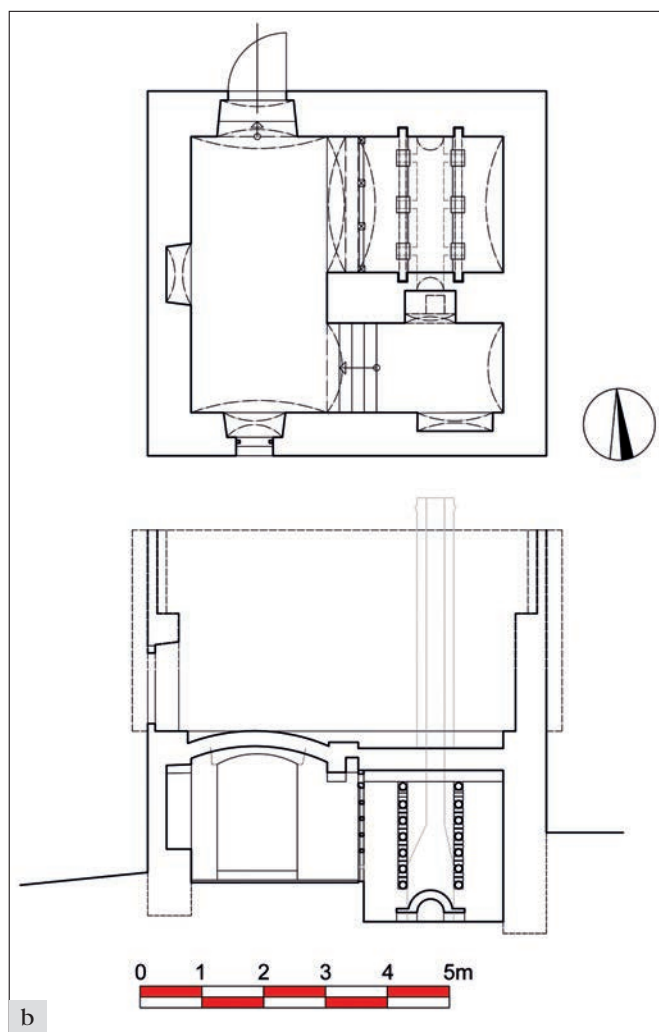

Kroučová (okres Rakovník), sušárna švestek v areálu usedlosti čp. 20: a – Celkový pohled na západní stěnu síně starší části sušárny. Vlevo dřevěný rám v ústí sušící komory, se zásuvkami pro lísy s ovocem, vpravo vstup do prostoru pro obsluhu vyhřívací pece (foto J. Veselý, 2022); b – Rekonstrukce původní podoby starší části objektu sušárny. Plán ukazuje ideální podobu, včetně nedochované vyhřívací pece, jež byla převzata z publikace Jiřího Trejbalu Třebízské sušárny. Třebíz 1979 (zaměření a kresba J. Veselý, 2022).

Dolní Krupá (okres Mladá Boleslav), hospodářský objekt při faře čp. 15 – Jako podklad pro vydání odborného vyjádření k projektu obnovy byl vyžádán operativní průzkum a dokumentace stavby, s cílem vyjasnění stáří jednotlivých částí stavby a jejich vzájemných vztahů. Průzkum určil tři základní stavební fáze, přičemž nejstarším jádrem stavby byla roubená komora, jejíž zbytky tvoří střední část dnešní stavby. *JaVe*

Hostomice – Radouš (okres Beroun), kaplička čps. 208 – Obnovy fasád a střech podobných drobných vesnických stavebiček probíhají často i proto, že jsou pro vlastníka zvládnutelné. Často však představují náročný úkol právě pro operativní průzkum, který musí hloubkovými metodami odkrýt, zaměřit, zdokumentovat a interpretovat původní architektonické řešení, především profilace prvků a barevnost. Na kapličce v Radouši vzniklé někdy ve 3. čtvrtině 18. stol. byla část krytiny v době socialismu dokonce nahrazena tvůrčím způsobem melioračními trubkami. Řešení dle průzkumu bylo posléze opětovně konzultováno a upřesňováno s památkovou garantkou z našeho pracoviště. *VJ*

Klecany (okres Praha-východ), stavby v Klecanském háji, čps. 373/1 – doplňkový OPD se znovu pokusil nalézt pozůstatky romantických staveb přírodního parku a interpretovat jejich původ možná až z konce 18. stol. Bohužel ani s pomocí archivního výzkumu v tom nebyl prozatím učiněn pokrok. *VJ*

Kolín (okres Kolín), zámek čp. 545 – Dokumentační práce navázaly na předchozí etapu, která v předchozích letech sledovala obnovu východní fasády západního křídla a restaurování stěn v prostorech tzv. kaple a sousední sakristie. Byly provedeny operativní průzkum a dokumentace prostor v přízemí a prvním patře jižního rizalitu, s kaplí bezprostředně sousedících. Statické sondy do násypů podlah a do mladších zadržek otvorů a prostor známých z historické plánové dokumentace zpřístupnily řadu nových nálezových situací. V přízemí bylo možné dokumentovat klenutý prostor v síle východní zdi rizalitu – raně gotické obvodové hradby, jež se původně otevíral půlkruhově sklenutým kamenným portálem do zaniklého jižního křídla zámku. V patře se v zásypu podlahy objevily náběhy zaniklé gotické bezžebné klenby přízemí. Sondy do tenké cihelné zdi tvořící dnes severní stěnu tamtéž zpřístupnily původní severní stěnu s ústím velkého komína a s rozměrnými nikami otvorů pro obsluhu kamen v kapli a sakristii. Podrobněji bylo možné zaměřit též zadržku niky ve východní stěně místnosti. Zároveň byl z exteriéru prozkoumán i odpovídající úsek vnějšího líce raně gotické hradby, zde však bez výraznějších nálezů. *JaVe*

Komorní Hrádek (okres Benešov), starý zámek – V návaznosti na hloubkový stavebněhistorický průzkum místností druhého patra východního křídla prováděný v letech 2003 a 2004 byla provedena dokumentace nástěnných maleb odhalených nově při restaurování stěn místností č. 1 a 2 (číslování dle průzkumu) v sousedství hlavního schodiště. V rámci navazující odborné konzultace vyžádané památkovou architekturou bylo přípuštěno odstranění zbytků klasicistního fabionu na jižní a části západní stěny, který zakrýval část plošně odhalovaných nástěnných maleb. *JaVe*

Kotopeky – Tihava (okres Beroun), kaplička sv. Jana Nepomuckého, čp. 495 – Kompletní obnova průčelí i střechy drobné stavby si vyžádala hloubkový průzkum a další diskusi při rekonstrukci mnoha historickými obnovami zdeformovaných tvarů i barevnosti architektonických prvků z konce 18. nebo až počátku 19. stol. Dodatečně bylo dokumentováno pozoruhodné kování starších dveří, jehož dataci pomáhal určit i odborník z NTM. *VJ*

Kouřim (okres Kolín), dům čp. 21, Ptačí ryneček – Dům přiléhající zvenčí k hlavní městské hradbě byl půdorysně zaměřen. Současně byl proveden operativní průzkum s cílem odlišení stavebních fází a určení rozsahu případných dochovaných středověkých konstrukcí. Bylo konstatováno, že konstrukce související s městským opevněním jsou součástí sousedního domu čp. 20. Na půdě dokumentovaného domu je však odhalený vnější líc horní části zdiva hlavní hradby s patrnými výraznými mladšími úpravami. Půda však zatím není plně přístupná. Zdá se, že ve zdivu jsou viditelné dvě nebo tři svislé spáry, které mohou být pozůstatky cimbuří. Vlastní dům je ve své stávající podobě výsledkem nejméně tří vývojových fází. Z nejstarší – barokně klasicistní fáze se dochoval hodnotný pískovcový vstupní portál, druhotně přenesený do dvorního přístavku předsíně. *JaVe*

Kroučová (okres Rakovník), sušárna švestek v areálu usedlosti čp. 20 – Operativní průzkum a dokumentace identifikovaly mimořádně zajímavý objekt velké sušárny švestek se dvěma typologicky téměř identickými sušícími jednotkami a složitějším dvoufázovým vývojem. Sušárna typologicky náleží k druhu typickému pro širší region na pomezí Lounska, Rakovnícka a Slánska. Z vnitřního technologického vybavení se dobře zachovaly dřevěné konstrukce sušících komor a část klenebních konstrukcí. Naopak vyhřívací pece zcela zanikly.

Kutná Hora, dům Poděbradova čp. 281 – Nálezy hodnotných pozdně gotických architektonických prvků nejsou v Kutné Hoře úplně nečekané. Následuje restaurování nebo zakrývání, ale roli průzkumu je zaznamenat původní stav a kontext nálezů pro zpřesnění interpretace i pro evidenci (foto V. Jesenský, 2022).

Stávající podoba stavby je výsledkem dvou vývojových fází. Jádrem je menší jižní jednotka, která vznikla před polovinou 19. století a byla kolem roku 1875 rozšířena přidáním druhé, větší jednotky stejného charakteru pod novou společnou střechou. *JaVe*

Kutná Hora (okres Kutná Hora), dům Poděbradova čp. 281 – Při rozsáhlé obnově celého objektu pro nové využití byla odstraněna řada původních povrchů i některých konstrukcí, což muselo být dokumentováno operativním průzkumem. Ten se soustředil na stěžejní nález sedlového gotického portálu i s polychromií v přízemí a také dřevěného profilovaného sloupu podpírajícího průvlak patrně barokního trámového stropu tamtéž. Jde o další doklad vysoké kvality pozdně gotické architektury města a její neobvyklou dochovanost. *VJ*

Lipany: Vitice (okres Kolín), panský dům a hospodářský dvůr čp. 1 – Průzkum a dokumentace měly základní evidenční úlohu pro tento prozatím opomíjený objekt chráněný pouze v rámci ochranného pásma. Prohlídka a doplnění zaměření všech prostor však odhalily, že nešlo o údajný zámeček, ale panský dům s ratejnou vzniklý pravděpodobně na místě středověké tvrze (pozůstatky ve sklepě?) společně s hospodářským dvorem asi ve 2. pol. 18. stol. Původně přízemní, z větší části klenutá budova byla navýšena o patro s novým krovem a věžičkou patrně roku 1789 (nápis v krovu). *VJ*

Líšno (okres Benešov), zámek západní palác čp. 1, západní průčelí – Poměrně rozsáhlá, mnohvrstevnatá fasáda s velkým množstvím nálezů od miniaturních zbytků až k velkým plochám středověkých a mladších omítek, zazděných otvorů, ostění i druhů zdíva musí být zaznamenána z lešení v poměrně velkém chvatu. Originální autorské terénní skici mohou pak působit chaoticky, ale spolu s podrobnou fotodokumentací a paměti zpracovatele jsou kupodivu efektivním nástrojem pro zpracování přehledné finální nálezové zprávy a dokumentace (kresba V. Jesenský, 2022).

Líšno (okres Benešov), zámek, západní palác čp. 1, západní průčelí – Postupná několikaletá regenerace areálu zámku Líšno dospěla až k obnově jedné z nejcennějších fasád. Původní středověké omítky s rytým a kletovaným kvádrováním náležely ke gotickému hradu, který byl později přestavěn renesančně a především romanticky pro továrníka Čeňka Daňka v 80. letech 19. stol. I přes očekávanou konzervaci nálezů bylo úkolem opakovaného operativního průzkumu dokumentace všech odhalených míst, souvisejících prvků i detailů, a to v přesném okamžiku před všemi následujícími zásahy. VJ

Lobkovice (okres Mělník), bývalý pivovar – sladovna, čps. 1/1 – Při průzkumu fasád sladovny před zámkem, které by měly být postupně obnovovány, byly mimo jiné nalezeny a dokumentovány části malovaných prvků fasády iluzivně napodobující pilastry a nadokenní i podokenní římsy z režného zdiva. Tato podoba vznikla nepochybně v rámci zásadní přestavby z roku 1884. VJ

Louňovice (okres Praha-východ), roubená sýpka při domě čp. 67 – Operativní průzkum drobné roubené stavby byl pro-

Nechvalice (okres Příbram), kostel sv. Mikuláše – Krov nad lodí kostela datovaný dendrochronologicky do roku 1476 se velmi podobá krovu nad lodí sedlčanského kostela sv. Martina, který je o 35 let starší. Oba patří k nejhodnotnějším krovovým konstrukcím na Příbramsku (foto J. Veselý, 2022).

veden v rámci přípravy obnovy, ve spolupráci s projektantem. Pozornost byla věnována jednak atypické formě nárožních rybinových spojů, jednak více fázím vývoje stropní konstrukce. Dendrochronologická analýza zpracovaná v rámci projektové dokumentace následně přinesla překvapivý výsledek. Roubení sýpky bylo vyrobeno z kmenů skácených v letech 1676/77. *JaVe*

*Medonosy (okres Mělník), opěrná zeď hřbitova, čpp. 1/1 – Mohutná opěrná zeď hřbitova nad silnicí vznikla jistě v rámci barokních přestaveb areálu v 18. stol. Konstrukce z opukových kvádrů byla doplněna o štukové prvky fasády se slepými okny a pásovou rustikou. Pro potřeby rekonstrukce byly odhaleny a dokumentovány zbytky původního členění. *VJ**

*Mělník Pšovka (okres Mělník), bývalý klášterní pivovar – fasády, čpp. 2437 – Mimořádná pozornost mnohoetapového průzkumu konventu pokračovala i dalšími podrobnými terénními dokumentacemi na budově pivovaru, především jeho fasádách. Byly shromažďovány poznatky z nálezů pro hledání optimální varianty návrhu nových fasád, který by zakonzervoval barokní prvky z pol. 18. stol. a skloubil je s mladšími a současnými zásahy. Maximální památkářskou snahu opět hatilo ignorantské provádění projektu i stavby. *VJ**

Nechvalice (okres Příbram), kostel sv. Mikuláše – V roce 2008 nechal Ing. M. Fuchs v rámci projektové přípravy obnovy zastřešení kostela zpracovat dendrochronologickou analýzu překladu ve štítě nad vítězným obloukem a konstrukcí krovu

*nad lodí kostela. Z analýzy vyplynulo, že kostel ve stávající podobě vznikl po roce 1269, stávající krov lodi pak byl vystavěn v roce 1476, ale v roce 1714 byl vyměněn celý strop nad lodí včetně vazných trámů krovu a v roce 1874 byl krov dále posílen vložением dvojice stojatých stolic a průvlakem nad středem stropu. Operativní průzkum v roce 2022 se věnoval jednak detailnímu poznání pozdně gotického krovu nad kostelní lodí, jednak dokumentaci a poznání krovu nad presbytářem. Krov nad lodí je typologicky, ale též charakterem tesařské práce a poměrně atypickým způsobem tesařského značení velmi podobný o třicet pět let staršímu krovu nad lodí sedlčanského děkanského chrámu sv. Martina. Krov nad presbytářem je očividně mladší, i on má ale archaický způsob tesařského číslování a byl několikrát upravován v 19. i 20. století. Datovat se dendrochronologicky podařilo pouze mohutné pozednice. Byly vyrobeny z kmenů kácených na přelomu let 1693 a 1694. Jeden z mladších prvků příčného stažení krovu je pak datován do let 1827/28. *JaVe**

Nížbor (okres Beroun), zaklenutý náhon bývalých železáren, Stradonická čpp. 2/2, 631 – Podíleli jsme se na odhalení podzemního prostoru náhonu zaniklých novohuťských železáren, který sloužil pro pohon kol a posléze turbín hamrů, dmychadel i dalších zařízení a také pro pohon sousedícího mlýna. Mohutně dimenzovaný prostor 11,6 × 83 m zaklenutý valenou cihlovou klenbou byl orientačně zaměřen a podrobně prozkoumán v rámci hledání pozůstatků technologických zařízení. Samot-

Nížbor (okres Beroun), zaklenutý náhon bývalých železáren, Stradonická čpp. 2/2, 631 – Zakrývání náhonů klenbami kvůli zamezení promrzání a spadu bylo poměrně časté, ovšem rozsah a rozpětí konstrukce v Nížboru působí dojmem kasemat až hangarů, který je podtržen omezeným přístupem podzemních prostor. Navíc jde o jeden z posledních dokladů výrobních staveb historických železáren. Lepší poznání provozu původního kanálu by přinesla možnost prozkoumání dolních partií a dna, které jsou polozasypány a zaneseny sutí (foto V. Jesenský, 2022).

Pakoměřice (okres Praha východ), zámek, severovýchodní průčelí. Střední rizalit prozrazuje těleso věže původní středověké tvrze s průjezdem do dvora. Na průčelí je patrná zazděná vjezdová brána. Po zdokumentování byly nálezy překryty fasádou rekonstruující barokní stav.

ný náhon existující jistě již v 17. stol. byl v následujícím století zpevněn a patrně v 60. až 70. letech 19. stol. zaklenut. Unikátní technická stavba není volně přístupná, nicméně budeme usilovat o její prohlášení za kulturní památku. VJ

Pakoměřice (okres Praha-východ), zámek čps. 45, severovýchodní průčelí – Zámek vzniklý ze středověké tvrze se opravuje již několik let a v současné fázi byla realizována obnova průčelí původně hlavního, gotického. Potvrdil to rovněž průzkum, při němž byla odkryta zazděná brána tvrze, snad i s nikou pro padací most nad stále existujícím příkopem. VJ

Rakovník (okres Rakovník), dům Grillova čp. 227 – Pro celkovou obnovu obytného domu byl zpracován kvalitní standardní stavebněhistorický průzkum. Ten interpretoval dům jako v jádru pozdně gotický, vzniklý na okraji židovského ghetta, jehož se stal v rámci výrazné barokní přestavby v 18. stol. součástí. Vzhledem k rozsáhlým zásahům do konstrukcí i povrchů stavby byl v rámci obnovy prováděn operativní průzkum a dokumentace. Největším nálezem byla situace gotické východní obvodové zdi, ve které bylo odkryto původní okénko s pískovcovým ostěním. VJ

Tismice (okres Kolín), kostel Nanebevzetí Panny Marie, kruchta, čps. 1 – Dílčí průzkum ve výjimečné románské bazilice dokumentoval nálezy na západní stěně kruchty kostela odkryté po odstranění varhan. V odkrytých místech byly identifikovány zbytky románské výmalby, omítek, výmalby asi gotické a omítkové souvrství pozdně barokní z 18. stol. Okénko do průčelí bylo nejspíše zazděno až v 19. stol. VJ

Rakovník (okres Rakovník), dům Grillova čp. 227 – Odkryté pozdně gotické okno s pískovcovým ostěním je nejen hodnotným památkovým detailem, ale i důležitým pramenem zpřesnění datace i srovnání s analogiemi a zařazení domu do dobové stavební produkce ve městě (foto V. Jesenský, 2022).

Tuklaty (okres Kolín), stodola Akátová čpp. 1288 – Průzkum a dokumentace už mohly pouze zaznamenat podobu a detaily stavby, která neměla zásadní závady, přesto podlehla záměru výstavby nového rodinného domu a byla po průzkumu obratem zbořena. Stodola s vestavěnou sýpkou patřila původně k sousednímu domu. Vznikla někdy v 1. pol. 19. stol. a měla zachovány i některé klasicistní prvky členění fasád. Její vaznicový krov měl však podobu již druhé poloviny století, byl tedy pravděpodobně dodatečný. VJ

Tuklaty (okres Kolín), usedlost Hlavní čp. 17/1 – Průzkum a dokumentace hospodářské usedlosti musel dokumentovat maximum ze stavu celého areálu vzhledem k záměru jeho přestavby a zástavby obytným souborem. Obytný dům je dobově standardní, s jádrem snad z 1. pol. 19. stol. VJ

Velvary (okres Kladno), dům Třebízského čp. 203 – Operativní průzkum měl za úkol dokumentovat podobu prostor a interpretovat možný stavební vývoj domu, který měl být rozšířen a částečně přepatrován. Dům obsahuje fortunu možná dokonce gotickou, ale samotný je nejspíše až barokní. VJ

Seznam archivních rešerší v roce 2022

Dobrá Voda (okres Příbram), čp. 4 – Jedná se o jednu z mála větších usedlostí vzniklých až na konci 18. století, v tomto případě konkrétně v roce 1787. Tehdy majitel gruntu čp. 2 v Dobré Vodě Václav Kabát oddělil část pozemků, které nakoupil v minulých letech, a vytvořil z nich novou usedlost pro svého staršího syna Jakuba. Původní statek dostal, jak bylo tehdy

Tuklaty (okres Kolín), stodola Akátová čpp.1288 – Kvalitní architektonické řešení klasicistních fasád stodoly nebylo pro vlastníka takovou hodnotou, aby hledal kompromis, jak vystavět nový dům a skloubit jej s nějakou formou zachování stodoly nebo alespoň její části. U stavby, která není prohlášenou kulturní památkou, je pak poslední službou památkářů základní dokumentace (foto V. Jesenský, 2022).

zvykem, mladší syn. Usedlost čp. 4 se pak po celé 19. století předávala v rodině Kabátových. AN

Klecany (okres Praha-východ) – stavby v zámeckém parku – Drobné stavbičky v zámeckých parcích, jejichž funkce byla pouze dekorativní, jsou archívním průzkumem jen velmi těžko postizitelné. Většinou zanechají stopu v písemných pramenech ve formě účtů pouze v okamžiku zhotovení. Ojedinelé se lze setkat s účty za jejich opravu. Tak tomu však bývá jen u dobře zachovaných archívních souborů. V případě malých panství bez vyspělé kancelářské a archívni praxe se nemuselo zachovat téměř nic. Archívni poznání tak v jejich případě může být přes veškerou snahu archiváře značně omezené, i když se jedná o architektonicky cenné stavby. AN

Kuníček (okres Příbram), čp. 4 – Chalupnická usedlost v Kuníčku čp. 4 je zřídkačným příkladem statku vlastněného po delší dobu ženou. Na přelomu 18. a 19. století je zde jako majitelka doložena Kateřina Kofroňová, která domek a polnosti zdědila po svém otci a následně je přinesla věnem manželovi. Po jeho časně smrti zde řadu let hospodařila jako vdova, než se odhodlala znovu vdát. U usedlostí menšího rozsahu bylo toto uspořádání možné. Na velkých statcích byla naopak vdova nucena provdat se co nejrychleji, protože fyzicky náročné hospodaření vyžadovalo mužskou sílu. AN

Obděnice (okres Příbram), čp. 20, čp. 23 – Archívni prameny k usedlosti čp. 20 poskytují vhled do nesmírně těžkých životních podmínek venkovského obyvatelstva na Příbramsku v raném novověku. Paradoxně hůře na tom byli často majitelé větších usedlostí, mezi něž spadal i statek čp. 20. Ti totiž nesli největší zátěž státních daní, která mnohdy mohla být téměř nesplnitelná. Dluhy a nedoplatky na statku čp. 20 tak postup-

ně přesáhly jeho hodnotu a přes veškerou snahu majitelů se je nedařilo ani umenšit, natož zcela splatit. Nakonec musela zasáhnout vrchnost a dluhy zapravit z vlastních zdrojů.

Domek čp. 23 naopak vznikl až roku 1785, kdy se postupně začínaly zlepšovat životní podmínky venkovského obyvatelstva. Mladší synové z velkých gruntů již nezůstávali žít jako podruzi u svých otců a bratřů a stavěli si malé domky na obecních nebo soukromých pozemcích. Domek čp. 23 si tak postavil na obecním pozemku starší syn z gruntu čp. 6 Jan Šafránek, když otcovský statek převzal jeho mladší bratr. Jan Šafránek se poté živil jako námezdní dělník na velkých gruntech. AN

Petrovice (okres Příbram), čp. 2, čp. 47 – Chalupnická usedlost čp. 2 je poprvé doložena v roce 1652, kdy šlo o drobnou „zahradnickou“ usedlost s pouhými třemi strychy půdy. Následné období znamenalo úpadek, takže v roce 1669 je zapsána jako „zcela zpuštěná“. Teprve pečlivé hospodaření dalších generací umožnilo postupný vzestup, takže už v roce 1783 byla zahrnuta mezi chalupnické usedlosti.

Domek čp. 47 byl vystavěn v roce 1797 na panském pozemku a patřila k němu také nevelká výměra polí pronajímaných od vrchnosti. Majitelé byli většinou vesničtí řemeslníci – tesař a později krejčí, pro něž bylo zemědělské hospodaření formou přivýdělku. AN

Porešín (okres Příbram), čp. 4 – Domek čp. 4 vznikl oddělením od gruntu čp. 5, na jehož pozemku byl postaven. Majitel pak musel na gruntu odpracovat 4 dny v době žni a hnojit určitou část polí, z nichž pak směl sklízet úrodu. Tímto způsobem byl vyrovnán dědičný nárok jednoho ze synů, jež pak již nebylo třeba vyplácet. Poněkud neobvyklé ustanovení pak zůstalo v platnosti, i když v dalších generacích domek změnil majitele a zdejší obyvatelé již nebyli vůbec příbuzní s majiteli gruntu. AN

Radešice (okres Příbram), čp. 1, čp. 2 – Oba zkoumané radešické statky patřily k velkým selským gruntům počítaným v berní rule za celého „osedlého“, tedy za samostatnou berní jednotku. Zatímco na statku čp. 1 hospodařili majitelé více méně úspěšně, bez většího dluhového zatížení, zapadali majitelé usedlosti čp. 2 během druhé poloviny 17. a na počátku 18. století do stále větších dluhů. Nakonec musel majitel Pavel Barda v roce 1754 předat statek synům, protože zřejmě kvůli nemoci nemohl „s dobyt看em bejti a tudy na tom gruntu nic svésti nemohl“. Tehdy už zadlužení dosahovalo 1,5 násobku ceny gruntu. Jim a jejich potomkům se nakonec podařilo dluhy splatit a vystavět dodnes zachovanou obytnou budovu. Rodina Bardových hospodaří na statku dodnes. AN

Radešín (okres Příbram), čp. 6 – Zkoumaná usedlost je doložena již k roku 1601, čímž patří na Nechvalicku a Petrovicku ke statkům s nejstaršími dějinami. Díky tomu víme, že po celé 17. století byla počítána mezi chalupnické usedlosti s výměrou 10 strychů polí, že před rokem 1685 zcela vyhořela a následně ji nový hospodář znovu vystavěl a rozšířil. Další majitelé však nehospodařili úspěšně, takže vrchnost musela v roce 1752 původního majitele z usedlosti vyhnat a dosadit sem nového hospodáře. Jednalo se velmi nepopulární krok, k němuž vrchnost přistupovala jen ve zcela ojedinělých případech. Zde však byl zásah opodstatněný, protože na gruntu v té době již nezbylo žádné zemědělské nářadí, nebyl zde dobytek, dům neměl střešní krytinu a pole ležela ladem. Dalším majitelům se však pečlivým hospodařením podařilo někdejší chalupnickou usedlost rozšířit, takže byla na počátku 19. století počítána mezi selské statky. AN

Vilasova Lhota (okres Příbram), čp. 12, čp. 14, čp. 16 – Usedlost čp. 12 byla jednou ze svobodnických usedlostí, náležejících rodu Vilasů, jenž dal vesnici jméno. Písemnými prameny

je doložená k roku 1654, ale je bez pochyby starší. Svobodníci byli zvláštní vrstvou vesnického obyvatelstva. Žili a hospodařili stejně jako jejich poddanští sousedé, majetkem se mohli srovnávat s nejbohatšími sedláky. Byli však osobně svobodní a podléhali přímo králi. Jejich majetkové záležitosti se spravovaly u pražského komorního soudu, kde také byly k tomuto účelu vedeny zvláštní knihy. V oblasti mezi Příbramí a Benešovem je svobodnických rodin doloženo značné množství a jejich jména se často otiskla právě do názvů vesnic, v nichž sídlili a na jejichž založení se zřejmě ve středověku podíleli.

Domky čp. 14 a 16 naproti tomu vznikly až na přelomu 18. a 19. století a jejich obyvatelé stáli na zcela opačné straně vesnického sociálního spektra. Oba domky vznikly na obecním pozemku a jejich majitelé tak měli povinnost drobného ročního platu obci a zároveň nevelkého platu vrchnosti, jako náhrady roboty. Zatímco obyvatelé domku čp. 14 se živili jako zemědělství dělníci, v domku čp. 16 žil hrnčíř a posléze kameník. AN

Vladyčín (okres Písek), čp. 5 – Vladyčín se dnes sice nachází na území jihočeského kraje a v minulosti patřil k panství Orlík, charakterem zástavby a přírodními podmínkami se však pojí k oblasti Petrovicka a Nechvalicka, z níž byly vybírány výše uvedené usedlosti. Jednalo se o velký selský statek, jehož hospodáři dokázali téměř po celé novověké období uvážlivě hospodařit a vyhnout se zadlužení. Jedinou výjimkou bylo neklidné období po roce 1680, kdy mladý hospodář zemřel během morové epidemie a vdova se neúspěšně pokoušela hospodařit ve vlastní režii. AN

*Ing. arch. Vít Jesenský, Ph.D. (VJ);
PhDr. Alena Nachtmannová, Ph.D. (AN);
Ing. arch. Jan Veselý (JaVe).*

ODDĚLENÍ DOKUMENTAČNÍCH FONDŮ A KNIHOVNY

Archiv stavebněhistorických průzkumů, plánů, restaurátorských zpráv a další odborné dokumentace

Vedle běžné agendy pokračoval digitální zápis archivní dokumentace v evidenčním systému Tritius. Za rok 2022 bylo evidováno 525 přírůstků (viz příloha Zpracované přírůstky archivu za rok 2022), archiv navštívilo 142 badatelů. Celkový počet půjčených dokumentací – 278 (badatelé 157, zaměstnanci NPÚ 121). Ve spolupráci se správcem digitální fototéky ÚOP STČ probíhá dlouhodobá archivace datových nosičů uložených jako přílohy k archivní dokumentaci. Data z CD a DVD jsou ukládána na datovém úložišti NAS, kde jsou uspořádána dle lokalizací (okres, lokalita, signatura) a následně zpřístupněna zaměstnancům ÚOP po místní síti. V průběhu roku 2022 bylo archivováno 13 položek průzkumů, 77 restaurátorských zpráv, 6 náleзовých zpráv OPD, 1 plánová dokumentace a 3 další odborné dokumentace.

V další etapě budou archivovány zbývající restaurátorské zprávy, plánová dokumentace a náleзовé zprávy OPD.

Během roku 2022 došlo v archivu k personálním změnám. Paní Olga Geislerová si zkrátila pracovní úvazek a na její místo nastoupila paní Ludmila Juráčková (provdaná Markvartová), která odešla na mateřskou dovolenou k 1. 9. 2022. Do archivu nastoupila paní Kateřina Myškovská. Paní Olga Geislerová ukončila pracovní poměr k 31. 12. 2022.

Ludmila Markvartová a Kateřina Myškovská

Fotoarchiv

V průběhu roku 2022 zajišťovalo pracoviště všechny své standardní činnosti, mezi nimiž dominují na předním místě služby pro odborné pracovníky a badatele, ať už z řad spolupracovníků z ÚOPSC, nebo externích zájemců. Početně vyjádřeno, bylo během roku zpracováno 82 dotazů, vyhledávání, badatelských návštěv apod., a to k celkem 153 památkám a objektům. Digitalizováno a zpracováno bylo v roce 2022 celkem 721 vybraných snímků. Průběžně je věnována pozornost i činností souvisejícím s vedením a evidencí fondu.

Roman Juráček

Knihovna

V roce 2022 knihovna zajišťovala standardní služby odborné knihovny pro své uživatele. Na nákup knih a periodik bylo knihovnou vynaloženo 10 719 Kč. Další tituly byly získány prostřednictvím grantů a výměn mezi odbornými institucemi. Bylo zkatalogizováno 62 nových knihovních jednotek monografií a periodik, publikace získané koncem roku budou zpracovávány v roce 2023. Během roku 2022 proběhlo v knihovně 145 návštěv čtenářů a badatelů, během nichž bylo realizováno celkem 174 absenčních a 48 prezenčních výpůjček.

Roman Juráček

ZPRACOVANÉ PŘÍRŮSTKY ARCHIVU ZA ROK 2022 – RESTAURÁTORSKÉ ZPRÁVY

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Bečváry	Kolín	zámek	6346	nástropní malba v Laudonově jídelně, umělý mramor v kamnových nikách v míst. 2.01 a 2.03, dveře a dřev. obložky v míst. 2.03	M. Sedlecká Rečová	2019	závěr. rest. zpráva, 86 foto	
Bečváry	Kolín	zámek	6347	dřev. obložení a dveře v míst. 2.01 a 2.02, umělý mramor v kamnových nikách v míst. hlavního sálu 2.02	M. Sedlecká Rečová	2020	závěr. rest. zpráva, 181 foto, graf. schémata	
Bečváry	Kolín	zámek	6348	dřev. dveře jídelny, topeniště a pracovní 2. NP.	M. Sedlecká Rečová	2021	závěr. rest. zpráva, 87 foto, graf. schémata	
Bečváry	Kolín	zámek	6369	sochařská výzdoba na barokní bráně	R. Kolář	2022	rest. zpráva, 30 foto	
Bělá pod Bezdězem	Mladá Boleslav	Mariánský sloup, Masarykovo náměstí	6259	kopie sochy Panny Marie Immaculaty	T. Vondruška	2008	rest. zpráva, 5 foto	
Beroun	Beroun	Muzeum Českého krasu, Husovo náměstí čp. 87	6283	kamenné prvky ve vstupní hale	M. Žán	2020	rest. zpráva, 11 foto	
Beroun	Beroun	Muzeum Českého krasu, Husovo náměstí čp. 87	6284	omítkové a nátěrové vrstvy ve vstupní hale	A. Novák	2018	rest. zpráva, 18 foto	
Březnice	Příbram	areál zámeckého pivovaru	6285	smířčí kříž	J. Švec	2015?	rest. zpráva, 5 foto	
Březnice	Příbram	židovský hřbitov	6286	vztyčování a restaurování náhrobků 67 ks (č. 211 – 277 ks), X. etapa	M. Šturm	2018	rest. zpráva, 146 foto	
Březnice	Příbram	židovský hřbitov	6287	vztyčování a restaurování náhrobků 26 ks (č. 278 – 282 ks, 1 – 21 ks), XI. etapa	M. Šturm	2019	rest. zpráva, 58 foto	
Buš	Praha-západ	boží muka při odbočce na obec Slapy	6342	boží muka	T. Korbelová	2022	rest. zpráva, 29 foto	
Cítov	Mělník	poblíž kostela sv. Linharta	6242	Mariánský sloup	P. Váňa, E. Váňová	2020–2021	rest. zpráva, 55 foto	
Čelákovice	Praha-východ	budova fary – děkanství	6273	barevné vrstvy na stěnách a stropích místností v přízemí	H. Slavíková	2021	rest. zpráva, 25 foto	
Červený Újezd – Háje	Praha-západ	Rajský dvůr františkánského kláštera	6256	socha sv. Václava	P. Dufek	2021	rest. zpráva, 36 foto	
Červený Újezd – Háje	Praha-západ	Rajský dvůr františkánského kláštera	6257	socha sv. Víta	P. Dufek	2021	rest. zpráva, 32 foto	
Český Brod	Kolín	dům čp. 22, nám. Arnošta z Pardubic	6355	exteriérová skleněná mozaika v klenutém pohledu nad vchodem do budovy	P. Hampl, B. Víková	2022	rest. zpráva, 65 foto	
Český Šternberk	Benešov	hrad	6314	ořechová sedátka s řezbovanou korunkou	J. Šrámek	2021	rest. zpráva, 28 foto	
Český Šternberk	Benešov	hrad	6315	ručně vázaný koberec – inv. č. CS 922	S. Kronenbergerová	2020	rest. zpráva, 25 foto	
Dobříš	Příbram	židovský hřbitov	6249	náhrobky	M. Šturm	2009	485 foto na CD	CD
Dobříš	Příbram	nový židovský hřbitov	6288	vztyčování a restaurování náhrobků 38 ks (č. 31 - 69 ks), II. etapa	M. Šturm	2018	rest. zpráva, 88 foto	
Dobříš	Příbram	nový židovský hřbitov	6289	vztyčování a restaurování náhrobků 34 ks (č. 70 - 104 ks), III. etapa	M. Šturm	2019	rest. zpráva, 75 foto	
Dolín u Slaného	Kladno	kostel Šimona a Judy	6243	mozaiková šambrána ostění portálu	M. Kracík Štorkánová, J. Plachý	2021	rest. zpráva, 39 foto	

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Dřevčice	Praha-východ	Strašenská kaple ze souboru kaplí poutní cesty z Prahy do Staré Boleslavi	6244	Strašenská kaple	J. Jelínek, P. Šafus	2019	rozsířený rest. průzkum, rest. záměr, 7 foto	
Horní Viřim	Mělník	kostel sv. Martina	6330	ciferníky věžních hodin	P. Skála	2021-2022	rest. zpráva, 23 foto	
Hořovice	Beroun	kostel sv. Jiljí – presbytář	6316	klenba – omítky, 2 erby na klenbě a malované okno	M. Slavík	2021	rest. zpráva, 15 foto	
Hostivice – Litovice	Praha-západ	výklenková kaple	6255	socha sv. Jana Nepomuckého	M. Kačerová, Z. Polínek Kačerová	2021	rest. zpráva, 11 foto	
Hostomice pod Brdy	Beroun	židovský hřbitov	6290	vztýčování a restaurování náhrobků 17 ks (č. 1 – 17 ks)	P. Škarvan	2021	rest. zpráva, 34 foto	CD
Hředle	Rakovník	kostel Všech svatých	6248	dva boční oltáře sv. Anny a sv. Barbory	I. Kašparová	2007	rest. zpráva, 10 foto	CD
Chlumín	Mělník	morový sloup se sousoším Nejsvětější Trojice	6367	sochařská výzdoba	T. Korbelová	2022	rest. zpráva, 48 foto	
Choťovice	Kolín	kostel Narození Panny Marie	6344	hlavní oltář, obraz Panny Marie Pomocné – 1. etapa	E. Kolmanová	2021	dílič rest. zpráva, 130 foto, graf. přílohy, analýzy, mikroskop. snímky	
Choťovice	Kolín	kostel Narození Panny Marie	6345	hlavní oltář, mensa – 1. a 2. etapa	E. Kolmanová	2021-2022	rest. zpráva, 176 foto	
Kaňk	Kutná Hora	dům č. 1 – bývalá radnice	6260	kamenný erb na fasádě domu, osazení ochranné sítě proti plachtu	M. Kulhánek	2020	dílič rest. zpráva, 3 foto	
Koleč	Kladno	zámek	6335	omítky reprezentativního sálu v 1. patře jižního středního křídla	M. Bielik, D. Lebehartová	po 2010	rest. zpráva, 13 foto	
Koleč	Kladno	zámek	6360	malba a štuková výzdoba reprezentativního sálu a přílehlé místnosti	M. Bielik, D. Lebehartová, I. Lebehartová	2010	rest. průzkum, 29 foto, 4 plány	
Kolín	Kolín	kostel sv. Bartoloměje – Sladovnická kaple	6258	štukový sokl cínové křtitelnice, mramorová křtitelnice, náhrobek Karla ze Žerotína,	N. Jindřichová, J. Vích	2021	rest. zpráva, 31 foto	
Kolín	Kolín	kaple a sakristie zámku	6323	náhrobek Aleny z Řičan, dětský náhrobek I. a II obnova omítek a barevných vrstev	J. Stretti	2021	rest. zpráva, 97 foto, labor. průzkum	
Kolín	Kolín	kostel Nejsvětější Trojice	6340	vitráže ve východní kapli	P. Coufal	2022	rest. zpráva, 18 foto	
Kolín	Kolín	radnice	6353	socha rytíře Rolanda	J. Buňka	2022	rest. zpráva, 67 foto	
Kolín	Kolín	kostel sv. Jana Křtitele	6356	nástěnné malby – jejich zajištění proti opadávání	H. Slavíková	2022	rest. zpráva, 11 foto	
Kolín	Kolín	kostel Nejsvětější Trojice	6365	nástěnné malby ve východní boční kapli	H. Slavíková	2020-22	rest. zpráva, 25 foto	
Komorní Hrádek	Beněšov	zámek – zbrojnice	6251	nástěnné malby	P. Prokopec?	-	44 foto na CD	CD
Komorní Hrádek	Beněšov	nový zámek	6291	omítkové vrstvy a výmalby stěn a stropů v místnostech renesančního salonku, gotického salonku a zbrojnice	J. Plachý	2018	rest. zpráva, 46 foto	
Kosmonosy	Mladá Boleslav	dvě výklenkové kapličky proti vchodu do zámku	6261	figurální výmalba obrazů Františka Xaverského a sv. Heleny	M. Bursová, J. Rafl	2017	rest. záměr, 23 foto	
Kostelní Hlavno	Praha-východ	kostel sv. Petra a Pavla v okovech	6241	omítky pláště	P. Kuneš	2016	orientační průzkum, 9 foto	
Kostomlaty	Nymburk	u mostu přes Farský potok	6262	socha sv. Jana Nepomuckého	V. Adamec	2021	rest. zpráva, 55 foto	

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Kouřim	Kolín	kostel sv. Štěpána	6372	vitráže světlíkových oken	D. Roskovec	2019	rest. zpráva	
Kouřim	Kolín	kostel sv. Štěpána	6373	vitráže 3 oken v přízemí	D. Roskovec, D. Voláková	2020	rest. zpráva, 97 foto	
Kralupy nad Vltavou	Mělník	kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava	6354	sokl kostela – VI. etapa	P. Korbel, T. Korbelová, P. Žlaková	2022	rest. zpráva, 17 foto, 1 graf. schéma, labor. p.	
Kralupy nad Vltavou	Mělník	kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava	6357	okna s figurální vitráží – I. etapa	M. Augustín, D. Voláková	2022	závěr. rest. zpráva, 110 foto, 15 graf. schémat	CD
Králov Dvůr	Beroun	nádvoří zámku – kašna	6272	demontáž, zaměření kašny a restaurování čílní desky s nápisem	J. Plachý	2015–2016	rest. zpráva, 74 foto	CD
Králov Dvůr	Beroun	zámek	6339	kamenný vstupní portál, dřevěná zárubeň vstupních dveří do záp. sálu, kamenné ostění vstupu ze zahrady, kamenné ostění vstupu do východního sálu, kamenné ostění vstupu do západní síně	M. Koželuh, P. Dufek, ANTA	2019	rest. průzkum, 16 foto	
Křinec	Nymburk	výklenková kaplička sv. Václava, naproti kapli sv. Jana Nepomuckého	6263	výklenková kaplička se sochou sv. Václava	J. Falus	2021	rest. zpráva, 106 foto	
Kutná Hora	Kutná Hora	nároží domu čp. 81, Jakubská ulice	6264	sousoší sv. Jana Nepomuckého /socha světce a andělka	M. Kulhánek	2020	rest. zpráva, 14 foto	
Kutná Hora	Kutná Hora	nároží domu čp. 82, Jakubská ulice	6265	sousoší sv. Judy Tadeáše /socha světce a dvě figury andělů	M. Kulhánek	2020	rest. zpráva, 48 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6301	čtyři oltářní obrazy – sv. Rodina, sv. Archanděl Michael, sv. František Saleský, Světice (sv. Terezie)	L. Gurecká	2019	rest. zpráva, 71 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6302	původní dřevěný mobiliář – kostelní lavice přední i zadní s podestami, klekátka z oratoří, zpodělnice, kněžské lavice, křesadlní skříň tři kusy číslíc a rafii ciferníků věžních hodin	L. Urbánek	2019–2020	rest. zpráva, 150 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6303		D. Smetánková, J. Matějček	2019	rest. zpráva, 28 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6304	vnitřní štuková výzdoba	R. Levínská	2021	rest. zpráva, 48 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6305	oprava kamenných prvků na stavbě – sokl, 4 venkovních a 8 vnitřních portálů, okno, vřetenové schodiště, 4 křopenky, schodiště, anglický dvorek	B. Pánek	2020	rest. zpráva, 71 foto	
Lány	Kladno	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6306	varhany	I. Roháč	2020–2021	rest. zpráva, 63 foto	
Lány	Rakovník	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6292	osvětlovací tělesa – lustr závěsný 8 ramenný, svícen nástěnný 3 ramenný, svítidlo stropní přisazené, svítidlo závěsné, věčné světlo	I. Houska, P. Douša	2020	rest. zpráva, 45 foto	CD
Lány	Rakovník	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6293	původní dřevěné prvky – točité schodiště na tři oratoře, dřevěné zábradlí hlavní oratoře a dvou bočních, zábradlí varhaní kruchty	L. Urbánek	2019–2020	závěrečná rest. zpráva, 15 foto	
Lány	Rakovník	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6294	vnitřní štuková výzdoba	R. Levínská	2021	rest. zpráva, 48 foto	
Lány	Rakovník	kostel Nejsvětějšího Jména Ježíš	6295	vitráže (všechna okna)	P. Coufal	2020	rest. zpráva, 30 foto	
Liběchov	Mělník	zámek – Orientální salon	6253	nástěnné malby J. Navrátila	J. Živný	2007	rest. zpráva, 45 ks foto na CD	CD

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Liblice	Mělník	zámek – jídelna	6349	nástěnné malby na stěnách jídelny	K. Hamáková, J. Zajíčková	2019–2020	rest. zpráva, 24 foto, 1 graf. schéma	
Lišno	Benešov	zámek	6275	monochromní plocha stěny velké galerie, dekorativní erby a suprafraesestery – lodžie nádvoří zámku	J. Chejn	2019	rest. zpráva, 66 foto	
Lišno	Benešov	zámek	6276	plocha klenby podloubí nádvoří	J. Chejn	2019–2020	rest. zpráva, 44 foto	
Lišno	Benešov	zámek	6277	nástěnná malba podloubí nádvoří	J. Chejn	2019–2020	rest. zpráva, 24 foto	
Lišno	Benešov	zámek, exteriér	6307	erb z nároží budovy zámku	D. Talavera	2019	rest. zpráva, 11 foto	
Lišno	Benešov	zámecký park	6308	erb	D. Talavera	2019	rest. zpráva, 7 foto	
Lišno	Benešov	zámecký park	6309	socha bohyně Héry	D. Talavera	2019	rest. zpráva, 10 foto	
Lišno	Benešov	zámecký park	6310	socha sv. Jana Nepomuckého	D. Talavera	2019	rest. zpráva, 22 foto	
Lišno	Benešov	zámecký park	6311	alegorické sochy čtyř ročních období (allegorie Podzimu se nedochovala)	D. Talavera	2019	rest. zpráva, 32 foto	
Loučň	Nymburk	pomník v lese	6266	pomník zvaný Helma	J. Faltus	2021	rest. zpráva, 68 foto	
Mělník	Mělník	kostel sv. Petra a Pavla	6254	pasportizace	MURUS	2009	23 ks foto na DVD	DVD
Mělník	Mělník	kostel sv. Petra a Pavla	6324	obraz „Svatá Ludmila vyučuje sv. Václava“ v severní boční lodi	M. Slavík	2021	rest. zpráva, 9 foto	
Mělník	Mělník	kostel sv. Petra a Pavla	6350	obnova podkruchtí a poprsnice varhanistě	M. Fořtíková	2021	rest. zpráva, 30 foto	
Mělník	Mělník	kostel sv. Petra a Pavla	6368	obraz Panna Maria Karlovská	M. Slavík	2022	rest. zpráva, 6 foto	
Mělník – Pšovka	Mělník	kostel sv. Vavřince	6327	boční oltář sv. Josefa – I. etapa	M. Zmeškal, M. Sedlecká, Rečová	2018	rest. zpráva, 22 foto	
Mělník – Pšovka	Mělník	kostel sv. Vavřince	6328	boční oltář sv. Josefa – II. etapa	M. Zmeškal, M. Sedlecká, Rečová	2019	rest. zpráva, 56 foto	
Mělník – Pšovka	Mělník	kostel sv. Vavřince	6329	boční oltář sv. Josefa – III. etapa	M. Sedlecká, Rečová M. Zmeškal, M.	2020	rest. zpráva, 43 foto	
Městec Králové	Nymburk	park u kostela sv. Markěty	6343	socha sv. Jana Nepomuckého	J. Kracík	2021	rest. zpráva, 41 foto	DVD
Městec Králové	Nymburk	pomník Fr. Palackého na náměstí Republiky	6351	litinová busta a sokl s kamenným podstavcem	F. Matoušek, J. Kracík, H. Nováková	2020–2022	rest. zpráva, 70 foto, lab. průzkum, analýza	CD
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	dům čp. 57	6333	obnova průčelí domu	M. Fořtíková	2022	rest. průzkum, 36 foto	
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	městanský dům U Pelikána, Železná čp. 32	6362	fasády	J. Hladký	2022	rest. průzkum, 56 foto	
Mořina	Beroun	židovský hřbitov – náhrobky	6278	vztyčování a restaurování náhrobků	P. Škarvan	2020	rest. zpráva, 30 foto	CD
Nový Knín	Dobruška	kostel sv. Mikuláše	6297	čtyři rezbí z hlavního oltáře	S. Kroupová	2020	rest. zpráva, 12 foto	
Nový Knín	Příbram	kostel sv. Mikuláše	6317	kazatelna	K. Mahelka	2018	rest. zpráva, 38 foto	
Nymburk	Nymburk	kaple sv. Jana Nepomuckého, Tyršova ulice	6267	kaple sv. Jana Nepomuckého	M. Brož	2019?	rest. průzkum, 90 foto	
Osečany	Příbram	vstupní portál do kaple sv. Anny	6312	socha sv. Leonarda – 2. etapa	D. Talavera	2020	rest. zpráva, 41 foto	
Osečany	Příbram	před vstupem do zámecké kaple	6313	socha sv. Felixe – 3. etapa	D. Talavera	2021	rest. zpráva, 32 foto	

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Petrovice u Rakovníka	Rakovník	kostel Navštívení Panny Marie	6296	kazatelna – oprava střechy	M. Slavík	2020	rest. zpráva, 8 foto	
Platňany	Kolín	kostel Zvěstování Panny Marie	6371	vitáže v presbytáři	D. Roskovec	2018	rest. zpráva, 45 foto	
Poděbrady	Nymburk	Mariánský sloup, Jiřího náměstí	6245	sloup se sochou Neposkvrněné Panny Marie (Immaculaty) a 4 sochami světců (sv. Václava, sv. Vojtěcha, sv. Floriána a sv. Prokopa)	Z. Šmahel	2019	rest. průzkum a záměr, 77 foto	
Poděbrady – Kluk	Nymburk	ohradní zeď hřbitova	6240	„Bílková zeď“, medailony	J. Plachý, P. Šafus	2018–2019	rest. zpráva, 156 foto	
Popovice	Benešov	tvrz	6336	pískovcová ostění 4 oken severního sálu v přízemí	J. Mjartan, J. Formánek	2010	rest. zpráva, 27 foto	
Popovice	Benešov	tvrz	6337	místnosti č. 103, 104 a 105 v 1. patře	V. Špale	po 2005	rest. průzkum, 36 foto	
Popovice	Benešov	tvrz	6338	stropní pohled a římsy v místnostech 103, 104 a 105, portálek ostění středověkého okna	J. Živný	2005	rest. zpráva, 42 foto	
Praskolesy	Beroun	kaplička sv. Jana Nepomuckého	6318	výmalba interiéru	H. Slavíková	2020–2021	rest. zpráva, 8 foto	
Praskolesy	Beroun	kaplička sv. Jana Nepomuckého	6319	socha sv. Jana Nepomuckého	H. Slavíková, T. Otoupal, V. Minařík	2021	rest. zpráva, 12 foto	
Pravonín	Benešov	kostel sv. Jana Křtitele	6252	varhany	-	-	47 ks foto na CD	CD
Předmětice nad Jizerou	Mladá Boleslav	kostel sv. Jakuba Staršího	6361	fasády	M. Hlava, J. Červinková	2022	rest. průzkum, 51 foto	
Rožďalovice	Nymburk	průčelí fary, ulice U Barbořky čp. 12	6268	socha „Dobry pastýř“, nika sochy, šambrány s římsami	M. Pokorný	2021	rest. zpráva, 22 foto	CD
Sázava	Benešov	kostel sv. Prokopa – hlavní oltář	6279	obraz sv. Martina	R. Ševčík, P. Ševčíková	2019	rest. zpráva, 15 foto	
Sázava	Benešov	kostel sv. Prokopa	6280	obraz sv. Prokop a kníže Oldřich	P. Padevět	2019	rest. zpráva, 13 foto	
Sázava	Benešov	kostel sv. Prokopa	6320	oltář sv. Martina	M. Brož, D. Exner, P. Vitvar	2018–2020	rest. zpráva, 107 foto	
Sázava	Benešov	kostel sv. Prokopa	6321	oltář sv. Barbory	R. Zemanová	2019	rest. zpráva, 12 foto	
Sázava	Benešov	klášter	6322	obraz sv. Prokop se Sázavským klášteřem	P. Padevět	2021	rest. zpráva, 26 foto	
Slaný	Kladno	františkánský klášter	6332	socha sv. Jana Nepomuckého	J. Plachý, P. Bárta, K. Zemková, P. Podzemský	2021–2022	rest. zpráva, 80 foto, labor. analýza, graf. př.	CD
Slaný	Kladno	kostel sv. Gotharda	6341	okna presbytáře osazených vitrážemi – okno č. 5	M. Augustín, D. Voláková, M. Kressl	2021–2022	rest. zpráva, 140 foto	CD
Slaný	Kladno	kaple Panny Marie – piaristická kolej	6359	2 zvony	M. Votruba	2022	rest. zpráva, 17 foto	
Stará Boleslav	Praha-východ	kostel sv. Václava – horní sakristie	6269	soubor nábytku – 2 knihovny, 2 komody, sekretář	M. Jiskra	2021	rest. zpráva, 12 foto	USB
Stará Boleslav	Praha-východ	kostel sv. Václava – kaple Všech svatých	6270	nástěnné malby v zaklenuté kapli	P. Navrátilová	2021	rest. zpráva, 19 foto	CD
Starý Kolín	Kolín	kostel sv. Ondřeje	6370	nástěnná malba sv. Ondřeje	H. Slavíková	2022	rest. zpráva, 4 foto	
Sv. Jan pod Skalou	Beroun	refektář bývalého benediktinského kláštera	6281	reliefy s námětem z Legendy svatého Ivana	Z. Wichterlová, J. Waissarová, A. Beranová	2019	rest. zpráva, 40 foto	
Svatý Jan – Skryšov	Příbram	kostel sv. Jana Nepomuckého	6250	sochařská výzdoba – Panna Marie Immaculata, vázy	J. Plachý	2012–2013	42 foto na CD	CD
Škvorec – Hradešín	Praha-východ	boží muka	6331	boží muka u silnice Hradešín – Škvorec	J. Pospíšil	2021–2022	rest. zpráva, 58 foto	CD

obec	okres	objekt, umístění	arch. č.	předmět restaurování	restaurátor	rok	obsah dokumentace	CD
Štěchovice	Praha-západ	kostel sv. Jana Nepomuckého	6363	kamenné prvky věže	M. Kynclová, A. Pata	2020	rest. zpráva, 54 foto	
Štěchovice	Praha-západ	kostel sv. Jana Nepomuckého	6364	kamenné prvky štitu	M. Kynclová, A. Pata	2021	rest. zpráva, 29 foto	
Třebešice u Divišova	Benešov	zámek - místnost č. 1.16 a Rytířský sál v 1. patře	6298	místnost 1.16 a Rytířský sál - centrální figurální nástropní malba	K. Artouni	2020	rest. zpráva, 97 foto	
Tursko	Praha-západ	kostel sv. Martina	6326	obraz „Vzkříšení Lazara“ v hlavní lodi	D. Cirmaciová	2021	rest. zpráva, 176 foto	CD
Týnec nad Labem	Kolín	dům čp. 74, Masarykovo náměstí - lékárna „U Zlatého lva“	6246	dřevěné části výkladce	P. Lavický	2019	rest. záměr, 22 foto	
Týnec nad Labem	Kolín	„Pauský dům“, Masarykovo náměstí	6247	barevné a omítkové vrstvy v interiéru nárožního pokoje č. 104 / předpokoje č. 105	T. Kolářová, J. Stretti	2019	rest. průzkum, 48 foto	
Týnec nad Labem	Kolín	dům čp. 74, Masarykovo náměstí - lékárna „U Zlatého lva“	6374	hlavice sloupů	P. Lavický	2022	rest. zpráva, 21 foto, materiál, průzkum	
Týnec nad Labem	Kolín	dům čp. 74, Masarykovo náměstí - lékárna „U Zlatého lva“	6375	ornamentální výzdoba stropu nad vstupem, schody do domu	R. Kolář	2022	rest. zpráva, 30 foto, materiál, průzkum	
Veltrusy	Mělník	zámek	6274	stojací hodiny (hodinová konzolová skříňka a kovové části), inv. č. VE 00502	P. Janda, R. Plíšková	2021	rest. zpráva, 42 foto	
Velvary	Kladno	kostel sv. Kateřiny Alexandrijské	6325	vitraže v lodi kostela	M. Augustin, D. Voláková	2021-2022	rest. zpráva, 116 foto, graf. příloha	DVD
Vepřek	Mělník	kostel Narození Panny Marie	6352	nástěnná malba „Stigmatizace sv. Františka“ v presbytáři	R. Ševčík	2021-2022	rest. zpráva, 26 foto	
Vepřek	Mělník	zvonice u kostela Narození Panny Marie	6358	zvon z roku 1456	R. Manoušek	2022	rest. zpráva, 65 foto	CD
Vinařice	Mladá Boleslav	zámek - nádvorní část fasády	6271	barevné a omítkové vrstvy hlavní - korunní římsy	M. Rafil Bursová, J. Rafil	2011	rest. zpráva, 21 foto	CD
Votice	Benešov	bývalý klášter františkánů - vstupní chodba	6299	nástěnné malby - kaligrafické číslo nemovitosti a graffiti	J. Novotný	2018	rest. zpráva, 11 foto	
Votice	Benešov	areál františkánského kláštera s kostelem sv. Františka z Assisi	6300	dva barokní podstavce před průčelím hlavního vstupu do kláštera	D. Talavera	2020	rest. zpráva, 36 foto	
Vrchotice	Příbram	náves	6282	socha sv. Jana Nepomuckého	T. Otoupal	2020	rest. zpráva, 75 foto	
Všesulov	Rakovník	kostel sv. Martina	6334	konzervace dvou sloupků z kruchty	J. Čermák	2012	rest. zpráva, sítat. protokol, analýza dřeva	
Vyšehorovice	Praha-východ	socha sv. Jana Nepomuckého	6366	socha a soklová kamenná architektura	J. Kracík	2022	rest. zpráva, 27 foto, 8 tech. listů	

ZPRACOVANÉ PŘÍRŮSTKY ARCHIVU ZA ROK 2022 – STAVEBNĚHISTORICKÉ PRŮZKUMY

objekt	okres	objekt	arch. č.	zpracoval	rok	text	dokumentace	foto	poznámky	CD
Březnice	Příbram	řada, Ludvíka Kubý čp. 47	779	M. Profant, V. Smolová, M. Kohlovský, T. Kyncl	2021	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	DVD
Buková u Příbramě	Příbram	areál zámku	778	P. Hoffichová	2009	+	+	+	základní stavebněhistorický průzkum	
Drahenice	Příbram	zámek	777	P. Macek, M. Hauserová, P. Zahradník	1993	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	
Jílové u Prahy	Praha-západ	čp. 1 – radnice	770	L. Lancinger, H. Galíčková	1973	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	CD
Jílové u Prahy	Praha-západ	Regionální muzeum, dřívě městský dům „Mince“, Masarykovo náměstí čp. 16	772	J. Chmelenský	2019	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	CD
Kosmonosy	Mladá Boleslav	sýpka, Debršská ulice	771	J. Chmelenský	2019	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	CD
Libice nad Cidlinou	Nymburk	kostel sv. Vojtěcha	780	K. Kibic, E. Kovalda	2022	+	+	+	standardní stavebněhistorický průzkum	DVD
Libice nad Cidlinou	Nymburk	dům čp. 49 s chlévem a stodolou, Husova ul.	786	M. Nový, T. Kyncl	2015	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	továrna Reiss čp. 46/III a dům čp. 45/III	785	J. Pešta, P. Načeradská	2003	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	
Mnichovo Hradiště	Mladá Boleslav	hotel U Hroznu čp. 27, Poříčská ulice	773	M. Körner, Vl. Toms, J. Veselý	1977	+	+	+	povrchový stavebněhistorický průzkum	DVD
Mnichovo Hradiště	Mladá Boleslav	hotel U Hroznu čp. 27, Poříčská ulice	784	J. Chmelenský, J. Maloušek	2022	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	
Poděbrady	Nymburk	rodinný dům čp. 23, ulice Fügnerova	774	M. Šanda	2022	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	DVD
Poděbrady	Nymburk	rodinný dům čp. 224, ulice Fügnerova	775	M. Šanda	2022	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	DVD
Poděbrady	Nymburk	rodinný dům čp. 795, ulice Fügnerova	776	M. Šanda	2022	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	DVD
Rakovník	Rakovník	městský dům čp. 227/1, ul. Grillova	782	M. Profant, V. Chmelir, T. Kyncl, R. Široký	2020	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	
Sýkořice	Rakovník	obytná a hospodářská budova v areálu zámku Dřevič	781	P. Dostál, F. Iša, J. Dostálová	2015	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	CD
Úhonice	Praha-západ	hospodářský dvůr čp. 1	783	M. Profant, J. Krček, K. Knotová, K. Musílková	2021	+	+	+	stavebněhistorický průzkum	

ZPRACOVANÉ PŘÍRŮSTKY ARCHIVU ZA ROK 2022 – PROJEKTY, STUDIE, ZAMĚŘENÍ

obec	okres	objekt	arch. č.	zpracoval	rok	specifikace	poznámka
Běléky	Kladno	kaple sv. Floriána	6205	O. Hrdlička	2014	projekt opravy	oprava střechy věže
Beroun	Beroun	objekt čp. 14, Zámečnická ul.	6190	A. Štembergová, ADR sro	2012	studie funkčního využití objektu	rekonstrukce objektu
Beroun	Beroun	objekt čp. 14, Zámečnická ul.	6191	V. Řezníčková, T. Novotný, K. Eliášek	2013	projektová dokumentace pro stavební povolení	rekonstrukce objektu
Březnice	Příbram	fara, Ludvíka Kubý čp. 77	6168	P. Sukdolák	2021	studie proveditelnosti	stavební úpravy
Březnice	Příbram	náměstí čp. 16, pobočka ČS	6172	R. Kristian, P. Turmovec, P. Vach	2011	prováděcí dokumentace	stavební úpravy, klimatizace
Březnice	Příbram	kulturní dům, Dolní Vály 63	6192	F. Šraif, V. Petřů	2016	dokumentace pro provedení stavby	snížení energetické náročnosti
Březnice	Příbram	bytový dům čp. 48	6208	K. Petráň	2011	dokumentace pro stavební povolení	stavební úpravy
Březnice	Příbram	bytový dům čp. 48	6209	M. Masopust	2012	projektová dokumentace	rekonstrukce schodiště
Buková u Příbramě	Příbram	zámecký areál	6210	O. Cisler, D. Šteflová	2009	dokumentace k žádosti o vydání rozhodnutí	novostavba
Buková u Příbramě	Příbram	zámecký areál	6211	O. Cisler, D. Šteflová	2009	dokumentace k žádosti o vydání rozhodnutí	novostavba, stavební úpravy
Buková u Příbramě	Příbram	zámek	6212	O. Horák, Š. Švejnoha	2009	projekt pro realizaci sanačních prací	sanační práce
Buková u Příbramě	Příbram	zámek	6213	R. Steiner, K. Plachá	2011	dokumentace pro stavební povolení	renovace stropu nad 2. NP
Buková u Příbramě	Příbram	zámek	6214	R. Steiner	2011	dokumentace pro stavební povolení	použití dvojskla ve vnějších křídlech oken
Buková u Příbramě	Příbram	areál/zámku	6215	J. Polívka	2012	dokumentace pro provádění stavby	renovace obvodového pláště
Buštěhrad	Kladno	kaple sv. Máří Magdaleny	6171	M. Hanzl	2017	dokumentace pro ohlášení stavby	projekt obnovy, údržbové práce
Činěves	Nymburk	kostel sv. Václava	6193	J. Mádlik, H. Kovařová	2013	dokumentace pro stavební povolení	oprava fasád a krovu věže
Děkov	Rakovník	fara čp. 13	6206	K. Endyš, K. Znska	2008	projekt záchrany	záchrana objektu
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek – konírna	6169	T. Novotný	2014	projektová dokumentace pro stavební povolení	rekonstrukce konírný
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek	6201	J. Růžička	2012	prováděcí dokumentace	stavební úpravy na společenské centrum
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek – konírna	6202	T. Hrubý, K. Bubníková	2014	projekt pro stavební povolení	rekonstrukce
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek – konírna	6203	T. Hrubý, J. Fujačková	2016	dokumentace skutečného provedení stavby	rekonstrukce
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek – sklepy	6204	T. Hrubý, J. Fujačková	2017	projekt obnovy	stavební úpravy
Drahenice	Příbram	zámek	6194	R. Ibllová, M. Ibl	2021	dokumentace pro vydání společného povolení	stavební úpravy
Drahouš – Svatý Hubert	Rakovník	lovecký pavilon Plaveč	6224	Křížáková, Rychlá	1998	dokumentace pro stavební povolení	rekonstrukce objektu
Drahouš – Svatý Hubert	Rakovník	lovecký pavilon Plaveč	6225	V. Stehno, R. Korvalinka	1999	záměr záchranu objektu	záchrana a obnova objektu
Hradečín	Kolín	kostel sv. Jiří – bývalá rotunda	6222	J. Skopec, M. Nový, P. Hasil	2022	zaměření	zaměření rotundy
Jesenice	Rakovník	kostel sv. Petra a Pavla	6216	T. Kostohryz	2019	projektová dokumentace	statické zajištění sakristie
Koleč	Kladno	zámek	6195	P. Irmakov, M. Příkrylová, Tectum Bohemia sro	2009	architektonická studie	rekonstrukce
Kostelík (Slabce)	Rakovník	kaple sv. Marii Magdaleny	6196	J. Zelený	1991	projekt opravy	oprava kaple
Krakovec	Rakovník	hrad	6173	J. Vinař, MURUS	1991	návrh stavby	návrh na zastržení hradu
Kralupy nad Vltavou	Mělník	centrum města	6166	Atelier CASUA spol. s r.o.	2007	urbanistická studie	regulační plán centra města, pouze CD
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	6197	P. Meloun, M. Haase	2011	dokumentace pro ohlášení stavby	rekonstrukce objektu
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	6198	P. Meloun, M. Haase, Spojprojekt	2012	dokumentace pro zadání stavby	rekonstrukce objektu
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	6199	P. Meloun, M. Haase, Spojprojekt	2012	dokumentace ke stavebnímu povolení	rekonstrukce objektu
Křivoklát	Rakovník	areál pivovarských sklepů a dílen	6207	R. Maňák	1993	architektonická studie	rekonstrukce areálu
Litěň	Beroun	zámek	6200	J. Ruta	2014	dokumentace pro ohlášení prací na opravách objektu	adaptace prostor
Loděnice	Beroun	kostel sv. Václava	6217	J. Panoch, M. Kvasnička	2014	projektová dokumentace	oprava ohradní a opěrné stěny kolem kostela

obec	okres	objekt	arch. č.	zpracoval	rok	specifikace	poznámka
Mníšek pod Brdy	Praha-západ	zámek	6179	D. Zimová, M. Nábělek, M. Chyba, P. Procházka, J. Valenta, R. Michalková, M. Svobodová, P. Hampl, P. Hamplová	2021	dokumentace pro provádění stavby	oprava a obnova venkovních objektů
Mutějovice	Rakovník	kostel sv. Prokopa	6218	V. Jandáček	2001	projektová dokumentace	zajištění objektu
Mutějovice	Rakovník	kostel sv. Václava	6219	L. Udatný	2006	projektová dokumentace	zajištění stropní konstrukce
Nesuchyně	Rakovník	kostel sv. Markéty	6220	A. Rouček, M. Vlnas	1994	projektová dokumentace	provizorní zabezpečení pův. konstrukce presbyteria
Nesuchyně	Rakovník	kostel sv. Markéty	6221	J. Vlnař, H. Sumcová	1996	projekt opravy	statické zajištění objektu
Nový Jáchymov	Beroun	bytový dům čp. 1 - Železárna	6223	V. Outrata	2011	dokumentace pro ohlášení stavby	stavební úpravy
Ondřejov u Prahy	Praha-východ	stodola parc. č. 133/3	6226	J. Šeblova	2022	dokumentace	dokumentace k objektu
Oráčov	Rakovník	kostel sv. Jakuba Většího	6227	J. Rineš	2007	projekt pro stavební řízení	obnova krovu, střechy a severní kaple
Podbořánky	Rakovník	kostel sv. Jakuba	6167	J. Vlnař	1996	realizační projekt	oprava kostela - 1. etapa, TZ
Zbenice	Příbram	zámek	6170	T. Borecký, V. Filipová, J. Pošmourný, N. Hanečáková	2019	dokumentace pro vydání společného povolení (DÚR + DSP)	rekonstrukce střechy zámku
Žleby	Kutná Hora	zámek	6174	M. Ondrák	2001	dokumentace pro provedení stavby	rekonstrukce nádvoří
Žleby	Kutná Hora	zámek	6175	J. Řehák jun., J. Řehák sen.	2001	průzkum objektu	průzkum podzemních dutin
Žleby	Kutná Hora	zámek	6176	J. Vlnař, MURUS, M. Marsíková, M. Maršík	2002	projekt pro stavební povolení	oprava vstupní bašty
Žleby	Kutná Hora	zámek	6177	J. Vlnař, MURUS	2003	projekt pro stavební povolení	oprava ohradní zdi přístupové cesty k zámku
Žleby	Kutná Hora	zámek	6178	J. Vlnař, M. Volejník	2003	realizační projekt	obnova fasád zámku
Žleby	Kutná Hora	zámek	6180	M. Kropáček	2005	dokumentace pro provedení stavby	rekonstrukce přípojky NN
Žleby	Kutná Hora	zámek	6181	J. Vlnař, J. Stojan, K. Potančoková, MURUS	2005	projekt pro stavební povolení	návrh trasy dešťové kanalizace
Žleby	Kutná Hora	zámek	6182	J. Vlnař, J. Kott	2006	jednostupňový projekt	statické zajištění a oprava arkýře
Žleby	Kutná Hora	zámek	6183	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek	2007	architektonická studie	zázemí pro návštěvníky a wc
Žleby	Kutná Hora	zámek	6184	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek, K. Jertě, P. Procházka, M. Beneš, L. Vohralík, L. Trestrová, M. Mašálka, V. Friedl	2018	dokumentace pro provádění stavby	zázemí pro návštěvníky a wc
Žleby	Kutná Hora	zámek	6185	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek, K. Jertě	2019	dokumentace pro provádění stavby	statické zajištění a obnova visuté chodby
Žleby	Kutná Hora	zámek	6186	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek	2020	dokumentace pro provádění stavby	statické zajištění a obnova visuté chodby
Žleby	Kutná Hora	zámek	6187	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek	2020	studie	odvodnění - sanace suterénního zdíva
Žleby	Kutná Hora	zámek	6188	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek	2020	dokumentace pro provádění stavby	odvodnění - sanace suterénního zdíva
Žleby	Kutná Hora	zámek	6189	D. Nechanická-Loiskotová, M. Nábělek, K. Jertě, J. Chlumský	2020	dokumentace pro provádění stavby	akumulace dešťových vod

ZPRACOVANÉ PŘÍRŮSTKY ARCHIVU ZA ROK 2022 – OSTATNÍ PRŮZKUMY

obec	okres	objekt	arch. č.	zpracoval	rok	specifikace	poznámky	CD
Belá pod Bezdězem	Mladá Boleslav	špýchar v Panině dvoře	554	T. Kyncl	2005	dendrochronologické datování	dřevěné konstrukce objektu	
Bušehrad	Kladno	zámek	533	L. Dostál	1994	stavebně-technický průzkum	průzkum dřevěných konstrukcí	
Cvrčovice – Podolánka	Praha-východ	kostel Stětí sv. Jana Křtitele	530	-	2010	rekonstrukce	CD – fotodokumentace	
Děkov	Rakovník	kostel Narození sv. Jana Křtitele	534	O. Hrdlička	2013	statický posudek	schodišťová věžička	
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek	544	P. Mašek	2012	stavebně-technický průzkum	konstrukce krovu	
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek	545	M. Schejbal	2012	statický posudek	stavební úpravy	
Dlouhá Lhota	Příbram	zámek	546	M. Schejbal	2012	statický posudek	skleník	
Dolní Beřkovice	Mělník	zámek	552	T. Kyncl	2005	dendrochronologické datování	krov	
Hospozín	Kladno	kostel Stětí sv. Jana Křtitele	529	J. Volfová	2005	dokumentace – absolventská práce	stavebně-technický a historický průzkum, výkresy stávajícího stavu, obrazové a plánové přílohy posouzení stavu objektu	
Hvoždany	Příbram	Zibův mlýn čp. 5	547	J. Pešta, R. Šimek	2018	posudek	orientační průzkum objektu, který je severním křídlem bývalé tvrze čp. 6	
Hvoždany	Příbram	sýpka čp. 6	548	J. Pešta	2018	posudek	krov	
Jílové u Prahy	Praha-západ	dům čp. 20	553	T. Kyncl	2005	dendrochronologické datování	trám ze zvonice	
Kněžves	Rakovník	fara	535	O. Hrdlička	2017	statický posudek	konstrukce krovu a stropů východního a jižního křídla	
Koleč	Kladno	zvonice zámku	536	J. Dobrý	2010	dendrochronologické datování	konstrukce krovu a stropu západní části jižního křídla	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	537	M. Pechač	2011	mykologický posudek	stropní konstrukce východního křídla	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	538	M. Pechač	2011	mykologický posudek	oprava krovu a podlah východního a části jižního křídla	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	539	M. Pechač	2012	mykologický posudek	posouzení stávajícího stavu kaple	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	540	Z. Kadlec	2012	technická zpráva	posouzení stavu objektu	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek, kaple	541	M. Bittmann	2013	statický posudek	vyhodnocení současného technického stavu objektu správc	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	542	L. Dostál, Z. Potužák, J. Klán	2013	stavebně-technický a mykologický průzkum	celý objekt	
Králuv Dvůr	Beroun	zámek	543	J. Rimeš	2013	stavebně-technický posudek	konstrukce zábradlí a podlah varhanní kruchty	
Krušovice	Rakovník	špejchar	549	J. Vinař	1998	statický posudek	konstrukce objektu	
Lubná	Rakovník	kostel sv. Jiljí	550	V. Jandáček	2017	statický posudek		
Mutějovice	Rakovník	kostel sv. Prokopa	551	V. Jandáček	2000	statický posudek		
Nižbor	Beroun	pivovar čp. 25	531	A. Nachtmannová	2021	archivní rešerše		
Smolotely	Příbram	kostel sv. Jana Křtitele a Panny Marie Karmelské	532	J. Grössel	2018	statický posudek	posouzení nových anténních nosičů umístěných uvnitř kostela a umístění technologie	
Vyšeňovice u Českého Brodu	Praha-východ	kostel sv. Martina, tvrz a zvonice	528	M. Rykl	1989	stavební vývoj	proměny a souvislosti středověkých staveb	

ZPRACOVANÉ PŘÍRŮSTKY ARCHIVU ZA ROK 2022 – NÁLEZOVÉ ZPRÁVY

obec	okres	objekt	arch. č.	zpracoval	rok	text	dokumentace	foto	druh akce / zkoumaná část objektu	CD
Byšice	Mělník	zámek čp. 25 – slepá brána u severovýchodního nároží zámku	678	J. Veselý	2018	+	+	+	NZ OPD / operativní průzkum a dokumentace brány / slepá brána	CD
Činěves	Nymburk	márnice	682	V. Jesenský	2022	+	+	+	NZ OPD / OPD před zamýšlenou obnovou	DVD
Hostomice – Radouš	Beroun	kaplička	680	V. Jesenský	2022	+	+	+	NZ OPD / NZ OPD při obnově fasád	DVD
Kotopeky – Tihava	Beroun	kaplička sv. Jana Nepomuckého	681	V. Jesenský	2022	+	+	+	NZ OPD / NZ OPD při obnově fasád	DVD
Lobkovice	Mělník	bývalý pivovar – sladovna	675	V. Jesenský	2022	+	+	+	NZ OPD / OPD před zamýšlenou obnovou / fasády	CD
Mladá Boleslav	Mladá Boleslav	obytný dům čp. 32, ulice Železná	673	V. Jesenský	2021	+	+	+	NZ OPD / NZ dílčí OPD před zamýšlenou obnovou / celý objekt	CD
Nechvalice	Příbram	kostel sv. Mikuláše	677	J. Veselý	2022	+	+	+	NZ OPD / průzkum a dokumentace krovů kostela / loď a presbytář	
Nížbor	Beroun	škola (bývalý pivovar) čp. 25, ulice Školní	672	V. Jesenský	2020-2022	+	+	+	NZ OPD při obnově / suterén	CD
Nížbor	Beroun	zídka – podezdívka plotu u zámku	674	V. Jesenský	2021	+	+	+	NZ OPD / NZ doplňkový OPD po vyklizení sklepů / celý objekt	CD
Petkovy	Mladá Boleslav	sýpka hospodářského dvora Skašov – bývalá tvrz	679	J. Veselý	2017	+	+	+	NZ OPD / celkový OPD před opravou střechy a krovu	
Rakovník	Rakovník	patrový dům zvaný „Omáčkovna“, Martinovského čp. 152	676	E. Volfová	2022	+	+	+	NZ OPD / náleží části dveřního portálu a okna s kamennými ostěními	

Zpracovala Kateřina Mýškovská

ODBOR PÉČE O PAMÁTKOVÝ FOND

I rok 2022 byl ve znamení nepříznivých světových událostí, na rozdíl od dvou minulých let zasažených pandemií, šlo nově o válečnou agresi na Ukrajině. Všeobecný šok z únorového napadení sice nahradily racionální kroky evropských vlád, atmosféra velké nejistoty však dlouho prostupovala společností. Rok 2022 byl proto také obdobím velkých finančních omezení ze strany státu a dopadl i na náš resort. Nicméně i za této situace náš odbor průběžně vykonával svou hlavní pracovní náplň danou §14 zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivá oddělení, tedy oddělení garantů území, oddělení specialistů, oddělení restaurování a také referát památek s mezinárodním statutem, se na území Středočeského kraje věnovaly agendě rozdělené dle příslušných okresů na jednotlivé správní obvody obcí s rozšířenou působností. Tedy *Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem-Starou Boleslav, Čáslav, Černošice, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Labem, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Nymburk, Poděbrady, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim a Votice*. Příslušná odborná vyjádření byla zpracována v rámci správních řízení k obnově nemovitých a movitých kulturních památek, ve dvou desítkách případů k obnově národních kulturních památek, dále pak k nemovitostem v památkových rezervacích a zónách a rovněž v ochranných pásmech. Posuzovali jsme záměry jak stavební, tak uměleckořemeslné nebo čistě umělecké v reži-

mu restaurování, zapomenout nelze ani na historické zahrady a parky. Z dalších činností uvedme posuzování územně plánovacích dokumentací a zajištění monitoringu MPR Kutná Hora, zapsané na seznam světového dědictví UNESCO, průběžně je sledován a aktualizován seznam ohrožených památek. Vykonávání agendy v našem odboru kromě zpracovávání odborných vyjádření zahrnuje individuální dílčí konzultace, jednání na místě, pořizování fotodokumentace či sběr podkladů pro ověřovací operativní průzkumy. Při samotné realizaci záměrů jsme působili jako odborný dohled na stavbách, v dílnách či v ateliérech, kde se koordinují, kontrolují a upřesňují technologické postupy, použité materiály a relevantnost nastavené koncepce vůbec. Následující kapitoly, kde jsou uvedeny nejdůležitější akce obnovy, na kterých jsme se z hlediska památkové péče podíleli, důležité momenty jsou vypíchnuty v komentářích jednotlivých fotografií. I tento rok jsme se částečně prezenčně a částečně on-line zapojili do projektu Vzdělávání zaměstnanců Národního památkového ústavu, zejména do kursů Umění komunikace, Dějiny umění, Restaurování či Diagnostika poruch historických konstrukcí. Samostatný výjezd našeho odboru do jiných regionů naší republiky nebyl pro nutnost finančních úspor realizován. A tento rok byl také ve znamení změny ve funkci vedoucí odboru, všem svým podřízeným kolegům děkuji za uplynulých šest let, byli jste skvělí!

Mgr. Eva Zápalková

ODDĚLENÍ GARANTŮ ÚZEMÍ

Okres Benešov

Správní obvod obce Benešov

Přímo ve městě *Benešově* pokračovala v roce 2022 výměna oken novorenesanční budovy *gymnázia*. Provedení oken hraje ve vzhledu této památky významnou roli, proto jsou bohatě členěná špaletová okna nahrazována kopiemi, jejichž provedení bylo ověřeno na vzorku. V ochranném pásmu kulturních památek města, v blízkosti bývalého minoritského kláštera, byla projednána obnova severního svahu historicky významného návrší Karlova, na kterém se nachází jírovcová alej a zbytky sadu zvaného Klášterka. Tato plocha má být revitalizována a má zde vzniknout síť cest pro pěší a v nejspodnější úrovni má procházet cyklostezka. V areálu *kostela sv. Jakuba ve Chvojně* u Benešova, který je významnou dominantou krajiny, pokračovala obnova reálné kamenné ohradní zdi kostela.

Nejvýznamnější a nejrozsáhlejší obnovou památky ve správním obvodu města Benešova však byla v roce 2022 obnova hradu *Český Šternberk*, kde byla provedena celková obnova vnějšího přístupového schodiště k hlavnímu vstupu hradního paláce. Velmi náročná byla také obnova krovu v západní části hradního paláce, včetně stropů a podlah v místnostech po-

Český Šternberk (správní obvod obce Benešov), hrad, obnova přístupového schodiště do hradního paláce. Při celkové obnově byla schodiště navržena původní podoba, která byla zachycena na historické kresbě. Šindelové stříšky při patě severní věže a na opěráku byly odstraněny a nahrazeny zakrytím zdi va pálenými tvarovkami. Cihelné zakrytí vnější parapetní zdi bylo také nahrazeno pálenými tvarovkami, stejnými, jaké již byly v minulosti použity u vstupní brány (foto D. Primusová).

sledního patra. V *Sázavě* byla v roce 2022 prováděna celková obnova letní vily čp. 177 pro trvalé bydlení. Příkladem je zde prováděna obnova kovových, jednoduše zasklených oken, jejichž profily jsou citlivě zesíleny s přerušením tepelného mostu a jsou do nich vložena tenká izolační dvojskla. V ochranných pásmech kláštera v *Sázavě* a hradu *Český Šternberk* byly projednány a realizovány úpravy několika obytných domů. Také v ochranném pásmu *zámku Konopiště*, v sídle *Žabovřesky*, v lokalitě, která je určená k zastavění, bylo projednáno a vystavěno několik nových obytných domů.

V *Týnci nad Sázavou* byly v minulém roce realizovány vnitřní úpravy v objektu hradního paláce. V bývalé továrně na kameninu, ve které je nyní umístěn společenský sál a hotel, rovněž proběhly vnitřní úpravy.

Další velmi významnou akcí na Benešovsku je započatá celková obnova výjimečně autenticky zachované gotické *tvrze v Mrači*. Na samotné budově tvrze sice nepokračovala oprava střechy, ale probíhala celková obnova mladších dom-

Chotýšany (správní obvod obce Benešov), areál zámku, barokní sýpka, obnova střechy. V minulém roce byla provedena dlouho plánovaná celková obnova havarijní mansardové střechy barokní sýpky. Barokní krov byl na místě tesařsky opraven, koruna zdi byla vyspravena a zřícená římsa byla vyzděna z cihel v původní profilaci, nakonec byla položena nová krytina z pálených bobrovek (foto D. Primusová).

Mlékovice (správní obvod obce Benešov), tvrz, obnova střechy. Na renesanční tvrzi v Mlékovicích probíhá oprava havarijní střechy, jejíž stav ohrožoval kromě samotné existence objektu i výjimečnou sgrafitovou výzdobu, která je zatékáním poškozována z důvodu nedostatku prostředků a náročnosti tesařské opravy krovu probíhá obnova postupně (foto D. Primusová).

Sázava (správní obvod obce Benešov), letní vila, čp. 177. Celková obnova funkcionalistické letní vily pro trvalé bydlení si vyžádala úpravu jednoduše zasklených kovových oken pro zlepšení jejich tepelně technických vlastností. Jejich obnova je prováděna příkladně. Kovové rámy křídel jsou citlivě přerušeny a zesíleny. Do profilu jsou vložena jako izolační výplň tenká izolační dvojskla. Lze konstatovat, že taková úprava je přijatelná a je šancí pro splnění dnešních zvýšených nároků v dalších funkcionalistických budovách (foto D. Primusová).

ků na nádvoří a jejich úprava k rekreačnímu bydlení vlastníka. V areálu renesančního zámku v Komorním Hrádku byla v roce 2022 projednána úprava budovy bývalého pivovaru na kongresové centrum i oprava fasád Starého zámku. Na počátku roku byla dokončena obnova vstupního schodiště Lorety, která byla přestavěna na pohřební kapli a do areálu také náleží. Na romantickém zámku v Líšně byla provedena oprava omítek vnějších fasád východního a západního křídla. Kromě toho byla provedena celková obnova barokního altánu na západním okraji areálu. Konečně zde byly také zahájeny práce na obnově hospodářského dvora zámku. Nový vlastník domu čp. 6 v areálu zámku v Pyšelicích, který vznikl barokní přestavbou renesančního vstupního objektu do areálu, zahájil celkovou obnovu objektu realizací nového mansardového krovu a provizorní krytinou. V příštím roce je zde plánováno provedení nových vikýřů, dostavba zakončení konkávně vyduťtého zahradního rizalitu a pokládka pálených bobrovek. Také nový majitel vedlejšího domu čp. 5 v tomto roce projednával plánovanou celkovou obnovu objektu. V areálu zámku v Chotýšanech byla provedena celková obnova mansardové střechy barokní sýpky. Barokní krov byl na místě tesařsky opraven, koruna zdi byla vyspravena a zřícená římsa byla vyzděna z cihel v původní profilaci, nakonec byla položena nová krytina z pálených bobrovek. V minulém roce byla také projednána celková úprava barokní sýpky ve Zlenicích na výstavní prostor s ateliéry a zázemím.

Na nejohroženější kulturní památce Benešovska, na renesanční tvrz v Mlékovicích, pokračovala tesařská oprava krovu a pokládka nové krytiny z bobrovek.

Tak jako v minulých letech probíhala ve správním obvodu města Benešova dílčí obnova několika církevních objektů. Odstranění havarijního stavu kostela Nanebevzetí Panny Marie v Netvořicích, jehož klenby jsou narušeny velkými trhlinami, pokračovalo opravou střechy nad presbytářem. Koncem roku byla zahájena již dříve projednávaná celková obnova na chátrající barokní faře v Maršovicích pro využití Charitou. Na faře v Divišově byla opravena fasáda, jejíž stávající podoba byla až na drobné detaily obnovena.

Na území ORP Benešov bylo v roce 2022 opraveno pod dohledem NPÚ také několik nezapsaných drobných sakrálních staveb a staveb v prostředí kulturních památek (např. čp. 92 v Choceradech).

Ing. Dagmar Primusová

Správní obvod obce Vlašim

V Načeradci byla projednávaná žádost o zrušení městské památkové zóny. Komise složená ze zástupců GRČ, KUSK a ÚOP STC vyhodnotila MPZ jako velmi dobře dochovanou a sejmutí památkové ochrany nedoporučila. Byl projednán a schválen projekt obnovy zámku a dokončena oprava jižní ohradní zdi zámeckého parku. Patrový měšťanský dům čp. 104 na náměstí získal novou majitelku, která upustila od letitého záměru

Načeradec čp. 54 (správní obvod obce Vlašim). Původně klasicistní fasáda byla ve 30. letech opatřena tvrdou omítkou a dvoukřídlymi špaletovými okny. Obnova omítek není zatím na pořadu dne, repliky oken proto byly realizovány ve stejném jednoduchém členění, přínosem k oživení průčelí bylo jejich dvoubarevné provedení s hnědými rámy a křídly v barvě slonové kosti: a – špaletová okna, b – nová jednoduchá dřevěná dvoubarevná okna (foto H. Řepková).

Načeradec (správní obvod obce Vlašim): a, b – v Karlovské ulici čp. 113 byla provedena repase původních špaletových oken a oprava fasády: a – původní stav; b – stav po repasi (foto H. Řepková).

totální přestavby spojené s bouráním střechy, patra, kleneb v přízemí a vybudováním rozměrných vikýřů. Nový záměr počítá se zachováním a zhodnocením historických konstrukcí a poměrně decentní půdní vestavbou. Úpravami prochází i sousední čp. 105, který rovněž získal nové majitele. Úpravy probíhají i přesto, že na konzultace nenavázal projekt ani žádost o povolení stavebních prací. Ve Vozické ulici čp. 55 byla konzultována obnova průčelí cenného patrového domu s klenutým průjezdem a klenutými obchodními prostory v přízemí. Původně klasicistní fasáda byla opatřena tvrdou omítkou a dvoukřídlymi špaletovými okny. Obnova omítek není zatím na pořadu dne, repliky oken proto byly realizovány ve stejném jednoduchém členění, přínosem k oživení průčelí bylo jejich dvoubarevné provedení s hnědými rámy a křídly v barvě slonové kosti. Ve Vozické čp. 15 byla konzultována obnova průčelí a střechy. V Karlovské ulici čp. 113 byla provedena repase oken a obnova fasády, konzultována byla půdní vestavba směrem do dvora. V MPZ Načeradec byly projednány stavební úpravy několika objektů. Jednalo se zejména o výměnu oken, střešní krytiny a instalaci fotovoltaických panelů. Ty byly povoleny na okraji MPZ na střeše přízemní truhlářské dílny náležející k domu z 2. poloviny 20. století.

Na zámku v *Martinicích u Dolních Kralovic* bylo konzultováno zabudování elektroměrné skříně do symetricky přistavěného nárožního opěráku.

V *Čechticích* byla v sousedství zámku konzultována novostavba na místě zbouraného domu čp. 39. Plochostřešný ob-

jekt konzumu měl zastavět téměř celý pozemek. Dohodnuto bylo řešení, které směrem k zámku hmotově i výrazově evokuje původní venkovskou architekturu.

V osadě *Zhoř* byla v sousedství kostela *Povýšení sv. kříže* konzultována obnova barokní fary s vysokým krovem a ozdobným oplocením s brankou. Upuštěno bylo od zateplení i půdní vestavby.

V *Domašíně* bylo v pohledové vazbě s kostelem sv. Jakuba projednáno několik variant bytového domu na náměstí na místě odstraněného patrového domu s valbovou střechou. Nový vlastník *tvrze* stojící v čele domašínského náměstí konzultoval možnosti a podmínky obnovy stodoly a sýpky náležících k tvrzi.

V *Pravoníně* byla poslední etapou dokončena oprava krovu a výměna krytiny dominanty obce, *kostela sv. Jana Křtitele*. Aby mohl kostel opět fungovat bez omezení, zbývá ještě oprava stropu. K dobrému se obrací situace *zámku Pravonín*, jenž byl na čelním místě seznamu ohrožených památek Vlašimska. Byla dozděna zřícená část průčelí zámku a proveden restaurátorský průzkum. Před obnovou krovu byla sejmuta osmiboká věžička a uskladněna na pozemku.

Ve *Vlašimi* je připravován projekt obnovy památkově chráněného patrového domu čp. 71 s novorenesanční fasádou a ohradní zdí s bránou uzavírající náměstí ze severu a pohledově exponovaného z frekventované Benešovské ulice. Vlastník dům spojil se sousedním památkově nechráněným objektem čp. 70, s nímž v minulosti patrně tvořil jeden celek

a

b

c

Pravonín (správní obvod obce Vlašim), kostel sv. Jana Křtitele: V roce 2022 byla dokončena oprava krovu a výměna šindelové krytiny; a – doplnění římsy; b – probíhající práce, pohled ze severu; c – pohled z jihu na dokončenou poslední etapu (foto H. Řepková).

Pravonín (správní obvod obce Vlašim), zámek: V roce 2022 byla dozděna zřícená část průčelí zámku. Před obnovou krovu byla sejmuta osmiboká věžička a uskladněna na pozemku (foto H. Řepková).

a k němuž patří budova chlívů s ojedinělým sýpkovým patrem s kruhovými otvory s dvoukřídlými čtyřtabulkovými okny. Ve Vlašimi byly projednávány žádosti o instalaci fotovoltaických panelů na Žižkově náměstí a o přestavbu a dostavbu domu čp. 255. Konzultována byla půdní vestavba do střechy bývalé Sauerovy továrničky na Husově náměstí. Na urbanisticky i památkově cenném Palackého náměstí byl v rozporu se stavebním povolením o patro zvýšen objekt bývalého hostince čp. 62. Kromě nepovolené nástavby získal i rozměrnou dvorní přístavbu. Namísto valbové střechy se nyní nad nízkou zástavbou náměstí tyčí převyšovaný štít sedlové střechy. Dvoupatrová půdní vestavba se do náměstí projevuje rekordním počtem nepovolených střešních oken. Většina kleneb v přízemí byla zachována, u oken se podařilo prosadit tradiční funkční členění, vlastník je však provedl v plastu.

V loňském roce projednané opravy v areálech několika památek (areál kostela v Domašíně, Čechticích, Borovnici a další) nebyly kvůli výpadku dotací dosud realizovány.

Ing. arch. Hana Řepková

Správní obvod obce Votice

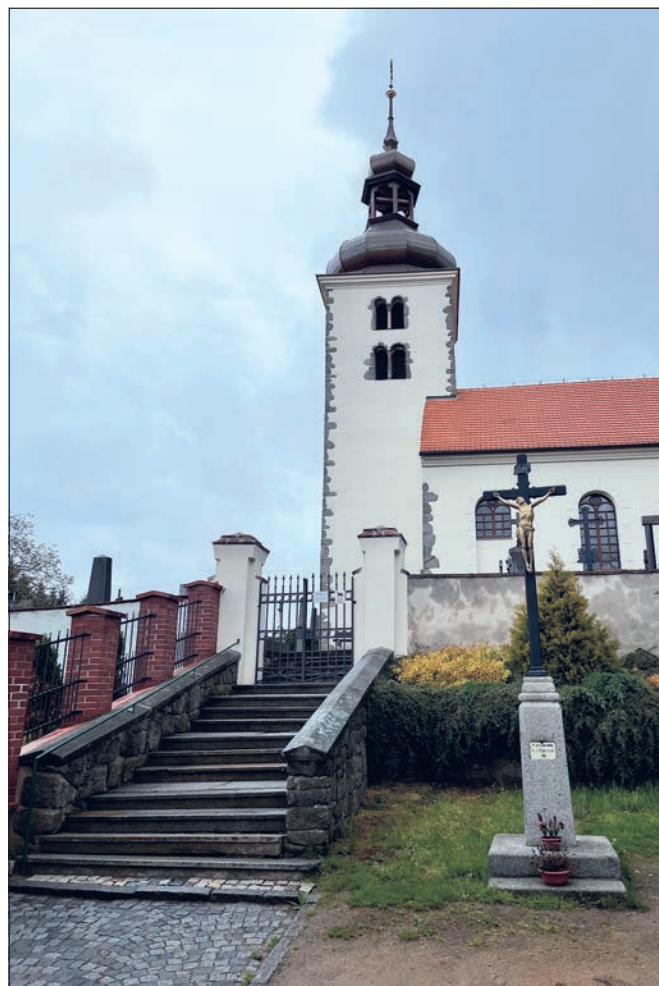
Přímo ve městě Votice proběhla v roce 2022 oprava několika kulturních památek. V areálu *Starého zámku* byla dokončena oprava střech pivovaru, včetně hvozdu. Kromě toho byla obnovena střecha jedné z budov hospodářského dvora. Na všech střechách byl lokálně tesařským způsobem opraven krov a položena nová krytina z bobrovek. Byla dokončena celková obnova barokní vstupní brány do areálu *Božího hrobu*, kromě obnovy omítek, zakrytí horních ploch a kovových vrat, byly restaurovány také kamenné prvky. Opraveny byly také přilehlé úseky ohradní zdi hřbitova, včetně dvou výklenkových kaplí. Dále byla projednána obnova zahrady *františkánského kláštera*, která se nedochovala ani částečně, neboť byla v minulosti využívána, stejně jako budova kláštera, elektrotechnickým závodem. Je plánováno prostoru v sousedství zámecké zahrady upravit jako veřejně přístupnou zahradu.

Ve správním obvodu města Votice je nejvýznamnější akcí záchrana ohrožené památky – *zámku ve Zvěstově*, který vznikl postupnou přestavbou gotické tvrze. V posledních letech zde proběhla dostavba torza západního křídla zámku, které bylo odstřeleno v 70. letech 20. století. V tomto roce byla dokončena obnova střechy obou křídel zámku, čímž byl zámek zachráněn. V příštím roce je zde plánováno dokončit sanaci zdiva a kleneb. V areálu *zámku v Ratměřicích* v tomto roce byla dokončena stavba tří hospodářských objektů při jihozápadním okraji zámeckého parku, které mají sloužit jako

Arnoštovice (správní obvod obce Votice), kostel sv. Šimona a Judy, obnova střechy. Po dlouhých odkladech byla v tomto roce zahájena oprava havarijní střechy kostela. V rozsahu poloviny plochy střechy byla v tomto roce provedena lokální oprava a posílení krovu a byla položena nová krytina ze šedých vláknitocementových šablon. Tento materiál byl nakonec schválen, protože z důvodu nedostatku finančních prostředků a dožilé šindelové krytiny hrozilo vážné poškození dalších částí této velmi hodnotné památky (foto D. Primusová).

Olbramovice (okres Benešov), kostel Všechných svatých, obnova pláště a přístupového schodiště. Kromě dokončení obnovy střechy i vnějších omítek celého kostela bylo v tomto roce v areálu kostela podle starých vyobrazení obnoveno vnější přístupové schodiště (foto D. Primusová).

Neustupov (okres Benešov), fara, celková obnova. Celková obnova fary, která byla ještě nedávno v havarijním stavu a jejíž krytina byla zcela degradovaná, byla v tomto roce téměř dokončena. V minulých letech zde byla opravena střecha a okení výplně. Letos bylo provedeno odvlhčení, statické zajištění a doždění operádků u narušené východní obvodové zdi budovy fary. Téměř dokončené jsou také úpravy interiérů přízemí pro bydlení (foto D. Primusová).

hospodářské zázemí zámeckého areálu. Dále byla započata přestavba novodobé budovy v severozápadním cípu areálu na hotel. V zámeckém parku v Odlochovicích v tomto roce probíhala obnova zahradního altánu před průčelím zámku. V areálu novogotického zámku ve Smilkově pokračovala celková obnova dlouhodobě nevyužívaných a neudržovaných budov. Byly obnoveny fasády zámku, které byly doplněny kamennými prvky. Dále zde byla zahájena obnova a rehabilitace vedlejší hospodářské budovy, která byla v 70. letech po požáru novodobě dostavěna. Budova, která spoluuvytváří nádvoří zámku, bude upravena pro ubytování. V areálu zámku ve Vojkově byla obnovena brána do předdvorí zámku. Nová křídla vrat a branky byly navrženy a vyrobeny podle analogických kovových konstrukcí, které se nacházejí v areálu zámku. Ve vedlejších budovách zámeckého areálu, které nyní slouží k ubytování seniorů, byla projednána výměna oken a vstupních dveří. Na konci roku byla v areálu zámku zahájena celková úprava chátrajícího obytného klasicistního domu čp. 41 s hospodářskou částí pro rozšíření kapacity domova pro seniory. Na zámku v Neustupově probíhala obnova vnějších omítek a úpravy interiérů západního křídla, které již byly novodobě upraveny předchozím majitelem. Na doposud chátrající barokní faře v Neustupově probíhá již několik let celková obnova celého areálu. Po provedení statického zajištění a doždění operádků u narušené východní obvodové zdi budovy fary byla dokončena úprava interiérů přízemí pro bydlení.

Vojkov (okres Benešov), zámek, obnova zámecké brány. V předdvorí zámecké budovy byla nefunkční a nevhledná novodobá křídla vrat a branky vyměněna za nová, která byla navržena podle analogických kovových konstrukcí, které se nacházejí v areálu zámku (foto D. Primusová).

Nejvýznamnější a nejzdařilejší obnovou církevní stavby na Voticku bylo dokončení obnovy pláště původně románského kostela *Všech Svatých v Olbramovicích*. Kromě toho zde bylo podle starých vyobrazení obnoveno vnější přístupové schodiště ke kostelu. Velmi důležité bylo také zahájení opravy havarijní střechy kostela sv. Šimona a Judy v *Arnošticích*. V rozsahu poloviny plochy střechy byla v tomto roce provedena lokální oprava a posílení krovu a byla položena nová krytina ze šedých vláknitocementových šablon, které po dlouholetých jednáních nahradily zcela degradovaný štípaný šindel. V příštím roce je plánováno opravy střechy této významné dominanty krajiny dokončit. Na kostele sv. Jakuba ve *Vojkově* byly provedeny dílčí opravy (střechy věže a okenních výplní). V příštím roce je plánováno v opravě tohoto kostela pokračovat.

Ing. Dagmar Primusová

Votice (správní obvod obce Votice), areál Božího hrobu, brána, celková obnova. Kromě obnovy omítek, zakrytí horních ploch a kovových křídel výplně barokní brány, byly zrestaurovány i kamenné prvky. Opraveny byly také přilehlé úseky ohradní zdi hřbitova, včetně dvou výklenkových kaplí (foto D. Primusová).

Zvěstov (správní obvod obce Votice), zámek, celková obnova. Po dostavbě západního křídla byla provedena také obnova střechy západního křídla, čímž byl objekt zachráněn před zánikem. (foto D. Primusová).

Okres Beroun

Správní obvod obce Beroun

Na odboru památkové péče města po personální výměně neprobíhají žádné konzultace, agenda v terénu je bohužel vyřizována individuálně bez vzájemné spolupráce. Do závazných stanovisek a rozhodnutí nejsou přenášeny podmínky písemných vyjádření NPÚ týkající se posouzení rozsahu stavebního zásahu, či umožňující jakékoliv upřesnění v průběhu stavebních prací.

V *městské památkové zóně Beroun* lze i nadále jako prioritní opravu vnímat rekonstrukci jižní části *městské fortifikace* – III. etapa v jejím západním úseku u průrazu Havlíčkovou ulicí s čtvercovou baštou financovanou za spoluúčasti MK z Programu regenerací MPZ. Tato etapa proběhla bez přizvání zástupce NPÚ, k nápravě situace došlo až po změně technického dozoru města Beroun, kdy byly práce téměř u konce. Další významná oprava byla v listopadu zahájena na Pražské bráně opevnění, tesařské práce jsou však odloženy až na leden 2023. Práce má provádět firma Lanostav s.r.o. podle projektu ing. Otakara Hrdličky st. Na Husově náměstí proběhla oprava fasády čp. 81 v dobré spolupráci s majiteli domu.

Agenda v *KPZ Osovsko* se týkala zejména posouzení možnosti osazení FVE v obci *Všeradice*. V létě bylo zjištěno osazení několika rozměrných FVE na pohledových plochách z veřejného prostranství.

Ve *Svatém Janu pod Skalou* se pokračovalo v opravě budovy konventu další etapou realizace provětrávacího kanálu tentokrát v nádvoří podél dvorních fasád dle projektu doc. Balíka (dotace PZAD), pokračovala obnova knihovny v jižním křídle (původní dvoulodní oratoř) opravou oken. Při kopání výkopu podél základů věže, tvořící dvorní průčelí západního křídla, bylo obnaženo zdivo běžící v odlišné linii než stávající obvodové zdivo. U jižního křídla se potvrdil výskyt větracích kanálků, avšak stavebně zazděných bez možnosti jejich obnovení. V nedaleké budově bývalé fary čp. 2 pokračovala obnova části patra s využitím na byty. U čp. 19 se pokračovalo statickým zajištěním základů a zhotovením nového krovu.

Lítaň (správní obvod ORP Beroun), zaniklá kolonádová chodba v zámeckém areálu, pohled do interiéru měsíc před nečekanou a neohlášenou demolicí (foto D. Havlíková, únor 2023).

Králův Dvůr (správní obvod ORP Beroun), jihozápadní nároží zámku, pohled na rozsah rekonstrukce krovu a krytiny v rozpracovanosti (foto D. Havlíková, 2022).

Liteň (správní obvod ORP Beroun), oranžerie v zámeckém areálu: a – celkový pohled na opravenou oranžerii; b – pohled do interiéru po opravě. Zásadním počinem bylo navrácení kopie vstupních dveří vyhotovených podle archivní fotografie. Původní prosklení střechy se neobnovovalo (foto D. Havlíková, únor 2023).

Na zámku v Nížboru se pokračovalo v opravě krovu včetně vikýře objektu čp. 263 v severozápadním nároží prvního nádvoří obnášející i výměnu krytiny. V OP hradu *Karlštejn* byla vyřizována běžná agenda stavebních prací. V *Loděnici* byla dokončena rekonstrukce fary pro bydlení kaplana. V obci *Tmaň* byla v zámeckém areálu provedena demolice sýpky a byly zahájeny práce na opravě budov hospodářského dvora. Situace je zde komplikovaná, investor, výkonný orgán památkové péče a NPÚ nejsou v názorové shodě. Velice očekávaná oprava byla zahájena na zvoničce v *Borku u Suchomast*. Památku převzala od farnosti do majetku obec Suchomasty. Byla provedena dendrochronologie dřevěné konstrukce stolice, která potvrdila

neočekávané stáří kácení dřevěných trámů. Většina z vyhodnocených konstrukčních prvků zvonové stolice byla zhotovena z dubového dřeva pokáceného v letech 1532–1551. Prahať trám pod sloupky stolice byl zhotoven z dubu pokáceného někdy po roce 1593 a vyměněná spodní část vzpěry sloupku byla zhotovena z borovice pokácené v letech 1877–1878. K předání dohledu ze strany NPÚ došlo u zámeckého areálu v *Králově Dvoře*, paní arch. Kosová (dosavadní památková garantka) odešla do důchodu. Byla provedena oprava krovu jižního křídla, v jeho západní části včetně obnovy římsy. Výměna krovové konstrukce je značná, do střechy dlouhodobě zatékalo, důsledkem čehož jsou propadlé stropy horního patra. Provádějící firma se značně trápila, po ročním odkladu krov nakonec dotáhla do zdárného konce, avšak na vytažení profilace římsy si musela najmout výpomoc. Další *zámecký areál v Litni* se probral ke stavební aktivitě, z dotací FOP Středočeského kraje opravil oranžerii u vstupu z náměstí. Také byla bez souhlasu odstraněna kolonádová chodba mezi zámekem a oranžerií. Příčinou bylo zhroucení její části po poryvu větrem. NPÚ byla demolice oznámena až po jejím kompletním odstranění.

Ing. arch. Doroita Havlíková

Správní obvod obce Hořovice

Mezi nejvýznamnější památkové akce roku 2022 na Hořovicku lze zařadit pokračování postupné obnovy fasády *zaječovského augustiniánského kláštera svatě Dobrotivě*. V minulých letech byly náročnou cestou rekonstruovány klášterní vnitřní prostory, které jsou hojně využívány o letních prázdninách dětmi, a po vypuknutí války na Ukrajině zde bylo poskytnuto důstojné zázemí pro uprchlíky. Klášter byl založen zřejmě v roce 1263 Oldřichem Zajícem z Valdeka. Loňská etapa se týkala opravy východní fasády východního křídla, postaveného v rámci celkové obnovy kláštera po roce 1676, kterou pravděpodobně navrhl a realizoval G. D. Canevale. Vápennou

a

c

b

Kotopeky, část Tihava (správní obvod obce Hořovice), kaplička svatého Jana Nepomuckého: a – stav před zahájením oprav; b – detaily prvků před opravou (srpen 2022, foto V. Jesenský); c – čelní pohled po opravě (foto D. Hofreiterová).

maltou byly řádně doplněny omítky, avšak nebylo možné změnit rozhodnutí investora, jenž na základě poskytnuté záruky dodavatele stavebních hmot umožnil použití sanační omítky až do výše parapetů. Kvalitní řemeslné práce byly odvedeny zejména při opravě korunní římsy a kamenného ostění oken. Materiálově se však zástupcům památkové péče nepodařilo prosadit vápenný fasádní nátěr a na přání investora byl proveden silikátový a spolu s přeštukováním propůjčil historické stavbě novodobý vzhled. Barokní mříže v přízemí byly po šetrném vyjmutí a očištění natřeny ochranným nátěrem v odstínu kovářské černi a opět citlivě osazeny do kamenného ostění.

Na kostele *Narození Panny Marie v obci Hvozdec, část Mrtník*, který uchovává hodnotný barokní hambalkový krov, byla za přispění dotací z havarijního programu dokončena etapizovaná výměna dosluhující šindelové krytiny. V průběhu prací se zjistilo, že spodní vrstva tvořená řezanými šindeli, vyrobenými z tvrdého dřeva, je dobře zachovalá, proto byla ponechána a nově na ni byla položena řemeslně kvalitně *provedená* druhá vrstva ručně štípaných smrkových šindelů. Tra-

diční nátěr (dřevní tér a lněná fermež) je předběžně plánován na rok 2023. V předešlé Ročence zmiňovaná piliřová stodola, nacházející se naproti kostelu na pozemku nechráněné fary, má stále naději, že zájem o její záchranu předejde povolené demolici.

Potěšující obecný zájem o ochranu drobné sakrální architektury potvrdily hned dvě stavební obnovy návesních kapliček, financované výhradně ze zdrojů obcí. V *Tihavě*, přidružené k obci Kotopeky, se nachází na ostrůvku v místě bývalého tvrziště zvaném „Na baště“ *kaplička sv. Jana Nepomuckého*. Stavbu nechal postavit přibližně okolo 80. let 18. století majitel tehdejšího hořovického panství Evžen Norbert Václav hrabě Bruntálský z Vrbna anebo jeho syn Rudolf Jan Nepomuk. Nemalý význam kapličky podtrhuje její zdobné architektonické členění v podobě čelních pilastrů, bočních čabrak a bohatě profilované korunní římsy. Na mnoha místech, především však na plastických prvcích, byla omítka nesoudržná a značně opadávala, v interiéru byly viditelné stopy vztlínající vody. Několik předchozích oprav, přeštukování a vrstvení nátěrů, včetně cementových, architektonické členění poměrně znečistnilo. V první etapě byly provedeny práce spojené s údržbou zvonové věžičky včetně jejího nového nátěru, dále následovala poctivá tesařská oprava krovu, na nové latě byly položeny nové tašky bobrovky, šablonou byla pečlivě vytažena hlavní římsa, vymodelovány správné profilace pilastrů a doplněny omítky. V roce 2023 je plánováno dokončení fasádního nátěru, uložení drenážního systému, výmalba interiéru, repase zdobných kazetových vstupních dveří a úprava terénu. Náročné práce byly prováděny pečlivě a řemeslně kvalitně.

Také stavební obnovu nedaleké *kapličky ve vsi Radouš* se přes složitá jednání mezi zástupci obce, zhotovitelem a zá-

stupci památkové péče podařilo v konečném výsledku zdárně zvládnout. Předělávání prací u kulturních památek v případě nekvalitního provedení je namístě a zkušenost s pokládáním prejzové krytiny se zde ukázala jako naprosto nezbytná. Úsměvnou zajímavostí byla předchozí krytina, kterou z části tvořily keramické pálené úzké trubky nahrazující kůrky. Ve výsledné podobě se dbalo na uchování původních profilovaných prvků a jejich citlivé doplnění.

V druhé polovině roku 2022 na zámku v Lochovicích pokračovaly práce v jihovýchodní věži, záměr spočíval v aktivaci klenby přízemí a jejím omítnutí. V ZUŠ Hořovice, bývalém františkánském klášteře, byla o prázdninách šetrně ošetřena dřevěná podlaha v patře.

Agenda *Krajinné památkové zóny Osouško* zahrnovala několik návrhů novostaveb, stavebních úprav starších domů (např. půdní vestavby, výměny krytin) a problematiku instalování fotovoltaických elektráren na střechách nových i stávajících objektů. V návaznosti na rozšiřování zastavitelných ploch na okrajích obcí proběhlo několik návrhů dělení pozemků na nové stavební parcely, kde se podařilo najít řešení s ohledem na ochranu urbanistického vývoje sídel. V tomto směru jde však o vážné hrozby budoucího vývoje krajiny, dochází ke změně poměru zastavěné a nezastavěné plochy a dalším negativním projevům spojeným s rostoucí výstavbou, ale zároveň chátrají nevyužitá domy v jádrech obcí.

Ing. Dita Hofraiterová

Okres Kladno

V Buštěhradě probíhala další etapa oprav zámku, části středního křídla v úrovni 2. a 3. NP, v rozsahu dvou os. Mezi místnostmi obou podlaží byla výrazně narušena stropní konstrukce; situace zde byla o to závažnější, že strop ve 2. NP je malovaný jako součást celkové freskové výzdoby dané prostoru. Po jeho podepření byly zčásti vyměněny a posíleny stropní trámy. V místnosti ve 2. NP byl proveden restaurátorský průzkum a zajištění nástěnných maleb. V tomto podlaží byly obnoveny také stěny daného úseku spojovací chodby. V místnosti ve 3. NP byl doplněn chybějící strop s obvodovým fabionem.

V Družci byla dokončena celková obnova pláště kostela Nanebevzetí Panny Marie. Opraveny byly fasády na severní, jižní a východní straně. Práce byly provedeny v nejvyšší řemeslné kvalitě, dořešeny byly některé nejasné detaily (podoba soklu, návaznosti na kamenné náhrobky); kamenné prvky byly obnoveny restaurátorským způsobem.

V Kladně byla dokončena obnova schodiště vily Libochvíle čp. 1504, KP. Jednalo se o celkovou rehabilitaci prostoru, který byl zásadně narušen utilitárními úpravami z 2. poloviny minulého století. Druhotné příčky byly odstraněny, na podlahy byla položena adekvátní dlažba dvou odstínů, nově doplňované dveře a dřevěné příčky odpovídají původnímu řešení, stejně jako zábradlí schodiště. Dále byla ve městě projednávána celková rekonstrukce a využití funkcionalistické stavby čp. 100. V budově zámku byla připravována sanace sklepních prostor, napadených ve velkém rozsahu dřevomorkou; jedná se o letitý problém spojený se sklepní hornickou expozicí (z pol. 80. let 20. století); pro ni byly stěny sklepa obloženy kuláči, ze kterých se dřevokazná houba rozšířila.

Na zámku v Lánech byly obnoveny vlnkové stožáry. Problémem byly partie, kde stožáry navazují na střechu věží zámku; v místech kotvení došlo k zatékání, musely být provedeny i dílčí opravy narušených krovových prvků. Stožáry byly posíleny beze změny poropací a celkového vzhledu.

V Unhošti, v areálu hřbitova, byly realizovány úpravy cest. Hlavní síť cest, které byly dosud dusané a šterkové, byla provedena v kamenné dlažbě; kostky byly položeny po řádcích

Družec (správní obvod obce Kladno), kostel Nanebevzetí Panny Marie: a – došlo k opravě fasád na severní, jižní a východní straně. Práce byly provedeny v nejvyšší řemeslné kvalitě, dořešeny byly některé nejasné detaily (podoba soklu, návaznosti na kamenné náhrobky); b – kamenné prvky byly obnoveny restaurátorským způsobem (foto E. Mikešová).

s obvodovou bordurou; jedná se celkově o velice kultivované provedení. Další zádlažba byla realizována na chodníku ve Spojovací ulici, kde byla volena malá kamenná mozaika, skládaná ve stejném stylu, jako plocha na náměstí. Na budově radnice čp. 44 byla kvalitním řemeslným způsobem repasována hlavní vstupní vrata. V rámci MPZ Unhošť došlo k projednání a realizaci stavebních úprav menšího rozsahu. Závažnou a velice negativní událostí byla kompletní demolice domu čp. 63 v Melicharově ulici, provedená zcela v rozporu se stanoviskem příslušného orgánu památkové péče. Jednalo se o hodnotnou historickou stavbu několika stavebních etap, která byla nedílným a výrazným urbanistickým prvkem v dané části historického jádra; jeho zbouráním byl vážně narušen daný městský prostor, zničení historických konstrukcí je velkou ztrátou.

Mgr. Eva Mikešová

NKP Památník Lidice

V areálu NKP Památníku Lidice v komunikaci vedoucí napříč pietním územím došlo v části obrubníku k nahrazení tzv. Stolpersteinem, pamětním kamenem čp. 93, velikosti 9,5 × 9,5 cm, hloubky 15 cm, pro upomínku na existenci a osud Štěpánky Löwingerové-Mikešové.

Ing. Markéta Lindauerová

Slaný, čp. 53. Kvalitní obnova bohaté klasicizující fasády domu čp. 53, KP, která značně utrpěla při posledních nevhodných opravách, provedených na konci minulého století (přetažení, a tedy deformování všech prvků a detailů vrstvou nevhodného materiálového složení). Tato vrstva byla odstraněna a všechny prvky vráceny do původních tvarů, četné profily byly vytaženy podle šablony, barevný odstín vápenného nátěru byl zvolen na základě provedeného průzkumu barevnosti. Završením této obnovy bylo zhotovení nových vrat, které byly provedeny podle původních, již zaniklých, vrat dle historické fotografie (foto E. Mikešová).

Správní obvod obce Slaný

V *Budenicích* byla zahájena oprava střešní partie hrobky Kinských, při areálu kostela sv. Isidora. V této etapě byla obnovena ve vysoké kvalitě středová věžice: opravy spočívaly ve zpevnění a dozdění narušené koruny, včetně precizního vytažení římsy; dřevěné prvky musely být vyměněny a nově byla zhotovena kovová konstrukce jehlancového zastřešení včetně krytí skleněnými deskami žlutého odstínu.

V *Kmetiněsi* pokračovala další etapa zajištění a obnovy ohradní zdi areálu kostela sv. Václava, části jižního úseku. Po předchozím posílení základů a vyždění spodní partie z původního vytřídněného kamenného materiálu došlo k dozdění horní partie (do úrovně chrličů), opět v dobré kvalitě.

V *Lukově*, na kostele sv. Jiří, proběhla další etapa opravy střechy; tentokrát došlo k opravě krovové konstrukce nad presbytářem, k lokálním výměnám a nastavení některých dožilých prvků. Tesařské práce zde jsou celkově velice dobré.

V *Neprobylicích* proběhla oprava střechy zvonice; původní záměr výměny šindele byl vzhledem ke zjištěnému stavu krovové konstrukce rozšířen i na lokální opravu krovových prvků, včetně několika výměn.

Ve *Slaném* se realizovaly v rámci MPZ obnovy některých staveb, částečně z příspěví městského dotačního programu (především se jednalo o obnovu fasád a obnovy či náhrady okenních výplní); velice kvalitně byla opravena zajímavá eklektická

fasáda domu čp. 243. Zcela mimořádným počinem byla obnova fasády domu čp. 53, KP, který je jednou z nejhodnotnějších městských staveb. Výraznou cennou součástí je i bohatá klasicizující fasáda; ta značně utrpěla při poslední nekvalitní obnově, provedené na konci minulého století, kdy došlo k přetažení, a tedy deformování všech prvků a detailů vrstvou nevhodného materiálového složení. Tato vrstva byla odstraněna a všechny prvky vráceny do původních tvarů, četné profily byly vytaženy podle šablony, barevný odstín vápenného nátěru byl zvolen na základě provedeného průzkumu barevnosti. Završením této obnovy bylo zhotovení nových vrat, které byly provedeny podle původních, již zaniklých, vrat dle historické fotografie. V areálu bývalého františkánského kláštera se opravily terasní zídky, které byly v havarijním stavu; došlo k jejich stabilizaci a doplnění kamenného materiálu ve slušné kvalitě. Na budově kláštera, v úrovni spojovacího krčku mezi kostelem a západní partií křížové chodby byly opraveny omítky včetně povrchového nátěru dle barevného řešení věže. Další památkově chráněnou budovou města je sýpka (Palackého ul.), kde došlo k zajištění havarijního stavu střechy; byly zde lokálně opraveny krovové prvky, na chybějících místech byla doplněna krytina a zajištěny narušené úseky koruny zdíva a hlavní římsy před budoucí celkovou obnovou. V domě čp. 163 byly dokončeny interiérové úpravy středního uličního křídla, na domě čp. 518, bývalé Občanské záložně byl opraven balkon v úrovni 1. patra včetně kvalitní kovářské repase zábradlí. Na výklenkové kapli v Oualově ulici, která je vystavena vlivům z této rušné komunikace, byl opraven plášť; nově zvolený okrový odstín odpovídá charakteru jejího jednoduchého slohového výrazu.

Ve *Smečně* byla obnovena kvalitním způsobem jižní fasáda základní školy, která je situována ve středu městské památkové zóny. V zámeckém areálu byly konzultovány zamýšlené úpravy (nové cesty a stavba altánu).

Ve *Velvarech* byly realizovány dvě mimořádné památkové akce. Na budově radnice byla vyměněna okna. Původní, ve špaletě osazená okna pocházela z 2. poloviny 20. století. Byla sice dřevěná, dělená do křídel, ale dle historických fotografií se jednalo o zjednodušenou úpravu, navíc v odlišné pozici, která výrazně změnila vzhled stavby. Budova radnice je jednou z nejzásadnějších staveb náměstí, jedná se o mimořádně cennou historickou budovu. Okna byla vyměněna dle poslední historické úpravy; nová okna, kvalitně truhlářsky provedená, jsou dvojitá, vnější křídla jsou osazena v líci, ven otvíravá; bylo pamatováno i na adekvátní kování a potřebné detaily (např. doplnění ventilačních křídelek). Nové výplně nesmírně pozdvihly vzhled budovy a jsou přínosem pro celý prostor náměstí. Zároveň byla dokončena obnova západní budovy bývalé záložny; jedná se o prvorepublikovou stavbu se společenským sálem. Ač tato budova nemá statut kulturní památky, byla jako celek obnovena na nejlepší kvalitativní úrovni. Základem byl kultivovaný architektonický návrh rekonstrukce. Prostor byl vyčištěn od nevhodných novodobých úprav, v interiéru byly doplněny podlahy z terrazzo, truhlářsky byla zhotovena sálová okna. Zásadní byla obnova pláště, kde byly použity omítky dle původního řešení, tj. ve hmotě probarvované tvrdé strukturované, s příměsí slídy. V rámci MPZ byly ve fázi příprav konzultovány rehabilitace dvou historických staveb (čp. 25, 50), které byly nevhodně upraveny (zjednodušeny) ve 2. polovině 20. století. Na kostele sv. Kateřiny byly vyměněny okapy a svody v nezměněném rozsahu a osazení, a tedy bez pohledových změn.

Ve *Vyšínku*, v areálu hospodářského dvora čp. 5, proběhla další etapa opravy střechy budovy chlévů. Vzhledem ke značnému narušení byla část krovových prvků vyměněna, popřípadě nastavena, na střeše byla položena drážková krytina na místo dosavadního plechu.

a

b

Velvary (správní obvod obce Slaný), budova radnice čp. 1. Na budově radnice byla vyměněna okna: a – původní, ve špaletě osazená okna pocházela z 2. poloviny 20. století. Byla sice dřevěná, dělená do křídel, ale dle historických fotografií se jednalo o zjednodušenou úpravu, navíc v odlišné pozici, která výrazně změnila vzhled stavby; b – okna byla vyměněna dle poslední historické úpravy: nová okna, kvalitně truhlářsky provedená, jsou dvojitá, vnější křídla jsou osazena v lici, ven otvírává; bylo pamatováno i na adekvátní kování a potřebné detaily, např. doplnění ventilačních křídének (foto E. Mikešová).

Ve Zlonicích, na střeše bývalého barokního špitálu (památník A. Dvořáka), byla dokončena oprava mansardové střechy, na severní straně; práce byly provedeny na dobré úrovni. V památkovém ochranném pásmu souboru památek (POP) byla provedena úprava povrchu prostoru před budovou čp. 5, která je součástí pivovarského areálu a nachází se ve středu města. Dosud zde byly pouze hutněné hlíněné/šterkové plochy, nově zde byly položeny žulové kostky ve vějířové skladbě. Dále byly ve městě řešeny dílčí stavební úpravy několika domů.

V současné době je značným problémem nedostatečná kapacita školních budov (Velvary, Zlonice, Slaný); jedná se ve všech případech o historické stavby, které v rámci historické městské zástavby mají omezené možnosti přístavby dalších částí a křídel a zároveň v případě úpravy podkroví jsou limitovány prosvětlením s ohledem na kontext historické střešní krajiny. Úpravy jsou v této věci podrobně konzultovány, cílem je najít kompromisní řešení, které nepoškodí z památkového hlediska městský prostor i stavby samotné a zároveň umožní požadované rozšíření kapacit.

Mgr. Eva Mikešová

Okres Kolín

Správní obvod obce Český Brod

Největší akcí bylo zahájení a dokončení opravy fasády nárožního objektu *domu čp. 56* na náměstí Arnošta z Pardubic, který vznikl sloučením dvou středověkých gotických domů. Dům není veden v seznamu kulturních nemovitých památek, nachází se v historickém jádru města. Jedná se o jeden z nejhonosnějších měšťanských domů na tzv. rynku, o bývalou tzv. Královskou hospodu, jednu ze dvou českobrodských největších. Novodobé průčelí je z roku 1892. Objekt je využíván pro potřeby městského úřadu. Oprava započala bez dostatečné přípravy na základě projektu z roku 2016. Realizace zaznamenala v průběhu a dokončení určitou turbulenci, ale opravená fasáda s novými euro okny do náměstí a ul. Suvorovovy výrazně pozměnily ráz této části náměstí. Bylo provedeno restaurování koruny *JV části městských hradeb s bastionem*. Jedná se o část nejcelistvěji dochované původní městské fortifikace z hrubě otesaných kvádrů místního červeného pískovce arkózy, který je velmi náchylný k degradaci. Přítomnost vodorozpustných solí způsobuje degradaci malty. V tomto roce se jednalo o periodickou údržbu koruny zdiva, zaměřenou na kubaturu zdiva již sanovanou v roce 2014. Nad rámec projektu si město vyžádalo odstranění navážky z bastionu, v návaznosti na práce probíhající na opravě koruny hradeb. Byly provedeny archeologické sondy a následné práce probíhaly pod archeologickým dohledem. V závěru roku získalo město Český Brod další část městských hradeb (jižní úsek ke Kouřimskému předbrání), které jsou v havarijním stavu, proto byl zpracován restaurátorský záměr na jejich postupnou záchranu. Přípravuje se zadrnování koruny *JV části kurtiny s baštami*, které bylo již v minulosti neúspěšně aplikováno. Ve *Štolmíři* byla velmi rychle a kvalitně provedena nová šindelová střecha samostatně stojící barokní zvonice, která byla postavená současně se sakristií kostela sv. Havla podle plánů rakouského architekta Antonína Haffeneckera v roce 1765. Stavba nahradila roubenou dočasnou zvonici tesaře Martina Rychlíka z Vrátkova, postavenou na stejném místě roku 1728. Zvonice je součástí architektonické kompozice areálu barokního kostela sv. Havla ve Štolmíři. Na dokončenou výměnu dožil šindelové krytiny na podbednění, za dvojitý tlakově impregnovaný štípaný modřínový šindel na laťování, budou v příštím roce navazovat práce dokončení lucerny. V rámci *MPZ Český Brod* proběhlo velké množství konzultací k opravám, úpravám, dostavbám domů, úpravám parteru, k návrhu zastavění proluky p. č. 27/1 a k záměrům osazení FVE.

Ing. arch. Dagmar Konstatská

Na území ORP Český Brod v roce 2022 pokračovaly dvě akce zařazené do Programu záchranu architektonického dědictví Ministerstva kultury. V obci *Chotouň* je z tohoto dotačního titulu podpořena celková obnova *kostela sv. Prokopa*. Jedná se o méně známou stavbu výjimečného barokního architekta Jana Blažeje Santiniho. Původně šlo o panskou kapli, která byla teprve roku 1900 doplněna věží a přeměněna na farní kostel, aby nahradila zrušený starší kostel sv. Petra a Pavla. V roce 2022 zde došlo k dokončení opravy krovu a střechy. Spolu s tím byla opravena fasáda sakristie, jež byla k původní kapli dostavěna v bližší neurčenou dobu před rokem 1841. V obci *Vitčice* byla s finanční podporou z PZAD téměř dokončena oprava fasády *kostela sv. Šimona a Judy*. Obnova střídě řešeného pláště probíhala v intencích předešlých etap. V navazujícím roce by měla být dokončena oprava kamenných portálů a následně zahájena oprava střechy nad lodí a presbytářem. V nedalekém *Bylanech* byla díky finanční podpoře z Havarijního programu Ministerstva kultury dokončena oprava střechy věže *kostela sv. Bartoloměje*. V obci *Tuklaty* se na objektu *fary čp. 19* poda-

Tuklaty (správní obvod obce Český Brod), fara čp. 19: a, b – pískovcové ostění na západní fasádě fary před a po restaurování. Ostění byla hloubkově degradovaná, místy již se značným úbytkem originální hmoty. Všechny prvky se nicméně podařilo po očištění zpevnit a doplnit umělým kamenem, aniž by bylo nutné některé z nich vyměňovat. Zároveň bylo dbáno na to, aby byly zachovány přirozené nedestruktivní stopy stáří, stejně jako druhotně vysekané drážky pro nedochovaná, v lici osazená okna a otvory po mřížích. Všechny tyto zdánlivé defekty považujeme za důležitý otisk stavebního vývoje fary, který má být ponechán čitelný i do budoucna (foto B. Schmidová).

řilo realizovat restaurování kamenných ostění v rozsahu přízemí západní fasády. Tato výjimečná, náročně pojatá barokní stavba je ve vlastnictví obce, která ji aktivně využívá a v rámci svých finančních možností ji postupně opravuje. Stav pískovcových ostění byl před obnovou havarijní, jejich restaurování bylo nicméně díky zkušenému zhotoviteli provedeno naněvyš pečlivě a kvalitně.

Ing. arch. Barbora Schmidová

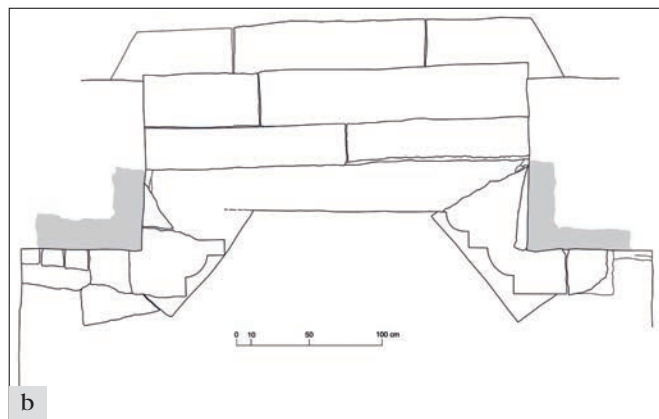
Kolín (správní obvod ORP Kolín), zámek, Žerotínský palác tvořící západní křídlo. Na fotografii je znázorněno kamenné ostění z pozdně renesanční etapy přestavby hradu na zámek – Pernštejská doba, stav po restaurování (foto D. Havlíková).

Správní obvod obce Kolín

Městská památková rezervace Kolín

Na území *městské památkové rezervace Kolín* byly z větších akcí realizovány zejména opravy objektů s finanční podporou Programu regenerace MPR a jedna akce z podpory IROP. Týkala se oprav interiéru chrámu sv. Bartoloměje. Ze stavebních úprav obnášela restaurování omítek lodi v patních partiích, omítek a stupňů schodiště na ohoz, opravy povrchů kruchty včetně podlahy, opravu dlažby v sakristii, restaurování omítek Kokovské kaple spojené s opravou dlažby, restaurování západního ústupkového portálu, vedení elektroinstalace včetně osvětlení a ozvučení. Významné a přínosné byly nálezy v Kokovské kapli z roku 1400 vestavěné mezi dva opěrné pilíře jižní fasády lodi, kdy po rozebrání slinuté dlažby byly nalezeny patky raně gotického portálu, na klenbě polychromie na kamenných žebrech a na omítkách barokní vrstva s malovanou bordurou žebrového systému klenutí. Pod barokní vrstvou je torzálně zachována středověká, bílená, zatažená vrstva. Po domluvě s farností byla barokní vrstva restaurována v rozsahu tří výsečí nad oltářem. Na podlaze byla vyměněna slinutá dlažba za cementovou, druhotně použitou z jiné stavby s tím, že byl osazením profilovaných kamenných desek prokreslený půdorys raně gotického portálu do spárořezu. Novodobými, přiloženými prvky bez historické vazby jsou stříška nad západním portálem proti zatékání vody do portálu, jehož vystupující předsazené archivoly byly v minulosti odsekány a mříž v podkruchtí, která umožní vstup do chrámu i v době jeho zavření. Mříž se bude osazovat až v roce 2023. Další zajímavou stavební akcí na území MPR bylo pokračování v opravě zámecké kaple se sakristií a kvelbem, v roce 2022 soustředěné na kvelb a schodiště, restaurováno bylo také kamenné okenní ostění z perňštejské doby dochované v přízemí západního křídla, na západní fasádě. Další opravy probíhaly na městské fortifikaci, opravou parkánové hradby ve dvorních traktech domů v ulici Politických vězňů. Z veřejného prostoru město investovalo do výměny kanalizačního řádu v Karlově ulici.

Kolín (správní obvod ORP Kolín), chrám sv. Bartoloměje: a – interiér Kokovské kaple, nálezná situace odkrytá po sejmutí podlahy a násypu v kapli, byla odhalena patní partie raně gotického portálu (foto D. Havlíková, stav 2021); b – interiér Kokovské kaple, zaměření nalezeného portálu u vstupu do kaple (nákres F. Laval 2021); c – interiér Kokovské kaple, nálezná situace na klenbě odkrytá po částečném sejmutí omítek z přelomu 19. a 20. století. Jsou viditelné pekované barokní omítky, polychromie na žebrech a malovaná bordura kolem žeber (foto D. Havlíková).

V průběhu roku probíhají konzultace a průzkumné práce na objektech čp. 124 a 125 v židovském ghettu a vyjednávání s majitelem o odkupu bašty u pekárny Hankovec spojené s problematickým přístupem do bašty z parkánu u synagogy.

Na měšťanském domě čp. 70 v Husově ulici zmizely originální historické domovní dveře se záminkou, že jsou odvezeny do dílny truhláře. Vzhledem k tomu, že není schválený postup jejich opravy, není známo, co se na dveřích provádí.

Velice důležité pro území historického jádra je od roku 2018 probíhající schvalovací proces Návrhu regulačního plánu MPR Kolín, který má nastavit limity v památkově chráněném území. Již se snad blíží ke konci.

V městské památkové zóně v *Kouřimi* probíhaly stavební úpravy objektů v rozsahu udržovacích prací. Ke konci se blíží celková rekonstrukce nechráněného Panského mlýna čp. 245 v Podskalí. Pozornost památkové péče se soustředila na ob-

novu hlavní dominanty a nejhodnotnějšího objektu ve městě – na kostel sv. Štěpána (fond PZAD), kde pokračovala další etapa obnovy kamenného zdiva obvodového pláště tentokrát centrální části západní fasády panem Lutzem ml. včetně ostění, a sice v rozsahu os vrcholového kříže po úroveň parapetu velkého okna nad vstupem. Dolní partie má pokračovat v roce 2023. Stav zdiva je katastrofální, spáry vymyté, opukové kvádry se loupou do značné hloubky stejně jako na zbylé ploše. Vrcholový kříž z roku 1908 byl prasklý, prasklina zatmelena. Barevnost spárovací malty je přizpůsobena barevnosti okolní plochy, některé kameny jsou domodelovány umělým kamenem se zapojením do celkového charakteru rezného zdiva. Práce na opravě městské fortifikace (NKP) se týkaly úseku mezi domy čp. 307 a Střelnici čp. 303. Práce prováděl pan Zamosný. Na místě nepovolené demolice rodinného domu v prostoru parkánu, čp. 392, pod chrámem sv. Štěpána, je od

Kolín (správní obvod ORP Kolín), měštanský dům čp. 70, pohled na autentické domovní dveře z roku výstavby roku 1872 s výraznou plasticitou (foto D. Havlíková 2022).

léta 2021 ve výstavbě dům z betonových bloků. Práce jsou prováděny bez stavebního povolení a pokračují i napříč zastavení stavby stavebním úřadem. K dodatečnému povolení rozměrově většího domu než byl předchůdce se NPÚ vyjádřil zamítavě, avšak KÚSK stavbu povolil se zcela nejasnou podmínkou, že „Dům bude upraven tak, aby bylo možno provést údržbu a jiné opravy parkánové hradby, či jejich zbytků, jež se nacházejí podél západní strany domu“. Dům je situován na pozemku NKP městského opevnění v přímé vazbě na parkánovou hradbu v místě zaniklé fortny.

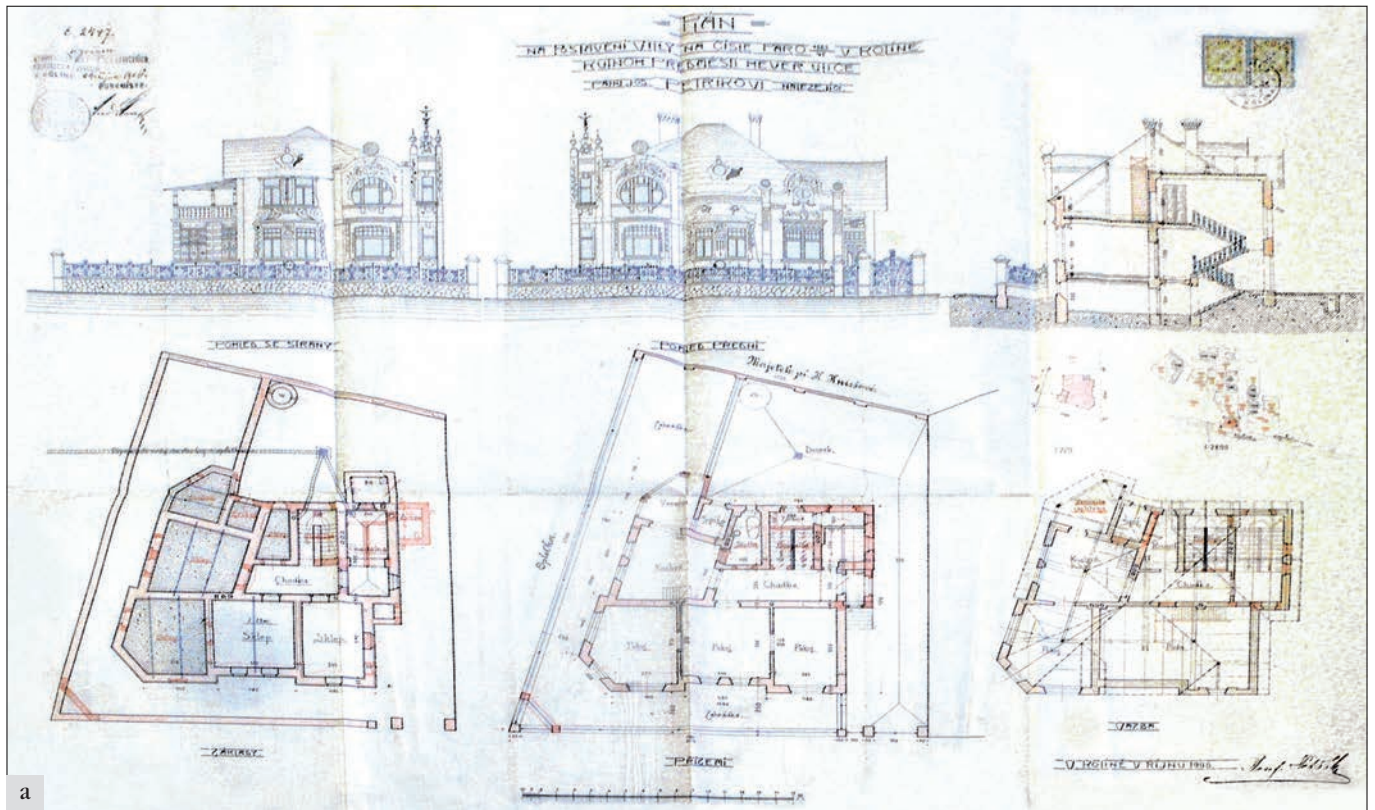
V městské památkové zóně *Týnec nad Labem* z příspěví financí z Programu regenerace MPZ byla vyměněna okna za kopie u hasičské zbrojnice čp. 356 a 47. U lékárny čp. 74 byla provedena restaurátorská oprava portálu.

V *Plaňanech* pokračovala oprava kostela Zvěstování Panny Marie (fond PZAD) restaurováním omítek presbytáře. Byla rozšířena sondáž omítkových vrstev a nalezena středověká dekorativní malba na klenbě i žebrech. Zároveň byl z lešení viditelný rozsah trhlin klenby a jejich charakter, pokles svorníků a části žeber, proto byl na konzultaci přizván pan Ing. Fuchs. Na objektu barokní fary ve *Svojsčicích* pokračovala oprava šindelové krytiny i krovu (Havarijní program MK ČR). Ve *Starém Kolíně* se pokračovalo v opravě areálu kostela sv. Václava – IV. etapou opravy krovu nad loží včetně výměny krytiny z Českých šablon (fond PZAD). Na kostele sv. Gotharda v *Žehuni* se pokračovalo v celkové rekonstrukci, tentokrát zajištěním trhlin klenby a okenních záklenků v interiéru a provedením odvedení dešťové vody. V *Bečvárech* pokračovala restaurátorská obnova interiérů Laudonova salónku a dokončení obnovy brány v západní části hospodářského dvora, zatím bez vrat. V *Hradenině* na hospodářských objektech tvrze, přiléhajících k severní hradbě a věži, bylo rekonstruováno zastřešení dvou objektů. Klimatické podmínky nebyly úplně vhodné, koncem

Hradenině (správní obvod ORP Kolín), rekonstrukce zastřešení severních hospodářských objektů tvrze (foto D. Havlíková, stav ke konci roku 2022).

a

b

c

Kolín IV (správní obvod ORP Kolín), OP, čp. 232: a – historický plán z roku 1905 (foto M. Glosová); b – fotografie nároží po zahájení rekonstrukce sejmutím všech omítek. Bohužel zhotovené šablony při změně majitele zůstaly u původního vlastníka a byly vyhozeny (foto D. Havlíková, 2019); c – rekonstrukce secesní výzdoby dle archivních plánů, barevnost byla na torzu omítky dohledána v okrovém řešení, obnovené řešení bylo zvoleno dle žádosti majitelů ve dvou odstínech (foto D. Havlíková 2022).

roku již mrzlo, dokončovalo se v lednu a únoru 2023. V *Lošanech* na kostele sv. Jiří se pokračovalo v opravě krovu z PZAD. Další oprava krovu kostela proběhla v *Žizelicích*, bohužel úplně bez spolupráce se zástupci památkové péče. Jednalo se o výměnu krovu nad lodí sv. Prokopa, krov z počátku 19. století byl vyměněný za repliku.

V *Kolíně IV*, vně MPR, v území ochranného pásma MPR pokračovala rekonstrukce secesních fasád nárožní vily čp. 232. Volba barevnosti ve dvou odstínech byla ponechána na majiteli.

Objekt bývalého zájezdního hostince Zlaté Slunce v *Chocenících u zemské silnice* nadále chátrá, do střechy masivně zatéká. Majitel žádal o demolici konírny v areálu hostince, ta byla zamítnuta jak památkovou péčí, tak stavebním úřadem. To panu Bošinovi nezabránilo v realizaci jeho záměru. Konírna již nestojí.

Ing. arch. Dorota Havlíková

Okres Kutná Hora

Správní obvod obce Čáslav

Na území *městské památkové zóny (MPZ)* v *Čáslavi* byla v roce 2022 jednou z nejnáročnějších akcí oprava úseku *hradebního pásma u Žižkovy brány*. Etapa zahrnovala opravu parkánové i hlavní hradby. Opravovaná část parkánové hradby nebyla oproti jiným úsekům městského opevnění téměř zasažena necitlivým zásahem z 80. let 20. století (při kterém opra-

vy probíhaly za pomoci betonu a zcela nevhodného kamene), druhotné zásahy do řešené části parkánové hradby měly souvislost zejména s historickou přístavbou dnes již neexistujícího objektu. Stabilita parkánové hradby byla při současné opravě podchycena pěti opěrnými pilíři a došlo k dozdění zborcené části zdi. Úseky s narušeným či odtrženým lícem byly dozděny, také novodobá vyzdívka z markovického kamene byla nahrazena a celý úsek byl přespárován. Etapou řešení úsek hlavní hradby s dvěma baštami byl již podstatně více narušen novodobými dozdvídkami (především z markovického modráku) i cementovými spárami. Zejména bylo tedy nutné doplnit chybějící líc jedné z bašt a stejně jako u parkánové zdi byl lokálně dozdiván líc hradby, novodobé vyzdívky však byly ponechány a řešený úsek hlavní hradby byl rovněž přespárován. Na spárování byla použita nastavená vápenná malta s důrazem na vhodnou barevnost i zrnitost, na dozdvídky byl použit lokální kámen pocházející ze zbouraných objektů v okolí. V rámci prací došlo k zakrytí obou bašt rovnými dřevěnými stříškami, koruna hlavní hradby bude chráněna zadrnováním. Významnou akcí byla i pokračující obnova interiéru *synagogy* od architekta Wilhelma Stiassnyho, v této etapě byla obnovena zejména interiérová zádlažba z cementových dlaždic a interiérové vstupní výplně, dokončeno bylo také sociální zařízení. Na náměstí *J. Žižky z Trocnova* proběhla celková obnova *klasicistní kašny* za přispění z Programu regenerace MPZ, která vedle restaurátorských prací zahrnovala i práce na statickém zajištění a vložení nové technologie. S novými majiteli byla započata obnova v jádru středověkého domu čp. 18, práce spočí-

Čáslav (správní obvod obce Čáslav), úsek hradebního pásma u Žižkovy brány: a – parkánová zeď před zahájením opravy. V pozadí je patrná zborcená část zdi; b – řešený úsek parkánové zdi po opravě a spárování byly respektovány historické zásahy do zdi včetně výběhů kleneb již zaniklého objektu, které jsou dnes patrné mezi přístavěnými opěrnými pilíři; c – vnitřní strana hlavní hradby s přezděným lícem z 80. let 20. století v levé části, na pravé straně jsou patrné dva úseky zdi, přičemž výrazněji narušený byl spodní úsek, zděný z odlišného kamene než je horní část; d – při opravě došlo k dozdění narušeného líce a přespárování zdiva včetně novodobého úseku z markovického modráku (foto J. Černochovej).

Kluky (správní obvod obce Čáslav), areál kostela sv. Jana Křtitele: zvonice po opravě krovu a výměně střešní krytiny. Na horní část střechy byla na místo dosavadní falcované krytiny navržena bobrovka (foto J. Černochovej).

valy především v opravách interiéru domu a jeho dvorní části a zahrnovaly jak opravy omítek a podlah, tak i repase interiérových výplní. V následující etapě bude oprava pokračovat obnovou klasicistních oken a barokní fasády. Na domě čp. 17 (rovněž v jádru gotickém) byla za přispění z Programu regenerace MPZ položena nová prejzová krytina. Také na klasicistním domě čp. 55, který v sobě obsahuje baštu městského opevnění, a na rondokubistické bývalé okresní nemocenské pojišťovně čp. 128 probíhala celková obnova, respektive lokální výměna bobrovkové krytiny. U domu čp. 251 byla za přispění z Programu regenerace MPZ obnovena ohradní zeď. U domů, které nejsou prohlášené za kulturní památky, ale nacházejí se na území MPZ, patří mezi nejvýznamnější akce oprava fasády čp. 116 a čp. 114. Na území, které již není součástí MPZ, ale nachází se v prostředí kulturních památek (neoklasicistního městského muzea čp. 291 a rondokubistického objektu čp. 128) se díky výraznému finančnímu přispění Města Čáslavi podařilo zachránit vysoce hodnotnou neobarokní fasádu bytového domu čp. 386 a zahájit její štukatérskou obnovu. Bohaté členění fasády je z velké části tvořené prefabrikáty z kufštejnu, ty bylo v namáhaných místech nutné nahradit kopiemi, převážná

většina z prefabrikátů je však zachována v dobrém stavu, a při opravě tak dochází pouze k revizi jejich ukotvení. Původní záměr majitele přitom počítal s odstraněním architektonického členění fasády, zateplením objektu a jeho přetažením fasádní stěrkou. V Čáslavi, mimo MPZ, došlo ke stavebním zásahům na kulturní památce čp. 10, které byly v zásadním rozporu s požadavky památkové péče. Zejména se jednalo o kompletní odstranění historických krovů objektu a jejich nahrazení novými krovy, které nejsou provedeny v přesné kopii původního řešení a nesplňují ani potřebnou řemeslnou kvalitu. Také zobytnění podkroví bočních částí domu bylo provedeno bez vědomí památkové péče.

Ve Starcoči pokračovala celková obnova zchátralého kostela Nanebevzetí Panny Marie za přispění z PZAD. V roce 2022 došlo k omítnutí obnoveného stropu lodi a opravena byla původní římsa pod fabionem stropu. Pokračovaly také práce na statickém zajištění zdiva kostela, zejména se jednalo o sešití a vyklínování trhlín v obvodovém zdivu. V areálu kostela sv. Jana Křtitele v Klukách probíhala oprava konstrukce mansardového zastřešení zvonice, na střechu byla položena nová bobrovková krytina, a to i do horní části střechy – na místo novodobého plechu. Práce byly finančně podpořeny z HF MK ČR. V areálu zámku Nová Lhota, který je současně rozdělen mezi 4 vlastníky, byly zahájeny přípravné práce opravy domu čp. 1, ke kterému náleží i objekt bývalé konírny. Zahájeny byly také práce na obnově zastřešení bývalé kovárny, v současnosti náležící k budově zámku čp. 54. Na kostele Narození sv. Jana Křtitele ve Zbýšově pokračovala oprava krovu nad presbytářem, akce byla podpořena z HF MK ČR. Zámek čp. 1 v Tupadlech dlouhodobě chátrá, především je poškozená konstrukce jeho zastřešení, zejména pak zastřešení věže, do které chybějící částí střechy masivně zatéká a v havarijním stavu je i krov. V neutěšeném stavu jsou i další objekty náležící zámku, v roce 2022 došlo ke zborcení části stodoly (není již součástí areálu kulturní památky). V souvislosti se stavem zámku bylo v součinnosti se stavebním úřadem zahájeno jednání s majitelem o zajištění zastřešení objektu zámku.

Ing. Jindřiška Černochovej

Správní obvod obce Kutná Hora

V městské památkové rezervaci Kutná Hora (památková světového dědictví) byla dokončena a slavnostně otevřena Městská knihovna, která v letech 2020–2022 vznikla rekonstrukcí a adaptací bývalé školy J. A. Komenského. Objekt, postavený v roce 1892 v novorenesančním stylu, byl poslední dvě desetiletí opuštěný. Zlom přišel v roce 2014, kdy se započalo s přípravami akce, v rámci čehož došlo i k prohlášení objektu za kulturní památku. Připomeňme hlavní mezníky rekonstrukce: Z důvodu zvýšení kapacity suterénních prostor bylo požadováno podstatnou část objektu dodatečně podsklepit, proto sehrál prim nejprve archeologický průzkum. V rámci něj byly nalezeny relikty předchozí zástavby, ale také autenticky zachovaná studna písemně doložená již v 16. století, která je ve výsledku prezentována v podlaze konferenčního sálu. Pozitivní roli ve vnějším výrazu objektu sehrála nová špaletová okna s profilovaným poutcem, osazená kopiemi historického zasklení a tabákovým nátěrem. Kvalitně opraveno bylo architektonické členění neorenesančních fasád a provedena oprava střechy. Na počátku rekonstrukce stála studie architekta Jiřího Krejčíka, která odráží architektův přístup k rekonstrukci založený na zachování dochované struktury stavby a jejích detailů, a tam, kde to vyžaduje nová funkce, vložení soudobých prvků, snadno však vizuálně odlišitelných od původního objektu. To je případ zejména osvětlení půdní vestavby prostřednictvím kubicky tvarovaných střešních vikýřů a dále přístavby dvou prosklených výtahových těles při dvorní fasádě. Součástí akce bylo také řešení venkovních ploch za objektem

Kutná Hora, Městská knihovna. Školský objekt postavený v roce 1892 v novorenesančním stylu prošel v letech 2020–2022 celkovou rekonstrukcí. Kvalitně opraveno bylo architektonické členění fasády, kde pozitivní roli sehrála nová špaletová okna s profilovaným poutcem, osazená kopiemi historického zasklení. Novým prvkem exteriéru se staly kubicky tvarované střešní vikýře a přístavba dvou prosklených výtahových těles při boční fasádě, které odráží přístup arch. Jiřího Krejčíka k rekonstrukci, založený na souznění dochované historické struktury objektu s neskrývanou vizualizací nového funkčního řešení (foto A. Pospíšil).

pro parkování, oplocení a přilehlá Krupičkova ulice byla nově zadlážděna žulovou kostkou. Druhým kutnohorským projektem podpořeným finančními prostředky z EU byla celková obnova a adaptace *Sankturinovského domu* pro účely zřízení expozic a zázemí Galerie Felixe Jeneweina. Práce se soustředily na interiér domu a půdní vestavbu osvětlenou v přední části ateliérovým oknem, ale především na patrový dvorní objekt, jeho fasády a střechu s novou keramickou bobrovkou. K propojení obou objektů v koutě nádvoří slouží novostavba výtahu, která byla provedena z oceli a skla a svým charakterem patří k nejvýraznějším soudobým architektonickým intervencím posledních let v Kutné Hoře. Z celkově pojatých rekonstrukcí byla dokončena adaptace domu čp. 38 na hotelový komplex s restaurací, v jehož hlavní fasádě se zaskvěla nová tabulková okna v líci opravené fasády s výzdobou barokním páskovým motivem a přírodně okrovým nátěrem. Pokračovaly také práce v interiéru *kostela Panny Marie Na Náměti*, a to restaurátorskými pracemi na kamenných prvcích a artefaktech a obnovou fošnové podlahy v sakristii.

Na výraz kutnohorské rezervace tradičně pozitivně působí opravené střechy a fasády. Z první kategorie stojí za zmínku další etapa obnovy střech *Hrádku*, kde koncepci památkové obnovy tvoří oprava konstrukce krovu při použití celodřevěných spojů, výměna krytiny z přírodní břidlice, obnova vikýřů ve tvaru volských ok, klempířské prvky z mědi a nové komínové hlavy z režných kameninových cihel, které byly realizovány na posledním úseku jihovýchodního křídla. Započalo se s křídlem severozápadním. Stejný charakter tesařské a pokrývačské práce měla obnova dalšího úseku severovýchodního křídla *kláštera sv. Voršily*, pouze krytinou je zde prejz a komíny a vikýře mají povrchovou úpravu omítkou s bohatými štukovými profilacemi. Keramické tašky se znovu objevily na domech čp. 48V, 191 a 345, vláknocementová šablona na domech čp. 214, 478, 485 a 514. Obnova fasád nebo jejich barevných nátěrů byla realizována na domech čp. 56 (hlavní fasáda), čp. 191, 281, 401 a 424 (rekonstrukce členění) a 572 (boční fasáda). Nová špaletová okna získaly fasády domů čp. 132, 156 a 228.

Kutná Hora, bývalý Tellerův cukrovar. Zcela degradované omítky exponované jižní fasády si vyžádaly rekonstrukci architektonického členění, ukončující prvky cimbuří byly ochráněny deskami z umělého kamene. Pozitivním efektem byl návrat k historické barevnosti kombinující teple šedý a krémový odstín, doložené jak nálezy na chráněné dvorní fasádě, tak i archivně a ikonograficky (foto A. Pospíšil).

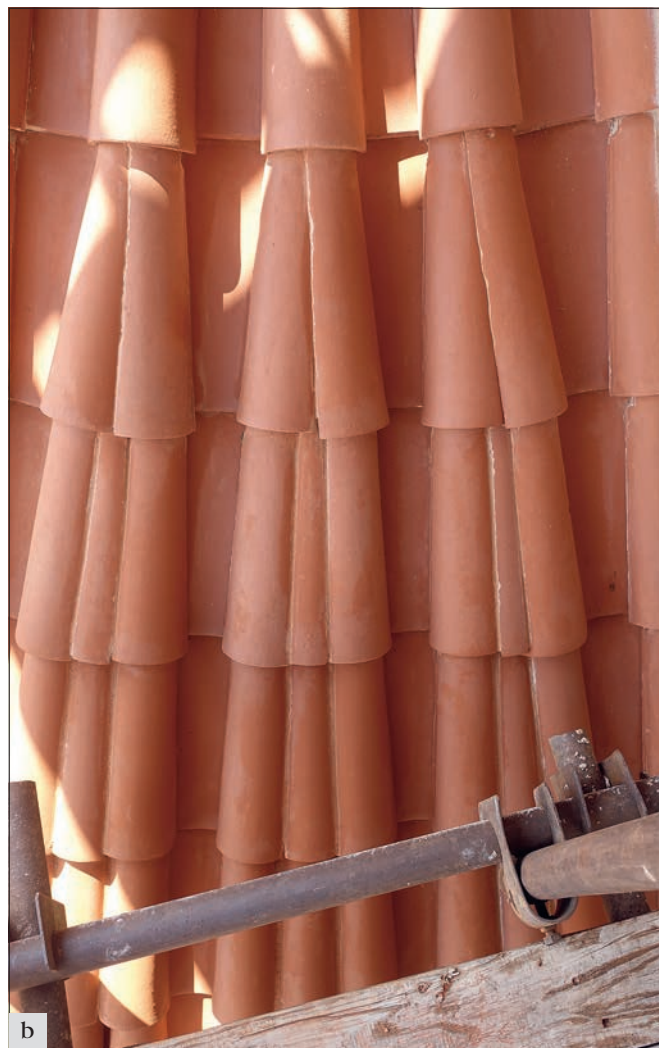

Kutná Hora – Sedlec (správní obvod Kutná Hora), kaple Věch svatých s kostnicí. Po předcházející stavební obnově uvnitřního prostoru severozápadního pole ossaria došlo v průběhu roku 2022 k výstavbě kosterní pyramidy. Základem je tesařská konstrukce z modřínového a dubového dřeva, ve které spočine přibližně sedm metrů krychlových kosterních pozůstatků, které prošly mechanickou kontrolou a dezinfekcí. Zbývá část objemu bude tvořena dutinami umožňujícími provětrávání konstrukce pyramidy i případnou kontrolu jejich stavu v budoucnosti (foto A. Pospíšil).

Na území ochranného pásma MPR pokračovaly práce na rozsáhlém objektu bývalého Tellerova cukrovaru, a to na uliční fasádě hlavní budovy. Zcela degradované omítky exponované jižní fasády si vyžádaly rekonstrukci architektonického členění, ukončující prvky cimbuří byly ochráněny deskami z umělého kamene. Pozitivním efektem byl návrat k historické barevnosti kombinující teple šedý a krémový odstín, doložené jak nálezy na chráněné dvorní fasádě, tak i archivně a ikonograficky. V Hlouchce byla dokončena obnova fasádního pláště secesní vily čp. 188, a to uliční a boční stranou. Vila představuje v rámci historického centra Kutné Hory nejvýznamnější ukázkou architektonického stylu secese, dokončenou v roce 1910. V exteriéru zaujmou obnovené štukové prvky s typickými florálními a figurálními motivy, stejně jako arkýř s vitrážemi nebo stylové oplocení s bránou. Další etapou pokračovala obnova fasád Tylova divadla na jihozápadní straně v koncepci barevnosti tří odstínů šedé a v rozložení dle historických fotografií. Barevnost kutnohorského divadla byla převzata jako inspirace na předměstí Žižkov, v rámci akce zateplení fasád

objektů Nemocnice – hlavní budovy na půdoryse Y, pavilonu LDN, patologie (márnice) a staré vrátnice, které pocházejí jako divadlo z podobného období. Je nutné s politováním konstatovat, že ve čtvrti Vrchlice došlo v daném roce k demolici dvou budov významného areálu tzv. Nových mlýnů, které by však měla nahradit novostavba na základě vypsání architektonické soutěže. V Sedlci patří dlouhodobě čestné místo celkové rekonstrukci kostela Věch Svatých s kostnicí, kde po stavební obnově uvnitřního prostoru severozápadního pole došlo ke stavbě pyramidy z kosterních pozůstatků. Když byla v roce 2019 původní pyramida rozebřána, zjistilo se, že kostní materiál je z větší části degradovaný, a tedy neschopný znovusložení v plném rozsahu. Restaurátoři odebrali z pyramidy přibližně 12 metrů krychlových materiálu, který však museli vytrítit, protože obsahoval vedle kostí a jejich úlomků také suť kontaminovanou plísněmi. V nové pyramidě, jejíž základní objem tvoří tesařská konstrukce, spočine asi o pět metrů krychlových kosterních pozůstatků méně, což bude řešeno systémem dutin v konstrukci. V areálu bývalého cisterciáckého kláštera

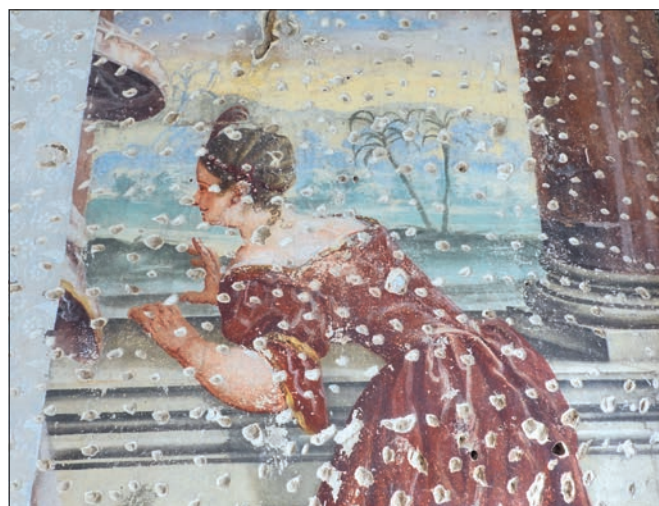
Jakub (správní obvod Kutná Hora), kostel sv. Jakuba. Románský kostel s dominantní západní věží, podélnou lodí a apsidou prošel v 19. století dvojitou vlnou regotizace: a – v této etapě byla na střechy kostela položena krytina z prejzu, kterou však vystřídal jednoduše kladený dřevěný šindel před třiceti lety; b – návrat prejzové krytiny na střechu apsidy si vynutil charakteristický pokrývačský detail sbíhání krytiny směrem k vrcholu kuželu (foto A. Pospíšil).

pokračovaly také práce na objektu sedleckého pivovaru, a to zastřešením objektu ležárny.

V ORP Kutná Hora stojí za připomenutí dokončení obnovy fasád bývalé turže čp. 1 v Suchdole, kde obě sgrafitové fasády byly důkladně zrevidovány, ošetřeny kamenické prvky a obnoven sokl. V obci Solopysky byla započata první etapa opravy krovu a výměny krytiny z bobrovek na lodi kostela. Podobně se dělo v obci Jakub na románském kostele NKP sv. Jakub, kde druhá etapa obnovy střešního pláště byla realizována na východní straně, v rámci apsidy a východního štítu lodi, výměnou šindelové krytiny za prejzovou. Šindelová krytina se naopak znovuobjevila na střeše věže kostela sv. Ondřeje v Chlístovicích.

PhDr. Aleš Pospíšil

V areálu kostela sv. Prokopa v Záboří nad Labem se pokračovalo ve stavebních úpravách sakristie a oratoře, a to včetně rozkrytí prkenné podlahy v sakristii. Dle očekávání byla nalezena patní část románské apsidy původního kostelíka. Ta byla zaměřena archeology a bez stavebního zásahu ponechána pod novou cihelnou podlahou. Vnější strana apsidy je z kvalitně otesaných haklíků, na vnitřní straně se dochovalo torzo omítky u styku se severní stěnou sakristie. Zároveň bylo vidět, že profilované pískovcové prvky starší stavby jsou použity v obvodovém zdivu novodobé sakristie. Práce jsou provádě-

Kácov (správní obvod Kutná Hora), část odkryté figurální malby v jižním traktu patra po první fázi restaurování – očištění a konzervaci (foto J. Žižka).

ny farností Sedlec, pod dohledem pana Cicvářka a projektanta Ing. Filipa Chmela, zhotovitelem je firma Lanostav.

Ing. arch. Dorota Havlíková

a

b

Kácov (okres Kutná Hora), zámek: a – průčelí západní věže s kaplí a oratoří v roce 2018; b – po obnově v roce 2022 (foto J. Žižka).

V roce 2023 úspěšně pokračovala celková obnova zámku v Kácově. Rekonstrukce posledního částečně iluzivního okeního otvoru znamenala dokončení průčelí zámecké kaple, včetně navazující fasády zámku. V polozapuštěném přízemí probíhalo překládání, doplnění a obnova kamenných a cihelných dlažeb a obnova interiérových omítek. Rozsáhlé opravy omítek byly prováděny i ve druhém patře. Omítky zde opět

překryly hrázděnou konstrukci stěn a dřevěnou konstrukci obnovených štukových konzolových hlavic, opatřenou rákosováním. V piano nobile se podařilo obnovit několik dveří se zárubněmi, například vstupní dveře kaple s nadsvětlíkem. Kvalitní parketovou podlahou byl v návaznosti na restaurování malované výzdoby stěn vybaven tzv. modrý salon ve východní věži. Restaurátorské práce s množstvím konzervačních zásahů a retuší pokračovaly v kapli a proběhlo čištění některých odkrytých maleb v dalších prostorách.

Ing. Jan Žižka

Okres Mělník

Správní obvod obce Mělník

Na území městské památkové zóny Mělník probíhal v roce 2022 čilý stavební ruch zaměřený zejména na obnovy fasád, výplní a střech, což lze připsat i nadále podpoře ze strany města formou Fondu regenerace MPZ Mělník. Opravy fasád probíhaly ve smyslu udržovacích prací – opravy omítek, nového nátěru a místy s nezbytnou úpravou zkomolených architektonických prvků, a to konkrétně na městských domech: čp. 261, kde byly provedeny i udržovací práce oken v patře, čp. 119, čp. 176 a u Vily Karoly čp. 40–41. V neogotické vile Karole čp. 40–41 byly dokončeny vnitřní stavební práce za účelem přizpůsobení prostor bývalé veřejné knihovny pro nové využití základní umělecké školy a bylo přistoupeno ke kvalitní opravě bohatě zdobených fasád. Rovněž byl po průzkumu barevnosti zvolen tlumenější odstín okru namísto žlutavého odstínu. Oprava dvorní fasády vily vzhledem na již nevhodné klimatické podmínky byla ponechána na další rok a projekčně byla připravena úprava dvorku a jeho propojení na vyhlídku novou brankou v ohradní zdi. U bočních mladších křídel radnice čp. 1 vzešla nutnost řešit skladbu střešního pláště s asfaltovou krytinou za účelem vytvoření optimálního vnitřního klimatu. Řešením pomocí falcovaného plechu se střechy vhodněji začlenily do střešní krajiny města, v příštím roce má být akce dotažena o vhodnější barevnost krytiny do cihlově červeného odstínu. Obdobná situace byla řešena u objektu mladší přístavby k budově Sokola čp. 95, kde byla rovněž nahrazena asfaltová krytina za falcovaný plech, při nezbytném mírném navýšení střechy u atiky do ulice. Dále do výčtu oprav střech náleží objekty čp. 134 a vedlejší čp. 101, kde byly do současného krovu vloženy podkrovní vestavby. V rámci agendy přibýlo projednávání novodobých moderních prvků, zejména umístění FVE na střechy objektů z důvodu energetické krize, dále i umístění poesiomatu, podoba a umístění biblioboxu, servisní stojan pro cyklisty anebo umístění kamenů zmizelých tzv. stolpersteine, což jsou pamětní kameny obětí nacismu před domovy obětí. Rovněž pokračovaly každoroční stavební akce římskokatolické farnosti na kostele sv. Petra a Pavla, kde proběhly další obnovné interiérové práce v severní boční lodi a po vichřici v minulém roce byla řádně opravena prejzová krytina na románské věži. Ve správním obvodu Mělník, mimo MPZ Mělník, byla nejrozsáhlejší akcí opět stavební úpravy v areálu bývalého augustiniánského kláštera v obci Mělník-Pšovka, kde bylo pokračováno v konverzi hospodářského objektu bez čp., tehdejšího pivovaru na komunitní centrum domova důchodců, při níž bylo opět nutné držet tempo se stavbou. Zde se podařilo, i přes novodobé zásahy, částečná rehabilitace celkového vyznění budovy a zejména zapojení objektu do současného života. Na zámku ve Stránce u Mšena bylo nadále pokračováno v adaptaci již novodobě narušených přízemních prostor zámku, kde vznikají bytové jednotky ve standardu současného bydlení. Obec Chorušice-Zahájí, která příkladně opravuje hodnotné stavby ve svém území, se v tomto roce mimo jiné pustila za příspěvku ministerstva

vnitru do rehabilitace *Pomníku a hrobu komisaře O. Beneše*, kde proběhla kompletní obnova a architektonická revitalizace pietního místa, obohacena o doplnění sochařského díla jako pomníku poděkování občanům Zahájí a celého regionu Řepínska a Mšenska. Na území *ochranného pásma zámku Liběchov* byla dokončena zejména oprava páteřní komunikace I/9 se souvisejícím přesahem úprav veřejného prostranství u obecního úřadu. Dále byla projekčně řešena druhá páteřní komunikace II/261, obsahující úpravy znehodnoceného centra obce a potažmo i zámeckého areálu, v místech tehdejšího hospodářského zázemí zámku. V areálu *zámku v Liběchově* opět nebylo navázáno na obnovné práce na střeše zámku, zřejmě způsobené dědickým řízením. Alespoň byly projednávány celkové záměry týkající se zámeckého areálu v souvislosti s plánovanou úpravou znehodnoceného centra. V areálu nedokončeného romantického *zámečku Slavín* nad obcí *Tupadly*, který ke konci roku 2021 změnil majitele, byla řešena velmi intenzivní projekční příprava pro oživení areálu i pro veřejnost a následně i cílý stavební ruch. Realizační práce byly zaměřeny zejména na repasi dřevěných oken budovy zámečku i s doplňováním olovňených rámců, dále adaptaci prostor špýcharu umístěného vedle věže pro ubytování při respektu stavebního vývoje stavby, která musela ustoupit stavbě věže v polovině 19. století a při navrácení původní šindelové krytiny. Také bylo vlastníkem přistoupeno k navrácení dřevěného altánku, který dříve završoval zmíněnou dominantní věž nad vsí. Postoj vlastníka hodnotíme velice pozitivně, neboť přistupuje k dané kulturní památce s respektem jejího stavebního vývoje i v návaznosti původního záměru Antonína Veitha na vytvoření, resp. dotvoření tzv. českého Pantheonu. Ve fázi projekčních příprav v rámci studie byl řešen areál rozsáhlého zámku v obci Řepín, kde je záměrem konverze zámku na hotelový areál při rehabilitaci jednotlivých budov a respektu jejich stavebního vývoje.

Obdobná vize pro hotelový areál byla konzultována ve věci areálu *zámku Hořín* konzultované s potencionálním majitelem. Nakonec však alespoň v pozitivním směru došlo ke změně majitele u budov, které byly dříve součástí osově komponovaného areálu zámku, a to u rozsáhlého *hospodářského dvora* a tehdejší budovy *myslivny čp. 40*. U těchto havarijních objektů byla činně shodným novým majitelem řešena projekční příprava se záměry oprav střech a před zimou provedeny nezbytné zabezpečovací práce.

U místní *kaple sv. Václava* z 19. století v obci *Klty* byly zahájeny obnovné práce fasád a očištění zvonu. Zvon byl očištěn a nově bylo nutné vytvořit jeho podpůrnou konstrukci. Vzhledem ke zjištěným zkomoleným tektonickým prvkům a nevhodným novodobým materiálům, které při odstraňování vyžadovaly téměř restaurátorský přístup, budou finální práce řešeny v dalším roce. U *kostela* v obci *Medonosy* byla realizována první etapa opravy opěrné ohradní zdi vyžadující spolupráci zejména u štukové zdi, kde se má v příštím roce navrácet její fragmentárně zachované architektonické členění. V *kostele Povýšení svatého kříže* v obci *Vrbno* byla řešena oprava havarijní nástropní malby v lodi kostela. Vzhledem ke zjištěnému rozsahu poškození stropu, které vyžadovalo důmyslné tesařské práce, a tím i navýšení finanční náročnosti akce, musí být restaurátorská obnova malby řešena v příští etapě.

Mšeno MPZ

Na území MPZ Mšeno byla zaměřena agenda v roce 2022 zejména na obnovy fasád, výplní a střech, tedy běžnou údržbu a obnovu městské zástavby, což lze připsat i nadále podpoře ze strany města formou Fondu regenerace MPZ Mšeno. Z provedených akcí mezi kladně hodnocené náleží obnova výplní na objektu *čp. 262*, kde bylo vlastníkem přistoupeno k vytvoření historizujících sdružených oken s členěním do písmene T,

Mšeno, dům čp. 262: a – původní stav; b – stav po obnově (foto P. Kalinová).

dělené dřevěným pilířem vycházejícím z historické fotografie, které výrazně přispěly – včetně již nedávno repasovaných výkladců a vytvořených vjezdových vrat – nejen k samotnému vyznění objektu, ale i prostředí MPZ. Dále bylo u objektu *čp. 61* bývalé pekárny podle starší fotografie obnoven vstup do pekárny s krámem z hlavního uličního průčelí a obnoven vjezdová zděná brána včetně dřevěných vrat a branky, související se záměrem vlastníků zpřístupnit objekt jako expozici anebo obnovit jako pekárnu. Výrazná změna probíhala rovněž u objektu *čp. 257* v nárožní pozici v ulici Mělnické, zde lze vytknout zbrklé jednání vlastníka, které ve výsledku vede k provedení některých nevhodných detailů ve střešní rovině a zvolení nátěru fasády bez důkladného vyvzorkování barev. Na dominantním *kostele sv. Martina* pokračovala další etapa obnovy fasád. V tomto roce byly práce v návaznosti na nedokončené práce v minulém roce zaměřeny na obnovu hlavní římsy západního průčelí, kde bylo třeba provést zkomolenou římsu nově z kamenných bloků při zachování původní profílance.

b

a

Měseno, vila Karola čp. 40: a – původní stav; b – stav po obnově (foto P. Kalinová).

Správní obvod obce Kralupy nad Vltavou

Na území obce Kralupy nad Vltavou nadále pokračovaly na neogotickém kostele *Narození Panny Marie a sv. Václava* pečlivé opravy kamenného soklu, rovněž je plánováno vytvoření nových vitráží s geometrickými tvary do presbyteria, přičemž realizována byla vitráž do středové partie presbytáře s projednáním vložení vnější ochranné mříže. Na nedostavěném zámku ve *Chvatěrubech* s pozůstatky středověkého hradu, kde probíhá nepřetržitá konzervace od roku 2007, byla kvalitně provedena pod vedením zkušené firmy a velkého zájmu majitelů další část prací, především obnova ostění sklepních oken a mříží JV dostavěného křídla zámku a další část konsolidace opravy schodištvé věže. V areálu *kostela sv. Jana Křtitele* na návrší v obci *Zeměchy* pokračovala repase vstupních dveří, jejich komplectace bude probíhat v následujícím roce. V obci *Hostín u Vojkovic* byly opět realizovány obnovné akce u obou sakrálních památek na území této obce.

U *kostela Nanebevzetí Panny Marie* byla dokončena obnova havarijního vstupního kamenného schodiště, kde s ohledem na stav kamene muselo být, až na jeden kamenný stupeň, celkové zhotoveno jako kopie. U centrální stavby hřbitovní *kaple Božího těla*, postavené v roce 1736 podle projektu Girolama Costy, proběhla rekonstrukce a zajištění havarijního stavu vikýře v centrální části střechy zjištěné během pravidelné údržby po zimě. V areálu *kostela sv. Václava* v obci *Ledčice* byla provedena nezbytná oprava nevhodně provedeného oplechování úžlabí mezi věží a lodí zřejmě při opravě v roce 2000, které vyústilo v poškození vazného trámu a návazných konstrukcí při severní straně lodí, které bylo nutné protézovat. Čilý stavební ruch byl i v areálu *kostela Narození Panny Marie* v obci *Vepřek*, zde bylo provedeno restaurování nástěnné malby v presbytáři s vyobrazením stigmatizace sv. Františka, před nímž bylo nutné zajistit trhlínu pomocí helifixů, dále proběhlo restaurování zvonu z 15. století z přilehlé zvonice a zejména byla zahájena první etapa generální opravy střech *kostela*. Oprava krovové konstrukce a výměna krytiny nad lodí byla řešena za úzké spolupráce se zhotovitelem, vlastníkem a památkáři kvalitně a s příkladnou tesařskou zručností. V areálu *kostela sv. Jakuba Většího* v obci *Minice* byla projekčně připravována celková obnova *kostela* v návaznosti na dřívější projekty a realizované části, zejména týkající se poškození krovu, trhlín ve zdech *kostela* a opěrné ohradní zdi. Nezávisle na projektu vznikl z popudu farníka chvályhodný záměr obnovy věžních hodin. Vzhledem ke skutečnosti nedohledání původní podoby ciferníku a neprokázání jeho starší podoby z průzkumu po sejmutí, byla vytvořena pouze hypotetická podoba ciferníku dle analogií, která bude v příštím roce realizována a bude ve výsledku spoluutvářet charakter vlastního vzezření

kostela. V rámci *ochranného pásma zámku Veltrusy* byla řešena agenda, týkající se zejména posuzování stavební činnosti na nepřiměřeně rozsáhlé zastavitelné ploše v jižní a východní části obce. Rovněž se výrazně rozšířila agenda o osazení FVE na novostavby. Ve starším jádru obce *Veltrusy* byly dokončeny stavební úpravy objektu *čp. 65* za účelem vzniku komunitního centra obce, kde za pomoci starších fotografií bylo navrženo plastické členění fasád. Projednávala byla i cyklostezka, která má vzniknout podél zámeckého parku, při ulici Františka Šafaříka. V *ochranném pásmu zámku Nelahozeves* byla opět čilá stavební činnost ze strany obce. V areálu *kostela sv. Ondřeje*, který náleží majetkově pod obec, byla provedena obnova další části ohrazení kolem kostela včetně odvodnění areálu kostela, kde byly použity druhotné pískovcové kvádry a doplněna nástěnka u kostela. V jádru obce bylo pokračováno v postupné opravě místních komunikací, ulice V Loučkách, Školní a částečně ulice Kralupská. U objektu *čp. 19* byla realizována z pohledu památkové péče radikální forma stavebních úprav řešeného objektu, která nerespektuje jeho limity a stavební historický vývoj v kontextu s exponovanou polohou místa podzámčí. Nepromyšlené úpravy bez závazného stanoviska byly řešeny u objektu *čp. 30*, kde sice došlo k navrácení plastického členění, avšak ve zkomolené podobě a z novodobých materiálů. U vedlejšího objektu č. e. 21 pokračovaly podle schváleného projektu stavební úpravy za účelem vytvoření kavárny a nájemních bytů. V polovině roku byly zahájeny diskuze se zástupci obce a zástupci zámku zejména ve věci revitalizace prostor návsi vzniklé po zdemolování tehdejšího rozsáhlého hospodářského dvora a oživení kulturního života dané obce významným svým renesančním zámkem a také rodištěm hudebního skladatele Antonína Dvořáka.

Správní obvod obce Neratovice

Na území městské památkové zóny *Kostelec nad Labem* byla v roce 2022 řešena běžná agenda týkající se obnovy výplní, opravy fasád a střech. K agendě ve větší míře přibýlo projednávání novodobých prvků, FVE na střechy objektů. Na dominantním *kostele sv. Víta* na náměstí Komenského pokračovaly obnovné práce na vnějším plášti, byla dokončena obnova soklové partie, při jejíž pečlivé opravě byl respektován složitý stavební vývoj kostela. U druhého neméně významného *kostela sv. Martina* v dané obci byl v návaznosti na projekčně připravenou obnovu havarijní ohradní zdi a opravu márnice řešen potřebný a nutný přesun hrobů v blízkosti ohradní zdi. Na výrazné nárožní secesní budově *Občanské záložny čp. 314* na Komenského náměstí, která byla ve velmi neutěšeném stavu řadu let, byly zahájeny stavební práce v polovině roku za účelem vytvoření bytů. V tomto roce byly realizovány v pozvolném tempu částečně interiérové práce a ve spolupráci zástupce majitele, zhotovitele a památkářů bylo dbáno na zachování a zapojení hodnotných prvků v interiéru (keramická slinutá dlažba, schodiště včetně zábradlí a některé dveře), které se dochovaly v objektu již v malém počtu. U objektu *čp. 77*, kde je v přízemním parteru obchod se smíšeným zbožím, byly sice provedeny částečné nutné korekce po nezákonném přetvoření fasády v roce 2020, nicméně ve výsledku ve vizuálně rušivé kvalitě. A ani u vedlejšího objektu *čp. 76* nedošlo prozatím k navrácení plánovaného plastického členění fasády, které by velmi přispělo architektonickému výrazu tohoto objektu dotvářejícího hlavní náměstí obce. U hodnotného objektu, bývalé fary *čp. 281* při ústí do náměstí Komenského, bylo v rámci jejího plánovaného znovu zobytnění, po projednání provedena repase stávajících novodobých oken s vložením dvojskla do vnějších křídel. V případě výměny oken a důkladnější obnovy objektu, který by si tento výrazný rozložitý dům jistě zasloužil, by bylo žádoucí navrácení oken klasicistního typu, tedy i stavební práce, jelikož okna byla v minulosti sni-

žena. Ke konci roku byl projednáván záměr celkových úprav hlavního Komenského náměstí i v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí páteřní komunikace probíhající obcí. Ve správním obvodě *Neratovice*, mimo MPZ Kostelec nad Labem, byla na *kostele sv. Máří Magdalény* v obci *Chlumín* realizována další etapa v rámci generální opravy střech kostela, provedena byla oprava jižní předsíně. Tyto práce byly zhotoveny pečlivě, za úzké spolupráce zhotovitele, vlastníka, projektanta a památkářů. Dále byly v obci *Chlumín* realizovány restaurátorské zásahy, zejména očištění barokního *morového sloupu se sousoším Nejsvětější Trojice* od biologického napadení. U *hospodářských budov v areálu zámku* v centru obce *Chlumín* byly projednávány s majiteli nutné zajišťující zásahy. Přestože byly některé v pozvolném tempu realizovány, je stav budov nadále havarijní. V areálu *zámku v Lobkovicích* bylo pokračováno v přípravě koncepčních záměrů na využití rozsáhlého komplexu, který je řadu let nevyužívaný a projekčně byly připraveny stavební úpravy pro první dvě západní hospodářské budovy za účelem jejich zobytnění s příhodným novodobě pojatým propojením s přilehlou řekou pomocí teras. V areálu *kostela sv. Víta* v obci *Kojetice* byla řešena oprava trhlin a narušeného omítkového souvrství u ohradní zdi obíhající celý areál kostela situovaného v centru obce. Opravy byly řešeny lokálně, bylo dbáno na obnovu hrubé omítky a následně došlo ke sjednocení nátěrem. Naproti kostelu přes komunikaci byla u *fary čp. 6* současně řešena oprava dožilé soklové partie u uličního štítu hospodářské budovy s nezbytnou úpravou zkomolených soklových tektonických článků. Zároveň byla rozjednána žádoucí obnova vjezdové brány, vjezdových vrat a branky, propojující budovu fary a hospodářské budovy, jejichž obnova by propěla výrazu nejen samotnému areálu fary a přilehlého kostela, ale i centru obce. U rozlehlého *zámku* v obci *Obříství* byly zahájeny obnovné práce na střeše a fasádě jižního zámeckého křídla. Lokální oprava krovu s korekcí podoby volských ok, obnova dvou fasád s částečným navrácením staršího architektonického členění a výměna oken probíhá kvalitně pod vedením zkušených firem a za velkého zájmu majitelů.

Petra Kalinová Bc.

Okres Mladá Boleslav

Správní obvod obce Mladá Boleslav

V MPZ Mladá Boleslav v roce 2022 byly v letních měsících zahájeny práce na obnově *městského domu č. 17* na Staroměstském náměstí. Prováděno bylo především konstrukční zajištění. Dalším domem na Staroměstském náměstí, v tomto případě s rehabilitovaným průčelím, byl *městský dům s podloubím čp. 32*. Stejně jako řada objektů prošel v průběhu posledního století zjednodušujícími úpravami. Podobu průčelí bylo možné obnovit podle dochované historické ikonografie. Podklady poskytnuté Muzeem Mladoboleslavsko, které zachycují dům ve druhé polovině 19. stol. a ve 20. stol., umožnily zjistit vývoj vzhledu domu za posledních přibližně 150 let. Rehabilitace průčelí podle dostupných dokumentů spočívala v doplnění štukatérsky provedených zaniklých architektonických prvků. V následujících letech bude ještě restaurátorsky obnoveno domovní znamení a mariánský motiv v kartuši nad ním. Na budově *Gymnázia Dr. Josefa Pekaře*, původně vyšší reálce, byla zahájena v rámci programu snížení energetické náročnosti výměna okenních výplní. Podklady poskytnuté Muzeem Mladoboleslavsko, které zachycují dům přibližně od doby jeho vzniku na počátku 20. stol., umožnily zjistit vývoj vzhledu okenních výplní a nová okna částečně přiblížit tvorě podobě při vzniku stavby. Bývalý *Masarykův dům sociální péče* v Havlíčkově ulici prošel v interiéru přízemí jižního křídla a dvorní fasádě stavebními úpravami, které umožnily zřízení druhé domácnosti pro poskytování sociálních služeb

a

b

Bělá pod Bezdězem (správní obvod obce Mladá Boleslav), zámek: a – renesanční prostory v přízemí jižního křídla byly značně devastovány předchozími úpravami a vestavbami, při nichž došlo i k narušení výběhů kleneb; b – při obnově byly doplněny odstraněné výběhy klenby a obnoveno bylo i okno do nádvoří, jehož špaletu zakrývala vestavba (foto E. Vyletová).

osobám se sníženou soběstačností. S tím bylo spojeno vytvoření únikového východu na zahradní rampu, rekonstrukce této rampy a obnova mostku, kterými je zajištěn přístup k únikovému východu. Ústav má i dnes obdobné využití, pro které vznikl. Splněním požadavků zabezpečení bezbariérového užívání staveb, které je pro tento objekt nezbytné, došlo k úpravě podoby střední a jižní části zahradní fasády. Povrchová úprava venkovní betonové rampy kletováním byla provedena podle původního řešení. Zábradlí, které se po delším průzkumu jeví původní, bylo repasováno včetně způsobů kotvení a opětovně použito, doplňované části byly provedeny jako kopie původních prvků a odstínem nátěru přizpůsobeny zábradlí na ploché střeše. Pracemi na obnově sakristie a doplněním okapů byla dokončena obnova střechy u kostela sv. Jana Nepomuckého v Rejšicích. V Jabkenicích v areálu kostela Narození Panny Marie proběhla další etapa obnovy střechy jehlancové, dřevěné, šindelem kryté zvonice se čtyřhrannou věží a vysokou střechou. Došlo k obnově poškozených, dřevěných prvků konstrukce zvonice a kompletní výměně šindelové krytiny na části střechy.

Ing. Markéta Lindauerová

Na zámku v *Košátkách* byla zahájena první etapa obnovy střechy věže s opravou krovu a s lucernou. V prvé řadě byl také obnoven dosud havarijní strop pod podstřeším.

Ing. Jan Žižka

V *Bělé pod Bezdězem* pokračovaly další etapou práce na obnově interiérů zámku. V přízemí jižního křídla byly upravovány místnosti pro umístění základní umělecké školy. Původně klenuté renesanční místnosti byly značně devastovány předchozími utilitárními úpravami, kdy byly pod klenby podvěšena podhledy a provedeny další nevhodné úpravy včetně obkladů a zaslepení některých otvorů. Po odstranění podhledů musely být obnoveny narušené výběhy kleneb. Na základě průzkumu a odhalení původní špalety bylo obnoveno okno směrem do nádvoří. V horním patře severního a části jižního křídla probíhaly práce na obnově Valdštejnského sálu a navazujících místností. Restaurátorským průzkumem byly na stěnách sálu odhaleny částečně dochované renesanční malby se zvířecími motivy a v dalších místnostech dekorativní malba z přelomu 19. a 20. století. Práce zahrnovaly obnovu podlah, truhlářských prvků a zahájeno bylo restaurování malířské výzdoby. Na území památkové zóny probíhaly opravy týkající se výměny střešní krytiny, oken a dveří nebo opravy fasád.

V *Benátkách nad Jizerou* byla provedena oprava ohradní zdi v areálu zámku. V barokním domě čp. 59 U ryby probíhala oprava a výměna oken na průčelí do náměstí. V městské části Staré Benátky byla dokončena oprava střech presbytáře a sakristie kostela *Nanebevzetí Panny Marie*. Byly provedeny tesařské opravy krovu a položena nová prejzová krytina.

Dražice (správní obvod obce Mladá Boleslav), zřícenina hradu, detail průčelí torza paláce po zahájení 1. etapy konzervačních prací. Provedeny byly lokální vysprávkky s částečným doplněním v místě destrukce zdiva a obnovou spárování. Práce však byly zahájeny bez požadované úvodní konzultace a prohlídky z lešení, což se nepříznivě projevilo zejména u okenních ostění s kružbami, které byly očištěny bez předchozího upřesnění postupu (foto E. Vyletová).

a

b

Březno (správní obvod obce Mladá Boleslav), kočárovna v areálu zámku: a – před opravou byl objekt značně poškozen v důsledku dlouhodobého zatékání; b – v současné době probíhá postupná oprava tesařských konstrukcí s obnovou taškové krytiny a z části již zaniklých truhlářských výplní (foto E. Vyletová).

Významnou akcí v rámci regionu bylo zahájení konzervačních prací torza gotického paláce *zříceniny hradu Dražice*. Od roku 2007 byla zřícenina hradu vedena na seznamu nejohroženějších nemovitých památek ČR. Konzervace torza paláce byla připravována již před 10 lety, práce se podařilo zahájit až v roce 2022. Problémem je zejména rozsáhlá koroze pískovcového zdiva a postupná degradace mimořádně hodnotných tesaných článků, k nimž patří pískovcová ostění oken s motivem slepých kružeb nebo torzo bohatě profilovaného pískovcového portálu do kaple. Zánik profilace těchto architektonických prvků bohužel znamená i nevratnou ztrátu památkových hodnot. Podle charakteru poškození jednotlivých částí se provádí dozdní větších kaveren ve zdivu až po lokální vysprávky s vyklínováním trhlin, obnova spárování, stabilizace ohrožených míst proti zatékání a také restaurátorská konzervace tesaných prvků. Kromě technických požadavků na zabezpečení stavby je posuzováno i to, aby provedenými zásahy nedošlo ke ztrátám autenticity a poškození vzhledu památky. Průběh prací bohužel provázely některé problémy, týkající se způsobu a kvality prováděných prací. I přes opakované upozornění na nutnost konzultace po postavení lešení byly práce zahájeny bez předchozího projednání a některé postupy musely být v průběhu prací korigovány.

Řitonic (správní obvod obce Mladá Boleslav), kostel, presbytář v průběhu prací statického zajištění a konzervace omítek. Na průčelí se ve spodní vrstvě zachovala omítka s paspartami oken s iluzivními cihlami, která je cenným dokladem úpravy průčelí presbytáře z předbarokního období. Omítky byly restaurátorský zajištěny. Dále bylo provedeno vyklínování a hloubkové spárování trhlin, u opěráků i částečné znovu osazení uvolněných kvádrů, aby byla zajištěna jejich stabilita a nemusely být prováděny další z památkového hlediska nežádoucí zásahy do zdiva a základů (foto E. Vyletová).

V kostele v *Bezdědicích* byly zahájeny přípravné práce statického zajištění a opravy konstrukcí krovu a stropu. V *Březně* pokračovaly v *zámeckém areálu* práce na obnově střechy kočárovny. Práce zahrnovaly kromě tesařských oprav krovu s výměnou krytiny i obnovu truhlářských výplní části objektu. V *kostele sv. Václava* pokračovala oprava fasád na severním průčelí. Důležitou součástí prací je i restaurátorské zajištění kamenných ostění oken s nadokenními římsami, které jsou hloubkově narušeny korozí. U budovy *fary v Dolním Bousově* byla realizována přístavba výtahu. Fara je nyní využívána jako městská knihovna. Přístavba výtahu ukončená v úrovni patra má vnější plášť řešený formou lehké prosklené konstrukce, aby působila ve vztahu k historické budově odlehčeně a transparentně. Na presbytáři *kostela v Řitonicích* byly zahájeny práce obnovy průčelí. Práce zahrnovaly restaurátorské zajištění spodní vrstvy omítky s iluzivními paspartami oken s malovými

Ing. arch. Eva Vyletová

Správní obvod obce Mnichova Hradiště

V *Mnichově Hradišti* probíhaly práce na opravě části roubených konstrukcí v přízemí domu čp. 277. Barokní dům se štítovým průčelím se sochařskou výzdobou má zachovány roubené konstrukce v patře a z části i v přízemí. Z důvodu špatného stavu roubení v zadní části přízemí byla navržena výměna narušených konstrukcí včetně části stropů. Na základě konzultací a po posouzení stavu jednotlivých trámů se podařilo alespoň část z nich zachovat. Dokončeny byly práce obnovy a restaurování kamenné fasády novogotické *hrobky rodin Hendrichovy a Švermovy*. Pokračovaly také práce celkové obnovy náměstí.

V *areálu kostela v Bosni* pokračovala celková obnova ohradní zdi, jejíž součástí byla i vstupní brána. Podkladem pro obnovu plastického členění brány byly nálezy z průzkumu a starší fotografie. V *kostele v Březně* pokračovaly další etapy práce na obnově dřevěných konstrukcí věže. Kostel gotického původu má zachovány hodnotné tesařské konstrukce včetně zvonové stolice ve věži dendrochronologicky datované do 16. století. Horní patro věže má dřevěnou hrázděnou konstrukci s částečně dochovanými výplněmi z cihel a bedněným

a

b

Mnichovo Hradiště, novogotická hrobka rodin Hendrichovy a Švermovy: a – kamenné průčelí bylo poškozené zatékáním s korozi kamene. Po očištění povrchu vodní párou byla provedena konsolidace kamene, redukce tmavých depozitů a síranových krust s doplněním chybějících částí a spárování. Na střeše byly obnoveny dekorativní plechové prvky podle nálezu části originálu a starších fotografií; b – průčelí po restaurování (foto E. Vyletová).

pláštěm. Dokončena byla obnova krytiny z dřevěného šindele, v příštím roce by měla pokračovat oprava vnějšího bedněného pláště. V kostele v Loukově pokračovala oprava fasád. Předmětem letošní etapy byla oprava severního průčelí presbytáře a sakristie s oratoří. Součástí obnovy je restaurování kamenných kružeb oken včetně vitráží. Další etapou pokračovaly opravy v interiéru klasicistního kostela v Kněžmostě. V kostele v Klášteře Hradišti, původně laickém kostele cisterciáckého kláštera, byla zahájena obnova interiéru s restaurováním malířské výzdoby. V kostele v Mohelnici byly po dokončení opravy střech zahájeny restaurátorské práce na konzervaci kamenného zdiva průčelí. Práce zahrnovaly očištění, zpevnění kamene s lokálním doplněním poškozených míst a obnovu spárování, které bylo z velké části narušené nebo zcela chybělo.

Ing. arch. Eva Vyletová

Okres Nymburk

Správní obvod obce Nymburk

Na území ORP Nymburk byla v roce 2022 projednána a realizována řada akcí jak v rámci městské památkové zóny Nymburk, tak na jednotlivých jmenovitě chráněných kulturních památkách v okolních obcích. Opět je potřeba vyzdvihnout

Mohelnice (správní obvod obce Mníchovo Hradiště), kostel. Zahájeny byly restaurátorské práce na konzervaci kamenného průčelí románského kostela, který byl puristicky obnoven v roce 1876. Fotografie zachycuje průběh prací po odstranění narušené spárovací malty, kterou bylo nutné ve velkém rozsahu obnovit. Také u části kvádrů bylo třeba provést lokální doplňky minerálním tmelem (foto E. Vyletová).

Nymburk (správní obvod obce Nymburk), městské opevnění: Pohled na úsek hradby v lokalitě Na Rejdišti, kde bylo v roce 2022 realizováno nejprve zpřístupnění dvou věží a mezilehlého pole pomocí točitých schodišť spojených ochozem a následně oprava střech obou těchto věží. Nově vložené konstrukce schodišť a ochozu byly navrženy tak, aby zásahy do zdiva byly minimální. Nosníky ochozu byly vsazeny do kapes, které ve zdi navrhl a nechal zhotovit při rekonstrukci na počátku 20. století stavitel Ludvík Labler pro jím zamýšlený, avšak nerealizovaný dřevěný ochoz. Volba soudobého materiálového provedení byla vedena ani ne tak snahou jasně odlišit další časovou vrstvu, ale spíše dosáhnout co nejsubtilnější, a tedy co nejméně rušivé konstrukce. Domníváme se, že i přes složitý průběh prací bylo tohoto záměru nakonec dosaženo (foto B. Schmidová).

nout velký přínos vlastní dotace města Nymburk, která je určena vlastníkům staveb, jež se nacházejí v MPZ, ale nejsou jmenovitě chráněnou kulturní památkou. Díky této finanční podpoře je spolupráce vlastníků s orgány památkové péče obecně velmi dobrá, práce jsou zpravidla prováděny postupně v několika etapách a výsledky mají odpovídající kvalitu. Od letošního roku navíc město do dotace zařadilo vedle obnovy fasád, střech a výplní otvorů také opravu opěrných zdí. Právě opěrné zdi zpevňující břehy Malých a Velkých Valů jsou často řešeným problémem, přičemž jejich oprava je zpravidla složitá a finančně náročná. Z proběhlých akcí na území MPZ Nymburk si zaslouží jmenovat kompletní výměna střešní krytiny na budově ZŠ Tyršova čp. 446. Tato majestátní dvoukřídlá stavba s nárožní věží, provedená v neorenesančním stylu, zaujímá v rámci města pohledově velmi exponovanou polohu nad řekou Labe, v místě zaniklého dominikánského kláštera. Opticky zcela nevhodná krytina ze světle šedého alukrytu byla nahrazena režnými pálenými drážkovými taškami, čímž byl učiněn další významný krok ke kultivaci a sjednocení střešní krajiny historického jádra města. V budově Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy zdravotnické čp. 20, ulice Soudní byly vyměněny hlavní vstupní dveře. Budova s velmi zdobně pojatou neorenesanční fasádou původně disponovala náročně řešenými dveřmi s bohatou řezbou a s ornamentální mříží v nadsvětlíku, které však byly v 2. pol. 20. stol. nahrazeny pro svou dobu typickou utilitární kovovou výplní s prosklením. Vzhledem k tomu, že stavba není nemovitou kulturní památkou, a navzdory podpoře z dotačního titulu města se bohužel nepodařilo prosadit výrobu kopie původních dveří. Nová

dveřní výplň je prostá, kazetová, zdobená pouze klapačkou v podobě sloupku s korintskou hlavicí a profilovanou římsou. V iniciativy školy také došlo ke zmenšení výšky dveřních křídel, a tedy změně proporcí. Řemeslné provedení je však velmi kvalitní a i přes výše uvedené výtky lze tuto akci hodnotit pozitivně. Velkou pozornost v rámci města získala demolice domu čp. 217 v ulici Malé Valy. Jednalo se o roubené stavení, druhotně značně upravené, jehož stav se po rozkrytí mladších povrchových úprav ukázal být havarijný. Navzdory snaze zástupců památkové péče zachránit a uchovat tento doklad drobné roubené zástavby, která zde byla dříve patrně zcela běžná, tak bylo vzhledem k okolnostem nakonec rozhodnuto o demolicí. Nový objekt je zděný, hmotově odpovídající původní stavbě, přičemž po dohodě s pracovníky památkové péče byly z původního provedení převzaty alespoň vazné a zároveň stropní trámy s pohledovými zhlavími a řešení štítu s předsazeným párem krokví jako určitá minimální připomínka zaniklé roubenky. Z jmenovitě chráněných kulturních památek na území města Nymburk se v roce 2022 dočkalo dílčí obnovy pouze městské opevnění. Na loňskou konzervaci jednoho hradebního pole poblíž ulice Na Rejdišti navázala oprava střechy dvou věží v téže části. Tato akce byla nejen dobře připravena, ale také byla realizována zkušeným zhotovitelem a pod dohledem autora projektu M. Volejníka i zástupců památkové péče a výsledek je dle očekávání velmi kvalitní. Podstatně problematictější byla realizace zpřístupnění téhož úseku hradby v rozsahu dvou věží a mezilehlého pole. Samotný záměr zpřístupnění hradby, iniciovaný městem Nymburk, byl ze strany NPÚ připuštěn s odkazem na to, že jde o dílčí dokončení romantizující

vize velké obnovy hradeb z počátku 20. století. Jakkoli se tato obnova, vedená stavitelem Ludvíkem Lablerem, v důsledku nepochopení dochovaných konstrukcí minula se skutečnou historickou podobou nymburských hradeb, z dnešního pohledu je již cenným dokladem vývoje teoretického i praktického přístupu k péči o stavební památku na počátku 20. století a také nálady tehdejší společnosti, a to jak v řadách laických, tak odborných.

Mimo území MPZ Nymburk pokračovala oprava střechy kostela sv. Václava v Žitovčicích, podpořená z Programu ochrany architektonického dědictví Ministerstva kultury. Krov v řešeném úseku nad presbytářem se po sejmutí krytiny ukázal být v podstatně horším stavu, než se očekávalo. Většina prací se tak týkala opravy krovu s velkým podílem protéz i výměn celých prvků. Technicky náročná oprava byla provedena kvalitně a v souladu s požadavky památkové péče. V nedalekém Bošíně byla zahájena oprava fasády neorománského evangelického kostela, a to s finanční podporou z Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny. Vzhledem k objemu získaných finančních prostředků a havarijnímu stavu fasády byl zvolen úsek v rozsahu presbytáře a obnova byla rozdělena na dvě etapy, přičemž v roce 2022 bylo provedeno pouze odstranění degradovaných omítek a jejich oprava v hladkých plochách. Obnova profilací, finální nátěr a oprava soklu budou předmětem dalších etap. Mimo jmenovitě chráněný areál kostela se nachází *evangelická fara* z roku 1878, realizovaná v pro svou dobu typickém eklektickém stylu. Zde došlo v roce 2022 ke kvalitní repasi poměrně náročně pojatých vstupních dveří. V obci *Mceley* proběhla v *kostele sv. Václava* kompletní obnova elektroinstalace a osvětlení. Díky poučenému a zodpovědnému přístupu zhotovitele i dalších zúčastněných se podařilo tyto poměrně

Bošín (správní obvod obce Nymburk), evangelický kostel: a, b - fasáda presbytáře před a po provedení obnovy omítek. Fasáda kostela byla v minulosti celoplošně převrstvena tvrdou stríkanou omítkou, která je však v současnosti již fatálně degradovaná, a stejně tak originální jednovrstvá omítka pod ní. Velká část omítek proto musí být nyní provedena zcela nově, a to opět jako dřevem hlazené jednovrstvé vápenné, v souladu se zjištěným původním řešením; c - originální, patrně nepoužité dřevěné štukatéřské šablony, které byly nalezeny na půdě fary a podle nichž budou zhotoveny nové šablony pro obnovu profilací v další etapě. Originální šablony budou opět uschovány na faře (foto B. Schmidová).

rozsáhlé a náročné práce realizovat nejen v požadované technické kvalitě, ale také přiměřeně citlivě vůči této malebné památce středověkého původu. V obcích Kostomlaty nad Labem a Chleby taktéž proběhla obnova v areálech církevních památek, avšak pod vedením obce. V *Kostomlatech nad Labem* se po několikaleté odmlce podařilo dokončit opravu střechy a krovu *kostela sv. Bartoloměje*. Akce zahrnovala kromě

lokálních oprav krovu a výměny střešní krytiny také náročné čištění konstrukcí od holubího trusu, dokončení opravy sanktusníkové věžky a lokální opravu havarijní korunní římsy. Práce značně komplikoval obtížný přístup ke stavbě a návaznost na starší etapy, nakonec však bylo vše provedeno v požadované kvalitě. V *Chlebích* obec zajistila kvalitní opravu severovýchodního úseku ohradní zdi hřbitova v památkově chráněném areálu kostela sv. Vavřince. Na faře čp. 9 v obci *Křinec*, která je z pohledu památkové ochrany součástí areálu barokního kostela sv. Jiljí, uskutečnil její soukromý vlastník v roce 2022 především interiérové práce v úrovni přízemí. Vedle obnovy technických rozvodů byly v objektu provedeny větrané podlahy. Došlo ale také k osazení již dříve projednaných nových okenních výplní. Z profánních památek lze jmenovat *zámek v obci Rožďalovice*, kde na komplikovanou a ve výsledku více než rozpačitou obnovu otopného systému navázala kompletní obnova okenních a vnějších dveřních výplní. Do konce roku 2022 však proběhly víceméně jen přípravné práce, finální zhodnocení akce tak bude předmětem další ročenky.

Ing. arch. Barbora Schmidová

Správní obvod obce Poděbrady

Stejně jako v předešlých letech se i v roce 2022 drtivá většina agendy na území ORP Poděbrady týkala rozsáhlé a architektonicky velmi rozmanité městské památkové zóny Poděbrady. Byla projednána široká škála záměrů, týkající se vedle obvyklých udržovacích prací také často žádaných půdních vestavěb, nástavbe a celkových stavebních úprav objektů, dále oprav oplocení, budování restauračních předzahrádek a v neposlední řadě byly řešeny demolice historických objektů za účelem nové výstavby. Město Poděbrady je z řady důvodů lukrativní lokalitou, v důsledku čehož se řadí mezi území, kde je velký tlak na razantní přestavby a dostavby objektů a novou výstavbu. Bohužel ne vždy se zástupcům památkové péče daří tomuto tlaku úspěšně čelit, částečně i z důvodu někdy rozdílných názorů pracovníků NPÚ ÚOPSC a výkonných referentů památkové péče. Dalším trendem, který se na území MPZ Poděbrady začíná projevovat, je požadavek distributorů elektřiny, aby v rámci úprav sítě elektrického vedení byly přípojkové skříně přesunovány z fasád domů, které se nachází za oplocením, přímo do oplocení. Velkou část MPZ Poděbrady představuje vilová čtvrť z poslední třetiny 19. a z 1. poloviny 20. století, jejíž nedílnou součástí jsou ploty jednotlivých objektů. Jde o rozmanitou škálu výtvarně a řemeslně velice kvalitních prvků, které stejně jako samotné vily dokládají proměnu dobového vkusu i technologických možností a zásadním způsobem se spolupodílí na jedinečném obrazu a charakteru Poděbrad. Zdánlivě podružná problematika údržby elektrické sítě tak představuje plošné ohrožení těchto prvků a je úkolem památkové péče zajistit jejich ochranu. Mezi vydařené akce na území *MPZ Poděbrady* jednoznačně patří celková oprava fasád dvou objektů, a sice *vily čp. 185* na nároží ulic Palachova a Boučkova a obytného domu čp. 57, který je součástí severní fronty ulice Palackého. Obě stavby disponují bohatě plasticky členěnou fasádou ve stylu secese a na obou byla obnova fasády provedena kvalitně, zkušenými štukatéry a v úzké spolupráci se zástupci památkové péče. Naproti tomu *vila čp. 338* na nároží ulic Dr. Horákové a Čiháková stejně jako *dvojice domů čp. 547 a 177* v ulici Tyršova jsou nešťastným dokladem toho, že obnova fasád se strukturovanými, ve hmotě probarvenými omítkami formou jejich přetření krycím fasádním nátěrem je chybná. Tyto omítky jsou mimo jiné zcela charakteristické a určující pro architektonickou tvorbu meziválečné a těsně poválečné 20. století a jejich přetíráním dochází k fatální proměně vzhledu a charakteru staveb a zásahu do originálního architektonického návrhu. V obou jmenovaných případech jde o výsledek rozhodnutí výkonného orgánu MěÚ Poděbrady.

Poděbrady (správní obvod obce Poděbrady), dům čp. 185 v ulici Palachova: a – stav objektu před započatím obnovy fasády. Původní fasáda byla v minulosti celoplošně převrstvena tvrdou stříkanou omítkou. Současní majitelé provedli již dříve její opravu, avšak pouze formou lokálních vysprávek a obnovy fasádního nátěru. Fialový odstín vznikl až druhotně změnou originální zemité šedé barvy, která měla být vybrána na základě průzkumu barevnosti. Tvrdá stříkaná omítka byla před zahájením aktuální obnovy lokálně narušená či zcela odpadlá, originální štukové omítky byly v podstatě celoplošně hloubkově degradované; b – v rámci celkové obnovy v roce 2022 musela být fasáda z velké části očištěna na zdivo a plastické členění bylo vytvořeno nové podle pečlivého zaměření a sejmutí veškerých profilací. Byl též znovu proveden průzkum barevnosti, který však nebyl zcela průkazný. Vzhledem ke zjištěnému a s ohledem na složitost členění bylo nakonec zvoleno velmi decentní rozbarvení v tónech šedookrové, které mělo pouze podpořit přirozené zvýraznění hrubě strukturovaných ploch. Majitelé se však na poslední chvíli bez vědomí orgánů památkové péče rozhodli pro podstatně výraznější rozbarvení (foto B. Schmidová).

Na poli jednotlivých kulturních památek je potřeba zvýšit aktivitu poděbradského probodství, které v loňském roce 2022 využilo dotačního titulu Středočeského kraje a s finanční podporou z Fondu kultury a obnovy památek nechalo zpracovat stavebně historický průzkum budovy *děkanství čp. 72 v Poděbradech* a kostela sv. Vojtěcha v *Libici nad Cidlinou*. Kromě rozšíření poznání o těchto stavbách jsou oba stavebně historické průzkumy kvalitním podkladem pro jejich zamýšlenou obnovu. Vedle konzultace záměrů a předprojektové přípravy pokračovaly mimo MPZ Poděbrady pouze dvě akce započaté v předešlých letech. Na cenném barokním kostele *Zvěstování Panny Marie v Dymokurech* byla realizována další etapa opravy krovu a střechy, a to opět s finanční podporou z Havarijního fondu ministerstva kultury. V obci *Činěves* byla dokončena oprava havarijního úseku ohradní zdi hřbitova v památkově chráněném areálu kostela sv. Václava.

Poděbrady (správní obvod obce Poděbrady), dům čp. 177 v ulici Tyršova: a – stav objektu před obnovou fasády. Ta původně pracovala s kombinací režného zdiva z vápenopískových cihel v rozsahu soklu a minerální strukturovanou omítkou probarvenou ve dvou odstínech – šedookrové a cihlově červené. Jde o řešení, které je pro architekturu meziválečného a těsně poválečného období zcela charakteristické a v MPZ Poděbrady poměrně časté; b – strukturované omítky obecně trpí silným znečištěním, což vede bohužel vlastníkovi k pocitu, že jsou ošklivé, kazí vzhled domu a je potřeba je opravit novým nátěrem. Toto řešení však kromě změny barevnosti zcela potírá původní architektonický záměr a specifičnost daného typu staveb (foto B. Schmidová).

V závěru roku pak došlo v Činěvsi k prasknutí klenby v sutěrenu památkově chráněného špýcharu. Obec naštěstí nechala havarijní stav obratem provizorně zajistit, další osud této drobné kulturní památky je však momentálně nejasný.

Ing. arch. Barbora Schmidová

ORP Lysá nad Labem

Rok 2022 byl v tomto ORP zejména ve znamení opravy a adaptace dvou objektů v majetku Města Lysá nad Labem, šlo o *měšťanský Jedličkův dům čp. 13* a o *starou radnici čp. 23*. V tomto roce byla dokončena rok a půl trvající rekonstrukce Jedličkova domu, který byl dlouhou dobu bez využití. V rámci jeho adaptace na Komunitní centrum, při které se nově využije i půdní prostor pro potřeby sousední Základní školy, byly provedeny nezbytné vyklizecí práce, odstraněny novodobé příčky a novodobá sociální zařízení, při těchto pracích byly v první řadě hájeny a následně restaurovány cenné prvky jako byly dvojce kachlová kamna, dřevěné parkety vídeňských křížů, stropní podhled se štukovým zrcadlem s plastickým listovým a páskovým dekorem, historické obložkové dveře s kazetovými křídly a čtyři sádrové reliéfy s figurálními náměty legionářů z dvacátých let 20. století, zasazené po stranách dvou dveřních vstupů. Byla provedena oprava krovu systémem pro

Lysá nad Labem (správní obvod obce Lysá nad Labem), Jedličkův dům čp. 13 po obnově: a – jižní průčelí z náměstí B. Hrozného; b – severní dvorní strana s novou ocelovo-skleněnou stěnou; c – pohled do parádního pokoje s historickými obložkovými dveřmi, parketami, rokokovými kamny a štukovým stropem s novými osvětlovacími tělesy (foto E. Zápalková).

a

b

Lysá nad Labem (správní obvod obce Lysá nad Labem), stará radnice čp. 23: a – pohled na dřevěný portál do sklepa a novou dveřní výplň; b – pohled do podkrovního víceúčelového sálu (foto E. Zápalková).

tézování, s nutnou úpravou vazných trámů, aby bylo možné podkroví plnohodnotně využít, proběhla nutná rekonstrukce sítě a oprava vnitřních omítek. Renovace dřevěné pavlače z poslední třetiny 19. století proběhla ve formě tvarové kopie se skrytým posílením dvojicí svislých ocelových táhel, opláštěných dřevem do podoby sloupků. V distanci od pavlačové konstrukce byla pro tepelný komfort vystavěna nová svislá uzavírající severní stěna z ocelové konstrukce a skla, o celkové velikosti 14,3 × 5,55 m, dělená na 5 × 12 skleněných tabulí. Tato konstrukce je obrácená do dvora a spolu s deseti střešními okny se z exponovaných míst MPZ Lysá nad Labem vůbec neuplatní. Naopak ze strany náměstí bylo k jižnímu průčelí přistoupeno konzervativně, s rehabilitací hodnotných, ve druhé polovině 20. století spíše potlačených památkových hod-

not. Hlavnímu vchodu byl kvalitně kamenicky obnoven sedlový portál, jeho očištěný kámen znovu zazářil ve zlatožluté barvě. Hlavnímu vchodu byla rovněž repasována dveřní výplň z konce 19. století, dveře mají cennou dekorativní klapačku s reliéfní vyřezávanou hlavící se zvířecím a květinovým motivem, jeho puteec je zdoben perlovcem. Okenní výplně z druhé polky 20. století byly nahrazeny novými dovnitř a ven otevíravými okny s přenesením dobového mosazného kování, nová okna jsou kvalitní truhlářské výrobky se subtilními profily. Fasáda s nepravidelnými rozestupy okenních os je kromě standardního architektonického členění opatřena neobvyklými kubizujícími štukovými suprafenestrami na námět mísy s ovocem a váz s ovocem, tuto zvláštnost doplňuje štukový reliéf sokola s činkou ve štítě. Výrazným prvkem hlavního průčelí je také vysazený balkon v patře, dle historické fotografie pochází z konce 19. století a jeho nynější úprava v bílé barvě kopíruje jeho původní podobu. V rámci celkové obnovy přízemí staré radnice čp. 23 v Lysé nad Labem byl opraven také sklepní prostor. Jeho součástí bylo i restaurování dřevěného portálu z doby výstavby objektu před polovinou 18. století. Původní dveřní výplň se nedochovala a velkým problémem byl požadavek na nové protipožární dveře. Hledala se různá řešení a nakonec byla zvolena varianta nových skleněných výplní v ocelovém rámu. Toto materiálové řešení bylo realizováno i v rámci adaptačních prací v přízemním průjezdu a také v rámci průchodů a výstavby nového ocelového proskleného výtahu do podkroví. V podkroví byla tohoto roku dokončena adaptace na multifunkční sál. Krov nad radnicí je konstrukcí z první třetiny 19. století, s nově vloženou šikmou stolicí po roce 2000, a umožnil tak realizaci tohoto záměru. Krovová konstrukce kromě krokví byla ponechána z větší části viditelná, byla zachována mohutná barokní komínová tělesa s datací dokonče-

Lysá nad Labem (správní obvod obce Lysá nad Labem), stodola v areálu fary čp. 7, pohled na východní obvodovou zeď s výklenky a s datací 1762 po statickém zajištění svislé trhliny vodorovnými helikálními výztužemi.

ní výstavby objektu v roce 1747. Sál o ploše 120 m² a západní zázemí jsou prosvětleny kombinací čtyř okenních otvorů z východního a západního štítu a třemi zvětšenými sedlovými vikýři na jižní straně, a rovněž také kontroverzním pásem pěti střešních oken na severní straně, které nebyly ze strany NPÚ odsouhlaseny, respektive byly schváleny výkonným orgánem státní památkové péče. Stále se domníváme, že tento novodobý prvek snížil hodnotu této historické budovy, bohužel při přípravě projektu nebyla ze strany investora ochota hledat jiné způsoby prosvětlení tohoto nebytového prostoru. V areálu *římskokatolické fary čp. 7 v Lysé nad Labem* byla zahájena oprava *stodoly* z roku 1762. Součástí letošních prací bylo její statické zajištění a zhotovení systému odvodnění s okapovým chodníkem. Na základě statického průzkumu byla provedena sanace trhlin v obvodovém zdivu formou sepnutí pomocí dvou ocelových táhel na vnitřním líci východní a západní štítové zdi, ocelové plotny budou zapraveny pod omítku. Tento systém byl doplněn lokálním sešitím trhlin systémem Helifix. Letos byl také celkově obnoven jižní pozdně barokní *portikus* na vnitřní straně severního křídla *zámku*. Portikus sloužil pro pohodlné nastupování a vystupování panstva z kočáru, jeho rovná střecha byla využívána jako terasa. Na terase ohrazené kamennou proplétanou balustrádou byla zdemontována novodobá pískovcová dlažba a obnovena hydroizolace, při této příležitosti byly obnoveny druhotně uzavřené boční vývody včetně odtoku dvojicí olověných trubek. Následovalo položení dlažby. Součástí prací bylo základní ošetření balustrády proti biologickému napadení, s dokončením restaurování se počítá příští rok. Omítky vnějších průčelí s architektonickým členěním byly lokálně opraveny i za pomoci šablon a finálně opatřeny fasádním nátěrem ve stávající kombinaci dvou barev (lomená bílá a světle žlutá). V letošním roce proběhla další

etapa celkové rekonstrukce kubistické *Beniesovy vily čp. 147 v Lysé nad Labem-Litoli*. V režimu restaurování byla obnovena střední partie východního průčelí objektu, která je řešena mimo klasickou tektoniku. Originálně je zde skloubena šlechtěná tvrdá omítka narůžovělé barvy a režné zdivo z vápenopískových cihel v charakteristických polích a rámcích, v různě lomených rovinách, celé doplněné o cementové jehlancové tvarovky kolem okenních výplní. Na *kounickém zámku* na podnět výkonného orgánu památkové péče proběhla základní kontrola stavu střech, odvodu srážek a zabezpečení proti vniknutí cizích osob. Zámek je na seznamu Ohrožených památek ČR a jeho stav je dlouhodobě neudržitelný, několik let je na prodej, zatím však bez nového majitele.

Mgr. Eva Zápalková

Okres Praha-východ

Správní obvod obce Brandýs nad Labem

V Městské památkové zóně *Brandýs nad Labem* byly v roce 2022 prováděny drobné opravy a stavební úpravy spočívající ve výměně oken, krytiny a v označení provozoven. V jádru MPZ, na Masarykově náměstí, byla prodloužena dočasnost kultivovaného stánku s občerstvením a mobiliářem sympaticky oživujícím. V městském muzeu probíhaly úpravy příslušenství. Památkově nechráněná budova školy v Palachově ulici získala repliky původních oken nalezených na půdě. Tento přívětivý přístup města vyvažuje vstřícnost památkové péče, která podpořila radnici v prosazení moderních přístupů k intaktní budově školy. Projednávání velkého investičního záměru na vnější hranici MPZ pokračovalo v Zápské ulici. Osm identických industriálních objektů bylo zapracováno do

Pakoměřice (správní obvod obce Brandýs nad Labem – Stará Boleslav). V roce 2022 pokračovala obnova fasád, pohled na zámek od východu. V jihovýchodním průčelí byla nalezena kamenná ostění (více viz text V. Jesenského), v severovýchodním průčelí byl prolomení parapetu otevřen vstup do zahrady. Schodiště bude předmětem další etapy (foto H. Řepková).

a

Čelákovice (správní obvod obce Brandýs nad Labem – Stará Boleslav). Novobarošní radnice byla v posledních desetiletích výrazně rozbarvená. Průzkum z lešení odhalil původní monochromní šedou barvu. Nebylo však možné se k ní vrátit. Podařilo se zklidnit pruhované nároží a vrátit tektonickou logiku hodinové věže, jejíž „barevné“ působení bylo původně založeno pouze na kontrastu hladkých a hrubých ploch; a – radnice před obnovou (foto D. Braunstein); b – po obnově; c – struktura omítek v horní části věže (foto H. Řepková).

b

c

nového bytového komplexu. Stávající přízemní domy mají klenby nesené litinovými sloupy do traverv. Tři objekty budou zachovány a dotvořeny půdní vestavbou v novém krovu. U pěti domů budou zachovány nosné konstrukce v parteru, domy budou zvýšeny a výrazově nahrazeny třemi objekty v duchu industriální architektury.

V městské památkové zóně *Stará Boleslav* probíhaly v roce 2022 konzultace obnovy památek, např. oken fary, byl schválen projekt na obnovu probošství. Bylo dokončeno restaurování dvojic symetricky umístěných uličních i dvorních vrat *kanovnické rezidence*. Schválen byl projekt přestavby a dostavby bytových domů v mezilehlém území mezi oběma historickými městy. Pozornost byla věnována i inženýrským sítím, které měly vést v trase archeologické památky inundační most. V obou památkových zónách probíhala agenda přestaveb, dostaveb a stavebních úprav objektů v souladu se zachováním charakteru jádra města. Část agendy tvořily žádosti o zateplení fasád a instalaci fotovoltaických panelů.

V *Císařské Kuchyni* byla zahájena oprava *kaple sv. Václava* precizní opravou vnitřních dveří, jednoduchého kovaného zábradlí schodiště a drátěného plůtku lemuujícího opěrnou zeď. Poněkud paradoxně bude obnova pokračovat opravou kamenného schodiště a rozvolněné opěrné zdi.

V *Čelákovicích* byla dokončena citlivá obnova celého interiéru fary. Novou fasádu získala novobarošní radnice v *Čelákovicích*. Přesto, že průzkum z lešení odhalil pod okrovou fasádou s bílými doplňky původní monochromní šedou barvu, nebylo možné se k ní vrátit. Podařilo se alespoň vrátit tektonickou logiku hodinové věže, dominantě náměstí.

Na *kostele sv. Petra v okovech v Kostelním Hlavnu* pokračovala další etapa obnovy, předmětem byla fasáda a okna presbytáře. Novou fasádu získala i *kaple sv. Jana Nepomuckého v Sedlčáncích*.

V *Mochově* byla dokončena výměna krytiny nad lodí a presbytářem *kostela sv. Bartoloměje*. Krytina sakristie byla pouze přeložena, neboť po jejím rozkrytí byl nalezen zcela degradovaný krov. Obnova bude pokračovat v roce 2023.

Na zámku v *Pakoměřicích* bylo obnoveno severní a západní průčelí. V síni při zahradním průčelí, v níž byl proražen vstup na zahradu, byly původní schody na půdu nahrazeny širším nepřiměřeně zdobeným schodištěm.

Ing. arch. Hana Řepková

Stará Boleslav (správní obvod obce Brandýs nad Labem – Stará Boleslav). V roce 2022 proběhla obnova svlakových uličních i dvorních vrat kanovnické rezidence: a, b – hlavní vrata zevnitř před a po obnově; c – vrata zvenku po obnově, d – detail kování (foto H. Řepková).

I nadále pokračovala celková oprava *městského domu čp. 98 na náměstí v Brandýse nad Labem*. Původ objektu je renesanční, v pramenech je dům zmiňován od poloviny 16. století. V průběhu staletí prošel opakovanými úpravami, dále byl přinejmenším dvakrát zasažen požáry, a to kolem roku 1617 a v roce 1775, a zřejmě byl poškozen i během třicetileté války. S tímto válečným poškozením patrně souvisela obnova domu v 60. letech 17. století, kdy byly odstraněny původní nosné konstrukce v patře a renesanční klenby v přízemí, které byly nahrazeny dřevěnými stropy (v omítkách stěn jsou místy dosud viditelné stopy po klenbě). V té době vznikly také hrázděné příčky v patře, které byly z větší části odstra-

Brandýs nad Labem (správní obvod obce Brandýs nad Labem – Stará Boleslav), úpravy tzv. Plantáže na předzámčí. Zdivo a dlážděné pásy naznačují barokní budovy předzámčí zbořené na počátku 60. let 20. století. Šířku zdiva ověřil archeologický sondážní průzkum, struktura zdiva z místního kamene byla vyzkoušena na vzorcích (foto J. Žižka).

Drasty (správní obvod obce Brandýs nad Labem – Stará Boleslav), pohled na rozestavěný konvent bosých karmelitánek s kostelem, který vznikl proměnou hospodářského dvora se zámečkem (říjen 2022). V pozadí vystupuje střecha hlavního křídla konventu – stavebně upravené stáje se sýpkovým patrem z 20. let 19. století (foto J. Žižka).

něny přestavbou po zmíněném požáru v roce 1775. Poslední velkou úpravou prošel dům v roce 1878, kdy vzniklo nyní členění hlavní fasády a také byla vyměněna vysoká mansardová střecha se šindelovou krytinou za sedlovou s bobrovkami. Významným exteriérovým prvkem v kontextu celého náměstí je bosovaný, půlkruhově zakončený portál průjezdu, tvořící jeden z typů portálů měšťanských domů. Tento portál prochází restaurováním v rámci celkové rehabilitace bohatě zdobené štukové fasády, která bude doplněna kopiemi okenních výplní. Hodnotnými interiérovými prvky jsou pískovcová profilovaná dveřní ostění, jichž se v průjezdu zachovalo celkem devět, některá z nich v torzálním stavu. Dále jsou ve stěnách domu patrná čtyři historická kamenná ostění oken, z nichž jedno je výše zmíněné gotické. V průjezdu zůstal částečně dochován dřevěný záklopový strop, datovaný do let 1665–1666; pod tímto stropem jsou patrné odsekané kamenné konzoly po někdejší valené klenbě s lunetami. Veškeré tyto prvky jsou postupně restaurovány nebo kvalitně řemeslně opravovány.

Ing. arch. Andrea Musilová

ORP Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

V *Brandýse nad Labem* byly zahájeny tři akce obnovy v *areálu zámku – NKP*, z větší části podpořené z IROP. Především probíhala obnova bývalých skleníků před jižním zámeckým průčelím se zajišťováním zdiva s úpravou otvorů, obnovou omítek při zachování omítek historických, nebo přípravou na obnovu podlah. Druhou akcí byla obnova tzv. Plantáže na předzámčí s cestní sítí, výsadbami a zejména z kamene provedenými půdorysnými maketami barokních domů, zbořených na počátku 60. let 20. století. Statické zajištění základů altánu na bastionu u Rudolfinky bylo prvním zásadním krokem k jeho rekonstrukci.

V *kostele sv. Klimenta ve Staré Boleslavi* byly na základě důkladného průzkumu v dolních partiích v interiéru realizovány opatření ke snížení vlhkosti a zejména zasolení omítek a povrchu zdiva.

V *Drastech* rychlým tempem probíhala mimořádná proměna *hospodářského dvora v klášter bosých karmelitek*. Z památkového hlediska významná konverze budovy stájí se sýpkou na hlavní křídlo konventu, znamenala především obnovu krovu s pálenou krytinou a štukového architektonického členění fasád. Přes určité problémy je výsledek vcelku zdařilý. Krov je vcelku kvalitně provedenou kopií původní narušené konstrukce, z 20. let 19. století. V hrubé stavbě se v podstatném rozsahu podařilo realizovat tři nová křídla konventu s ambity a kostel v nároží.

Ing. Jan Žižka

Správní obvod obce Říčany

V *areálu kostela sv. Jiří v Aldašíně* proběhla v roce 2022 oprava fasád i interiéru márnice. V interiéru byl opraven strop, položena cihelná dlažba a opraveny omítky. Opraveny byly také okenní výplně a nově vyrobeny dveře a dvířka do podstřeší. Barevnost všech výplní byla stanovena na základě původního odstínu okenních výplní. Barevnost opravené fasády byla sjednocena s barevností již obnoveného kostela. V *Říčanech* na *kostele sv. Petra a Pavla* pokračovala další etapa opravy fasády, opravováno bylo severní průčelí a východní průčelí s presbytářem. Stejně jako v předešlé etapě bylo nutné opravit zejména narušené dílenské výroky – šambrány a spodní partie fasády. V *areálu zříceniny hradu v Říčanech* je výhledově uvažováno vytvoření prostoru pro moderní vzdělávání pro Muzeum Říčany, město Říčany pro tuto akci připravilo architektonickou soutěž, k posuzování jednotlivých návrhů bylo následně přizváno NPÚ. Na *zámku ve Štíříně* probíhaly dílčí stavební úpravy především provozního charakteru.

V *Kostelci nad Černými lesy* pokračovala oprava *Budilovy vily* čp. 656, navržená architektem Jaroslavem Fragnerem. Práce spočívaly opět zejména v opravě železobetonových teras, akce byla finančně podpořena z Havarijního programu MK ČR. Na území *městské památkové zóny v Kostelci nad Černými lesy* proběhla obnova okenních výplní v úrovni 1. patra *městského muzea* čp. 41 (staré radnice). Zdvojené okenní výplně z 2. poloviny 20. století byly nahrazeny dvojitými okny, která byla vyrobená na základě dochovaných archivních fotografií. Na území *ochranného pásma ve Stříbrné Skalici* pokračovala rekonstrukce hlavní komunikace (ul. Pražská a ul. Sázkavská). V souvislosti s opravou průtahu obcí probíhaly také úpravy přilehlých pochozích komunikací. V centrální části *Stříbrné Skalice*, zahrnující území ochranného pásma a přilehlé okolí, se tak podařilo nahradit stávající nevhodné betonové dlažby i asfaltové povrchy chodníků za kamenné dlažby z odseků. Mezi významnější stavební úpravy na území ochranného pásma je zapotřebí zmínit také zahájení stavebních úprav objektu bývalé *fary* čp. 1, při kterých by mělo dojít i k rehabilitaci vnějšího pláště objektu. Pozitivním zásahem v rámci ochranného pásma je i výměna oken čp. 137, respek-

Aldašín (správní obvod obce Říčany), kostel sv. Jiří: a – objekt márnice před obnovou fasád a interiéru; b – objekt po dokončení obnovy. Barevnost fasády byla volena dle barevnosti kostela (foto J. Černochová).

Stříbrná Skalice (správní obvod obce Říčany), OP. V souvislosti s rekonstrukcí průtahu obcí byla přilehlá zádlažba pochozích komunikací v rozsahu ochranného pásma i v jeho prostředí provedena z kamenných odseků na místo stávajících asfaltových povrchů a betonové zámkové dlažby. Při akci byl kladen důraz na využití všech původních kamenných obrub a další kamenné zádlažby. Problematický byl výběr veřejného osvětlení, které by splňovalo jak technické požadavky na nasvětlení komunikací a přechodů, tak vyhovovalo i po estetické stránce do historického prostředí. Zvoleno bylo osvětlení firmy Rosa Elstav OW Led (foto J. Černochová).

Kostelec nad Černými lesy (správní obvod obce Říčany), městské muzeum čp. 41. Na objektu byla osazena jednoduchá, zdvojená okna z 2. pol. 20. století. Při výměně oken v úrovni 1. patra byla navržena původní podoba dvojitých oken, provedených dle archívni fotografie z počátku 20. století (foto J. Černochová).

Svatbín (správní obvod obce Říčany), OP, dům čp. 35: a – doživající rezná prvorepubliková fasáda z probarveného štuk; b – při opravě fasády bylo původní řešení respektováno, probarvený štuk dodala firma Premix. Absenci nátěru bylo možné zachovat přirozený vzhled, zejména charakteristickou živost povrchu (foto J. Černochová).

tive obnova původních převýšených okenních otvorů a jejich osazení adekvátními dřevěnými výplněmi. Mezi významné opravy na území ochranných pásem v ORP Říčany patří také obnova fasády čp. 35 ve Světíně. Fasáda prvorepublikového domu byla s povrchovou úpravou z režného štuk. Při opravě bylo přistoupeno k zachování tohoto řešení a pro finální úpravu fasády byl zvolen probarvený štuk od firmy Premix. Mimo kulturní památky a území s plošnou památkovou ochranou probíhal ve spolupráci s obcí dílčí památkový dohled při opravě zvoničky v centru Hradových Střimelic.

Mgr. Jindřiška Černochová

V Nebřenicích byly dokončeny stavební úpravy zámku pro nové využití ve vazbě na golfové hřiště s obnovou fasády.

Ing. Jan Žižka

Okres Praha-západ

Správní obvod obce Černošice

I v roce 2022 nadále pokračovaly záchranné práce areálu bývalé *Nové hospody v Tursku*. Byla započata výroba nových dřevěných špaletových oken do hospodářské části. Okna jsou identická jako okna na hlavním objektu hospody (dotace z PZAD). Z PZAD byla i v tomto roce podporována další fáze obnovy krovu lodě *kostela sv. Martina v Tursku*. Valbová střecha hlavní lodě a presbytáře je opatřena taškovou krytinou bobrovkou v korunovém krytí, věž je zastřešena cibulovou bání s lucernou, jejíž menší cibule vrcholí makovicí a kotvícovým křížem. Zde již řadu let práce probíhají velmi kvalitně a zdařile. V rámci areálu zámku Roztoky po dokončení přestavby bývalé stodoly na další výstavní prostory roztockého

muzea byla projekčně připravována revitalizace zámeckého parku, dvora a vodního příkopu, včetně umístění historického dřevěného altánu, restaurování soch a přístavby západního křídla hospodářského zázemí. Proběhla obnova *letní čekárny roztockého nádraží*, která pochází z roku 1911. Veškeré práce probíhaly v restaurátorském a kvalitně řemeslném provedení za pravidelného dozoru památkové péče. Byly ponechány artefakty původní keramické dlažby čekárny. Dlažba byla doplněna novými kopiemi. Ze stratigrafického průzkumu hrázděné konstrukce byla určena původní barevnost nátěru – pařížská zelená, která byla i obnovena. Podářilo se zachránit, restaurovat a navrátit luxferové výplně. Některá pole byla novodobě zazděna bílými cihlami. Do těchto polí byly navraceny repliky skleněných luxfer. Na *zámku v Hradištku* proběhly drobné udržovací práce zámeckého parku a projekčně se začala připravovat obnova, repase a doplnění oken zámecké budovy. Projektová dokumentace se připravovala též na celkovou obnovu *zámku v Úhonicích a Uholičkách*. Na území MPZ města *Jilové u Prahy* byla nejvýraznějším počinem celková obnova *domu čp. 20*, na jehož místě stál původně středověký dům, zvaný *Rathaus*, a snad tedy původně sloužil jako radnice. V roce 1612 koupil čtyři městské parcely domů čp. 18, 19, 20 a 21 řád minoritů od sv. Jakuba v Praze a mezi léty 1623–1627 na nich zbudoval klášterní komplex. V místě domu čp. 20 stál orientovaný kostel, zvaný *Loretánský*, s půlkruhovým presbyteriem. Kostel byl jednolodní, zastřešený valbovou střechou a vstupovalo se do něj západní věžovou předsíní, vrcholící cibulovou bání. Po zrušení kláštera v roce 1785 byl jeho areál rozdělen na pět parcel a kostel upraven na obytný dům. Jeho presbytář byl ubourán a postavena nová jižní obvodová zeď, neboť jižní obvodová zeď kostela byla začleněna do sousedního domu čp. 19. Touto úpravou vznikl stávající průjezd, bylo nastaveno první patro domu a ze strany náměstí byla nad vrata průjezdu, do původní kostelní niky, vložena dřevěná socha *Panny Marie loretánské* z roku 1734. V roce 1895 byl z tehdy zchátralého objektu snesen krov a na jeho místo posazena nízká valbová stříška, opřená o štít domu čp. 21. Mezi nejzajímavější konzultované projekty patří dílčí obnova *Muzea*, které je KP. V *Řevnicích* pokračovala celková obnova *domku čp. 182*, který je KP. Jedná se o zajímavý areál z přelomu 19. a 20. století, který se dochoval v autentickém stavu a představuje doklad přestavby původní lidové architektury. Obytný dům je přízemní a jeho stavební podoba je výsledkem přestavby v roce 1904. Při přestavbě byly použity stavební prvky charakteristické pro stavitelství přelomu 19. a 20. století. V rámci celkové obnovy poutní cestu z Prahy (Strahova) do Hájku, který vznikl v letech 1720–1722, byly celkově opraveny *výklenkové kapličky č. XVIII a XIX*. V *Hostivici* proběhla rehabilitace vnitřních prostor *zámku*, který je v současné době využíván jako radnice. Areál zámku v Hostivici, zahrnuje zámek, zámekovou kapli, sýpku (panský dům) a tři křídla hospodářského dvora. Jádrem stávajícího zámku je (novo)stavba panského sídla z let 1689–1697 pro Johana Eusebia Barboru, hraběnku *Caretto-Millesimo*, tehdejší majitelku tachlovického panství. Záchrana neudržovaného objektu naposledy proběhla v letech 1977–1983 a jeho tehdejší stav před obnovou je dobře patrný z dokumentace z roku 1972. V té době byly odstraněny všechny pozdně barokní skarpové přízdívky až na starší obvodové zdivo, do slepých oken v přízemí byla vložena kamenné ostění a z východní strany byl prorazen hlavní vstup. Tuto stavební etapu sice lze označit za záchrannou, nicméně nelze ji dnes prohlásit za zvláště citlivou a technologicky, materiálově a konstrukčně příliš šťastnou, proto byl během oprav kladen důraz na odstranění nevhodných prvků a technologií a jejich nahrazení prvky vhodnějšími. Cílem úprav bylo rehabilitovat vybrané prostory, a jejich nové využití, které bude lépe vyhovovat potřebám MÚ. Současně došlo k odvlhčení zdiva, které

Roztoky u Prahy (správní obvod Černošice), celkový pohled na letní čekárnu nádraží po celkové obnově (foto A. Musilová).

bylo vlhkostí v rozsahu 1. NP poměrně významně zasaženo. Stavební práce se týkaly převážně novodobých částí a akcí historické budovy zámku, která slouží jako radnice, i přesto byly použity tradiční materiály, technologie, profilace článků a prvků a barevnosti, a proto byly tyto skutečnosti prověřeny na fyzických vzorcích.

Ing. arch. Andrea Musilová

Ve *františkánském klášteře v Hájku* proběhla další etapa odvodu srážkových vod, byla realizována vnější větev kolem jižního, západního a severního křídla klášterní budovy. Ve východním křídle byla dokončena žádoucí rekonstrukce sociálního zařízení pro vnější poutníky.

Mgr. Eva Zápalková

Okres Příbram

Správní obvod obce Dobříš

Na území ORP Dobříš bylo možné největší podíl stavebních aktivit zaznamenat v městské památkové zóně *Nový Knín*. Měšťanský dům čp. 51 na náměstí Jiřího z Poděbrad, nacházející se v pohledově významné poloze vedle kostela sv. Mikuláše, prochází celkovou obnovou. Úskalím prováděných prací bylo dodatečné podání žádosti o změnu stavby před dokončením, která se výrazně odklonila od původního projektu, odsouhlaseného již v roce 2013. Práce byly konzultovány mnohdy až po jejich dokončení, kdy se řešilo zmírnění

dopadu nesprávných řešení. V loňském čísle zmíněný očekávaný citlivý přístup vlastníka v konečném výsledku podlehl současným stavebním trendům. Byla provedena nadkroková izolace, zateplení boční fasády, a ani hodnotné záclonové záklenky nad dveřními otvory v interiéru nebyly zachovány a ustoupily změnám vnitřní dispozice. Nejednou na území MPZ Nový Knín nebyla dodržena předložená projektová dokumentace, bez podání žádosti o vydání závazného stanoviska došlo k opravám a nátěrům fasád, za památkově chráněnou radnici v místě dřívějších archeologických nálezů proběhly svévolné terénní úpravy. Vzhledem k poměrně častému porušování památkového zákona je plánováno řešení přestupků ve spolupráci s městským stavebním úřadem.

Významnou akcí bylo zahájení likvidace dřevomorky na *faře v areálu křížovnického dvora ve Starém Kníně*. Odstraněním podlahových konstrukcí a omítek do výšky zhruba jednoho metru a intenzivním větráním dvou zasažených místností v přízemí se podařilo zastavit šíření dřevokazné houby. Následně je uvažována poměrně nákladná mikrovlnná sanace, skladba nových podlah zatím nebyla předložena.

V *POP Dobříš* pokračoval velký zájem o umístění fotovoltaických panelů na střechách. Na jednotlivé žádosti bylo pohlíženo individuálně dle polohy objektu tak, aby fotovoltaické panely nebyly instalovány v pohledových liniích kulturních památek a nerušily panoramata chráněného území. Bývalý *královský hrad Vargač* má po letitém nevyužívání nového vážného zájemce, jehož záměrem je vytvoření rezidenčního bydlení, v loňském roce proběhly projekční přípravy. V dob-

říšském *kostelíku Povýšení sv. Kříže* se při přesunu originálů soch sv. Judy Tadeáše a sv. Linharta do interiéru mírně propadly některé dlaždice. Výsledky hloubkových sond, provedených pod dohledem archeologů a statika NPÚ, neprokázaly existenci pokračování hrobky umístěné pod presbytářem, zjevnou příčinou bylo zvětrávání podloží. Vzniklé poklesy byly důkladně zaplněny šterkem a ručně zhutněny a sochy bezpečně umístěny na zpevněnou plochu na epištolní a evangelní straně lodi.

Na území *POP Stará Huť* byly řešeny žádosti na posouzení novostaveb, případně na oplocení.

Ing. Dita Hofraitrová

Po celý rok 2022 se i nadále v areálu *zámku Dobříš* řešily problémy se špatně provedenou obnovou *francouzského parku v areálu zámku Dobříš, která proběhla v roce 2020*. Projekčně byla započata oprava krovů a střešního pláště zámeckých budov.

Ing. arch. Andrea Musilová

Správní obvod obce Příbram

V *Příbrami* pokračovaly drobné opravy objektů v ochranném pásmu kostela sv. Jakuba staršího. Došlo k demolici tří historických *domů čp. 104, čp. 105 a čp. 106*, o níž bylo rozhodnuto v odvolacím řízení. Pokračovaly konzultace týkající se obnovy krovu bývalého *Báňského ředitelství*. Velmi intenzivně byly konzultovány interiérové zásahy KP, kulturního domu od Ing. arch. Hilského na *Březových Horách*, v nichž šlo především o zachování podhledové skořepiny sálu loutkového *divadla*, která náleží do trojice originálních, autorsky řešených, podhledových konstrukcí sálů kulturního domu. V *Březnici* proběhly stavební práce v interiéru *fary* v patře. Negativně je nutno pohlížet na práce, které proběhly bez součinnosti s památkovou péčí.

Ing. Markéta Lindauerová

Správní obvod obce Sedlčany

V roce 2022 byla dokončena konverze *sýpky čp. 45 v Krásné Hoře nad Vltavou* na městský úřad s výstavními prostory, která probíhala s finanční podporou MMR z programu pro Regeneraci brownfieldů. V této etapě byla dokončena celková oprava interiéru i obnova fasády. Obnova *zámku čp. 1 v Osečanech* pokračovala zejména v interiéru, akce byla podpořena převážně dotačním titulem PZAD a část u zámecké kaple také z programu MZe SZIF. Obnova se týkala především třech místností druhého patra a práce zahrnovaly mimo jiné opravu podlah, obnovu malovaného dřevěného stropu, restaurátorskou obnovu nalezené výmalby jedné z místností i opravu a doplňování historických dveří a opravu oken budoucí knihovny. Před severním průčelím zámku byla s využitím nalezených kamenných desek vybudována kašna a na nádvoří byl podél fasád položen chodník z historické šestiboké dlažby. V průběhu výkopových prací u zámku byla v prostoru teras nalezena historická kanalizace, ta byla po kontrole archeologů zpět zasypána. V areálu zámku pak probíhala i oprava interiéru obytné části objektu *čp. 66*, který je součástí hospodářského dvora. V zámeckém areálu v *Radiči čp. 1* byla dokončena obnova fasády i oprava zastřešení barokní *sýpky*, práce opět probíhaly ve vysoké kvalitě, pomocí jednovrstvých omítek, doplňovaných k historickým soudržným omítkám. Opravena byla také střecha a fasáda *východního křídla stodoly*. Také na *zámku čp. 1 ve Skryšově* pokračovala obnova interiéru s příspěvím z programu PZAD. V úrovni 1. patra byla ve většině místností dokončena obnova podlah včetně parket a oprava omítek. Dokončeno bylo také restaurování nalezených hodnotných maleb. V přízemí pokračovaly práce na opravě omítek a podlahového souvrství. Ve *Vysokém Chlumci čp. 14*, na objektu

Osečany (správní obvod obce Sedlčany), zámek čp. 1: a – drůhotně poskládaný strop z několika místností ve 2. patře zámku před zahájením obnovy; b – stav po restaurování a přeskládání záklopových prken (foto J. Černochovej).

bývalé správní budovy panství, byla zahájena oprava fasády. V *Jesenici* probíhala celková obnova objektu *čp. 43*, ve kterém je zakomponována kulturní památka – *výklenková kaplička se sochou sv. Jana Nepomuckého*. Dlouhodobě nevyužívaný objekt byl upraven na byty. Při opravě byla kaplička z hmoty domu vyčleněna odlišným barevným pojednáním. U samotného objektu pak došlo zejména k úpravě druhotně upravených okenních otvorů a doplnění adekvátního členění fasády, které pomohlo k rehabilitaci výrazu historického objektu. Na střechu *kapličky sv. Jana Nepomuckého v Jeřichovicích* byl doplněn chybějící kříž a makovice.

Na území *městské památkové zóny Sedlec-Prčice* byla do hlavní brány areálu *kostela sv. Vavřince* v *Prčici* osazena kovaná mříž na místo novodobých dveří, která doplnila stávající mříž v nadsvětlíku brány. Podoba mříže vychází z návrhu NPÚ (Ing. Žižka), s využitím motivu roštu sv. Vavřince i vítkovských růží. U čp. 98 v *Prčici* probíhala obnova dřevěného záchodového přístavku, který byl důležitou součástí této „nové úřednické budovy“ zámku, na objektu rovněž došlo k výměně oken, za nová dřevěná dle původního členění. V *Sedlci* byla zaháje-

Krásná Hora nad Vltavou (správní obvod obce Sedlčany), sýpka čp. 45: a – objekt před zahájením obnovy; b – při opravě fasády byly nalezeny zbytky omítek zřejmě raně barokního původu s iluzivním členěním, na snímku je ryté nárožní kvádrování; c – do sýpky byl po dokončení obnovy přemístěn městský úřad (foto J. Černochová).

Jesenice (správní obvod obce Sedlčany), dům čp. 43 s vetknutou výklenkovou kapličkou, ve které je kulturní památka socha sv. Jana Nepomuckého: a – objekt před zahájením obnovy; b – objekt, který je ve vlastnictví obce, byl opravou přeměněn na bytový dům (foto J. Černochová).

Sedlec-Prčice (správní obvod obce Sedlčany), MPZ, Sedlec čp. 69: a – vzhled domu byl ve 2. polovině 20. století narušen nevhodnou úpravou okenních otvorů a výplní; b – obnova okenních otvorů a jejich osazení adekvátními dvojitými okenními výplněmi pomohly výrazně rehabilitovat podobu historického domu (foto J. Černochová).

Sedlec-Prčice (správní obvod obce Sedlčany), MPZ, Prčice čp. 98: a – historicky nedílnou součástí objektu byl záchodový přístavek; b – přístavek po obnově (foto J. Černochová).

b

a

na rekonstrukce *náměstí 7. května*. Na chodníky a vjezdy je pokládána kamenná zádlazba (na chodnicích je obnovována mozaika, zejména ve skladbě „70 s tmavou dárou na koso“, která je zachycena v některých úsecích na historické fotografii). V průběhu opravy byly v komunikacích zachyceny lokálně i původní kamenné dlažby z divočiny. Tyto dlažby budou využity zpět v prostoru náměstí, zejména u městské studny. Na funkcionalistickém domě čp. 6 byla položena nová pálená krytina. Významný pozitivní dopad na vzhled domu má obnova tvaru okenních otvorů čp. 69 a jejich osazení okny v prvo-republikové podobě.

Mgr. Jindřiška Černochová

Radč (správní obvod obce Sedlčany), zámek čp. 1: a – dominantně situovanou sýpkou původně vedla cesta z Osečan přes zámecký areál, kolem kaple a zámku západním směrem na Chlum a severním na Nové Dvory; b – sýpka a východní křídlo stodoly po opravě fasád a střech. Na sýpce byla zachycena původní barevnost v kombinaci červených článků a lomeně-bílých ploch. Barevnost obnovených fasád byla volena v návaznosti na stávající barevnost zámku (foto J. Černochová).

Okres Rakovník

Správní obvod obce Rakovník

V roce 2022 byla zahájena a dokončena oprava fasády *kostela sv. Štěpána v Senomatech*, významné barokní hřbitovní památky, včetně opravy a repase dřevěných a kovových dveří, opravy hodinového ciferníku. Kamenické repliky čuček byly osazeny na vrchol štítu a koruny zaoblených atik v průčelí po stranách věže byly opatřeny ochranným cínovým plechem. Byla zahájena a dokončena oprava fasád barokní *kaple sv. Anny v Čisté*, vystavěné stranou obce v letech 1716–1717, včetně opravy a výměny okenních výplní a nových vstupních dveří. Po odstranění staré odfouklé omítky většího rozsahu, než se předpokládalo především na hlavním průčelí, byly ing. arch. Vítem Jesenským, Ph.D. nad hlavním vstupem odhaleny prvky předchozích stavebních etap s druhotně zazděnými okenními otvory a zbytky nedochovaných říms. Nálezy byly podrobně zdokumentovány fotograficky i měřičsky a dnes už jsou opět skryty pod novou, čistě vápennou fasádní omítkou a konzervovány tak pro příští generace. Dle jeho návrhu byly také na severní a jižní fasádu doplněna štuková ostění původních, dnes zazděných otvorů.

V *Rakovníku* pokračoval rozsáhlý projekt výstavby Kulturního a vzdělávacího centra okresní knihovny v historickém jádru města, který spojuje tři domy, rekonstrukci *nárožního domu na Husově a Žižkově náměstí* a přestavbu dvou sou-

Rakovník (správní obvod obce Rakovník), dům čp. 227, nález gotického ostění (foto D. Konstatská).

sedních domů, podle projektu ing. arch. K. Zusky. V současné době probíhají dokončovací práce v interiérech. Součástí byla i nová úprava parteru části Žižkova náměstí.

Na území *MPZ Rakovník* proběhlo množství konzultací k úpravám a opravám domů, dostavbám ve vnitroblocích, k záměrům instalace FVE a konzultace k několika projektům v gesci města jako budoucí oprava brány hřbitova, instalace informačních panelů na území MPZ nebo interiérové úpravy historické radnice. Velmi významnou opravou památky je celková rekonstrukce patrového domu v ulici Grillova čp. 227 v bývalém židovském ghettu. Jedna z nejzachovějších historických budov Rakovníka se sedlovou střechou s polovalbami a dřevěnou pavlačí v jižním štítě. Novou dřevěnou truhlářskou konstrukcí masivnější konstrukce pavlače a dřevěných výplní v jižním štítu provedl zkušený truhlář Martin Louženský. Byly provedeny náročné rekonstrukce v interiéru a při odstranění omítky byl proveden předpokládaný nález gotického ostění. Bohužel došlo k jeho částečnému poškození z důvodu necitlivého odstraňování staré omítky. Ostění bude restaurátorsky opraveno v příštím roce, kdy budou též dle dochované dokumentace rehabilitovány omítky a původní architektonické členění fasád. Na *hradě Krakovec* došlo k částečnému zřícení zídky mezi 1. a 2. nádvořím. Při velmi kvalitní kamenické obnově zdi došlo k nálezů štětových dlažeb mezi 1. a 2. nádvořím, byla odsouhlasena jejich postupná skrývka až k hlavní bráně. Na jaře příštího roku bude provedeno zadrnování koruny zídky a obnažená dlažba bude dalším atraktivním prvkem této výjimečné památky 3. čtvrtiny 14. století. Na území *OP NKP Křivoklát* se uskutečnila řada konzultací projektů přestaveb domů, jejich částečných oprav a stavebních úprav. V průběhu projektových prací byl konzultován projekt na novou pěší lávku od nádraží. Lávka nahradí stávající, která je v nevyhovujícím až havarijním stavu. Byla zahájena a probíhá celková rekonstrukce *domu čp. 84*, stojícího na důležitém pohledově exponovaném místě v Budech, přímo pod hradem, u lávky přes Rakovnický potok, na frekventované turistické trase od vlakové zastávky ke hradu. Díky své exponované poloze bude

po dokončení tvořit významný prvek nového náměstíčka, které zde obec Křivoklát plánuje vytvořit. Na *zámku v Olešné*, obklopeném rozlehlým hospodářským dvorem, pokračovala oprava cenného monumentálního barokního krovu s mansardou další fází za podpory z PZAD. Byla provedena kompletní rekonstrukce nejvíce ohrožené partie střechy, jihovýchodního úžlabí západní části. Dále pokládka střešní krytiny z pálených bobrovek na laťování opravené části krovu severní strany severního křídla, ve střední části. Na opravené úseky střechy se provedlo nové oplechování z mědi spolu s instalací měděných okapů a svodů.

Ing. arch. Dagmar Konstatská

Čistá (správní obvod obce Rakovník), kaple sv. Anny, obnova fasády, výměna okenních výplní: a - severní fasáda; b - čelní fasáda s novými vstupními dveřmi (foto D. Konstatská).

Krakovec (správní obvod obce Rakovník), a – obnova částečně zřícené zídky mezi 1. a 2. nádvořím s nálezem štětových dlažeb, jejichž skřívka pokračuje k hlavní bráně (foto M. Bergel); b – obnovená zídka s první vrstvou zadrnování (foto D. Konstatská).

KONCEPČNÍ A PRŮZKUMOVÁ ČINNOST

Rok 2022 přinesl některé nové úkoly a podněty. Ale také některé odpovědi na otázky, které jsme si před lety kladli. Účast v hodnotitelské komisi Vesnice roku poskytla možnost seznámit se s významnou aktivitou, která přinesla širší pohled na prostředí středočeského venkova ve všech souvislostech a přiblížila roli samospráv, občanů i nejrůznějších občanských seskupení. Je to důležitý společenský kontext, ve kterém je pak možno lépe rozumět přístupu k péči o památky, sídelní celky i krajinu. Při hodnocení často přicházela ke slovu péče o památky. Nešlo jen o lidovou architekturu, ale i o významné dominanty, kostely, zámky, sochy, veřejná prostranství a koneckonců i krajinu. U vítězné *Kostelní Lhoty* se na hodnocení významně podílela oprava kostela, která velmi přispěla jak k dobrému vzhledu samotného kostela, tak i ke zhodnocení celého prostoru návsi a vlastně celé obce. Je nutno zdůraznit, že tomu tak bylo díky svědomitému památkovému dohledu Ing. Markéty Gottwaldové, která prosadila obnovu zaniklého členění fasády, které předtím pečlivě nakreslila. Z fádňi fasády deklasované předchozími úpravami se tak stalo plnohodnotné průčelí se značnou vizuální působivostí. Dostáváme se tak k tématu hodnocení provedených oprav památek, toto je jeden z modelových příkladů. Ale i doklad toho, jak se vynaložená pečlivost a píle pracovníka zúročí způsobem, který

převyšuje jeho ambice a očekávání. Modelovým příkladem je oprava také v tom, že opravu zajišťovala obec, která kostel převzala do správy. Je to tedy jedna z ukázek záchrany církevních památek, které se pro církve stávají přebytečnými. Je to jedna z odpovědí na otázky, které jsme si kladli před několika desetiletími.

Z pokračující plošné identifikace hodnot území se začínají více generovat obecné a koncepční otázky. Např. se stále více jeví jako aktuální téma starých cest. Starým cestám se věnovala řada badatelů, řada knih i odborných i populárních statí bylo napsáno, dokonce v Brně se konaly pravidelné semináře na toto téma. Málokteré téma má ovšem tak mizivou odezvu v praxi, jako právě fyzické nakládání s cestami v realitě české (nebo alespoň středočeské) krajiny. V památkové praxi byly cesty na úplném okraji zájmu. Ve Středočeském kraji je zapsána v ústředním seznamu jediná stará cesta. Právě cesty byly, a dosud jsou, jedním z nejhroženějších prvků krajiny. V období socialistické zemědělské velkovýroby byly bezohledně zaorávány, úplně mizely v moři bezbřehých lánů. Avšak ani v novém období, po roce 1989, není zacházení s cestami uspokojivé. Při rekonstrukcích cest, často za peníze Evropské unie, vidíme žalostné výsledky, na řadu takových bylo možno narazit při provádění identifikaci hodnot území. Naštěstí se zdá, že tyto způsoby jsou už nyní povětšinou překonané. Nastalo však aktuální nebezpečí nové, které se týká reliktních cest, zachovaných v lesních porostech. I na to narážíme nejen při plošné identifikaci, ale i nahodile. Týká se devastace reliktních starých cest v rámci likvidace kůrovce kalamity. Ukazuje se však, že nemáme nástroje k tomu, abychom takovým škodám zabránili. Obor památkové péče není nastaven k tomu, aby mohl v tomto ohledu účinně reagovat, a už vůbec ne intervenovat, ani legislativně a organizačně, ale ani koncepčně.

Nacházíme ovšem i pozitivní příklady a je potěšitelné, že jich v poslední době stále přibývá. Nejčastěji pramení ze zájmu obcí, a ještě častěji z angažovanosti občanů sdružených v nejrůznějších občanských sdruženích. Naplňuje se tak to, co jsme např. viděli na začátku 90. let na stáži v Holandsku a co jsme tehdy považovali v podmínkách České republiky za nemyslitelné. Příkladná je např. aktivita občanského sdružení *Jestřábník*, spolku pro ochranu přírody a krajiny v Roztokách, jehož péče o historickou krajinu je příkladná.

V předchozích zprávách jsme vyjádřili lítost nad fatálním úbytkem ovocných stromů v krajině. Již desetiletí pozorujeme nezadržitelné chátrání ovocných sadů v krajině i zánik posledních zbytků ovocných stromořadí lemujících komunikace. V posledních letech ubývají i novodobé intenzivní ovocné

Kostelní Lhota (správní obvod obce Nymburk), vyhlášení vítěze soutěže Vesnice roku 2022 na úrovni Středočeského kraje. Následně Kostelní Lhota zvítězila i v celostátním kole a postoupila do kola evropského (foto V. Láska).

Kostelní Lhota (správní obvod obce Nymburk). Urbanistický rozvrh vesnice určený poměrně pozdním založením vsi v roce 1354 se zachoval dodnes a je charakteristický rozlehlou obdélnou návší. Významnou polohu v čele návsi zaujímá kostel, v dnešní podobě klasicistní. Kostel opravený péčí obce se tak výrazně podílí na současném příznivém dojmu z této vesnice (foto V. Láška).

sady. Těch není velká škoda, v krajině jsou cizorodé a jejich krajinná i přírodní hodnota je nevalná. Na druhé straně se však objevují jako první vlaštovky nové vysokokmenné sady i nová ovocná stromořadí u cest a dokonce i u silnic. V tomto případě jde památková péče vzorem. Dokladem jsou nově založené vysokokmenné sady v areálech NKP, ve *Veltrusech* i na *Kuksu*. Nová ovocná stromořadí u silnic vznikla péčí obcí a měst – možno jmenovat obec *Úholičky*, i město *Roztoky u Prahy*. A i zde přichází ke slovu občanská sdružení – v Roztokách je to již jmenované sdružení *Jestřábník*, v okolí Roztok bylo v minulých letech vysazeno již 200 ovocných stromů. Zaznamenána byla i příkladná aktivita Královeměstského okrašlovacího spolku KOS. S tím zatím nebyl navázán kontakt. Spolupráce byla navázána též s Českým svazem ochránců přírody v rámci projektu *Oživení starých odrůd*. Akce pořádané ve spolupráci EC Meluzina především v rámci výstav a seminářů pořádaných v Domě ochránců přírody v Praze Michli se zabývají i péčí o ovocné sady v krajině a informují i o pozoruhodných výsledcích, které mohou sloužit jako vzor pro ostatní.

Nezbytnými činnostmi bylo i zhodnocení mnohých výsledků odborné činnosti za uplynulá desetiletí, které v době řídicích funkcí byly sice příležitostně vykonávány a shromáždovány, ale na jejich vyhodnocování nebyl tehdy čas. Kromě množství fotografické dokumentace to je i sbírka fragmentů odebraných vzorků barevných úprav fasád. Často to jsou dnes již unikátní ukázky povrchových a barevných úprav omítek, především barokních.

Jako v předchozích letech byla příležitostně pořizovaná fotografie současného stavu památek a poskytována EDIS.

Podle potřeby byla poskytována součinnost i v jiných oblastech odd. garantů, konkrétně se jednalo o činnost v komisi PZAD na Ministerstvu kultury ČR v závěru roku.

Ing. arch. Vojtěch Láška

Kostelní Lhota (správní obvod obce Nymburk). Kostel před opravou působil celkem nevábně a jeho vzhled výrazně pozvedla poslední oprava. Znehodnocené členění fasád bylo velice zdařile obnoveno podle nákresů Ing. Markéty Gottwaldové na základě starých fotografií. Prosadila tu i jednobarevnost, která je v tomto případě patřičná a přispívá k vizuální celistvosti průčelí (foto V. Láška).

AGENDA ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE

Kompletní územně plánovací agenda Středočeského kraje byla během roku 2022 řešena samostatně i ve spolupráci s územními garanty pověřených obcí, odděleními specialistů Územního odborného pracoviště středních Čech a Generálního ředitelství NPÚ.

V součinnosti s oddělením specialistů GŘ byly zpracovávány podklady k vyhodnocení územně plánovací dokumentace obcí, na jejichž území se nacházejí městské či vesnické památkové rezervace obcí, národní kulturní památky a archeologické rezervace. Byla tak připravena vyjádření například k návrhu Regulačního plánu MPR Kolín, RP Třebíz, návrhu změny č. 1 ÚP *Mšeno* s památkovou rezervací *Olešno*. Byly vyhodnoceny zasláné návrhy aktualizací Zásad územního rozvoje Středočeského kraje. Z mnoha zasláných žádostí bylo připraveno např. odborné vyjádření k návrhu Změny č. 1 ÚP *Osov*. Obec je součástí KPZ, tedy cenné komponované kulturní krajiny. V týmu zpracovatelů však evidentně chyběl krajinářský architekt, a tak nebyla věnována pozornost obnově krajiny. Uskutěčnilo se setkání k návrhu RP Centrum obce *Nelahozeves*, v rámci kterého je řešena centrální část obce v místě bývalého panského dvora. Pokračovala vyjádření k návrhu ÚP *Libice nad Cidlinou*, k velmi cennému území s NKP – Slovanské hradiště Slavníkovci a archeologickou památkovou rezervací Slavníkovská Libice. (zadání návrhu územního plánu Libice nad Cidlinou) či památky UNESCO (změna ÚP a regulační plány několika rozvojových lokalit *Průhonice*). V rámci spolupráce s odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje byly vyhotoveny podklady pro posouzení regulačních plánů či územních plánů a jejich změn u obcí s vesnickými a městskými památkovými zónami (změna č. 1

ÚP Lidice, zadání změny č. 2 RP *Brandýs nad Labem* a změny č. 1 RP *Stará Boleslav*), územních plánů a jejich změn v krajině památkové zóně (změny územních plánů v KPZ *Osovsko*). Významnou část agendy tvoří území obcí bez plošné ochrany, pouze s jednotlivými kulturními památkami a menším či větším množstvím cenných, ale nezapsaných objektů lidové i slohové architektury, technických památek a drobné sakrální architektury. V těchto územích probíhá při zpracování vyjádření k ÚP rovněž průzkum a revize hodnot. U hodnotných lokalit je obcím doporučováno uplatňování regulativů, aby nedocházelo ke znehodnocování obrazu sídla včetně panoramatického působení jak v jádrové části, tak v rozvojových lokalitách. I v roce 2021 jsme se vyjadřovali k RP *Panenské Břežany*, který navrhoval zástavbu na dodnes nezastavěných lukách mezi Novým zámekem a bývalou oborou s hájenkou, komponovanou jako architektonický akcent krajiny. Díky kontinuitě ve vyjadřování ÚOP bylo možné argumentovat opakovaným zamítáním zástavby této lokality ještě z doby, kdy Nový zámek nebyl zapsanou kulturní památkou (hájenka jí není dodnes).

Oddělení evidence a dokumentace byly předávány podněty k vložení hodnotných objektů z terénních průzkumů do seznamu sledovaných jevů pro územně analytické podklady.

Garantům území byly poskytovány konzultace a součinnost z hlediska urbanismu a územního plánování při jednáních v agendě novostaveb, technických staveb, přestaveb, dostaveb a demolice v plošně chráněných územích i v areálech či prostředích kulturních památek.

Význam územního plánování pro ochranu nezapsaných hodnot ukazují následující příklady:

V *Brandýse nad Labem* byl díky poučenému zpracovateli do regulačního plánu zapracován areál industriální zástavby mimo MPZ. V rámci návrhu změny RP to bylo ze strany NPÚ

Okres Příbram – fragment jarní krajiny. Z kdysi bohatého členění pozemků zbylo jen několik stop v podobě remízků zarostlých náletovými křovinami. Ty na jaře oživují alespoň některé kvetoucí druhy. Ve stejné roční době ještě v polovině minulého století byla krajina plná kvetoucích ovocných stromů, sadů i stromořadí, z nichž dodnes zůstávají jen žalostné zbytky, jako na stráni v popředí (foto V. Láška).

Záhornice (správní obvod obce Nymburk). Poslední zbytky ovocných stromořadí lemujících komunikace ukazují, jak zejména v jarním období nemají ovocné stromy v krajině adekvátní alternativu (foto V. Láška).

Městec Králové (správní obvod obce Nymburk), Jiráskova stezka. Na dlouhodobý a nyní již alarmující úbytek ovocných stromů v české krajině už začíná poukazovat i reagovat čím dále více jednotlivců i širší veřejnost. V první linii jsou tu občanská sdružení, jako v tomto případě Královeměstecký okrašlovací spolek. K obnovené stezce se váže nově vysázené stromořadí starých odrůd ovocných stromů (foto V. Láška).

kvitováno bez připomínek, před dokončením procesu projednání RP však byla konzultována přestavba tohoto areálu. Díky zapracování industriální zástavby do RP bylo možné regulativy zpřesnit a zpřísnit. V případě, že by areál nebyl součástí RP, byla by možnost regulovat výšku zástavby mnohem menší.

Druhý případ je smutnější, ale rovněž poučný. Malá obec *Vojkov na Voticku* má několik zapsaných kulturních památek (areál zámku s hospodářským dvorem, kostel a kapličku). Regulační plán samozřejmě nemá, ale nemá stejně jako většina obcí ani své hodnotné stavby zapsané do územně analytických podkladů. Jedno z nejstarších stavení ve Vojkově, čp. 21 v sousedství zámeckého areálu tak ustoupilo řadové zástavbě motorestového typu. Na místě obdélného zčásti podsklepeného stavení skládajícího se z nejstarší části s goticky strmým krovem, mladší klasicistní části a stodoly z 30. let 20. století má vyrůst devět výškově posunutých identických domků-garsonek s parkovacím stáním samostatně přístupných ze strany příjezdu k zámku. Hodnotné stavení v pohledové vazbě se zámek a zámeckým parkem nepožívalo památkovou ochranu a nebylo ani zapsáno v ÚAP. Územní plán je ochránit mohl, ale úředníci jej vykládali účelově v neprospěch hodnotné stavby. Přestože ÚP zde připouští pouze bydlení v rodinných domech, a nikoliv přechodné ubytování, nebylo NPÚ umožněno podobu novostavby z hlediska památkové péče zásadněji ovlivnit. Některé prozíravé obce už mají pro takové případy v územně plánovací dokumentaci zakotven zákaz stavby rodinných domů s více než dvěma byty a připouštějí u jednoho domu jen jediný vstup. Stavební úřad však posoudil návrh stavebníka nikoliv podle věcné podstaty, ale podle dikce žádosti. Zde má „řadový dům“ devět samostatných vstupů a dle příslušných orgánů je to v pořádku. Dle hodnocení NPÚ se jedná o devět garsonek s vlastními vstupy, tedy devět samostatných domků. Náročné bylo i jednání o prozkoumání stáří a zdokumentování hodnot nejstarších částí objektu odsouzeného k zániku. Cenný objekt z masivního kamenného zdiva byl srovnán se zemí bez prohlídky i dokumentace interiéru. Je známo, že ani zápis mezi kulturní památky vždy ochrání objektu nepomůže, ale poučení z kauzy lze přece jen vyvodit. Ukázal se zde význam včasného a důsledného vkládání hodnotných objektů do územně analytických podkladů.

Ing. arch. Jitka Brychtová

Radějovice, okres Praha-východ: a – pohled na jeden z úvozů mimořádně bohatého svazku úvozů staré cesty, která do jisté míry předurčila průběh mnohem pozdější staré benešovské silnice. Terénní konfigurace tu byla mimořádně dobře zachována. Na snímku je jeden z nejvýraznějších úvozů svazku v roce 2020 (foto V. Láška); b – tentýž úvoz dnes. Kůrovcová kalamita a ještě spíše následná těžba způsobila devastaci terénních reliktů v lesích nejen zde. Ukazuje se, že pokud nejde o prohlášené archeologické památky, není památková péče připravena reagovat na takové situace nejen legislativně, ale ani odborně a koncepčně (foto V. Láška).

ODDĚLENÍ SPECIALISTŮ

Oddělení specialistů zajišťuje péči o specifické druhy památek, zejména lidovou architekturu, technické památky a historické zahrady a parky. Řeší rovněž agendu urbanistickou. Práce celého oddělení byla zaměřena na průzkumy, dokumentaci a památkový dohled při obnově památek.

LIDOVÁ ARCHITEKTURA

V roce 2022 byla činnost oddělení zaměřena zejména na památkový dohled akcí obnovy, zejména těch, které byly spolufinancovány z dotačních programů MK ČR i jiných poskytovatelů. Na území Středočeského kraje bylo realizováno velké množství stavebních oprav památek lidové architektury. Většina z nich byla podpořena příspěvkem z Havarijního programu, v plošně chráněných vesnických sídlech pak z Programu péče o vesnické památkové rezervace a zóny.

Okres Benešov

Správní obvod obce Vlašim

V osadě *Petrova Lhota*, která je součástí obce *Studený*, byla dokončena celková obnova haltýřů – drobných roubených stavbiček stojících v ploše místního návesního rybníka. Náležely k jednotlivým usedlostem a byly v nich drženy ulovené ryby. Z původních čtyř doložených haltýřů jsou do dnešních dní dochovány pouze dva. Jedná se o zcela unikátní lidové stavby, které nemají v rámci kraje, ale ani republiky, známou analogii. V roce 2022 byla realizována obnova druhého z dochovaných haltýřů, náležejícího ke Kamarýtovu statku. Celá drobná roubená stavba byla rozebrána až na úroveň vodní hladiny, následně byl na původní, pod hladinou uložený roubený rám položen nový prahový trám a na něj znovu sestaveny roubené stěny, přičemž jižní stěna musela být zcela nahrazena novými trámy v důsledku extrémního napadení dřevokazným hmyzem. Také původní dveřní výplň s diagonálně skládaným pláštěm byla ve spodní části vlivem kolísající vodní hladiny zcela zničena hnilobou. Rám dveří byl proveden nově, střední nejdelší prkna skladby byla nahrazena novými a zdravé části původních prken byly použity na doplnění a nahrazení kratších prken v bedněném plášti. Akce byla podpořena z Havarijního a střešního programu MK.

Mgr. Jana Berková

Okres Beroun

Správní obvod obce Beroun

V letošním roce byla ve VPZ *Korno* dokončena poměrně zdařilá celková obnova domu původní usedlosti čp. 21, který je v současnosti sídlem Obecního úřadu Korno. Do značné míry se podařilo rehabilitovat tradiční hmotu a podobu vnějšího pláště stavby, která byla před zahájením prací degradována utilitárními zásahy z druhé poloviny 20. století. Dům se nachází v pohledově exponované pozici jižní strany návsi a svým charakterem ovlivňuje celý návesní prostor VPZ.

V poloroubeném domě čp. 10 v *Kublově*, který je rodným domem skladatele J. L. Zvonáře, proběhlo odstranění druhotných novodobých konstrukcí. Bednění, podhledy, plenty a obklady nedovolovaly posouzení reálného stavebně technického stavu stavby a nebylo možné navrhnout postup uvazované celkové stavební obnovy. Po sejmutí podhledu ve světnici byl objeven původní záklopový strop včetně dochovaných původně exteriérových prken. Z porovnání záklopového stropu se

Petrova Lhota (správní obvod obce Vlašim). Roubené haltýře stojící na ploše návesního rybníka jsou unikátními součástmi lidového stavitelství středních Čech. Jsou pozůstatkem někdejšího většího souboru těchto drobných staveb, které sloužily k uchování živých ryb po výlovu okolních rybníků. V důsledku zanesení rybníka bahnem a úbytku vody došlo k poměrně velkému poškození obou drobných staveb. V roce 2022 došlo na celkovou obnovu druhého z nich. Stavba byla rozebrána a přenesena do dílny. Spodní části stavby, které byly trvale pod vodou, byly ponechány na svém místě. Čelní stěna objektu byla zcela zničena hnilobou a působením dřevokazného hmyzu a bylo nutno přikročit k rozsáhlým výměnám. Práce bylo nutno dokončit před opětovným napuštěním vyčištěného rybníka (foto J. Berková).

souvisejícími konstrukcemi krovu, stropních trámů a roubení vyplývá, že starší roubená světnice byla v minulosti přeroubena a prodloužena oproti původnímu stavu v hlavním štitovém průčelí a rozšířena v obou podélných stranách, přičemž na dvorní straně je stavba rozšířena o hloubku přesahu trámů nad zápraží. Nálezová situace byla fotograficky dokumentována a je zvažována prezentace stavebního vývoje objektu v rámci plánovaného muzejního provozu. V areálu usedlosti čp. 3 ve *Žloutkovicích* došlo k havárii pilířové stodoly. Poškozené pilíře západní perny a dlouhodobé zatékání dožívajícím střešním pláštěm způsobily částečnou destrukci krovu nad touto pernou. Vzhledem ke změně majitele usedlosti nebylo do konce roku provedeno provizorní zabezpečení stavby nařízené stavebním úřadem.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Okres Kladno

Správní obvod obce Kladno

Celková obnova areálu usedlosti čp. 52 v *Kačici* pokračovala obnovou zápraží a drobných hospodářských staveb. Od roku 2020 probíhají složité jednání ve věci ohrožení areálu usedlosti čp. 2 v *Sakách* výstavbou retenční nádrže s navazujícími úpravami terénu. Problematické vodohospodářské dílo v bezprostřední blízkosti památkově chráněného areálu nemá, mimo jiné, vyřešen bezpečný odtok. V letošním roce poskytlo naše pracoviště podklady památkové inspekci MKČR, která reagovala na řízení MZČR v této věci. Současně bylo na podnět památkové inspekce zpracováno pro MZČR také odborné vyjádření našeho pracoviště. Ohrožený areál náleží k nejhodnotnějším usedlostem a svým významem přesahuje území středních Čech. Ve zděném domě se unikátně dochovalo roubené jádro dymné jizby, které patří k nejstarším dokladům vesnické architektury v ČR.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Okres Kutná Hora

Správní obvod obce Kutná Hora

V areálu bývalého Feldekova vodního mlýna čp. 79 v *Bylanech* byla zahájena tolik potřebná celková obnova doposud předchozími vlastníky velmi zanedbaných objektů. První etapa byla zaměřena na obnovu zcela havarijního krovu na stodole. V důsledku dlouhodobého zatékání byl původní ham-

Bylany (správní obvod obce Kutná Hora), areál bývalého vodního mlýna, zvaného Feldekův. Díky novému vlastníkovi byla zahájena postupná celková obnova areálu, která započala záchranou stodoly, jejíž krov hrozil zřícením. V rámci obnovy se podařilo zachránit část nosných prvků a hambalků, vaznice a krokve musely být zcela nahrazeny novými. Stav po dokončení tesařských prací (foto J. Berková).

Vepřek (správní obvod obce Kralupy nad Vltavou), areál tzv. „Satranova“ vodního mlýna čp. 19. Dny lidové architektury Středočeského kraje 2022, komentovaná prohlídka barokní mlýnice (foto M. Hanzlíková).

balkový krov se středovou vaznicí z konce 18. století ve zcela havarijním stavu. Musel být proto rozebrán a poškozené prvky v rozsahu téměř všech krokví, několika hambalků a středové vaznice byly nahrazeny novými tesanými trámy provedenými podle původních prvků. Na znovu postavený opravený krov bude na počátku následujícího roku položena krytina z druhotně použitých vyříděných starých tašek bobrovek, které si nový vlastník zajistil. V *Kutné Hoře* byla realizována obnova a dostavba poškozených kamenných ohradních zdí areálu Těšitelova mlýna, zvaného též *Dänemark*. V rámci akce byly s vysokou řemeslnou kvalitou dozděny popadané části zdíva a upravena koruna zdí. Ve VPZ *Losiny* pokračovala obnova usedlosti čp. 2, zaměřená na obnovu krovu, stropů a výměnu krytiny na objektu chléva, který navazuje na obytné stavení. Stará pálená drážková krytina z 30. let byla nahrazena novou stejného druhu.

Mgr. Jana Berková

Okres Mělník

Správní obvod obce Kralupy nad Vltavou

V letošním roce byla dokončena obnova budovy tzv. „nové mlýnice“ a hlavní vjezdové brány v areálu tzv. „Satranova vodního mlýna“ čp. 19 ve *Vepřku*. Od roku 2020 zde proběhlo několik akcí pro veřejnost se zpřístupněním barokní mlýnice po její celkové obnově. V letošním roce hostil areál mlýna Dny lidové architektury Středočeského kraje 2022, s podtitulem Vodní mlýny Středočeského kraje. Zdařilou akci s různorodým doprovodným programem doplňovaly tematicky zaměřené prohlídky s výkladem, dvě panelové výstavy a komorní odborně-popularizační seminář.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Správní obvod obce Mělník

Ve VPZ *Jestřebice* pokračovala další etapou obnova roubeného domu v usedlosti čp. 4, tentokrát zaměřená na obnovu další části hliněných omítek v interiéru patra, obnovu vnějších okenních výplní a opravu dřevěné podlahy v patře nad světnicí. Na roubeném patrovém domě čp. 31 pokračovaly práce na obnově roubené stěny západního štítového průčelí, která oproti předpokladům z předchozí etapy prací musela být nahrazena novým roubením v celém rozsahu. Havarijní

Vidím (správní obvod obce Mělník), kostel sv. Martina. V návaznosti na předchozí obnovu ciferníků věžních hodin z roku 1878 byla provedena celková oprava původního hodinového stroje (foto J. Berková).

stav trámů byl důsledkem nevhodného překrytí stěny neprodyšnou omítkou, realizovanou asi v poslední třetině 20. století předchozími vlastníky. Obě uvedené akce byly podpořeny z Programu péče o VPR a VPZ. Ve VPZ *Lobeč* probíhá už řadu let postupná celková obnova areálu parostrojního pivovaru. V letošní etapě byla provedena obnova severní části sklepa, která zahrnovala náročné odvedení spodní vody z konstrukce podlahy, provedení nové prodyšné cihelné podlahy a obnovu omítek. Ve VPR *Nosálov* pokračovala po roční odmlce obnova roubeného patrového domu bývalé usedlosti čp. 3. V rámci této etapy byla dokončena obnova vnějšího pláště, která zahrnovala zejména obnovu obkladu hlavního štítového průčelí z eternitových šablon. Tento prvek je charakteristický pro úpravu roubených staveb dané oblasti v období 30.–40. let 20. století. V patře se podařilo zachránit původní šablony, vlastní štít však musel být vzhledem k množství chybějících šablon proveden z nového materiálu. Ve VPR *Nové Osinalice* byla zahájena celková obnova domu čp. 9. Práce zahrnovaly opravu roubených konstrukcí, kterou však zhotovitel prací bez předchozího projednání stavu konstrukcí po sejmutí vnitřních omítek pojal jako celkovou náhradu poškozených konstrukcí a nahradil stěny přízemí světnicového dílu v plném rozsahu novým roubením. Ve VPR *Olešno* probíhaly práce na obnově komorového dílu domu čp. 1 v dolní části vesnice. Do svahu zapuštěná neizolovaná zděná část přízemí byla zdrojem mimořádně rozsáhlého napadení stavby dřevomorkou, která zcela poškodila konstrukce roubeného patra. V rámci prací muselo být celé přízemí přezděno z nového materiálu a do terénu zapuštěná část nově založena s opěrnou stěnou a izolací. V rámci této etapy byly provedeny hrubé základní práce, v následujícím roce bude přikročeno k dozvězení kamenného zdiva a obnovení roubených a hrázděných konstrukcí patra. Na území VPZ *Střezivojice* proběhla první etapa obnovy šindelové střešní krytiny na domě čp. 4. Oproti původnímu předpokladu se přistoupilo k celkové výměně za nový šindel.

Na území VPZ *Vidím* probíhal poměrně čilý stavební ruch, zaměřený zejména na obnovu rodinných domů a chalup. Nejvýznamnějším počinem roku je však velmi zdařilá oprava věžních hodin na kostele sv. Martina, která zahrnovala celkovou obnovu a konzervaci hodinového stroje z poslední třetiny 19. století a zejména opravu zavěšení hodinových cimbálů a jejich obnovu. V rámci akce došlo rovněž k zavěšení demontova-

ného zvonu sv. Sophie do zvonového patra ve věži. Akce byla spolufinancována z Programu péče o VPR a VPZ. S podporou téhož programu byla realizována také další etapa obnovy roubeného patrového domu čp. 80 v Dolní Vidimi, zaměřená na obnovu podlah a další související práce. Nemalým přínosem pro vzhled horní části vesnice je zdařilá obnova fasády na domě čp. 13, která zahrnovala také výměnu novodobých nečleněných oken za tradiční dřevěné členěné výplně. Současně proběhla dostavba hmotové repliky hospodářského objektu ve dvoře, který byl před rokem odstraněn bez vědomí orgánu památkové péče. Na roubeném domě čp. 25 byla zahájena celková obnova a úprava k trvalému bydlení. Práce byly v počáteční fázi zaměřeny zejména na tesařskou obnovu roubených konstrukcí, v další etapě zahrnou také velmi potřebnou úpravu dvorního průčelí s přístavkem novodobého zádveří, které bude nahrazeno kultivovanější formou. Vzhledu horní části vesnice rovněž velmi prospěla obnova vnějšího pláště domu čp. 44, který je situován nedaleko kostela v jádru vesnice. V rámci prací byla na domě obnovena štítová nadezdívka, eternitová krytina z 80. let nahrazena pálenými bobrovkami a formátem nevhodná čtvercová okna z téhož období nahrazena replikami oken dvoukřídlých, členěných na drobné tabulky.

Ve VPZ *Vrbno* byla realizována celková obnova bývalé usedlosti čp. 33, která sice dnes není kulturní památkou ve smyslu zákona, ale má nemalý vliv na celkový charakter jádra VPZ. Vedle celkové opravy a úprav vnitřní dispozice obou dochovaných staveb (obytného a hospodářského stavení) byla hmotově rekonstruována polozaniklá stodola. Pro vzhled vesnice však měla zásadní význam obnova všech střech, které byly pokryty pálenými bobrovkami, a obnova fasády do tradiční podoby. V kontrastu k tomuto úspěchu však přetrvává havarijní stav jediné památkově chráněné usedlosti čp. 21, kde vlastníci nadále nejenže zcela zanedbávají základní údržbu, ale ponechal nezabezpečenou a předchozími nepovolenými zásahy ohroženou památku bez jakéhokoli zajištění.

Mimo plošně chráněná území probíhala obnova některých památek lidové architektury, byť v menším rozsahu. V osadě *Ráj*, která se součástí města Mšena, pokračovala obnova oken na roubeném patrovém domě čp. 9. Ve *Vysoké* pokračovala obnova fasády na dvorní stěně hospodářského křídla, jejíž součástí byla rovněž obnova pískovcových krakorců pavlače a truhlářská oprava a repase dveřních a žaluziových okenních výplní v patře.

Mgr. Jana Berková

Okres Mladá Boleslav

Správní obvod obce Mladá Boleslav

Ve VPZ *Skalsko* byla realizována výměna střešní krytiny na domě čp. 30, který má v patře dochovány hrázděné komory z konce 16. století. Stará krytina byla nahrazena opět vlákno-cementovými čtvercovými šablonami. V prostoru návsí byla realizována celková obnova vodní nádrže, jejíž obvodové stěny z pískovcových bloků byly částečně přezděny ze stejného materiálu. Celkový efekt obnovy však poněkud stírá ne zcela ideální kvalita provedení, zejména ve skladbě kamene. Zásadním problémem na území VPZ však je doposud nedořešená neomluvitelná devastace památkově chráněného domu usedlosti čp. 17, kde vlastníci umožnili zahájení plánované obnovy střešního pláště, která nebyla doposud dokončena, a objekt nebyl řádně zajištěn proti zatékání. Devastace stavby proto po celý rok pokračovala. V průběhu roku pokračovala rovněž nesnadná jednání ve věci určení vlastníka brány u tohoto objektu. Památkově chráněná stavba je renesančního původu, řadu let chátrá a nevyjasněnost vlastnictví znemožňuje zahájení její obnovy.

Víska (správní obvod obce Mladá Boleslav), VPR. Dům usedlosti čp. 7 – stav hlavního průčelí před zahájením obnovy, jejímž cílem byla rehabilitace stavu z roku 1921, kdy došlo k výrazné změně podoby průčelí v souvislosti s výměnou krovy a krytiny (foto J. Berková).

Víska (správní obvod obce Mladá Boleslav), VPR čp. 7. Detail ozdobné výplně ve vrcholu štítu, jejíž ornamentální řezba byla rekonstruována na základě dochovaných dobových fotografií (foto J. Berková).

Víska (správní obvod obce Mladá Boleslav), VPR. Dům usedlosti čp. 7, stav průčelí po dokončení obnovy. V rámci akce byla na roubené stěny vrácena štuková omítka s lizénami v nárožích, doplněna ostění oken s navrácením profilovaných říms a menších oken s členěnými křídly. Novodobá makovička byla nahrazena hrotnicí s replikou původní korouhve s datací (foto J. Berková).

Ve vesnické památkové zóně *Střehom* byla realizována obnova mostu u stavidla místního rybníka. V rámci prací byly opraveny mostní opěry, které jsou součástí výpusti rybníka a vyměněna dřevěná mostovka. Na území VPR *Víska* byla realizována oprava roubené obvodové stěny hlavního průčelí domu čp. 4, kde byly spodní partie stěny včetně patního trámu napadeny dřevokaznými škůdci. Hlavní akcí na území VPR však byla velmi zdařilá obnova hlavního průčelí domu čp. 7,

kteří stojí uprostřed východní strany návsi. Roubená patrová stavba pocházející v jádru z přelomu 18. a 19. století byla zásadním způsobem upravena ve 20. letech 20. století v souvislosti se změnou spalné střešní krytiny za tašky, což vedlo k výměně krovy a změně jeho sklonu a doplnění štítu o dobové zdobné prvky, jakými byla předsazená ozdobná dřevěná výplň ve vrcholu štítu zakončená makovičkou. S touto změnou souvisela rovněž úprava stěny hlavního průčelí, kdy bylo roubení pře-

kryto štukovou omítkou s nárožními pilastry. Tato úprava asi ve 40. letech 20. století zanikla a byla nahrazena eternitovým obkladem, který byl vlastníkem odstraněn na počátku 90. let 20. století. Od té doby byla roubená konstrukce odhalená. V rámci obnovy byla provedena tesařská oprava a konzervace trámů roubení, rehabilitována starší podoba oken v patře hlavního průčelí, kde byly doplněny okenní sloupky a nadokenní profilované římsy a následně rekonstruována fasáda do původní podoby podle dochovaných dobových fotografií. Obnovené průčelí tak velmi pozitivně doplňuje malebný vzhled celé návsi. Akce byla spolufinancována z Programu péče o VPR a VPZ.

Z akcí obnovy kulturních památek mimo plošně chráněná území je nutno zmínit probíhající celkovou obnovu domu čp. 26 v obci *Líny*. V rámci letošní etapy byly dokončeny opravy hliněných omítek v patře a provedena restaurátorská obnova malovaných okenic. V areálu Panina dvora v *Bělé pod Bezdězem* byla realizována obnova fasády obytného stavení. Obnova vycházela z dochovaného stavu a barevnosti. V objektu roubené sýpky v témže areálu byla zahájena oprava dřevěných podlah.

Mgr. Jana Berková

Správní obvod obce Mnichovo Hradiště

V památkově plošně chráněných venkovských územích probíhala pravidelná kontrola stavu. Ve VPZ *Loukov* byla zahájena celková oprava krovu na stodole v areálu usedlosti čp. 28. V důsledku dlouhodobého zatékání byla část krovu prolomená a bylo třeba přikročit k poměrně rozsáhlé výměně prvků krovu, zejména krokvi. Součástí akce byla rovněž oprava zděných pilířů, na kterých je osazena bedněná nástavba. Opravený krov byl doplněn bedněním s lepenkou. Pokládka střešní krytiny z eternitových šablon je naplánována na příští rok. V sousední usedlosti čp. 27 byla realizována výměna šindelové krytiny na polovalbě v hlavním štítovém průčelí domu a navazujících okrajích střešní plochy. Obě akce byly podpořeny z Programu péče o VPZ a VPR.

Na území VPR *Mušský*, která je jednou z nejlépe dochovaných vesnic Středočeského kraje, byla v usedlosti čp. 14 realizována rekonstrukce pilířové stodoly. Na stavbě byla v předchozím roce provedena velmi zdařilá oprava nosných pilířů z pískovcových kvádrů a opraven krov. Před dokončením obnovy však v závěru roku 2021 došlo při vichřici k havárii, která přinesla destrukci opraveného krovu a zlomení několika pilířů. V průběhu roku potom probíhala celková rekonstrukce stavby do původní podoby. Vzhledem k tomu, že stavba není kulturní památkou, i když je pro charakter jádra VPR velmi významná, nebylo možno rekonstrukci podpořit z finančních zdrojů památkové péče. O to více oceňujeme přístup vlastníka, který s nemalými náklady stavbu opět obnovil.

V prostoru návsi byla s podporou Programu péče o VPR a VPZ realizována celková obnova pomníku obětí první světové války. Mohyla, postavená ve 30. letech 20. století místními občany z místního lomového čediče, doplněná nápisovou deskou, byla restaurátorsky opravena a přespárována. Velký podíl prací zabírala rovněž celková obnova dobového kovového oplocení s rámovými výplněmi z pletiva, osazenými do kovových sloupků zakončených kovovými růžemi. Oplocení muselo být demontováno, v dílně repasováno a doplněno o chybějící zdobné prvky a zpětně osazeno na přezděnou podezdívku z pískovcových kvádrů. Povrch byl podle původního stavu opět opatřen zelenou krycí barvou. V sousedství pomníku byla zahájena dlouho očekávaná obnova a revitalizace vodní nádrže, tzv. kalu, která by měla přinést rehabilitaci tradiční podoby a odstranění betonových prefabrikátů, kterými byl zpevněn břeh při poslední obnově realizované asi v 80. letech 20. století.

Mgr. Jana Berková

Loukov, (správní obvod obce Mnichovo Hradiště), VPZ, stodola v usedlosti čp. 28. Krov nad roubenou částí stodoly byl ve zcela havarijním stavu a vyžádal si poměrně značný rozsah výměn. V následujícím roce bude na plně bednění položena krytina z vláknocementových šablon, která již kryje mladší polovinu stodoly, jejíž krov byl obnoven před několika lety (foto J. Berková).

Mušský (správní obvod obce Mnichovo Hradiště), VPR. Pomník padlým v první světové válce stojí uprostřed návsi již od 30. let 20. století. Po celou tuto dobu nebyl ve větším rozsahu opravován. Je postaven z místního lomového čediče a ohrazen oplocením, které dnes vnímáme jako hodnotný dobový prvek. V rámci obnovy bylo dbáno na důsledné zachování jeho původní podoby (foto J. Berková).

Správní obvod Nymburk

V jihovýchodní části VPR *Bošín*, v enklávě s drobnou zástavbou, proběhla v minulém roce obnova domu čp. 47. V rozporu s dohodnutým zachováním kolmé drobné roubené hospodářské přístavby, vlastník tuto část v letošním roce bez vědomí památkových orgánů přezdil.

V SZ části VPZ *Sovenice* byla dokončena zdařilá neutrálně působící minimalistická novostavba v prostoru zahrad. Poměrně drobný obytný objekt tradiční hmoty je opatřen dřevěnými lamelami, aby svým vnějším pláštěm evokoval seníky, které bývaly situovány v zahradách usedlostí.

Ve areálu usedlosti čp. 4 ve VPZ *Pojedy* proběhla za spoluúčasti PPVPZ první etapa lokálního zajištění krovu včetně provedení kopie profilované římsy v hlavním štítovém průče-

lí, očištění a lokálního doplnění lomenice. Kvalitně provedené tesařské práce by měly v příštím roce pokračovat zajištěním krovu nad hospodářskou částí.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Okres Praha-východ

Správní obvod obce

Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

Pravděpodobně na místě bývalého tvrziště v areálu usedlosti čp. 11 v *Kostelním Hlavně* je postavena patrová sýpka se zděným přízemím a roubeným patrem. Loňského roku byla zahájena celková obnova dlouhodobě neudržované stavby, která se nacházela v havarijním stavu. V návaznosti na předchozí etapu byla s přispěním HF dokončena celková obnova krovu s lokální obnovou bezprostředně konstrukčně provázaného roubení. V příštím roce by měla navazovat sanace zděných konstrukcí přízemí a obnova dožilých zděných schodů na bedněnou pavlač probíhající podél dvorního průčelí stavby.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Správní obvod Říčany

Ve VPZ *Lensedly* byla bez vědomí památkových orgánů odstraněna hospodářská část domu v areálu památkově chráněné usedlosti čp. 14. Přes opakované výzvy orgánů památkové péče a stavebního úřadu se nepodařilo uskutečnit jednání na místě z důvodu opakované nepřítomnosti vlastníka areálu.

V areálu Fantovy vesnické usedlosti čp. 39 v *Jevanech* proběhla s přispěním HF velmi zdařilá obnova střešního pláště

Jevany (správní obvod obce Říčany), areál Fantovy vesnické usedlosti. Výměnek přenesený z Národopisné výstavy československé z roku 1895: a – detail stavu šindelové krytiny před obnovou; b – celkový pohled po obnově střešního pláště (foto M. Hanzlíková).

drobné stavby přenesené z národopisné výstavby. Šindelová krytina s půlkulatým zdobným zakončením jednotlivých šindelů v celé ploše střechy byla zcela dožilá, pokryta mechem a rozsáhle poškozena hnilobou. Nový střešní plášť ze štípaného šindele respektuje romantickou úpravu se zdobným zakončením. Vzhledem k atypickým úpravám stavby ve druhé polovině 20. století bylo nutné nově vyřešit přesah střešních rovin nad štíty v návaznosti na napojení šindelových stříšek kabřinců ve vrcholech obou lomenic, aby zůstal zachován charakteristický ráz stavby.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Okres Praha-západ

Správní obvod Černošice

S příspěvním HF bylo roce 2022 dokončeno statické zajištění kolmého hospodářského křídla domu v areálu usedlosti čp. 43 ve *Středoklukách*. Zdivo západního štítu a přiléhajících podélných stěn bylo poškozeno výraznými trhlinami, lokální poruchy vykazovaly také stájové klenby v západní části chlévů. Na kvalitně provedené podezdění stavby, které bylo realizováno v loňském roce, navázala injektáž a vyplnění trhlin, sanace kleneb a lokální přezdění poškozeného zdiva. Po stabilizaci konstrukcí a odstranění provizorního zajištění byla provedena obnova fasády štítu a zadního podélného průčelí hospodářského křídla.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Okres Příbram

Správní obvod Dobříš

S příspěvním HF proběhla obnova roubených konstrukcí roubeného domu čp. 7 v *Homolích*, které byly poškozeny pouze částečně a bylo možné přistoupit pouze k lokální výměně trámů. Roubenou stěnu mezi síní a světnicí bylo naopak nutné vzhledem k rozsahu napadení v celém rozsahu vyroubit znovu. Kvalitní tesařská práce probíhala za postupného heverování jednotlivých trámů roubení navazující obvodové stěny z důvodu osazení nových tesařsky opracovaných prvků vnitřní příčky do původních rybinových otvorů roubení obvodové stěny. V příštím roce by měla navázat obnova podlah a mazanin. Roubený dům v Homolích je jednou z mála intaktně dochovaných roubených staveb Dobříšska.

Mgr. Markéta Hanzlíková

Správní obvod obce Příbram

Na území VPR *Drahenice* byla realizována celková obnova bývalé fary čp. 9, která sice není prohlášenou kulturní památkou, avšak vykazuje nemalé památkové hodnoty a zásadním způsobem dotváří celkový charakter jádra VPR. Práce zahrnovaly jak obnovu interiéru s využitím k bydlení, tak také opravu a výměnu oken, obnovu střešního pláště a zejména fasády.

Ve VPZ *Račany* byla s podporou Programu péče o VPR a VPZ dokončena obnova ohradní zdi usedlosti čp. 31. Na opravenou zeď byla osazena krycí koruna z režných pálených tvarovek atypického formátu, které jsou pro danou lokalitu charakteristické.

Ing. arch. Jan Pešta

Okres Rakovník

Správní obvod obce Rakovník

V *Jesenicích* pokračovala celková obnova patrového špýcharu se zděnými klenutými chlévy v přízemí a hrázděnými komora-

mi v patře, který je situován v areálu domu čp. 97. S příspěvním HF proběhla obnova kleneb a zdiva přízemí. Špýchar je jednou z posledních dochovaných hrázděných hospodářských staveb Rakovníka. Letošní etapa navázala na předchozí obnovu krovu, hrázděných komor v patře a střešního pláště.

Roubené hospodářské stavby povodí Berounky reprezentuje mohutná příčně průjezdná roubená stodola s navazující kolnou v areálu usedlosti čp. 2 v *Branově*. Objekt se nachází v havarijním stavu. V letošním roce pokračovala s příspěvním HF obnova roubení jižní perny. Již při první etapě v minulém roce bylo nutné nad jižní pernou a navazující kolnou sejmut dožilý krov, stabilizovat krov nad severní pernou a odkryté konstrukce provizorně zastřešit. Loňského roku došlo ke kompletní výměně roubení západní stěny, neboť byla rozsáhle poškozena prorůstajícím stromem. V letošním roce byl, po vyklizení perny a odstranění novodobých kurníků, zjištěn obdobný rozsah poškození u východní roubené stěny perny. Roubení stěny bylo provedeno nově. Pouze krátké zdravé úseky přibližně ze tří demontovaných trámů budou použity v dalších etapách k doplnění roubení severní perny. V příštím roce je plánováno pokračování v obnově jižní perny.

Mgr. Markéta Hanzlíková

HISTORICKÉ ZAHRADY A PARKY

Obnovy zahrad a parků

V uplynulém roce probíhaly v zámeckých parcích a zahradách rozsahem menší obnovy. K nejčastějším zásahům patřilo kácení a s ním související náhradní kompoziční dosadby.

Ve *Slaném*, v prvorepublikové zahradě vily Ferdinanda Příbyla, byla dokončena první etapa obnovy zdejší zahradní úpravy. V návaznosti na úpravy terénu v předchozím roce byla vybudována cestní síť a byly realizovány výsadby dřevin a květin. V zámeckém parku ve *Smečně* na Slánsku proběhly po likvidaci nežádoucích jehličnanů nové výsadby rostlin navazující na západní část příkopu u zámku. Nových kompozičních dosadeb se po dlouhé době dočkal zámecký park v *Prčicích* na Sedlčansku. Stromy ve špatném zdravotním stavu nahradily nové výpěstky. Zejména došlo k posílení lemu zámeckého parku. Ve *Smilkově* na Voticku byly realizovány nové květinové výsadby na nádvoří zámku. Nové výsadby doplnily též zámecký park v *Liblicích* na Mělnicku a byl obnoven květinový záhon před zámkem. V zámeckém parku v *Kačně* na Kutnohorsku byly nahrazeny novými výpěstky uschlé výsadby z nedávného projektu revitalizace zeleně. V zámeckém parku ve *Slabčicích* na Rakovnicku byly provedeny náhradní výsadby za odstraňované suché stromy. V zámeckém parku v *Jirnech* na Brandýsku proběhly dosadby do lemu zámeckého parku. Nové stromy obohatily i parkovou úpravu u kostela sv. Barbory v *Bakově nad Jizerou* na Mladoboleslavsku. Vhodný sortiment květin dostal i záhon před kostelem. V zámeckém parku *Tloskov v Neveklově* na Benešovsku proběhlo rozsáhlejší ošetření vybraných stromů a byly též doplněny nové výsadby. V zámeckém parku v *Pyšelích* proběhla dosadba lip do promenádní vyhlídkové aleje. Rozsáhlejší ošetření stromů bylo provedeno v zámeckém parku *Chotýšanech* na Benešovsku, který poškodila letní větrná smršť. V památníku Karla Čapka ve *Staré Huti* u Dobříše bylo uklizeno několik stromů padlých při letní větrné smršti. Z bezpečnostních důvodů proběhlo odstranění nakloněných bříz (výsadba bříz proběhne následně na jaře 2023). Příprava na obnovu zámeckého parku probíhá v *Řepíně* na Mělnicku, kde se dočasně pěstují stromy pro budoucí rehabilitaci celého areálu.

Slaný, (správní obvod obce Slaný). Zahrada vily továrníka Přibyla byla původně vybudována podle návrhu zahradního architekta J. Kumpána. V roce 2022 byla dokončena I. fáze obnovy (foto A. Rudl).

Příbram (správní obvod obce Příbram), obnovovaný ovocný sad na Svaté Hoře (foto A. Rudl).

Úpravy dřevin v památkových zónách, rezervacích a ochranných pásmech

Také v plošně chráněných územích a v areálech dalších památek hraje historická zeleň podstatnou roli a spoluvytváří dochované prostředí. V těchto územích je rovněž z hlediska památkové péče usměrňována výměna dřevin či nové výsadby. Významného rozkvětu se dostalo ovocným sadům na *Svaté Hoře u Příbrami*. Po vyřezání náletů neovocných stromů

byly vysazeny nové ovocné stromy (zejména třešně) ve svahu severovýchodně od baziliky. V *Českém Brodě*, v Jiráskových sadech, byla realizována první etapa obnovy zeleně. Sady byly kompozičně doplněny o nové dřeviny. Významnější výsadby se uskutečnily též mj. v *Kutné Hoře*, v *Mladé Boleslavi* a v *Týnci nad Labem*.

Ing. Aleš Rudl

INDUSTRIÁLNÍ PAMÁTKY

Agenda oddělení péče o specifické druhy památek – technické památky. Řešené akce a připravované projekty se týkaly rozmanitého spektra staveb, převážně mostů, vodních děl a průmyslových památek.

Okres Kladno

Správní obvod obce Kladno

Ve *Vinařicích*, v hornickém skanzenu Mayrau proběhla další etapa celkové konzervace a zajištění těžní věže v jámové budově Mayrau. V této etapě byla provedena výměna zkorodované střešní krytiny z vlnitého plechu nad jámovou budovou včetně opravy krovu. Byla obnovena původní krytina z falcovaného zinkového plechu na dřevěném bednění, střecha tak získala svoji původní podobu. Nosná konstrukce krovu je tvořena ocelovými nýtovanými půleliptickými šikmými nosníky, na ně jsou uloženy vlašské krokve stejného provedení. Na vodorovné krokve jsou po spádu položeny šikmé dřevěné foš-

Vinařice (správní obvod obce Kladno), těžní věž Mayrau, stav po dokončení druhé etapy opravy – výměně střešní krytiny, listopad 2022 (foto O. Hrdlička).

ny a vodorovně prkna. Ocelová konstrukce byla očištěna, odrezána, prohnuté prvky byly narovnány, chybějící doplněny. Následně byl celý ocelový krov natřen základním epoxidovým a vrchním polyuretanovým nátěrem v odstínu suříku, kterým byly ocelové konstrukce v areálu dolu historicky opakovaně přetírány a dnes je již z ekologických důvodů nedostupný. Na střechu byl doplněn výlezový poklop pro přístup na těžní věž. V příštím roce by měly práce pokračovat konzervací ocelové konstrukce těžní věže v podstřešní části.

Okres Mělník

Správní obvod obce Kralupy nad Vltavou

Na vodním díle v *Miřejovicích* byla provedena oprava 3. mostního pole. Most je součástí hradlového jezu, jehož jádro tvoří pět stavidel s válci umístěnými mezi šesti pilíři. Most je tvořen příhradovou konstrukcí o pěti polích, uloženou na čtyřech pilířích a dvou krajních opěrách. Nosná konstrukce mostu je z vysokých podélných příhradových nýtovaných nosníků spojených horními a dolními příčnicími s horním a dolním ztužením. Vytvářejí tak uzavřený (krabicový) příčný profil. Ve třetím poli, jehož se oprava týkala, jsou podvěšeny sklopné „slupice“, které nyní slouží pro provizorní zahrazení jezu. V minulosti, před osazením jezových válců, sloužily jako hlavní hrazení. Povodí Vltavy plánuje využít toto původní hrazení jako dočasné, po dobu výměny válců jezu. Vzhledem ke stavu mostovky, poškozované zvýšenou vlhkostí od vodní hladiny,

Miřejovice (správní obvod obce Kralupy nad Vltavou), most přes Vltavu, stav po dokončení opravy dolní části mostovky, červen 2022 (foto O. Hrdlička).

bylo nutné opravit (případně vyměnit) některé poškozené prvky. Slupice jsou při spuštění v dolní části opřeny o kamenný práh, v horní části jsou ale uchyceny na most, a tak celý tlak vody vodorovně zatěžuje mostní pole. Nejvíce poškozené byly

Ráj u Mšena (správní obvod obce Mělník), mostek přes Pšovku, stav po odhalení rubu klenby, říjen 2022 (foto O. Hrdlička).

Mnichovo Hradiště (správní obvod obce Mnichovo Hradiště), areál děkanství, kočárová kolna po obnově, listopad 2022 (foto O. Hrdlička).

šikmé diagonály, u kterých muselo dojít k částečné výměně za nové. Nové diagonály byly zhotoveny opět jako nýtované tradiční technologií. Dále proběhlo vyčištění mostního pole od náletové zeleně včetně uchycené zeminy, očištění, odrezání a základní nátěr šedou barvou. Do budoucna je plánována oprava celého mostu, včetně finálního nátěru a zřízení zdvižného pole pro průjezd vysokých lodí.

Správní obvod obce Mělník

V Ráji u Mšena byla zahájena oprava kamenného mostku přes Pšovku. Nosná konstrukce je tvořena valenou klenbou, sklenutou z opracovaných pískovcových kvádrů – štuků, mezi skalnaté pískovcové břehy. Kamenné zdivo čelních zdí mostku převyšuje povrch vozovky a vytváří nízké zábradlí. Mostek byl dlouhodobě poškozován zatékající vodou z komunikace, až došlo na jednom místě k provalení valené klenby. Nejdříve bylo provedeno podepření oblouku dřevěnou konstrukcí. Po vyčištění koryta potoka byly vyměněny zcela destruované patní kameny klenby umístěné v úrovni vodní hladiny za nové. Následně došlo k odtěžení zásypu klenby a odhalení jejího rubu, který byl vyčištěn. Znovu byla zaklenuta zřícená část druhotně použitými kameny v místě dostupnými, vyměněny poškozené kameny, zdivo bylo přespárováno. Byla obnovena jílová izolace klenby, zajištěná položením hydroizolační fólie, prosakující voda svedena do bočních kamenných chrličů. Klenba byla opět zaspána, dozděny parapetní zídky tvořící zábradlí. Po opravě klenby již mohlo být odstraněno dřevěné podepření a následovala její oprava z lící strany, výměnou poškozených kamenů. Poté byly práce z klimatických důvodů přerušeny. V příštím roce bude provedeno kompletní přespárování zdiva mostku a pokládka dlažby na procházející komunikaci.

Okres Mladá Boleslav

správní obvod obce Mnichovo Hradiště

V areálu děkanství v Mnichově Hradišti byla dokončena obnova kočárové kolny se změnou užívání na kulturní a sociální zázemí pro pořádání společenských setkání. V objektu byl opraven krov, položena nová střešní krytina z bobrovek, zřízeny dva seníkové vikýře za účelem prosvětlení podkroví. V místě bývalých tří vrat byly osazeny prosklené stěny s dveřmi. Uvnitř objektu byly provedeny nové větrané podlahy, položena dlažba z topinek, opraveny a očištěny příznané vazné

Kostelec nad Černými lesy (správní obvod obce Říčany), pivovar, obnovená fasáda varny, říjen 2022 (foto O. Hrdlička).

trámy, plnicí současně funkci trámů stropních pro budoucí využití půdy. Byla provedena novodobá vestavba hygienických zařízení, zřízeno nové dřevěné schodiště do podkroví. Větší část přízemí je tvořena společenskou místností s kuchyní a nově vystavěnou pecí, která zároveň objekt vytápí. Do další etapy zbývá dokončit fasádu, provést zpevněné plochy v okolí. V areálu děkanství je dále plánována na příští rok oprava hospodářských objektů.

Okres Praha-východ

Správní obvod obce Říčany

V Kostelci nad Černými lesy byla zahájena rozsáhlá oprava pivovaru, která bude probíhat i do následujícího roku. Byly provedeny drenáže a odvlhčení podlahy sladovnického humna, znovu položeny podlahové kameny do vrstvy šterku, opraveny omítky. Byl opraven a doplněn ocelový krov varny, tvořený vzpěradlovou konstrukcí spojenou vodorovnými táhly. Ten byl v době socialismu poničen vyřezáním jedné plně vazby pro umístění technologie. Shodou dobrých okolností se vyřezaná část krovu dochovala, byla proto zpět doplněna. Na krovu byla položena nová střešní drážkovaná krytina, stejná jako na

Jince (správní obvod obce Příbram), dřevouhelná vysoká pec Barbora, fasáda objektu po obnově, říjen 2022 (foto O. Hrdlička).

ostatních částech pivovaru. Kompletně byla obnovena fasáda varny, nově natřena dle původní barevnosti včetně barevného odlišení okenních šambrán, záklenků, rohových bosází, byly doplněny nedochované cihelné parapety z druhotně použitých cihel. Ve stejném duchu proběhla oprava fasády chladičích štoků, výtahu a lednic. V severozápadní části objektu byla odstraněna novodobá přístavba elektrické rozvodny a nahrazena dostavbou provedenou v souladu s architektonickým řešením celého pivovaru. Uvnitř objektu dále probíhala oprava technologického vybavení, jako jsou kompresory, parní stroje, transmisy atd. včetně částečného zprovoznění pro výstavní účely.

Okres Příbram

Správní obvod obce Příbram

V *Jincích* po celý rok probíhala poměrně rozsáhlá oprava objektu dřevouhelné pece Barbora, která byla zahájena již v září roku 2021. Budova je zástupcem vrcholného stádia feudální dřevouhelné hutě a dle dosud platných zjištění se jedná o nejlépe dochovaný výrobní objekt ze starší éry vysokopecní výroby surového železa v Čechách. Předmětem záměru je opravit budovu do maximálně původního stavu, zřídit v ní expozici přibližující podbrdské železářství a geopark Barrandien. Byla osazena nová dřevěná jednoduchá okna, vyrobená

dle několika málo dochovaných zbytků původních. Kompletně byla obnovena fasáda, včetně nových nátěrů dle nalezené původní barevnosti, doplněna profilace hlavní římsy dle dochovaných částí. Byl dozděn částečně zřícený přístavek na jižní straně, obnoven zřícený krov, položena nová střešní krytina z bobrovek. Po lešení byla zpřístupněna sazebná, v minulosti provizorně zakrytá plechovou střechou. Po odstranění náletů, zeminy a násypů na podlaze bylo nalezeno několik vrstev dlažby. Po skončení provozu hutě, a tím ohřevu jejího povrchu, nezakrytou sazebnou do hutě zatékalo, což bylo řešeno stálým přidáváním vrstev dlažby. Problém byl ale vyřešen až provizorním zakrytím plechem. Dlažby byly odstraněny až na původní kamennou, která bude částečně prezentována pod sklem. Zbytek bude zakryt a chráněn před povětrnostními vlivy, protože současné zastřešení bude odstraněno a obnoveny původní atiky sazebny. Po celý rok byla diskutována problematika budoucí expozice, kterou se její již vybraný provozovatel snaží provést jako typickou s výstavními panely a exponáty, málo reflektující výrobní charakter hutě a její výjimečnost. Naším cílem je expozici omezit na minimum, prezentovat převážně vlastní stavbu a obnovit nedochovaný výtah ve věži pro dopravu materiálu do vlastní šachty pece.

V sousedství dále probíhaly práce na novostavbě sousední budovy, která bude sloužit jako zázemí expozic. Novostavba volně kopíruje v minulosti strženou budovu výrobního objektu, který s hutí bezprostředně souvisel.

Ing. Otakar Hrdlička

ODDĚLENÍ RESTAUROVÁNÍ

Pracovnice oddělení dle požadavků průběžně zpracovávají odborné podklady pro účely výkonných orgánů památkové péče. Značný podíl pracovní doby byl věnován aktivní účasti v rámci celého procesu restaurování, kdy formou kontrolních dnů i konzultačních schůzek probíhal památkový dozor na jednotlivých akcích. V rámci předávacích řízení byla mimo jiné kontrolována také úplnost restaurátorských zpráv. Značná pozornost byla věnována akcím zařazeným do Programů MK ČR. Oddělení PPF/R hraje významnou roli při zabezpečování a alokaci příspěvků z Programu restaurování movitých kulturních památek MK ČR.

Odkryvy a restaurování nástěnných maleb v *kostele sv. Jiří ve Velvarech* se odehrály ve čtyřech etapách v letech 2019–2022 a byly součástí celkové záchrany a obnovy chrámu. Hřbitovní kostel sv. Jiří z let 1613–1616 byl vystavěn podle návrhu italského architekta působícího v Čechách, Santiniho Malvazione. Jedná se o jednodolní kostel, částečně pojatý ještě jako gotický, avšak již s projevy renesance. Právě v renesančním stylu jsou vytvořeny nástěnné malby, které byly v 19. století kompletně přetřeny šedým nátěrem a klenební pole v presbytáři byla zatřena tradičně modře s hvězdami. Starší výmalba má přitom mimořádnou umělecko-historickou hodnotu jakožto vzácný příklad takto rozsáhlého a dobře dochovaného celkového původního renesančního výmalby kostela.

Příběh restaurování maleb v kostele sv. Jiří započal již v roce 1913, kdy zahájil odkryvy malíř Václav Kejmar. Jeho práce přerušila první světová válka. Při pohledu z časového odstupu se však ukazuje, že odložení odkryvu v plném rozsahu přineslo do jisté míry užitek; odkryvy z počátku 20. století zde totiž byly např. prováděny nešetrně odmyváním vodou, po níž místy zůstaly na klenbě stékance. Nečekané přerušení prací však zároveň způsobilo, že již odkryté části zůstaly nedočistěné a nezafixované. To bohužel vedlo k degradaci pigmentů a postupnému zapíjení nečistot, které již není možno zcela odstranit. Dříve odkryté části proto lokálně mají oproti těm nově odkrytým mírně odlišné odstíny barev, což bylo řešeno barevnou retuší. Současné znalosti umožňují provedení také konzervace maleb po odkryvech, díky níž se proces degradace pojiv a pigmentů sníží na minimum.

Motivy maleb lze rozdělit na figurální výjev se sv. Jiřím, zabíjejícím draka, rodové či městské znaky a dekorativní výmalbu. V polích síťové žebrové klenby se kromě zmíněného sv. Jiří na koni nalézá habsburský znak – dvouhlavá orlice, jméno císaře Matyáše s korunou a znak města Velvary. Za pozornost ale stojí zejména znaky významných velvarských měšťanů (konkrétně jde o pět primátorů města a sedm dozorujících nad stavbou kostela) a stavitele Malvazioneho. Ty se nacházejí na pilastrech v lodi a na zábradlí krucht a zároveň lze některé z nich najít v plastickém provedení přímo na fasádách velvarských měšťanských domů, které patřily příslušným rodinám. (Kručka přitom byla do lodi kostela vložena druhotně, ale zřejmě velmi krátce po vzniku kostela.) Na žebrech chrámové klenby jsou vymalovány vavřínové listy ovíjené malovanou stuhou a doplněné ovocem (tento motiv není v renesančních malbách nijak ojedinělý.) Ostatní malovanou výzdobu tvoří kvalitní ornamenty. Také iluzivní mramorování na pilastrech a v podkruchtí má vysokou uměleckořemeslnou hodnotu.

Spolu s odkryvem maleb je třeba zmínit ještě odkryv polychromie na štukové reliéfní výzdobě hlavic pilastrů v lodi i presbytáři. Tu tvoří netradiční andílčí hlavičky, pojaté téměř až jako maskarony, dále dva festony s ovocem a v místech nad kruchtou pak lebka a proti ní hlava, která bývá interpretována jako tvář Kristova, nebo případně jako portrét stavitele Malvazioneho.

Velvary (správní obvod Slaný), kostel sv. Jiří: a – odkryv renesančních malovaných ornamentů na klenbě; b – odkryv původní polychromie na jedné ze štukových andílčích hlaviček zdobících hlavice pilastrů; c – kručka s malovanými rodovými znaky velvarských měšťanů a Santiniho Malvazione; d – celkový pohled na klenbu po dokončení restaurátorských prací (foto T. Cachová).

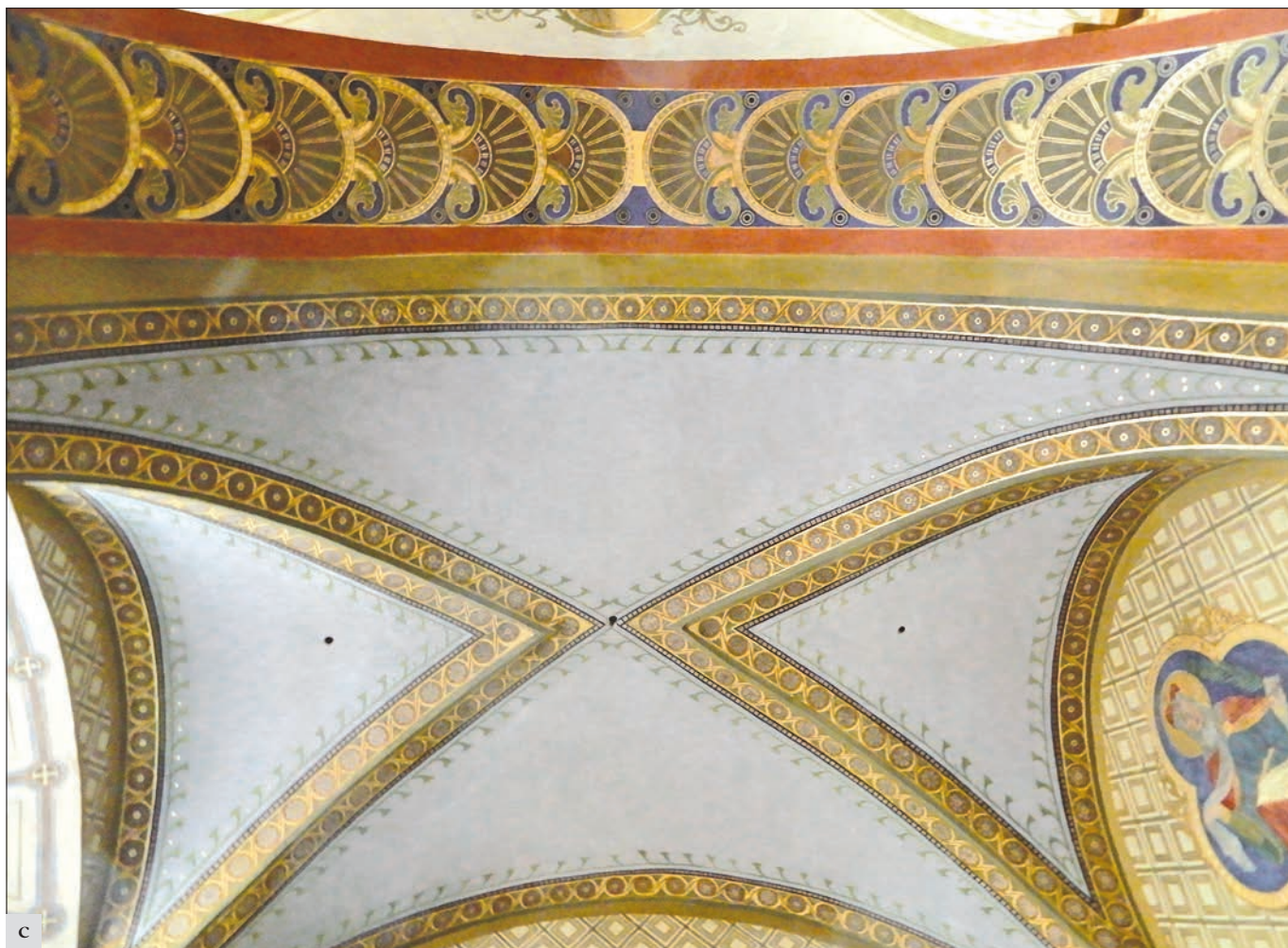
d

Za zmínku stojí ještě nápisy na poprsnici kruchty. První z nich, latinský, je vepsán pod horní římsou a v překladu hlásá: „Snášeš svízele, i ty ukončí Bůh“. Druhý z nich, dnes již obtížně čitelný, se vztahuje k erbů Santiniho Malvazione a je napsán starou italštinou na zelené nápisové pásce. Jeho význam je překládán takto: „Miluj Boha a ne pomíjitelně. To ti dobře dům (tento) dí. Chceš-li, učň něco pro dobro Santiniho.“

Stav interiéru kostela sv. Jiří před obnovou byl špatný. V klenbě se nacházely statické trhliny, zdivo tu navíc neslo stopy po zatékání a s vlhkostí byly spojené plísně. V soklové

Kolín (správní obvod Kolín), kostel Nejsvětější Trojice, boční kaple sv. Josefa: a – pohled na jižní stěnu kaple s odkrytým nápisem vytvořeným v době druhé světové války. Před restaurováním byl nápis zatřený a šablonovou výmalbu pod ním zakrýval bílý přetěr; b – detail s vyobrazením sv. Ludmily po restaurování; c – pohled na klenbu a vstupní záklenek s vějířovitým motivem, odvozeným z velmi podobného motivu v kapli sv. Benedikta v klášterním kostele v Beuronu (foto T. Cachová).

partii se zase nacházely novodobé tvrdé omítky, které napomohly vysokému zavlhčení zdiva, zasolení a napadení zelenou řasou. Proto bylo nejprve ve spodních partiích dočasně odhaleno zdivo kvůli vyschnutí a byly aplikovány odsolovací zábaly. Dále byly provedeny nezbytné práce z hlediska zajištění statiky klenby, jako vyplnění trhlin injektážemi a zpevnění nerezovými výztuhami. Kovaná táhla, která byla kolem roku 1670 zasazena do patek klenby, aby stahovala obvodové zdi kostela, byla ošetřena a natřena světlým odstínem, aby při pohledu na malovanou klenbu nepůsobila rušivě. Ohrožené části maleb byly fixovány k podkladu, lokálně byly upevňovány i omítkové vrstvy. Dále proběhlo čištění maleb, konzervace, tmelení a barevné retuše. K větší míře rekonstrukce maleb docházelo u velkých celků, kde byla původní podoba odvoditelná z dochovaných originálů, naopak chybějící neznámé detaily např. u měšťanských znaků doplňovány nebyly.

Zajímavostí je, že renesanční malby v kostele sv. Jiří byly zatřeny předtím, než byly vytvořeny barevné ornamentální vitráže (z nichž na jedné se nalézá datace k roku 1898). Po odkryvu tedy nově dochází ke stavu, kdy bohatou výzdobu tvoří zároveň vitráže i malby. Kostel byl v červnu roku 2022 po letech obnovy znovu zpřístupněn veřejnosti, práce v interiéru však budou ještě pokračovat např. obnovou podlahy a dřevěného patra kruchty.

V *kolínském kostele Nejsvětější Trojice* při kapucínském klášteře došlo k restaurování první části nástěnných maleb. Jedná se o malby ve východní boční kapli zasvěcené sv. Josefu. Restaurování probíhalo postupně v letech 2020–2022.

Situace ve výzdobě kostela je poměrně komplikovaná vzhledem k několika vrstvám výmalby, z nichž některé vznikly pouze lokálně k překrytí narušených míst, zejména protékly klenb v bočních kaplích. Během počátečního restaurátorského průzkumu kostela postaveného v letech 1667–1671 byly v nejstarší vrstvě nalezeny fragmenty barokních maleb, jejímž autorem měl být jeden z bratří Kramolínů. (Tyto barokní malby jsou namalovány i na druhotné přízdívce, již byl zkrácen původně hlubší presbytář, a kterou tak přibližně časově určují.) Na těchto malbách následovaly dvě vrstvy dekorativní šablonové výmalby s množstvím zlacení, z nichž starší je datována rokem 1903 a měl ji vytvořit Martin Matouš, představitel Beuronské umělecké školy, a mladší vrstva představovala opravné rekonstrukce vrstvy starší. (Zdejší spojení beuronské výzdoby s kapucínským kostelem je zřejmě ojedinělým případem.) Konečně čtvrtou etapu představují figurální výjevy s českými zemskými patrony, vymalované v lunetách valené klenby lodí Janem Urbanem v roce 1914. Urban je pravděpodobně také autorem malby andělů na výše zmíněné přízdívce v presbytáři, dnešní čelní stěně presbytáře. V pozdějších dobách už podobu výmalby v kostele měnily pouze lokální jednobarevné přetěry různých defektů či zardívek.

V předmětné boční kapli byla situace mírně usnadněna tím, že se zde nenacházely všechny zmíněné vrstvy. Protože však byla určena koncepce prezentování starší vrstvy dekorativní beuronské výmalby, bylo třeba odstranit novější méně kvalitní vrstvu z ploch klenby a také dva horizontální pásy s hvězdami na čelní stěně, které rámovaly oltář sv. Josefa. Ve výšce asi 1 m nad zemí byl sejmут bílý nátěr, jenž zakrýval místy dochované starší ornamenty, a podobně z pilastrů rámuje vstup do kaple byl z prosvitající geometrické výzdoby odstraněn zašlý červený přetěr. Jedinou figurální malbou v této kapli je polopostava sv. Ludmily v medailonu tvaru trojlistu.

Celá akce se ukázala být technologicky mnohem náročnější, než se předpokládalo. Již samotné provedení starší dekorativní vrstvy na počátku 20. století nevydrželo dlouho v dobrém stavu, a proto bylo zřejmě velmi brzy obnovováno doplněním mladší vrstvy. Podle literatury přitom podobná situace nastala i v řadě jiných chrámů s beuronskými malbami.

V případě kolínského kostela je technikou předmětných dvou vrstev výmalby klišová tempera na velmi jemném vápenosádrovém podkladu.

Před restaurováním již byly malby silně ohroženy, malovaná vrstva byla na řadě míst odpuklá od podkladu a hrozila pádem. Její upevňování i upevňování samotné omítky však muselo být mnohokrát opakováno a mnohdy se vrstvy začaly znovu uvolňovat i poté, co proběhla fixáž různými materiály, tmelení a barevná retuš. Obtížné bylo také počáteční a průběžné čištění sprášujícího se hlinkového povrchu a ještě výrazně problematičtější pak byla práce na klenbě, kde v minulosti došlo k zatékání a zasolení zdiva i omítky. Zde byla nutná injektáž a vyklínování závažnější trhliny.

Samostatnou problematikou bylo restaurování lunet východní a jižní stěny kaple, pojednaných zlaceným geometrickým ornamentem. Na východní stěně již v minulosti došlo k překrytí ornamentu druhotnou vrstvou shodného motivu, ovšem kompozičně posunutého a v tmavším odstínu. (Mladší vrstva byla tentokrát podložena hrubším štukem, který měl zajistit lepší soudržnost malby s podkladem.) Navíc před provedením novější vrstvy došlo k zazdění otvoru vprostřed lunety a starší vrstva malby se proto v tomto místě nenacházela, což vylučovalo odkryv starší vrstvy, která přitom byla provedena kvalitněji a především se zlacením vzácnou technikou na tzv. mordant. (Mordant je historicky používaný voskopryskyřičný podklad, jehož přesný způsob výroby dnes není znám a práce s ním bývala kvůli rychlému tuhnutí vosku velmi obtížná.) V této technice bylo provedeno i zlacení na jižní lunetě. Nakonec bylo rozhodnuto překrýt obě vrstvy na východní lunetě rekonstrukcí, která ji barevně přiblíží sousední lunetě, pouze zlacení bylo nakonec provedeno náhražkou zlata – bronzem.

Na jižní stěně kaple nad vstupem do klášterní chodby se nacházel nápis z roku 1938 či 1939, vytvořený typem písma, který jej graficky přibližoval starší výzdobě v kostele. Protože nápis odvozený z katolických písní povzbuzoval Čechy během ohrožení nacistickým Německem, musel být hned v roce 1940 zatřen. Nyní bylo domluveno jeho odkrytí, a protože se nepodařilo zjistit původní plné znění nápisu, částečně poničeného a nahrazeného novou omítkou při poslední opravě, byl pouze retušován zachovaný začátek textu.

V přízemní části kaple byl sejmут bílý přetěr. Zatímco na jižní i východní stěně se pod ním do velké míry dochovala bohatá propracovaná šablonová výmalba, na severní stěně se nenacházela a bylo třeba ji podle vzoru rekonstruovat.

Injektáže byly provedeny vápenným štukem, k upevňování vrstev bylo použito několik různých disperzí a k tmelení akrylový tmel. Ornamenty byly barevně retušovány akrylovými barvami, pouze u figury sv. Ludmily proběhla retuš akvarelem a temperou. Na řadě míst bylo potřeba obnovit také zlacení.

Souběžně s výmalbou byl v kapli zrestaurován rovněž oltář sv. Josefa a okenní vitráž s týmž světlem. Do příštích let je plánováno pokračování restaurování maleb v dalších částech kostela.

V *Čáslavi* byla restaurována historická opona *Dusíkova divadla*, která se tak mohla vrátit zpět po několika desítkách let. Jedná se o dílo místního rodáka akad. mal. Antonína Růžičky (1887–1951) z roku 1924, který byl žákem Vojtěcha Hynaise na pražské Akademii, sám se stal profesorem v roce 1913. Opona byla v letech 1995 až 2017 vystavena v expozici Městského muzea Čáslav, kde však byly vzhledem k nedostatečné velikosti prostoru okraje plátna přehnuty a založeny. Před tím byla opona skladována v nevhodných prostorech na půdě divadla, kde došlo k jejímu výraznému poškození díky zatečení. Její stav před zahájením restaurátorských prací tak byl velmi špatný. Pro transport na pracoviště restaurátorky byla opona o rozměrech 508,5 × 794 cm navinuta na pomocný válec. Malba vodorozpustnou klišovou temperou byla realizována na plátě-

a

né podložce sešité z pěti vodorovných pásů. Šití bylo lokálně uvolněné a pruhy se od sebe oddělovaly. Vzhledem k vystavení plátna vlhkosti došlo na několika místech k jeho sražení. V těchto partiích byla také výrazně poškozena malba. V bočním nasvícení bylo patrné výrazné zvlnění plátna a vertikální zlomy, které vznikly v souvislosti s vystavením opony v muzeu. Opona byla čistěna z lícové i rubové strany pryžemi Wishap v kombinaci s moučným těstem. Chemické čištění bylo možné provádět až po zafixování a vyrovnání malby. Fixáž barevné vrstvy byla prováděna postupným nástřikem želatinou s přísadkou hřebíčkového oleje v kombinaci s postupným vyrovnáváním zvlněné malby aktivací pojiva párou s následným zatížením přes ochrannou vrstvu. Dále byl vyroben pravouhlý dřevěný rám, přes který docházelo k postupnému a opakovanému vypínání sraženého plátna. Perforace plátna byly zaclepeny hedvábnými záplatami připevněnými z rubu obarvenými do hnědého odstínu. Z líce byly větší defekty vyplněny záplatami z lněného plátna připevněnými pomocí polyamidového prášku. Dále probíhalo tmelení a barevná retuš, která ve velmi poškozených partiích přecházela v rekonstrukci prováděnou částečně přes šablonu. Vzhledem k tomu, že opona měla být umístěna a zavěšena zpět v divadle, bylo třeba zpevnit její horní i spodní okraj. Toho bylo docíleno přiřehlením dvou pruhů nového plátna nahoře i dole, do kterých potom byly kotveny dřevěné lišty. Po instalaci opony v Dusíkově divadle byla slavnostně odhalena veřejnosti.

V rámci projektů IROP byly v tomto roce restaurovány dva obrazy od Petra Brandla, které vznikly na konci jeho života, kdy setrval v Kutné Hoře. Jedním z nich byl obraz *Nejsvětější Trojice* z nástavce hlavního oltáře *kostela sv. Jakuba v Kutné Hoře*. Oválný obraz o rozměrech 321 × 236 cm je olejomalbou na plátně z roku 1734. V rámci restaurátorského průzkumu byly doloženy četné pentimenty. Nejvíce změn bylo prove-

b

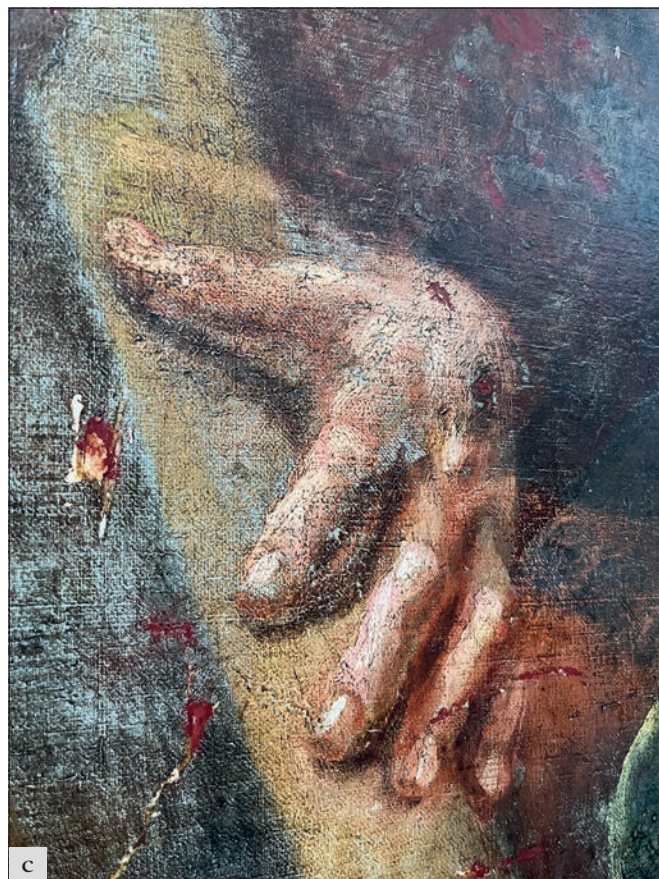
Čáslav (správní obvod Čáslav), Dusíkovo divadlo, opona: a – stav po restaurování a zavěšení v divadle. Opona o rozměrech 508,5 × 794 cm je dílem čáslavského rodáka ak. mal. Antonína Růžičky z roku 1924; b – stav díla před restaurováním byl havarijní. Opona byla uložena v nevhodném prostředí a dále vystavována ve zmenšeném formátu s přehnutými a zaloznými okraji. Po rozvinutí byly vzniklé překlady velmi výrazné, lokálně došlo vlivem zatečení k sražení plátěné podložky a zásadním úbytkům barevné vrstvy (foto L. Maděrová).

deno na postavě Krista. Došlo k posunu hlavy, celého břevna kříže. Dále byly provedeny drobné úpravy v partii prstů ruky a upravena velikost zemské sféry. Plátno pod malbu bylo připraveno tradičně s červenohnědým jednovrstvým podkladem, následovala vrstva bílé barvy a potom další ve světle šedém odstínu. Na takto připravený podklad byla prováděna malba. Pouze malba Krista v inkarnátech má jako podklad nikoliv šedý odstín, ale tělový tón.

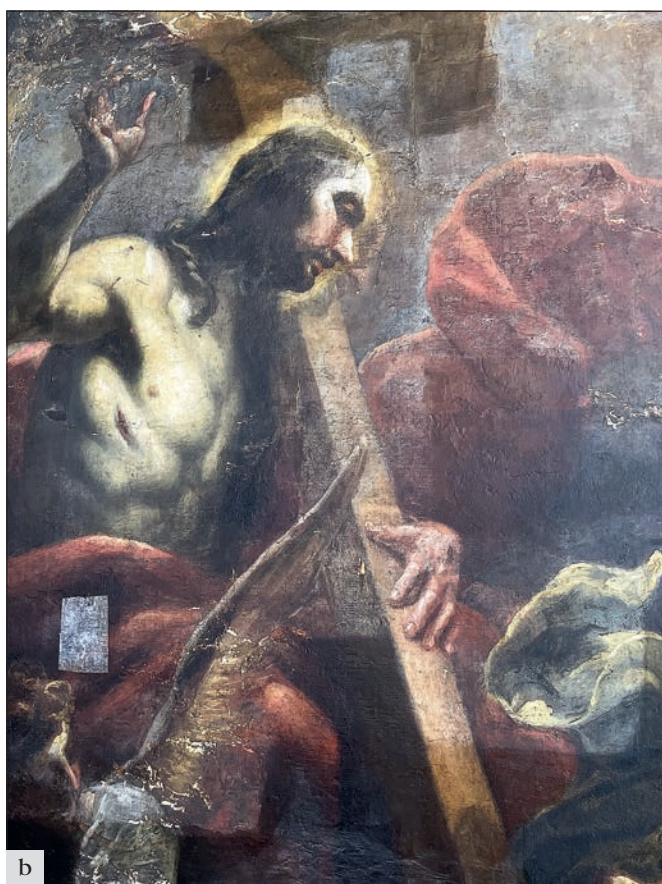

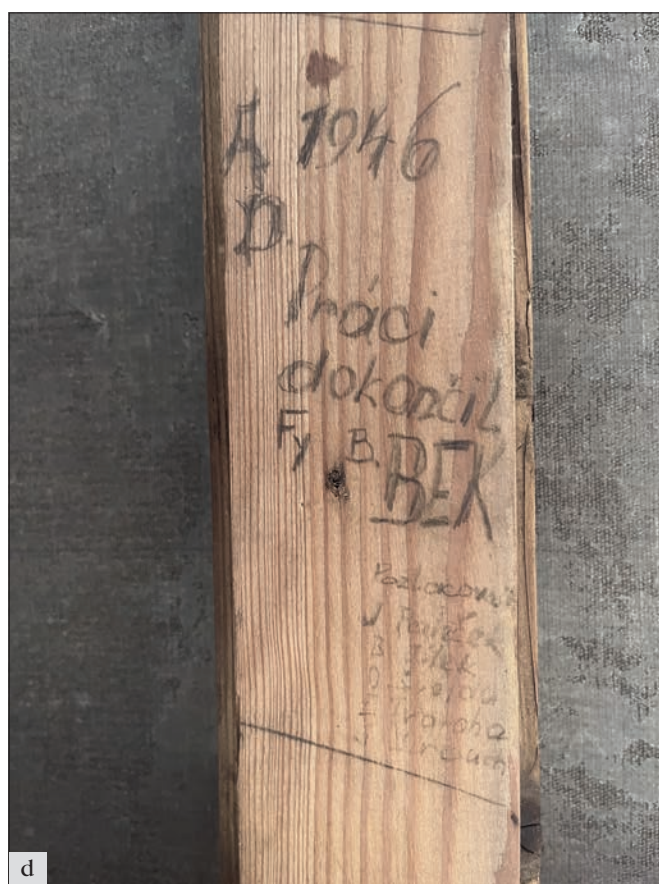
a

c

b

d

Kutná Hora (správný obvod Kutná Hora), kostel sv. Jakuba, hlavní oltář, obraz Nejsvětější Trojice. Jedná se o pozdní dílo Petra Brandla z roku 1734, původně určené pro kostel Nejsvětější Trojice, v roce 1770 umístěné v nástavci hlavního oltáře kostela sv. Jakuba; a - stav po restaurování; b - v rámci restaurátorského průzkumu byly doloženy autorské změny v malbě (pentimenti) spočívající v úpravě pozice hlavy Krista, břevna kříže, postavení prstů; c - obraz byl v havarijním stavu, který byl z větší části způsoben předchozím restaurátorským zásahem, kdy došlo k nevratným ztrátám barevné vrstvy patrné ve vztahu s chybně provedenou rentoalází. Na fotografii je patrný šedý podklad v partiích, kde se originální malba nedochovala; d - na zadní straně napínacího rámu obrazu byly zachovány nápisy vztahující se k pracím prováděným v kostele v 19. a 20. století. (foto L. Maděrová).

Kolín (správní obvod Kolín), kostel sv. Bartoloměje, obraz Umučení sv. Bartoloměje, stav po restaurování. Obraz je dílem Petra Brandla z roku 1734. Původně vznikel pro špitální kostel sv. Bartoloměje v Kutné Hoře, následně byl roku 1797 prodán do Kolína (foto L. Maděrová).

Po převozu obrazu do ateliéru restaurátora byl zjištěn jeho havarijní stav, který byl do značné míry způsoben předchozím obnovným zásahem. V barevné vrstvě byla velmi sražená místa, která souvisela s nažehlováním na novou plátěnou podložku. Tímto způsobem došlo k poškození celé plochy obrazu. Lokálně se objevovala místa zkrupičkovatělé barevné vrstvy. Největší poškození se vyskytovala v místech napínacího rámu a příček, kde nebylo možné sražené plátno dosušit. Celý povrch barevné vrstvy byl stržený, patrně díky snaze zahladit puchýřky způsobené spálením barevné vrstvy. Celá plocha obrazu byla významně tmelena, objevovaly se plošné rekonstrukce. Po provedení restaurátorského průzkumu bylo přistoupeno k sejmutí plošných přemalby a zažloutlých laků. V této fázi bylo zcela zřejmé, k jak extrémnímu poškození malby v rámci předchozího zákroku došlo. Z rubové strany bylo odstraněno druhotné plátno a klastrová vrstva. K tomuto kroku bylo přistoupeno z důvodu sražení, které vytvářelo síť zvlnění. Originální plátno s křížovou vazbou a hustotou 13 × 12 nití na cm² je horizontálně sešito ze tří pruhů. V místech perforací došlo k sešití polyamidovými nitěmi, které byly zataveny tepelnou špachtlí. Na místech většího poškození došlo k vložení nového plátna. Rubová strana byla před nažehlením na nové plátno preventivně ošetřena proti plísni. Byla použita voskodamárová směs. Vyrovňování plátěné podložky bylo prováděno z lícové i zadní strany pomocí tepelné špachtle. Byly revidovány existující tmely a obraz byl vypnut na slepý rám. Následně probíhalo tmelení a finální retuš, která místy s ohledem na zcelení malby přecházela v rekonstrukci. Závěrečný lak byl zvolen s přísadkou běleného vosku. Za pozornost stojí také historický napínací rám, který neměl klínky ani distanční lišty.

Rám byl také ve středech všech čtyř stran neodborně druhotně nastaven, kdy nebylo respektováno zaoblení rámu. Po celé jeho zadní ploše se zachovalo množství nápisů vztahujících se nejen k opravám samotného oltáře, ale i k dalším pracím v kostele v minulosti. Rám byl celkově restaurován. Došlo k jeho rozebrání, spoje byly znovu slepeny. K rámu byla po obvodu přidána distanční lišta a lokálně došlo k doplnění dřeva.

Druhým restaurovaným Brandlovým dílem byl obraz *sv. Bartoloměje z kostela sv. Bartoloměje v Kolíně*. Obraz byl v minulosti restaurován, také v souvislosti s výstavou českého baroka ve třicátých letech minulého století, jak prokázaly štítky nalepené na zadní straně. Plátno bylo dublované na kleistr. V tomto případě byla rentoaláž provedena kvalitně a byla v rámci recentního zásahu respektována. Barevná vrstva byla pokryta nečistotami a silnou vrstvou oxidovaného laku. Největší poškození se nacházelo ve středu horní partie obrazu, kde se objevil velmi tvrdý a rozsáhlý tmel, který vystupoval nad plochu malby. V rámci restaurování byla postupně odmyvána vrstva nečistot a laků. Drobné defekty na rubové straně byly přelepeny lněnými záplatkami na voskopryskyřičnou směs. Z velkého tmelu byly odmyty přemalby, vyvýšená část byla seříznuta skalpelem. Dále bylo provedeno tmelení voskopryskyřičným tmelem, retuš a závěrečný lak. Restaurován byl také ozdobný rám.

V rámci celkové obnovy zámku v *Osečanech* (okres Příbram, správní obvod Sedlčany) probíhá i postupné restaurování nástěnných maleb ve vybraných místnostech. Výběr vychází z provedení celkového restaurátorského průzkumu nástěnných maleb. U místnosti č. 302 došlo ke změně původního záměru po provedení rozšiřujícího průzkumu, při kterém byly objeveny barokní malby zrcadel nad soklovými částmi. Rozdílné výplně zrcadel s květinami a architekturou byly objasněny v okamžiku objevení stop po předělující stěně kdysi dvou místností. Květinová část (kdysi místnost) je svižně malířsky provedena, kresebná malba jednodušeji vyobrazené architektury je ve větší míře zatím ikonograficky neobjasněna. Majitelé památky spatřují v zobrazení zámecké budovy jednu ze stavebních historických fází osečanského zámku. Vyobrazení katedrály u přístavu na své určení ještě čeká. Kromě kaple půjde zřejmě o jediný prostor, kde bude v nástěnné malbě prezentována barokní fáze zámku, ve většině zbývajících prostor jsou zajímavé a kvalitní malby z období 19. i raného 20. století. Tímto odkryvem a restaurováním byla názorně přiblížena barokní etapa zámku v interiéru, aniž tím byla změněna celková koncepce uvedení zámku do podoby z poslední zásadní stavební úpravy – a to zejména z doby romantismu.

Před patnácti lety byla dokončována celková obnova zámku *Komorní Hrádek* (okres Benešov, správní obvod Benešov). Během ní i po ní došlo k několika etapám restaurování jednotlivých místností maleb renesančních, pozdně renesančních, barokních a rokokových. Poslední místností s nezrestaurovanou nástěnnou malbou zůstala tzv. Sborovna v 1. patře tzv. Starého zámku. Přesněji malby z této místnosti čekaly na dokončení restaurování. Malby byly při předchozí opravě z důvodů komplikovaných stavebních zásahů transferovány a opětovně osazeny. Výchozím stavem pro rok 2022 byly malby restaurátorsky zajištěné, avšak v místech peků nevytmelené a nedoretušované. Malby ze závěru 16. století jsou ikonograficky zajímavé svou pestrostí. Ač jde o naivní formu malby, jsou jejím prostřednictvím zobrazeny náměty z vyšší společnosti (muzikanti, dámy a pánové ve společnosti) a momenty evropských dějin (turecký vojenský stan, exotická zvířata či personifikace Evropy – Císařství (?)). Intenzita tmelení byla volena tak, aby malby zůstaly viditelné, avšak neubrala na původní působivost. Dokončením restaurování maleb této místnosti Komorního Hrádku nastává pro tuto památku etapa preventivní péče a účinné údržby.

Komorní Hrádek (správní obvod Benešov), nástěnná malba představující výjev se čtyřmi muzikanty hrajícími na dobové nástroje v 1. patře tzv. Starého zámku (v místnosti zvané: „Sborovna“), která je součástí velmi různorodého a zajímavého ikonografického souboru, byla základně restaurátorsky zajištěna při poslední celkové opravě zámku. Nyní byla pozdně renesanční malba dočištěna, vymelena v místech peků a velmi jemně zčistěna retuší (foto M. Kuldová).

Níže následuje přehled sledovaných akcí.

Okres Benešov

Správní obvod obce Benešov

Jemniště – zámek, obraz: Dvorská slavnost (Kateřina Kubátová, ak. mal.)

Komorní Hrádek – zámek, Starý palác, nástěnné malby, 1. patro – místnost č. 60 „Sborovna,“ (MgA. Martin Böhm)

Líšno – areál zámku, socha sv. Ondřeje, dokončení (Mgr. Daniel Talavera, ak. soch.)

Líšno – areál zámku, nástropní malby dvou místností 1. patra, dokončení (MgA. Linda Gurecká)

Měchnov – židovský hřbitov, 20 náhrobků, vztyčování a zajišťování (Petr Škarvan)

Správní obvod Vlašim

Domašín – kostel sv. Jakuba Staršího, kamenný portál, přípravné restaurátorské práce (Daniel Talavera, ak. soch.)

Správní obvod obce Votice

Bedřichovice – kostel sv. Vavřince, hlavní oltář, 3. etapa restaurování hlavního oltáře (Milan Kadavý, ak. mal.)

Neustupov – zámek, 1. patro, nástěnné malby arkády a dvě místnosti, 1 etapa (MgA. David Svoboda)

Odlochovice – zámecká kaple sv. Jana Nepomuckého, hlavní oltář (MgA. Lukáš Brotánek, RNDr. Milena Nečásková)

Odlochovice – zámecká kaple sv. Jana Nepomuckého, boční oltář Panny Marie, 1. etapa (MgA. Lukáš Brotánek, RNDr. Milena Nečásková, Radka Kalabisová)

Smilkov – sousoší sv. Jana a Pavla, restaurování části podstavce (MgA. Jan Korecký)

Votice – vstupní brána ke kapli Božího hrobu, kamenné zdobné prvky, dokončení (Bohumil Pánek)

Votice – židovský hřbitov, 10 náhrobků (Petr Škarvan)

Okres Beroun

Správní obvod Beroun

Králov Dvůr – zámek, nástěnné malby, přízemíbělá – západní místnost jižního křídla (Karine Artouni, ak. mal.)

Nový Jáchymov (správní obvod Beroun), litinový náhrobek zakladatele lesního hřbitova Františka Dittingera († 1839) je zajímavý především v kontextu dalších litinových náhrobků zdejšího mimořádného hřbitova. Probíhá zde postupně a v návaznosti na možnost získání dotací i pozvolné restaurování jednotlivých litinových náhrobků. Na snímku je náhrobek po dokončení restaurování (foto M. Kuldová).

Nový Jáchymov – lesní hřbitov, náhrobek Františka Nittingera (Ivan Houska)

Sv. Jan pod Skalou – kostel sv. Jana Křtitele, blok kostelních lavic (Pavel Hanč)

Okres Kladno

Správní obvod Kladno

Buštěhrad – zámek, místnost v 1. patře severního křídla, nástěnné malby (MgA. Magdalena Selucká Rečová)

Lány – zámek, Žlutý salonek, textilní tapety (Hedva Rýmařov)

Svárov – křížek, přípravné práce (Jarmil Plachý, ak. soch.)

Tuchlovice – socha sv. Jana Nepomuckého (Martina Niubó, ak. soch.)

Unhošť – socha sv. Jana Nepomuckého (Mgr. et Mgr. Jan Kyncl, PhD.)

Správní obvod obce Slaný

Slaný – kostel sv. Gotharda, boční oltář sv. Kříže, III. etapa (Hana Slavíková, Ak. mal.)

Slaný – kostel sv. Gotharda, kamenické zdobné prvky presbytáře, III. etapa (Jarmil Plachý, Ak. soch.)

Slaný – kostel sv. Gotharda, vitráže v presbytáři – I. etapa (Milan Augustin, Miroslav Kressl)

Slaný – socha klečícího sv. Jana Nepomuckého z areálu kláštera Nejsvětější Trojice (Jarmil Plachý, Ak. soch.)

Slaný – kolej piaristů, kaple Zasnoubení P. Marie, 2 zvony z roku 1807 (Michal Votruba DiS)

Nová Lhota (správní obvod Čáslav), kaple se sochou sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Jana Nepomuckého po restaurování a zpětném osazení na architekturu (foto L. Maděrová).

Smečno – zámek, erby malované na plechových podložkách na fasádě v nádvoří (MgA. Magdaléna Rafl Bursová, Mgr. Jakub Rafl. Ak. soch.), erby malované na vstupní bráně a nad branou (MgA. Magdaléna Rafl Bursová, Mgr. Jakub Rafl. Ak. soch.)

Velvary – kostel sv. Jiří, nástěnné malby, IV. etapa (Jiří Mašek, Tomáš Skořepa)

Okres Kolín

Správní obvod obce Kolín

Bečváry – areál zámku, kamenná váza a dva čučky na vstupní bráně (MgA. Roman Kolář)

Bečváry – zámek, polychromované obložení stěn místností východního křídla, IV. etapa (BcA. Josefina Pekárková)

Choťovice – kostel Narození Panny Marie, hlavní oltář, II. etapa (Eva Kolmanová, Ak. mal.)

Kolín – mariánský sloup na Karlově náměstí (Mgr. A. Jiří Finger, Pavel Hradilík)

Kolín – kostel Nejsvětější Trojice, nástěnné malby v boční kapli sv. Josefa, III. etapa (Hana Slavíková, Ak. mal.), vitráž se sv. Josefem v boční kapli sv. Josefa (Petr Coufal)

Kolín – kostel Nejsvětější Trojice, oltář sv. Josefa v boční kapli sv. Josefa, (Pavel Hanč, Lenka Helfertová, Ak. mal.)

Kolín – radnice, socha rytíře Rolanda z měděného plechu na vrcholu štítu východní budovy (Josef Buňka)

Kolín – kostel sv. Bartoloměje, dokončení, kamenné prvky (ak. soch. Jan Vích, ak. soch. Nina Jindřichová), obrazy (ak. mal. Karine Artouni, ak. mal. Alena Krahulíková, ak. mal. Eva Kolmanová, ak. mal. Jana Lukešová), vybrané dřevěné sochy (ak. mal. Hana Slavíková), nástěnné malby

(ak. mal. Karine Artouni), soubor barokních církevních textilií (Helena Kastlová)

Plaňany – kostel Zvěstování Panny Marie, hlavní oltář, I. etapa (Jan Chejn, Ak. mal.), nástěnné malby v presbytáři, I. etapa (Jan Chejn, Ak. mal.)

Přív-Předhradí – varhanní nástroj kostela Nanebevzetí Panny Marie, II. etapa (Petr Stehlík), varhanní skříň (Karine Artouni, Ak. mal., Klára Bůzková)

Starý Kolín – kostel sv. Ondřeje, nástěnná malba se sv. Ondřejem ve štukovém zrcadle nad bočním vstupem (Hana Slavíková, Ak. mal.)

Týnec nad Labem – měšťanský dům čp. 74, vstupní portál (MgA. Roman Kolář, Petr Lavický)

Zásmuky – mariánský sloup, V. etapa (Alexandr Kozlov, Ak. soch.)

Zásmuky – kostel Stigmatizace sv. Františka, zvon z roku 1692 (Michal Votruba DiS)

Správní obvod obce Český Brod

Český Brod – dům čp. 22 na nám. Arnošta z Pardubic, skleněná mozaika v záklenku vstupu (MgA. Barbora Viková, Petr Hampl, Ak. mal.)

Okres Kutná Hora

Správní obvod obce Čáslav

Čáslav – kostel sv. Petra a Pavla, boční portál (ak. soch. Josef Pospíšil)

Čáslav – Dusíkovo divadlo, opona (Mgr. Art. Lucie Janečková Matějková)

Nová Lhota – socha sv. Jana Nepomuckého (ak. soch. Josef Pospíšil)

Kolín (správní obvod obce Kolín), kostel sv. Bartoloměje, Kokovská kaple, stav po dokončení prací. V rámci projektu IROP došlo k restaurování vitráží i veškerého mobiliáře v kapli. To zahrnuje především oltář, který je jako celek výsledkem práce bratrů Jana a Ladislava Kamarýtových z roku 1966. Na samotné oltářní architektuře jsou využity materiály typu překližky či plechu, který vytváří klenby nik. Řezby a sochy jsou použity druhotně (foto L. Maděrová).

Sedlec (správní obvod Kutná Hora), kostnice, koruna umístěná nad vrcholem SZ pyramidy z kosterních pozůstatků, stav po restaurování. V souvislosti s rozebráním jedné ze čtyř pyramid umístěných v rozích prostoru sedlecké kostnice byla demontována a restaurována také dřevěná zlatěná koruna, která ji opticky završuje. Koruna byla ve velmi špatném stavu, značně narušená dřevěná hmota nesla pouze fragmenty povrchové úpravy. Zlacení tak muselo být celoplošně rekonstruováno (foto L. Maděrová).

Správní obvod obce Kutná Hora

Jakub – kostel sv. Jakuba, srdce zvonu z roku 1504 (Michal Votruba Dis.)

Kácov – zámek, malby v interiéru, etapa (ak. mal. Jan Frühauf, MgA. Linda Gurecká), malby a štuky v kapli (doc. Mgr. art. Jakub Ďoubal, Ph.D; MgA. Zuzana Wichterlová; BcA. Balcar Jakub; BcA. Khomenok Taisiia; BcA. Knot Marek; BcA. Mašíková Veronika; BcA. Mrověc Vojtěch; BcA. Šaffer Vít; BcA. Urbanová Lucie; BcA. Veselá Blanka – Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování)

Kaňk – kostel sv. Vavřince, srdce zvonu z roku 1528 (Michal Votruba Dis.)

Kutná Hora – kostel sv. Jakuba, obrazy z hlavního oltáře: Nejsvětější Trojice a Stětí sv. Jakuba (ak. mal. Roman Ševčík)

Kutná Hora – mobiliární fond Ústředního depozitáře Voršilky, portrét Josefa Colloredo Mansfelda (ak. mal. Jiří Matějček)

Kutná Hora – Sedlec – kostel Všech Svatých s kostnicí, kostnice, dřevěná koruna z vrcholu severozápadní pyramidy (Tomáš Král, Naděžda Březinová)

Kutná Hora – jezuitská kolej, zvony Ludvík a Michal (Petr Rudolf Manoušek)

Nové Dvory – dominikánský klášter s kostelem sv. Anny, kostel sv. Anny, hlavní oltář, kazatelna, obraz Příbuzenství Krista (MgA. Ondřej Špás, MgA. Ondřej Sklenář, MgA. Magdalena Rafl Bursová)

Nové Dvory – dominikánský klášter s kostelem sv. Anny, socha krále Davida z pilíře vstupní brány (Vojtěch Míča)

Vysoká – kostel Navštívení Panny Marie, malby v presbytáři, etapa (ak. mal. Hana Slavíková)

Okres Mělník

Správní obvod obce Kralupy nad Vltavou

Kralupy nad Vltavou – kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Václava, sokl, VI. etapa (MgA. Tereza Korbelová, Pavel Korbel, BcA. Pavla Žiaková), vitráže v presbytáři, I. etapa (Milan Augustin, Miroslav Kressl)

Vepřek – kostel Narození Panny Marie nástěnná malba Stigmatizace sv. Františka v presbytáři (Roman Ševčík, Ak. mal.)

Vepřek – zvonice u kostela Narození P. Marie, zvon z roku 1456 (Petr Rudolf Manoušek)

Správní obvod obce Mělník

Horní Vidim – kostel sv. Martina, hodinový stroj věžních hodin (Petr Skála, Ak. soch.), cimbál z roku 1676 (Petr Skála, Ak. soch., Petr Rudolf Manoušek)

Mělník – kostel sv. Ludmily, hlavní oltář, I. etapa (Lenka Helfertová, Ak. mal.)

Mělník – kostel sv. Petra a Pavla, kamenné prvky a polychromovaný svorník v zadní části severní lodi (Martina Fortíková)

Mělník – kostel sv. Petra a Pavla, obraz Panna Maria Karlovská z kostela sv. Petra a Pavla (Miroslav Slavík, Ak. mal.)

Mělník – Pšovka – kostel sv. Vavřince, boční oltář sv. Jana Nepomuckého, II. etapa (Martin Zmeškal)

Olešno – litinový křížek s kamenným podstavcem na návsi (Miroslav Kroupa, David Císařovský, DiS., Václava Císařovská)

Zahájí – pomník a hrob komisaře Oskara Beneše – tzv. pomník padlých partyzánů (Petr Dufek, Ak. soch., Miroslav Kroupa)

Správní obvod obce Neratovice

Chlumín – statue se sousoším Nejsvětější Trojice a sochami světců (MgA. Tereza Korbelová, Pavel Korbel)

Okres Mladá Boleslav

Správní obvod Mladá Boleslav

Bělá pod Bezdězem – Mariánský sloup (Mgr. Petr Gläser)

Bělá pod Bezdězem – pomník Na stráž! (Mgr. Petr Gläser)

Bělá pod Bezdězem – zámek, kachlová kamna (Sylva Antony Čekalová)

Struhy – areál kostela sv. Petra a Pavla, kamenný kříž (ak. soch. Vojtěch Adamec)

Řitnice – kostel sv. Štěpána, náhrobní deska pánů z Biberštejna (ak. soch. Martin Pokorný)

Bělá pod Bezdězem (správní obvod Mladá Boleslav), pomník Na stráž!, stav po restaurování. Pomník je dílem J. Mařatky ve spolupráci s architektem P. Janákem z roku 1927 (foto L. Maděrová).

Bělá pod Bezdězem (správní obvod Mladá Boleslav), Mariánský sloup z roku 1681, stav po restaurování (foto L. Maděrová).

Správní obvod Mnichovo Hradiště

Kněžmost – kostel sv. Františka Serafinského, obnova zvonové stolice (ak. soch. Josef Tkadlec, Josef Slánský)

Mnichovo Hradiště – státní zámek, mobiliární fond, závěsné obrazy včetně rámu: portrét Adama z Valdštejna, portrét Maxmiliána z Valdštejna (ak. mal. Karine Artouni)

Sychrov – socha sv. Jana Nepomuckého (ak. soch. Pavel Míka, Petr Verich)

Okres Nymburk

Správní obvod Lysá nad Labem

Benátecká Vrutice – kaplička se sochou sv. Jana Nepomuckého (ak. soch. Vojtěch Adamec)

Prerov nad Labem – kostel sv. Vojtěcha, věžní hodiny (L.HAINZ spol. s r.o., Ing. Mariana Nesnídalová)

Správní obvod Nymburk

Kostomlaty nad Labem – socha sv. Jana Nepomuckého, etapa (ak. soch. Vojtěch Adamec)

Kostelní Lhota – areál kostela Nanebevzetí Panny Marie, socha sv. Václava a socha sv. Gotharda (MgA. Rastislav Jacko, Prof. Jan Hendrych)

Nymburk – radnice, průzkum (Mgr. Zdeňka Gläserová Lebedová a Mgr. Petr Gläser); rekonstrukce, etapa (MgA. Šimon Vahala)

Správní obvod Poděbrady

Městec Králové – litinový pomník Františka Palackého (MgA. Hana Nováková, Ing. Ondřej Šimek, DiS., MgA. Jan Kracík)

Přední Lhota – kamenný milník (MgA. Jan Brabec)

Okres Praha-východ

Správní obvod obce Brandýs nad Labem-Stará Boleslav

Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – nástěnné malby a nápisy ve výklenkové Vyšehradské kapli poutní cesty z Prahy do Staré Boleslavi (Petr Šafus, Ak. mal.)

Panenské Břežany – Horní zámek, kamenné prvky a štuky v koupelnách 1. a 2. patra (Vojtěch Adamec, Ak. soch.)

Škvorec – boží muka u silnice na Hradešín (Josef Pospíšil, Ak. soch.)

Vyšehořovice – socha sv. Jana Nepomuckého (MgA. Jan Kracík)

Správní obvod Říčany

Břeží – socha sv. Jana Nepomuckého na návsi (Bohumil Pánek)

Popovičky – kostel Stigmatizace sv. Bartoloměje, zvon z roku 1497 (Michal Votruba DiS)

Okres Praha-západ

Správní obvod obce Černošice

Buš – boží muka u silnice na Slapy (MgA. Tereza Korbelová, Pavel Korbel)

Odolena Voda – kostel sv. Klimenta, nástropní malba v sakristii (MgA. Anna Plešmířová)

Ořech – kostel Stětí sv. Jana Křtitele, cínová křtitelnice (Ivan Houska)

Okres Příbram

Správní obvod obce Dobříš

Dobříš – areál kostela sv. Kříže, socha sv. Judy Tadeáše, osa-

zení celku kopie sochy na původní místo (Jaroslav Fuka, ak. soch.)

Nový Knín – kostel sv. Mikuláše, boční oltář Panny Marie (Sylvie Kroupová, Karel Mahelka, Dis, Jana Kovandová, MgA Eva Matějčíková, Simona Žálková DiS)

Obořiště – kostel sv. Josefa, nástropní malba lodi, záchranná fixáž – 8. etapa (MgA. Jiří Lauterkranz, PhD.)

Správní obvod obce Příbram

Březnice – židovský hřbitov, vztyčování a konzervace náhrobků, 9. etapa (Milan Šturm)

Březnice – hřbitov, náhrobek rodiny Jezberovy při kostele sv. Rocha (MgA. Marie Špačková, MgA. Vojtěch Verner)

Příbram – pomník padlých v 1. světové válce, 1. etapa (Marcel Hron, ak. soch.)

Správní obvod obce Sedlčany

Osečany – zámek, nástěnné malby, 2. patro, č. místnosti 302 (původně 2 místnosti) (Adam Souček, ak. mal.)

Osečany – zámek, záklopový strop, 2. patro, č. místnosti 304 (Adam Souček, ak. mal.)

Příčovy – zámek, kaple sv. Vojtěcha, kazatelna, 3. etapa (Jan Stöckel, ak. mal.)

Vysoký Chlumec – zámek, hlavní vstup do zámku – kamenné ostění (Prof. Jan Hendrych)

Skrýšov – zámek, 1. patro, 5 místností, restaurování nástěnných maleb – dokončení (MgA. Lukáš Brotánek, Milena Nečásková, ak. mal.)

Příbram (správní obvod Příbram), pomník padlých, 1927, socha je dílem Jana Štursy, kterou po sochařově smrti dokončil Václav Šára. 1. 7. 2021 byla socha poškozena pádem stromu až do náklonu sochy, který byl téměř rovnoběžný se zemí. Zásadní opravný zásah spočívá v doplnění chybějících částí nohou mezi lýtky a chodidly sochy a zejména z vložení zpevňující konstrukce do celé postavy sochy, což se neobešlo bez hledání vhodného místa (na zádech postavy) k vyříznutí pro vložení této konstrukce (foto M. Kuldová).

Osečany (správní obvod Sedlčany), zámek, nástěnná malba místnosti č. 302 v 2. patře zámku, nástěnné malby, kolem 1750. V roce 2022 byly odkryta a restaurována barokní výmalba velkého sálu. Právě tato výmalba prokázala dřívější existenci této místnosti jako dvou malých místností, které byly vymalovány zcela rozdílně, jedna dekory pohozených květů se stonky na žluté půdě, druhá štětcovou kresbou (fantazijního?) města s katedrálou a přístavem (foto M. Kuldová).

Okres Rakovník

Správní obvod obce Rakovník

Lišany – kostel Nanebevzetí Panny Marie, 14 obrazů křížové cesty, 4. etapa (Naděžda Mašková, ak. mal.)

Nové Strašecí – kostel Narození Panny Marie, hlavní oltář, 8. etapa – dokončení (Jitka Jirkovská, Mgr. Eva Matějčíková)

Nové Strašecí – kostel Narození Panny Marie, nástěnná malba iluzivního oltáře, základní zajištění po objevení při demontáži oltáře (Hana Slavíková, ak. mal.)

Petrovice – kostel Navštívení Panny Marie, kazatelna, 3. etapa (Miroslav Slavík, ak. mal., Václav Stádník)

Rakovník – kostel sv. Bartoloměje, kostelní lavice, zajištění původních a výroba replik (Pavel Hanč)

Senomaty – socha sv. Judy Tadeáše (MgA. Helena Jahodová)

Mgr. Ludmila Maděrová, vedoucí oddělení
Mgr. Tereza Cachová, Mgr. Marie Kuldová

REFERÁT PAMÁTEK S MEZINÁRODNÍM STATUSEM

Úkolem referátu je zejména monitoring Světového dědictví UNESCO, ve středních Čechách se nacházejí dvě lokality, kterým byl tento status přiznán. Je to v prvé řadě *Kutná Hora*, výjimečné historické město s unikátním vývojem a dále byl do této prestižní kategorie zařazen i areál zámku s parkem v *Průhonicích*.

Monitoring představuje určené odborné činnosti při sledování stavu těchto výjimečných památek. Osnova výsledné zprávy je stanovena tak, aby bylo jasně doloženo, že tzv. statek stále patří na seznam nejceněnějších světových lokalit a že se i nadále nachází ve stavu odpovídajícímu původnímu prohlášení. Dalším významným úkolem referátu je pak preventivní ochrana památek a jsou zde ještě některé neméně důležité úkoly podle aktuální potřeby. Struktura práce je obdobná jako v předcházejících letech, pouze se lišila rozsahem a někdy i důležitostmi těchto jednotlivých oblastí činnosti.

Při takto prováděném monitoringu vzniká bohatý soubor informací, sloužící zejména pro doložení všech změn a úprav, kterými tzv. statek, jak se správně podle UNESCO tyto světově významné památky nazývají, postupně prochází. Roční monitorovací zprávy, jež jsou pravidelným výstupem této činnosti, dokládají dění, které se lokality týká a ukazuje její postupné proměny.

Veškerý takto připravený materiál, který je nad omezený rozsah Zprávy, je od počátku ukládán, a postupně tak vznikla velmi podrobná dokumentace místa, sloužící pro interní využití.

Procesem dokumentování, jež takto v případě Kutné Hory probíhá více než dvacet let, vznikl soubor, který je ve své podstatě jedinečným pramenem pro sledování a doložení její

Kutná Hora – Sedlec, nově postavená budova informačního centra v Zámecké ulici, na pohledově silně exponované parcele je tato budova poměrně velmi kultivovaným architektonickým vstupem do mimořádně hodnotného historického prostředí (foto J. Mrázek).

ho vývoje v tomto dlouhém období. Je to poměrně obsáhlá dokumentace od celkového, lze říci krajinářského a urbanistického pohledu na město jako celek a na jeho okolí až k pohledu detailnímu, který se pohybuje v měřítku úprav jednotlivých objektů a jejich částí. Důraz je přitom kladen na památkové hledisko těchto zásahů a podstatným aspektem je zde technologická a materiálová stránka obnovy.

V případě Průhonic, které byly prohlášeny až poměrně nedávno, konkrétně v roce 2010, a to dodatečným připojením k městu Praze, je toto dokumentování podstatně kratší, ale i tak zde vznikl a je dále rozšiřován poměrně obsáhlý materiál.

Požadované monitorování stavu statku se neomezuje pouze na hledisko ochrany a zachování jeho památkových hodnot. Zde je naopak předpokládáno, že každá ze členských zemí, po-

Kutná Hora, park Pod Vlašským dvorem, po dokončení celkové opravy se toto významné místo stalo opět intenzivně využívaným prostorem pro obyvatele a návštěvníky města, jeho úprava byla přitom natolik citlivá, že původní atmosféra zůstala nadále zachována (foto J. Mrázek).

Kutná Hora, Nové mlýny, zbytečnou demolicí poškozený historický areál v samé blízkosti starého města s jeho dominantami je nyní předmětem úvah o nové rozsáhlé výstavbě (foto J. Mrázek).

kud se již sama připojila k dohodě o ochraně světového dědictví, má tuto oblast správně právním i praktickým způsobem podchycenu a plně si za ni odpovídá. Do těchto vnitřních záležitostí nemíní UNESCO zasahovat a respektuje suverenitu každého ze svých členů. V případě nastalých problémů, pokud by k nim mělo dojít, vystupuje zcela nezaujatě.

Pokud by se problémy zásadního charakteru objevily, je dán mechanismus umožňující příslušnou nápravu. Pokud by ale i přesto problém trval dále a nebyl slučitelný s přiznanou hodnotou statku, nastupuje řešení a nejvyšším postihem pak nakonec může být i odebrání statusu památky Světového dědictví. V minulosti k takovému kroku již bylo skutečně přistoupeno, ale netýkal se naší země. Ta sice v určitých otázkách také nemá zcela ideální pozici, jedná se o dílčí problémy Prahy a Českého Krumlova, v případě středních Čech ale zatím nic takového nenastalo.

Monitoring, a to je jeho hlavní zásadou, by měl být naprosto nezávislý a nebyť propojen s výkonem vlastní památkové péče. Je naprosto nestranným sledováním dění v místě a měl by pouze podávat věrohodnou a pravdivou zprávu o jeho stavu a o případných změnách. Některé z dokumentovaných případů přitom nejsou svým charakterem zcela jednoznačné, a posouzení jejich dopadu na celkovou hodnotu statku tak nemusí být bez časového odstupe plně objektivní. Proto se snažíme většinou dodržovat zásadu, že u sporných případů může být okamžité hodnocení nepřesné a proto navrhujeme vrátit se k němu až s určitým časovým odstupem.

Preventivní ochrana památek

Druhým hlavním úkolem referátu je preventivní ochrana památek. I přes nyní poměrně stabilizovanou situaci v péči o naše kulturní dědictví se stále objevují případy, kdy vlastník nechce anebo není schopen se o památku odpovídajícím způsobem postarat. Neznámé nejsou ani případy toho druhu, kdy odchází k jejímu úmyslnému ničení například z důvodu spekulace. Tím je dána mírně paradoxní skutečnost, že i ve společnosti, která si tak zakládá na majetku a jeho ochraně musíme sledovat, jak se majetek, který má dokonce celospolečenskou hodnotu, nenávratně ničí. Může to přitom být i několik stiletý starý dům, nacházející se na hlavním náměstí významného historického města, který se nám skutečně ztrácí před očima.

Mělník – Pšovka, po demolicí historických budov tvořících přirozené předpolí a podnož dominantní budovy významného původně středověkého kláštera je pravděpodobné, že budoucí novou výstavbou zde může nastat zásadní a zřejmě negativní změna pohledových souvislostí (foto J. Mrázek).

Byšice (okres Mělník), příklad běžné budovy, tvořící součást historické zástavby obce, která díky vysoké tehdejší úrovni stavitelství představuje ve svém původním výrazu a detailu provedení velmi hodnotou architekturu; dnes zcela běžně prováděné účelové úpravy většinou tuto skutečnost zcela opomíjí a výsledkem bývá často až karikatura původního domu (foto J. Mrázek).

Kategorie ohrožených památek, která byla v minulosti vážným a početně zastoupeným problémem tedy u nás stále existuje. Nenastal proto očekávaný stav, kdy nenahraditelné součásti našeho kulturního dědictví budou všeobecně považovány za jednu z našich nejvyšších hodnot. Naopak stále nemáme dostatečně účinné nástroje, jak proti takovému ničení kulturního dědictví účinně bojovat.

V těch nejsmutnějších případech tedy zbývá alespoň shromažďování odborných podkladů, dokládajících podobu a stav ohrožené památky. Tedy především pořizování dokumentace a vedení informací o stavu ohrožených objektů. S touto databází se pak dále pracuje a je využita mimo jiné ke snaze o preventivní péči. V některých případech ke včasnému rozpoznání hrozícího nebezpečí poškození památky může totiž

poměrně účinně pomoci samotné porovnání dokladů o rychlosti proměny jejího stavu. Zcela zásadní význam pak má takový materiál v případech nezadržitelného zániku stavby, a to pro podchycení posledních informací o podobě takové mizející památky. Tehdy může zůstat jediným dokladem o postupně zanikající stavbě nebo naopak být podkladem pro případnou rekonstrukci již zničených částí a detailů objektu.

Prováděná dokumentace je zejména fotografická a je podle potřeby pravidelně opakována. Je podrobná až do detailních prvků nejohroženějších částí staveb. Celkem je v našem pracovním seznamu základním způsobem evidováno téměř osm set položek, fotografická dokumentace je vedena u více než poloviny z nich a dále je podle možností rozšiřována.

Ing. arch. Jiří Mrázek

DOTACE Z PROGRAMŮ VE STŘEDOČESKÉM KRAJI V ROCE 2022

Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností 2022	V roce 2022 nebyl vyhlášen.
Havarijní program 2022	12 712 000
Program regenerace MPR a MPZ 2022	9 414 000
Program záchrany architektonického dědictví 2022	44 844 974
Program péče o vesnické památkové rezervace, zóny a krajinné památkové zóny 2022	7 125 000
Program restaurování movitých kulturních památek 2022	2 580 000

ODDĚLENÍ ARCHEOLOGIE

Dobříš – Vargač (okres Příbram): Zjišťovací výzkum (2 sondy) ve sklepeních bývalého hradu Vargač v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami. Nebyly registrovány žádné antropogenní situace.

Dobříš – kostel sv. Kříže (okres Příbram): V důsledku havarijní situace (propad podlahy) byly za účasti archeologa otevřeny dvě sondy v lodi kostela. Předpokládané příčiny poklesu kamenných dlaždic (starší hroby, krypta) nebyly zjištěny.

Český Brod (okres Kolín): Jihovýchodní nárožní bašta a přilehlý úsek východní kurtiny městského opevnění byl v průběhu 2. poloviny roku předmětem záchranných restauračních prací. V jejich rámci bylo po odborné diskusi přistoupeno k odtěžení zásypu interiéru bašty. Zásyp vyplňoval baštu, na rozdíl od okolního terénu, tak, že jeho povrch dosahoval téměř po současnou dochovanou korunu zdiva a dle odborného posudku byl příčinou extrémního zasolování vnějšího líce zdiva bašty. Vyhloubení ověřovací sondy o rozměrech 1,5 × 1 m při východní straně bašty v místě střílny prokázalo recentní původ zásypu (odhadem počátek 20. století, se zásahy z 90. let 20. století). Akce pokračovala vymístěním zásypu ve dvou etapách za průběžného dozoru archeologa. Postupně tak byl povrch terénu v interiéru bašty snížen na úroveň okolního terénu, tj. historického umělého násypu při vnitřní straně kurtin. V odkrytém prostoru jsme nepozorovali stopy po vnitřní úpravě bašty, případné uzavírací zdi, výškovém či půdorysném vnitřním členění.

Hradenín – tvrz (okres Kolín): V souvislosti s probíhající rekonstrukcí areálu tvrze v Hradeníně byla archeologickou son-

dou ověřena existence základové konstrukce zaniklého schodiště při západním průčelí věže.

Kolín: V chrámu sv. Bartoloměje v Kolíně probíhaly stavební přípravy spojené s instalací nového hlavního oltáře. Oddělení archeologie sledovalo postupný odkryv podlahy v chóru v prostoru umístění nového oltáře, trasu elektrické přípojky a drobné sondy v podlaze krypty pod hlavním oltářem pro založení podpurné konstrukce její klenby.

Krakovec (okres Rakovník): Za dohledu oddělení archeologie proběhla oprava prostoru druhé hradní brány, která obnášela doplnění historické dlažby bývalého průjezdu a rekonstrukci dochovaného vnitřního líce někdejší východní obvodové zdi brány.

Osečany (okres Příbram): Na zámku Osečany byl během dohledu výkopových prací pro ČOV dokumentován při vnější patě východního křídla historický zděný kanál. Silně stlačená klenbička kanálu byla cihelná, v podélném zdivu se uplatňovaly i lomové kameny. Vnitřní šířka kanálu činila přibližně 60 cm. Kanál směřoval zhruba kolmo od průčelí zámku východním směrem ze svahu. Jedná se o novověkou, nejspíše pozdně novověkou konstrukci.

Plaňany (okres Kolín): V okolí kostela Zvěstování Panny Marie byly sledovány výkopové práce pro položení dlažby okapového chodníku při presbytáři. Výkopy (do hl. cca 30–40 cm) nezastihly historické terény.

Sázava (okres Benešov): Ve spolupráci se společností Archaia proběhl zjišťovací výzkum v Severní zahradě areálu Sázavského kláštera. Jeho cílem bylo ověřit terénní situaci v prostoru

zamýšleného uložení retenční nádrže, vsakovacího objektu a přeřadového potrubí, tj. zařízení, která souvisí s projektem odvlhčení objektu bývalých koníren. Čtvercová sonda S1 o ploše 200 × 200 cm položená 5 m severových. od severovýchodního nároží bývalých koníren, zachytila souvrství pozdního a vrcholného středověku a okolo nivelety 308,50 m n. m. narazila na hrobové jámy, zahlubující se do rostlého podloží. Celkem bylo rozpoznáno nejméně 7 pohřbů, z toho jeden ve formě neanatomicky uložených dlouhých kostí. Na základě charakteru výplní hrobových jam a stratigrafické situace lze stáří zachyceného pohřbívání odhadovat na závěr 12. a 1. pol. 13. století.

Sonda S2 o rozměrech 2 × 1 m byla umístěna dále severovýchodním směrem od S1, blíže zalomení ohradní zdi. Vzhledem k existenci otvoru charakteru střílny patrném ve vnějším líci ohradní zdi bylo možno soudit, že se v daném místě jedná o druhotně zavezený prostor, popř. interiér. Tento předpoklad se potvrdil, když sonda S2 zachytila v celém svém profilu (povrch terénu na niveletě 310,40, dno sondy 308,30 m n. m.) pouze navážkové vrstvy, převážně datovatelné do 16. století, popř. na přelom 15. a 16. století, ve svrchních úrovních do 20. století.

Smílkov (okres Benešov): Součástí postupné rekonstrukce zámeckého parku je i obnova barokního bazénu. Bazén byl zavezen po polovině 20. století, v roce 2022 byl zásyp za dohledu oddělení archeologie odtěžen a byl dokumentován stav dochování, tj. zejm. celistvost původního zpevnění břehů a okraje bazénu skládaného z tesaných kamenických prvků.

Točnick (okres Beroun): Propad vozovky při průčelí objektu bývalého pivovaru čp. 1 v Točnicku vyvolal záchrannou akci, při níž byl dokumentován přibližně kruhový vyzděný zahloubený objekt o měřitelném průměru 110 cm. Objekt byl situován tak, že většinou svého objemu vystupoval pod dnešní komunikaci, z pravidelného kruhového půdorysu nicméně menší část (cca 1/5) „odkrojilo“ základové zdivo pivovaru. Tak také interpretujeme náleзовou situaci, tedy že starší objekt, nejspíše studna, byla porušena a zanikla při založení pivovarské budovy.

Tupadly – zámek Slavín (okres Mělník): V areálu zámku Slavín v k. ú. Tupadly pokračovaly práce na rekonstrukci objektu sýpky. Byl dokumentován výkop při patě jižního průčelí a za dohledu oddělení archeologie byl vybírán zásyp z úzkého prostoru nacházejícího se mezi současným jižním průčelím a starší rovnoběžnou zdí se stopami okenních otvorů, která probíhá v odstupu necelého 1 m v interiéru sýpky.

Vepřek (okres Mělník): Archeologickou sondou byla ověřena existence žlabu pro paleční kolo v tzv. staré mlýnici v areálu vodního mlýna ve Vepřeku čp. 19.

*Mgr. Zdeněk Neustupný, vedoucí oddělení
Mgr. Jan Kypka, Ph.D.
Mgr. Filip Laval, Ph.D.*

Sázava, k. ú. Černé Budy (okres Benešov), Sázavský klášter, Severní zahrada, sonda 1. V severozápadním koutu sondy jsou patrné dolní končetiny kostrového hrobu (foto Z. Neustupný).

Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) v roce 2022

Výzkum nemovitých památek v ČR

Garant: PhDr. Vladislav Razím

Výzkumná oblast Nemovité památky v ČR, jejíž řešení bylo zahájeno v roce 2019 a skončí 2023, je zaměřena na systematický záchranný výzkum neohroženějších druhů památek. Obsahem výzkumu je výběr konkrétních staveb nebo jejich částí na základě dlouhodobého sledování a zcela aktuálních potřeb, jejichž poznání a dokumentace má význam nejen pro každou konkrétní stavbu, ale přispěje k řešení širších, nezřídka velmi specifických otázek, včetně samotných metod zkoumání. Prioritou výběru je technický stav a míra ohrožení, kdy upřednostněny budou především památky, u nichž se jedná nezřídka o poslední příležitost k vyřešení a širšímu využití jejich vypovídací hodnoty. Výzkum cíleně naváže na certifikované metodiky průzkumu a dokumentace, které NPÚ vydal v předchozích pěti letech a nyní je důsledně aplikuje v praxi.

Konkrétně je úkol zaměřen na průzkum a dokumentaci torzálně dochovaných, ohrožených a zanikajících staveb (zejména zřícenin hradů, ostatních panských sídel a lidového stavitelství), dále na výzkum kultury bydlení a obytného komfortu z hlediska vývoje tradiční obytné jednotky, na tvorbu korpusů vybraných skupin artefaktů a částí staveb a na rozvíjení vybraných metod výzkumu ohrožených a zanikajících historických staveb s důrazem na interdisciplinární spolupráci.

Pracovníci ze středočeského NPÚ ÚOP [PhDr. Vladislav Razím, Ing. arch. Dorota Havlíková, Mgr. Jan Kypta, Ph.D., Ing. arch. Jan Veselý, Ing. arch. Eva Vyletová] prováděli v rámci daného úkolu metodické průzkumné a dokumentační práce především těchto památek:

Vybrané objekty výzkumu

Bratřejov (okres Příbram), usedlost čp. 8 – V návaznosti na starší dokumentaci z roku 2015 byl v rámci přípravy výstavy proveden doplněk zaměření o sklepy a celkový podélný řez a byla též provedena podrobnější dokumentace archaických kamen v komorovém dílu a zbytků starších neglazovaných kachlových kamen deponovaných na půdě.

Ing. arch. Jan Veselý

Klášter Hradiště (okres Mladá Boleslav), pozůstatky kláštera (3. etapa) – zpracována byla další etapa dokumentace z průběhu obnovy průčelí kostela. V rozsahu dokumentované části nebyly oproti předchozím fázím průzkumu zjištěny zásadní poznatky ke stavební podobě kostela Narození Panny Marie před renesanční přestavbou. Nález gotického ostění okna na jižním průčelí presbytáře, který byl dokumentován v rámci předchozí fáze operativního průzkumu (NZ OPD 2020), tak zůstává jediným dokladem podoby oken gotického presbytáře. Z renesanční přestavby zřejmě pochází i zdvo horní části stěn nad okenními záklenky. Korunní římsa vyzděná z cihel i zdvo opěráků tvořené kombinací pískovcových kvádrů a cihel odpovídají obou podélným fasádám lodi a jednoznačně náleží renesanční přestavbě kostela. U východního okna závěru se jako jediná zachovala okenní kružba pocházející z renesanční přestavby kostela.

Ing. arch. Eva Vyletová

Mladá Boleslav, klášter Na Karmeli (2. etapa) – V rámci druhé etapy byly zpracovány výsledky terénního průzkumu

z průběhu obnovy kláštera, které zahrnují zejména nové poznatky ke stavebnímu vývoji západního křídla. V západním křídle bylo odhaleno nejstarší dochované jádro z doby výstavby Jednoty bratrské. Jeho původ spolehlivě prokázal dendrochronologický průzkum, který určil shodnou dataci kácení dřeva na přelomu let 1527/28 u stropních trámů, jejichž pozůstatky se zachovaly nad klenbami místností v přízemí i kleštín ve stěnách. Shodně byly datovány i druhotně užitě prvky krovu. Na západním průčelí patra byla odhalena existence pozdně gotického portálu. Ve zdivu ambitu a dalších částí barokně přestavěného konventu včetně kostela byly dokumentovány druhotně užitě tesané pískovcové články.

Ing. arch. Eva Vyletová

Mokřany (okres Příbram), usedlost čp. 1 – Dům představuje jeden z nejhodnotnějších příkladů lidové architektury závěru 19. století na jižním Sedlčansku. V rámci přípravy výstavy bylo provedeno jeho celkové zaměření, fotodokumentace a zevrubný průzkum. Byl určen rozsah konstrukcí z roku 1795 ve světnici a ve sklepech a identifikovány zajímavé starší oken-

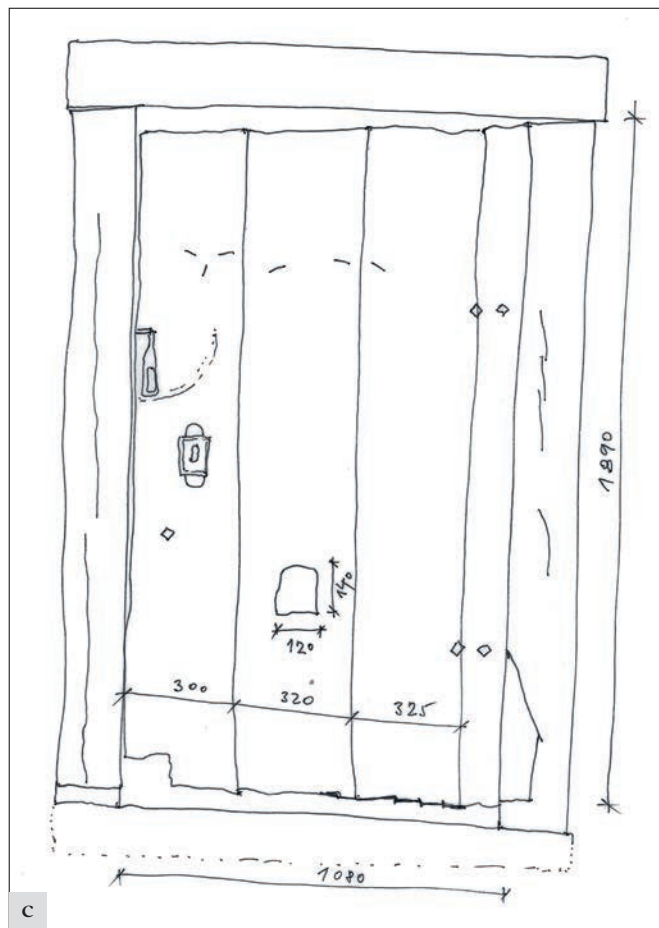

Mokřany (okres Příbram), obytný dům usedlosti čp. 1. Štukové fasády zděné části velkého selského domu s vročením 1881 a iniciálami majitelů ve štítě představují jeden z nejhodnotnějších příkladů zděné venkovské architektury konce 19. století na Sedlčansku. Dům zároveň obsahuje starší roubené jádro, které na starších základech vzniklo roku 1795. K zajímavostem stavby patří také to, že byla v rámci výstavby v roce 1881 užitá na dvorní straně užitá roubená technologie. Pro své nesporné hodnoty je dům nyní navržen k prohlášení za kulturní památku: a – pohled na štukové fasády domu od severovýchodu; b – pohled na dvorní fasádu s roubenou konstrukcí od západu (foto J. Veselý, 2022).

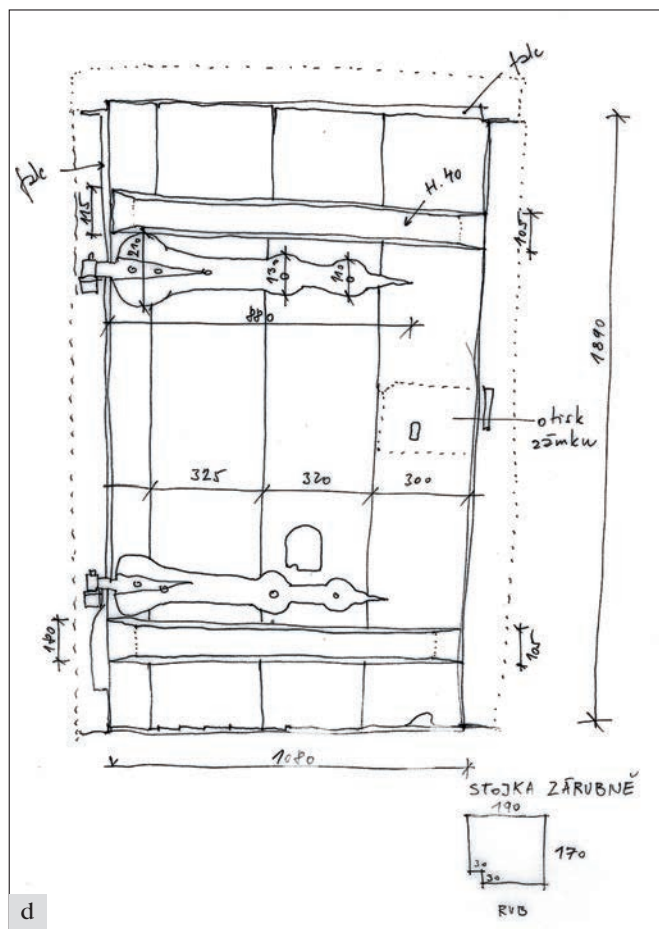
a

c

b

d

Plaňany (okres Kolín), budova bývalé sýpky: a - pohled na lícovou stranu dveřní výplně v interiéru v přízemí; b - pohled na rubovou stranu dveřní výplně v interiéru v přízemí; c - skica lícové strany dveřní výplně v interiéru v přízemí, d - skica rubové strany dveřní výplně v interiéru v přízemí (foto a kresby D. Havlíková).

ní výplně na půdě domu. Následně byla vzniklá dokumentace využita rovněž pro zpracování návrhu na prohlášení za kulturní památku.

Ing. arch. Jan Veselý

Plaňany (okres Kolín), bývalá sýpka – Vzhledem k tomu, že sýpka je v havarijním stavu a byla v roce 2017 navržena k demolici (přesto, že byl v roce 2016 a 2017 zpracován návrh na prohlášení za kulturní památku), jsou ohroženy i autentické truhlářské prvky interiéru. Proběhla dokumentace původní dveřní výplně z přestavby v roce 1744 a následně v první polovině 19. století.

Praha, 1. etapa dokumentace významných pražských domů – Burzovní palác – Parlament – Národní muzeum: Dvoukřídlé špaletové okno s pevným příčником oddělující dolní čtyřtabulkové křídlo od horního neděleného sklopného křídla. Okno je osazeno na podestě hlavního schodiště, kde tvoří s dalšími dvěma kusy osvětlovací prvek prostoru před nástupem do výtahu. Okna jsou rámována kamenným obložním včetně stěn schodiště. Stejná okna se nacházejí i v sousedních místnostech a obdobná, stejného provedení avšak jiného rozměru a konstrukčního řešení i ve velkém sálu. Okenní křídla mají profilaci a řemeslné provedení odpovídající truhlářské produkci 30. let 20. století.

Ing. arch. Dorota Havlíková

Radešice (okres Příbram), usedlost čp. 1 a 2 – Dvojice sousedících roubených domů patří ke skupině nejvíce ohrožených lidových staveb v sedlčanském regionu. Oba domy jsou ve velmi špatném technickém stavu a jejich brzký zánik je velmi pravděpodobný. V rámci přípravy výstavy byly pořízeny jejich rámcové půdorysné zaměření z exteriéru a celková fotografická dokumentace.

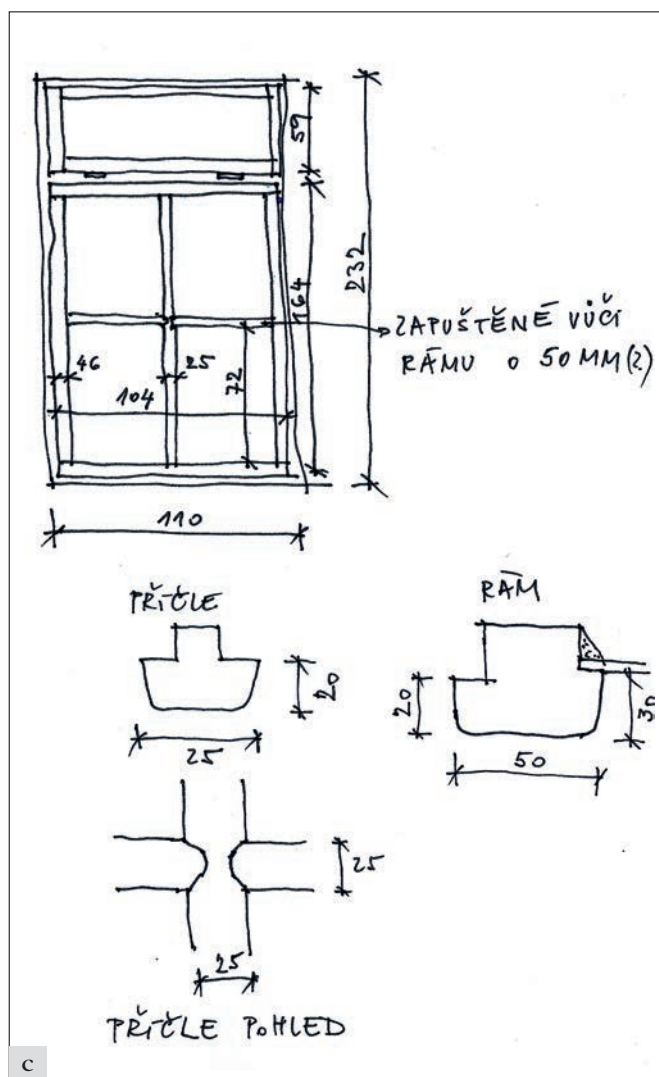
Ing. arch. Jan Veselý

Radešín (okres Příbram), usedlost čp. 6 – V rámci přípravy výstavy byl v současné době nevyužívaný dům s částečně dochovanou roubenou světnicí a s velmi zachovalou černou kuchyní podroben operativnímu průzkumu. Bylo provedeno zaměření půdorysu a odebrány vzorky pro dendrochronologickou analýzu. Ta přinesla překvapivý výsledek, neboť dřevěné konstrukce stávajícího domu byly postaveny ze dřeva káčeného až na přelomu let 1845/46.

Ing. arch. Jan Veselý

Helfenburk u Bavorova (okres Strakonice) a Dívčí Kámen (okres Český Krumlov) – zříceniny hradů: Další etapa průzkumu a dokumentace.

PhDr. Vladislav Razím

Praha, budova bývalého Burzovního paláce, Vinohradská 2: a – celkový pohled na severovýchodní fasádu s vyznačením dokumentovaných okenních výplní; b – pohled z podesty schodiště na vnitřní stranu předmětných oken v patře; c – skica pořízená v terénu (foto a kresba D. Havlíková).

Probíhaly závěrečné práce na knize, která vyšla na konci roku 2022 Vladislav Razím, *Středověká opevnění českých měst, 1. díl – výklad, Praha: NPÚ 2022.*

PhDr. Vladislav Razím

Ze zahájení výstavy „Od sedláka po domkáře“ instalované v prostorách polygonální stodoly z Podolí u Vojkova v Muzeu vesnických staveb středního Povltaví na Vysokém Chlumci. Výstava probíhala od 1. 7. do 30. 10. 2022 (foto J. Veselý).

Výstava „Od sedláka po domkáře“, Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby a stejnojmenný kritický katalog.

*Ing. arch. Jan Veselý, PhDr. Alena Nachtmannová, Ph.D.
a Mgr. Jan Kypta, Ph.D.*

Moderní architektura 20. století

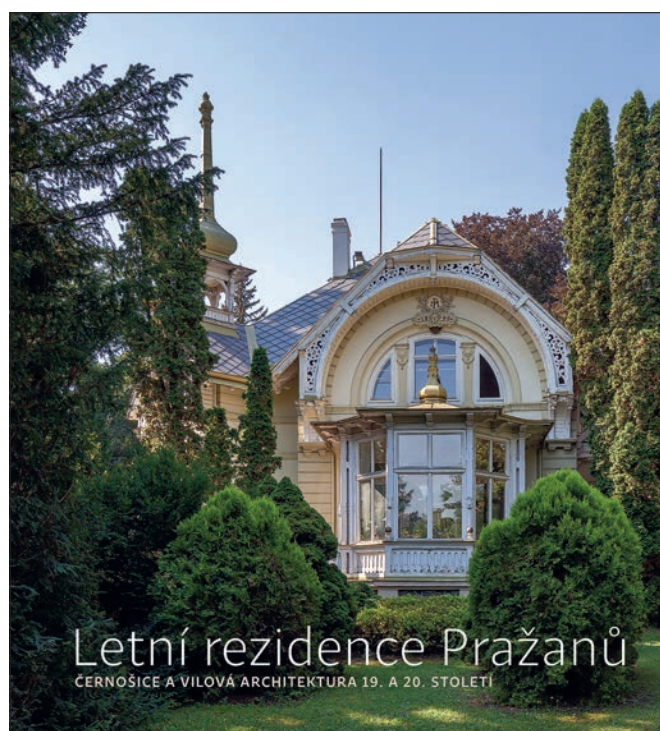
Garant: Ing. arch. Naděžda Goryczková

Spoluřešitel za NPÚ ÚOP středních Čech v Praze: Mgr. Šárka Koukalová, Ing. arch. Hana Řepková

V roce 2022 probíhala závěrečná fáze přípravy a vydání monografie Letní rezidence Pražanů, Černošice a vilová architektura 19. a 20. století, která navazuje na ediční řadu o vilových lokalitách v blízkosti Prahy, zahájenou Národním památkovým ústavem v roce 2013. Zároveň byl v rámci tohoto výzkumu zpracován odborný článek *Tvorba architekta Františka Roitha v letovisku Černošice* ve spolupráci se Stanislavem Svobodou, odborníkem na zahradní umění vilových staveb, který též jako vedlejší výstup DKRVO zpracoval studii *Ovocné dřeviny v letovisku Černošice na příkladu zahrady Jana Fundy* pro Zprávy památkové péče.

Mgr. Šárka Koukalová

V roce 2022 probíhala finalizace vydání *Metodiky regenerace sídlišť v souladu se zájmy památkové péče*, zvažován byl alternativní podtitul „v souladu se zásadami a poznatky památkové péče“. Realizována byla zahraniční výzkumná cesta do Berlína. Navštíveno bylo několik meziválečných sídlišť chráněných jako kulturní památka. Dokumentován byl rozsáhlý soubor ve stylu socialistického realismu v centru města. Zástavba Karl-Marx-Allée (bývalé Stalin-Allée) spolu se souborem Hansaviertel, vystavěné v rámci Interbau, již několik let usilují o společný zápis na seznam UNESCO. První žádost

Obálka knihy Letní rezidence Pražanů. Reprezentativní monografie Letní rezidence Pražanů, Černošice a vilová architektura 19. a 20. století, byla vydána v roce 2022 na základě DKRVO jako plánovaný výsledek výzkumné oblasti VI Moderní architektura 20. století. Kniha navázala na publikaci Letní rezidence Pražanů. Dobřichovice a vilová architektura 19. a 20. století z roku 2013 (2. vydání 2016). Stala se tak v pořadí druhou monografií takto založené ediční řady o významných vilových letoviscích v blízkosti hlavního města Prahy. Slavnostní křest se konal v Černošicích dne 22. 2. 2023 za hojné účasti majitelů vil.

a

b

Berlín, běžnou meziválečnou výstavbu reprezentuje např. obytný blok na Olga-Benario-Prestes Strasse 1-13 s průjezdy, průchody, podloubím a pár obchůdky v parteru. Dřevěná dovnitř otevíravá okna v líci fasády jsou chráněna nadokenními žimšičkami: a – celek, b – detail oken (foto H. Řepková).

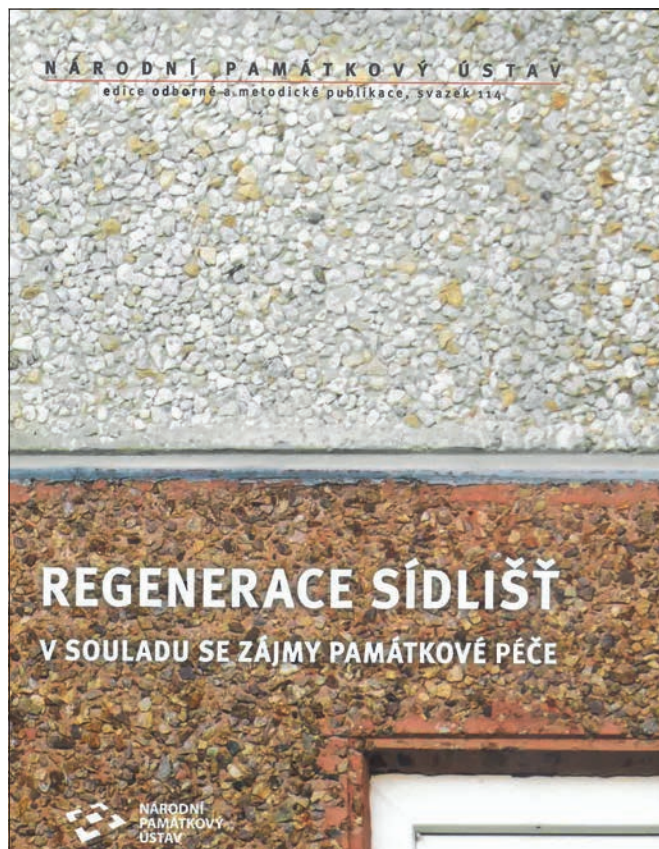
dvou sídlišť vystavěných v 50. letech a vycházejících ze zcela odlišných politických a architektonických premis podaná občanským sdružením byla neúspěšná. Nyní je zpracována a podána Památkovým úřadem města Berlín a její vyhlídky vypadají velmi nadějně. V seznamu nemovitých kulturních památek města Berlín je zapsáno 320 sídlišť, převážná většina jsou soubory meziválečné. Aktuálně je zvažováno prohlášení sídliště Ernst-Thälmann-Park z 80. let 20. století za kulturní památku. Pro účely metodiky *Regenerace sídlišť v souladu se zájmy památkové péče* byla zkoumána regenerace sídlišť v bývalém západním Berlíně. Navštíveny byly soubory Märkisches Viertel a Gropius Stadt. V prvním souboru zaujalo množství průchodů v podnožích bytových domů, ve druhém dostavby hromadných garáží a věžových domů s občanskou vybaveností v parteru. Domy jsou architektonicky velmi zdařilé, ale nesnaží se od svého panelového okolí odlišovat za každou cenu.

Pokračoval výzkum sídlišť v Praze, ve středních a jižních Čechách a na severní Moravě. Výsledky výzkumu hodnot sídlišť jsou průběžně ověřovány na odborné i laické veřejnosti. V dubnu byl přednáškou *Rozdělovske inspirace sídliště Ďáblice* zahájen přednáškový cyklus v Muzeu věžáků v Kladně-Rozdělově. Přednáška zazněla ještě jednou v rámci festivalu *Zažít město jinak* v centru ÚL na sídlišti Ďáblice. V rámci Dne architektury proběhly v září a říjnu komentované procházky po sídlišti Vlasta a prohlídka radnice Prahy 10, která je jeho součástí. Na závěr Dnů architektury zazněla v divadle Kámen přednáška *Josef Havlíček inspirátor*.

V roce 2022 probíhaly práce na přípravě publikace *Skrytý půvab českých sídlišť*, která upozorní na dochované hodnoty modernistické architektury a zdokumentuje pod zateplením

Berlín, nevelký panelový soubor Ernst-Thälmann Park s devatenáctipatrovými věžovými a osmipatrovými deskovými domy byl zbudován na přelomu 80. a 90. let. Obsahuje obchodní ulici a plaveckou halu, mateřská škola se nachází v parteru bytového domu. Berlínský památkový úřad připravuje jeho památkovou ochranu: detail parteru (foto H. Řepková).

mizející podobu domů, které oproti dosud převládajícímu narativu nebyly zdaleka všechny stejné.

Ing. arch. Hana Řepková

Industriální dědictví – Středočeský kraj

Garant: Mgr. Michaela Ryšková

Spolurešitel za NPÚ ÚOP středních Čech v Praze: PhDr. Ivan Minář, PhD.

Revize stávajících záznamů vytvořených v rámci V+V v Památkovém katalogu/MIS a jejich opravy z pozice lokálního správce. Doplňování záznamů industriálních památek opomenuých v dřívějších průzkumech. Metodická a technická pomoc oborovému průzkumu energetika (PhDr. Jiří Chmelenský).

PhDr. Ivan Minář, PhD.

Dějiny památkové péče v českých zemích

Garant: Mgr. Jana Pařízková Čevonová, PhD.

Spoluřešitel za NPÚ ÚOP středních Čech v Praze: Ing. arch. Vít Jesenský, PhD.

Rozhovory s pamětníky, texty k teorii a metodologii památkové péče a critical heritage studies.

Ing. arch. Vít Jesenský, PhD.

Archeologie

Garant: PhDr. Jarmila Čiháková, Ph.D., NPÚ ÚOP v hl. městě Praze

Spoluřešitelé v ÚOP středních Čech Mgr. Jan Kypta, PhD., Mgr. Filip Laval, PhD., Jiří Marounek, Mgr. Zdeněk Neustupný

Dílčí úkol: Terénní identifikace a dokumentace archeologických lokalit pomocí standardních i nových dokumentačních metod – obzvláště metody LiDAR, letecké laserové skenování země, aplikace získaných výsledků do památkové praxe, vyhodnocení archeologických komponent (vybrané lokality Čechy, Morava a Slezsko)

Úkoly se podařilo splnit podle stanoveného harmonogramu projektu. Realizován byl geodeticko-topografický průzkum zaniklé středověké vesnice Horní Lhotka u Kouřimi a trojice středověkých fortifikací mezi Lomcem a Třebonínem u Čáslavi. U všech zkoumaných lokalit byl pořízen detailní geodetický plán.

Prezentace výsledků výzkumu a vývoje NPÚ

Garant: Mgr. Martin Gaží, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích

Spoluřešitelé v ÚOP středních Čech Mgr. Jan Kypta, PhD., Jiří Marounek, PhDr. Olga Klapetková

V rámci tohoto úkolu byla vydána monografie *Terénní stopy obléhání hradů v husitském století*. Kniha zhodnocuje výsledky dlouhodobého archeologického výzkumu dobývání hradů v České republice. Hlavní výzkumnou metodou je povrchový průzkum terénních relikvií, které se dochovaly v lesním prostředí v okolí obléhaných hradů. Pro knihu byla připravena jednotná plánová dokumentace všech dosud evidovaných lokalit. Plány byly zhotoveny tradičním geodetickým měřením kombinovaným s moderními metodami leteckého skenování zemského povrchu. Celkem se podařilo evidovat 19 lokalit (všechny z 15. století), což je soubor v evropském kontextu unikátní po kvantitativní i kvalitativní stránce. Kniha obsahuje podrobnou komparaci se zahraničními analogiemi. Z komparace vyplynulo, že české příklady jsou jedinečné hlavně tím,

že umožňují rekonstruovat celé vojenské tábory včetně palebných postavení. Středověké tábory objevené u hradů Bechyně, Cornštejn, Sion a Nový hrad (Praha 4) zatím nejsou známy z jiných evropských regionů. Zahraniční analogie se dochovaly v mnohem fragmentárnějším stavu.

S podporou tohoto úkolu DKRVO byly připraveny a vydány další publikace: Václav Mencl (H. Soukupová ed.), *Dějiny evropské architektury*, 3. díl a periodika *Památky středních Čech* 2 čísla ročníku 36, *Průzkumy památek* 2 čísla ročníku (vice na s. 3–5).

Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity (NAKI)

Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součást národní a kulturní identity ČR (NAKI, 99H4021007):

Garant: Ing. arch. Renata Vrabelová, NPÚ ÚOP v Brně

Spoluřešitel za NPÚ ÚOP středních Čech v Praze: Mgr. Šárka Koukalová

Šárkou Koukalovou bylo v rámci projektu zpracováno 9 návrhů na prohlášení věcí za nemovitou kulturní památku:

Březnice (okres Příbram), kulturní dům

Český Brod (okres Kolín), smuteční síň s brankou v areálu hřbitova

Kladno (okres Kladno), Hotel Kladno

Kladno (okres Kladno), kulturní dům

Kolín (okres Kolín), společenský dům

Příbram, bývalá okresní prokuratura čp. 89 (foto Š. Koukalová, 2017).

Březnice (okres Příbram), kulturní dům (foto R. Polášek, 2017).

Vystřkov (okres Příbram), hotel Orlik (foto R. Polášek, 2017).

Mladá Boleslav (okres Mladá Boleslav), kulturní dům Příbram (okres Příbram), budova bývalého OV KSČ Příbram (okres Příbram), okresní prokuratura (okresní státní zastupitelství)

Vystřkov (okres Příbram), rekreační středisko „Orlík“
Mgr. Šárka Koukalová

Historické liturgické textilie v českých zemích: metodologie, inventarizace, péče a prezentace

Garant: doc. PhDr. Jitka Jonová, ThD. – Univerzita Palackého v Olomouci

Spoluřešitelé v NPÚ ÚOP středních Čech: Mgr. Marie Hodiňářová, Mgr. Milan Jančo, Mgr. Marie Kuldová, PhDr. Alena Nachtmannová, PhD.

V pátém a posledním roce řešení grantu trvala druhá část jednoho z jeho hlavních výsledků, kterým byla výstava s názvem: Kdo vyšival, nehřešil. Liturgické textilie od českých šlechticů (4. 11. 2021 – 27. 2. 2022), představující zejména vlastní vyšivačské práce šlechticů, které byly spojeny s českými zeměmi. V lednu a únoru proběhlo kromě dvou řádně plánovaných i několik mimořádných komentovaných prohlídek (s autorkou výstavy Marií Kuldovou) pro různě specializované auditorium, kterým byly např. členky kongregace Nejsvětější Svátosti Páně, které navazují na dílo své zakladatelky z Českých Budějovic z roku 1887, nebo členové učitelského sboru Vyšší odborné školy textilních řemesel z Prahy, založené v roce 1919; proběhla i jedna doprovodná přednáška zaměřená na historické vyšivačské techniky. Přestože i druhá polovina výstavy spadala časově do mnohých omezení dané pandemií covidu 19, výstava patřila celkově v rámci Západočeského muzea v Plzni k těm navštěvovanějším.

25. 9. 2022 proběhl plánovaný workshop s názvem „Péče o liturgický textil nejen pro kostelníky“ ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově. V zimním refektáři byla problematika liturgického textilu představena lidem pečujícím o textil z řad odborníků i laiků, a to z mnoha různých pohledů. Za průběžného moderování Marie Hodiňářové přítomné seznámil Libor Štunc s liturgickým textilem a jeho zajišťováním v návaznosti na restituce premonstrátského řádu, Marie Kuldová přiblížila hlavní oblasti poznání a péče o liturgický textil i možnosti způsobu prezentace liturgického textilu nejen při nocích kostelů, Jiří Vácha s péčí o liturgický textil v Českobudějovické diecézi, Vendulka Otavská s poučnými příklady různých přístupů restaurování liturgického textilu a David Brož se zkušenostmi fotografování liturgického textilu, které získal při fotografování významného podílu fotografií pro ka-

Komentovaná prohlídka výstavy „Kdo vyšival, nehřešil“ k liturgickým textiliím od českých šlechticů proběhla v Západočeském muzeu v Plzni 15. 2. 2022.

Workshop „Péče o liturgický textil nejen pro kostelníky“ k historickým textiliím proběhl 22. 9. 2022 v zimním refektáři Strahovského kláštera.

talog výstavy „Kdo vyšival, nehřešil.“ Po praktických ukázkách ukládání liturgického textilu, premonstrátských sbírek textilu a výsledcích restaurátorských zásahů na textilu navázal opat strahovský Daniel Janáček homilií zaměřenou k probranému tématu při nešporách v chóru strahovské baziliky.

Z výzkumu prováděného v rámci vědeckého úkolu vznikl článek Vybavení kláštera v Sedlci v poslední fázi jeho existence. Inventář z roku 1784, Památky středních Čech 36, č. 2, 2023, s. 50–64.

Mgr. Marie Kuldová

■ Odborná publikační a přednášková činnost pracovníků NPÚ ÚOP SČ v roce 2022

Monografie a kapitoly v knize

- KOUKALOVÁ, Šárka ed.: *Letní rezidence Pražanů. Černošice a vilová architektura 19. a 20. století*. Praha 2022.
- KYPTA, Jan – MAROUNEK, Jiří: *Terénní stopy obléhání hradů v husitském století*. Praha.
- NACHTMANNOVÁ, Alena: *Každodenní život na Petrovicku a Nechvalicku od poloviny 17. do poloviny 19. století*, in: J. Veselý ed., *Od sedláka po domkáře. Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka v 17. až 19. století, s důrazem na roubené stavby*. Kritický katalog ke stejnojmenné výstavě. Praha 2022, s. 15–35.
- RAZÍM, Vladislav: *Středověká opevnění českých měst. 1. díl – Výklad*. Praha: NPÚ 2022.
- ŘEPKOVÁ, Hana: *Regenerace sídlišť v souladu se zájmy památkové péče*. Metodika NPÚ. Praha 2022.
- VESELÝ, Jan ed. – NACHTMANNOVÁ, Alena – KYPTA, Jan: *Od sedláka po domkáře. Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby*. Kritický katalog ke stejnojmenné výstavě. Praha: NPÚ 2022.

Periodika a sborníky

- JANKULÍKOVÁ, Alžběta: *Stopy železniční kolonie v Nymburce*, Památky středních Čech 36, č. 1, 2022, s. 39–58.
- HANZLÍKOVÁ, Markéta: *Vesnická památková rezervace Třebíz – urbanistické, architektonické a památkové hodnoty sídla*, In: Národopisné Slánsko, Slánské rozhovory 2021, sborník příspěvků z XVII. ročníku kolokvia konaného 5. 10. 2021, s. 16–20, Slaný 2022.
- KLÍR, Tomáš – KYPTA, Jan – MAROUNEK, Jiří: *Zaniklá středověká ves Horní Lhotka u Kouřimi*, Památky středních Čech 36, č. 2, 2022, s. 1–12.
- KOUKALOVÁ, Šárka – SVOBODA, Stanislav: *Tvorba architekta Františka Roitha v letovisku Černošice*, Památky středních Čech 36, č. 1, 2022, s. 12–25.
- KYPTA, Jan – LAVAL, Filip – MAROUNEK, Jiří – NEUSTUPNÝ, Zdeněk: *Středověké fortifikace mezi Lomcem a Třeboní u Čáslavi*, Památky středních Čech 36, č. 2, 2022, s. 37–49.
- NACHTMANNOVÁ, Alena: *Vybavení kláštera v Sedlci v poslední fázi jeho existence. Inventář z roku 1784*, Památky středních Čech 36, č. 2, 2022, s. 50–64.
- MINÁŘ, Ivan: *Dědictví Buštěhradské dráhy v Kralupech nad Vltavou*, Památky středních Čech 36, č. 1, 2022, s. 26–38.
- POSPÍŠIL, Aleš: *Kutná Hora – zlatá éra stříbrného města*, Zprávy památkové péče 82, č. 2/2022, s. 145–159
- VOLFOVÁ Eva – ŽIŽKA Jan, *K podobě a proměnám kostela sv. Jakuba v Želenicích*, Památky středních Čech 36, č. 2, 2022, s. 13–36.

Odborná přednášková činnost

- JESENSKÝ, Vít: Přednáška *Critical heritage studies through the lens of heritage conservation* na mezinárodní konferenci Critical Heritage Studies: Central European Perspectives organizované Etnologickým ústavem AV ČR, 6. 10. 2022.
- HANZLÍKOVÁ, Markéta: *Dům z Oskořínku čp. 65 – od transferu po instalaci ukázky zařízení obytných místností v interiéru stavby*. Referát byl přednesen na semináři „Hlina a hlíněné stavitelství jako významný tradiční fenomén

venkova“, který se uskutečnil ve dnech 14.–16. 9. 2022 v Hrubé Vrbce na Slovácku.

- HANZLÍKOVÁ, Markéta: *Obnovy vesnických staveb s trochou nadsázky a humoru*. Popularizační referát přednesený v rámci odborného semináře, který se uskutečnil 13. 8. 2022 v areálu vodního mlýna čp. 19 ve Vepřku u příležitosti Dnů lidové architektury Středočeského kraje 2022.
- KOUKALOVÁ, Šárka: *Procházka s výkladem ve vilové lokalitě Brunšov pro archivní pracovníky z České republiky*. Dobřichovice, 6. 10. 2022.
- MINÁŘ, Ivan: *Štuková výzdoba venkovských staveb na Třebíčsku*. Přednáška na Dnech lidové architektury Kraje Vysočina, Třebíč, 16. 7. 2022.
- NACHTMANNOVÁ, Alena: Přednáška přednesená v rámci farního dne na faře v Benátkách nad Jizerou: *Jak žili naši předkové. Tradiční život na venkově v 17.–19. století*. Benátky nad Jizerou 18. 9. 2022.
- POSPÍŠIL, Aleš: *Péče o Barboru – historie oprav chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře od 18. do 21. století*. Přednáška pro muzejní spolek Včela Čáslavská, Čáslav 15. 2. 2022.
- POSPÍŠIL, Aleš: *Kutná Hora nebyla nikdy tak nádherně opravená jako dnes*. ČRo Region, pořad Tady to znám, 27. 5. 2022.
- POSPÍŠIL, Aleš: *Stavby první republiky v Kutné Hoře*. Přednáška v cyklu Odkazy našich předků Univerzity volného času, Knihovna Kutná Hora, 18. 10. 2022.
- RUDL, Aleš: *Ochrana zeleně z hlediska památkové péče*, Praha, 20. 1. 2022, přednáška pro účastníky kurzu památkové péče pořádaného NPÚ.
- RUDL, Aleš: *Hodnocení dřevin pro účely památkové péče*, Praha, 14. 4. 2022, přednáška pro studenty České zemědělské univerzity v Praze.
- RUDL, Aleš: *Stromy jako nositelé kulturně-historických poselství*, Jihlava, 8. 9. 2022, přednáška pro účastníky konference Strom pro život – život pro strom 2022 pořádané SZKT.
- RUDL, Aleš: *Stromy jako nositelé kulturně-historického poselství*, Hostětín, 6. 10. 2022, přednáška pro účastníky konference Významné stromy ve venkovské krajině pořádané UPOL.
- RUDL, Aleš: *Stromy jako živé symboly naší kulturní identity*, Olomouc, 22. 11. 2022, přednáška pro účastníky konference Stromy si zaslouží naši péči pořádané spolkem Naše příroda.
- ŘEPKOVÁ, Hana: *Rozdělovské inspirace sídliště Ďáblice*, přednáška v Muzeu věžáků v Kladně-Rozdělově dne 26. 4. 2022 a v rámci festivalu Zažít město jinak v centru ÚL v Praze-Kobyliších dne 16. 9. 2022.
- ŘEPKOVÁ, Hana: *Silná Vlasta*, komentovaná prohlídka radnice Prahy 10 a dalších částí souboru Vlasta, v rámci *Dne architektury* v Praze-Vršovicích dne 30. 9. 2022.
- ŘEPKOVÁ, Hana: *Dobře utajená Vlasta*, komentovaná procházka v rámci *Dne architektury* po sídlišti Vlasta, Praha 10 – Vršovice, dne 1. 10. 2022.

Výstavní činnost

- VESELÝ, Jan – NACHTMANNOVÁ, Alena – KYPTA, Jan: Výstava „*Od sedláka po domkáře*“, *Vesnické obydlí Petrovicka a Nechvalicka v 17. až 19. století s důrazem na roubené stavby*. Muzeum vesnických staveb středního Povltaví, Vysoký Chlumec, od 1. 7. do 30. 10. 2022.

■ Účast pracovníků NPÚ ÚOP SČ v Praze v komisích, vědeckých, redakčních a dalších radách

---

Regionální komise pro posuzování návrhů na prohlášení věcí za kulturní památky

Mgr. Jana Berková, Mgr. Šárka Kolářová,
Mgr. Šárka Koukalová, Mgr. Ludmila Maděrová,
Mgr. Hana Prixová Dvorská, Ing. arch. Jan Pešta,
PhDr. Vladislav Razím, Ing. arch. Jan Veselý,
Ing. arch. Eva Vyletová

Komise pro vyhodnocení žádostí o finanční příspěvky havarijního programu, péče o vesnické památkové rezervace

Mgr. Jana Berková, Ing. Bohumila Králová,
Mgr. Ludmila Maděrová, Ing. arch. Jiří Mrázek,
Ing. Dagmar Primusová, Ing. arch. Eva Volfová,
Mgr. Eva Zápalková

Komise MK ČR pro posuzování žádostí o poskytnutí dotací na realizaci nároků na navrácení nezákonně vyvezeného movitého kulturního dědictví (ISO II/F)

Mgr. Šárka Kolářová

Interní odborná komise NPÚ ÚOP SČ

Mgr. Jana Berková, Mgr. Ludmila Maděrová,
Ing. arch. Jiří Mrázek, PhDr. Vladislav Razím,
Ing. arch. Hana Řepková, Ing. arch. Jan Veselý,
Mgr. Eva Zápalková

Archeologická komise NPÚ ÚOP SČ

Mgr. Jan Kypta, Ph.D., Mgr. Filip Laval, Ph.D.,
Mgr. Zdeněk Neustupný, Ing. arch. Jan Veselý

Ediční rada NPÚ

PhDr. Olga Klapetková, PhDr. Vladislav Razím

Ediční rada NPÚ ÚOP SČ

Mgr. Jana Berková, PhDr. Olga Klapetková,
Mgr. Jan Kypta, Ph.D., Ing. arch. Vojtěch Láska,
Mgr. Ludmila Maděrová, PhDr. Vladislav Razím,
Mgr. Eva Zápalková

Redakční rada časopisu Památky středních Čech

Mgr. Jana Berková, Mgr. Hana Prixová Dvorská,
Ing. arch. Vojtěch Láska, PhDr. Vladislav Razím, Ing. Jan Žižka

Redakční rada časopisu Průzkumy památek

PhDr. Vladislav Razím

Redakční rada časopisu Krásné město – Kutná Hora

PhDr. Aleš Pospíšil

Redakční rada časopisu Antiqua Cuthna (při SOKA Kutná Hora)

PhDr. Aleš Pospíšil

Správní rada Nadace Kutná Hora – památka UNESCO

PhDr. Aleš Pospíšil, místopředseda

■ Seznam zkratk

DKRVO – dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace

EDIS – odbor evidence, dokumentace a informačních systémů

ESS – elektronická spisová služba

FOP – Fond oprav památek Středočeského kraje

FVE – fotovoltaická elektrárna

GIS – geografický informační systém

HF – Havarijní střešní program

IISPP – integrovaný informační systém památkové péče

IT – informační technologie

ISO – integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví

KP – kulturní památka

KÚSČ – Krajský úřad Středočeského kraje

MIS – metainformační systém

MK ČR – Ministerstvo kultury České republiky

MPR – městská památková rezervace

MPZ – městská památková zóna

NP – nadzemní podlaží

NKP – národní kulturní památka

NPÚ – Národní památkový ústav

NPÚ GnŘ – Národní památkový ústav, generální ředitelství

NPÚ ÚOP SČ – Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze

NZ – nálezková zpráva

OP – ochranné pásmo

OPD – operativní průzkum a dokumentace

OPPF – odbor péče o památkový fond

ORP – obec s rozšířenou působností

POP – památkové ochranné pásmo

PO – památkový objekt

POKP – Podpora obnovy kulturních památek

prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

PPF – odbor péče o památkový fond

PPVPR – Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny

PRMKP – Program restaurování movitých kulturních památek

PRV – Program rozvoje venkova

PZAD – Program záchrany architektonického dědictví

PZAV – Program záchrany archeologických výzkumů

RD – rodičovská dovolená

RIV – rejstřík informací o výsledcích vědecké činnosti

SHP – stavebněhistorický průzkum

SZ – státní zámek

ÚOP – územní odborné pracoviště

ÚP – územní plán

ÚPD – územní plánovací dokumentace

ÚPS – územní památková správa

ÚSKP – ústřední seznam kulturních památek

V + V – institucionální výzkumné úkoly

VPR – vesnická památková rezervace

VPZ – vesnická památková zóna

ZE – základní evidence

DIE DENKMÄLER VON MITTELBÖHMEN

2 / 2023

BEILAGE

Jahrbuch des Nationalinstitut
für Denkmalpflege – Regionale Fachstelle
für Mittelböhmen in Prag zum Jahr 2022

Vedoucí redaktor: Mgr. Hana Prixová Dvorská

Výkonná redaktorka: PhDr. Olga Klapetková

Redakční rada: Mgr. Jana Berková, PhDr. Richard Biegel, Ph.D., Miroslav Brožovský, Mgr. Hana Prixová Dvorská, Ing. arch. Milena Hauserová, CSc., JUDr. et PhDr. Pavel Kroupa, PhDr. Květa Křížová, PhDr. Zdeněk Kuchyňka, Ing. arch. Vojtěch Láska, Ing. arch. Jan Pešta, Ing. Alfréd Schubert, PhDr. Vladislav Razím, Mgr. Vladimír Rišlink, Ing. Jan Žižka

Adresa redakce: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze, Sabinova 5, 130 11 Praha 3, telefon: 274 008 283, e-mail: klapetkova@stc.npu.cz. Distribuce: e-mail: roubickova.dita@npu.cz. Registrace povolena pod č. MK ČR 6835

Vyšlo 10. 2. 2025

PAMÁTKY STŘEDNÍCH ČECH

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE

Památky středních Čech 37/2/2023 – příloha (Ročenka 2022)
časopis Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště středních Čech v Praze
Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3

Tisková a grafická příprava: Jiří Sládeček
ISSN 0862-1586